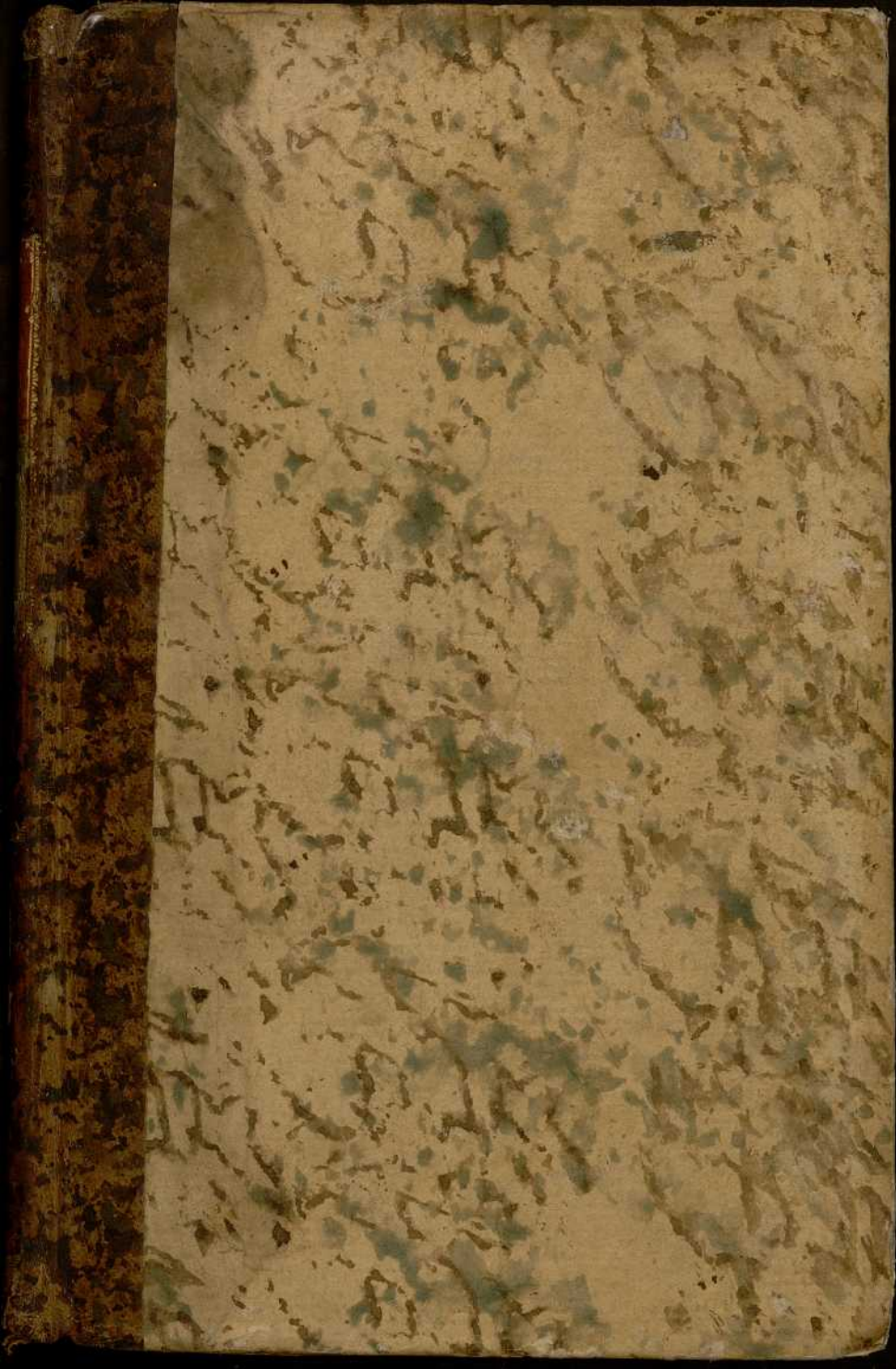

MURRAY
APPARATUS
MEDICAMINUM

II III.

A
47
168

BIBLIOTECA HISTÓRICA REAL
GRANADA

Sala:

A

Estante:

047

Número:

168

C.H. Farm. N° 939

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

2400

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
GRANADA

Sala:

A

Estante:

047

Numero:

168

ORDO XXIV. PAPILIONACEÆ.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
299. Lupinus	<i>Lupinus albus.</i>	186
300. Siliqua hirsuta	<i>Dolichos pruriens.</i>	187
301. Genista	<i>Spartium scoparium.</i>	188
302. Rhodium Lignum	<i>Genista canariensis.</i>	190
303. Ononis	<i>Ononis arvensis.</i>	191
304. Faba	<i>Vicia Faba.</i>	192
305. Lentesc	<i>Ervum Lens.</i>	193
306. Ervum	<i>Ervilia.</i>	194
307. Cicer	<i>Cicer arietinum.</i>	194
308. Glycyrrhiza	<i>Glycyrrhiza glabra.</i>	195
309.	<i>echinata.</i>	198
310. Tragacantha	<i>Astragalus Tragacantha.</i>	198
311. Galega	<i>Galega officinalis.</i>	200
312. Melilotus	<i>Trifolium Melilotus officinalis.</i>	201
313. Fœnugræcum	<i>Trigonella Fœnum græcum.</i>	202

ORDO XXV. LOMENTACEÆ.

314. Senna	<i>Cassia Senna.</i>	203
315. Cassia	<i>Fistula.</i>	207
316. Nephriticum Lignum. Benn Nuz	<i>Guilandina Moringa.</i>	209
317. Gummi arabicum. Suc- cus Acaciæ veræ	<i>Mimosa nilotica.</i>	211
318. Gummi Senegal	<i>Senegal.</i>	216
319. Terra Catechu	<i>Cate.</i>	217
320. Tamarindi	<i>Tamarindus indica.</i>	222
321. Campechense Lignum	<i>Hamatoxylum campechianum.</i>	224
322. Gummi Anime	<i>Hymenæa Courbail.</i>	225
323. Siliqua dulcis	<i>Ceratonia Siliqua.</i>	226
324. Senega	<i>Polygala Senega.</i>	227
325. Polygala vulgaris	<i>vulgaris.</i>	231
326. amara	<i>amara.</i>	232
324. Fumaria	<i>Fumaria officinalis.</i>	327
328. Aristolochia fabacea	<i>bulbosa.</i>	235

FINIS VOLUMINIS SECUNDI.

(3)

A P P A R A T U S
M E D I C A M I N U M
T A M S I M P L I C I U M

Q U A M
P R Æ P A R A T O R U M E T C O M P O S I T O R U M
I N P R A X E O S A D J U M E N T U M

C O N S I D E R A T U S .

V O L U M E N T E R T I U M .

A U C T O R E

J O : A N D R E A M U R R A Y D .

E Q U I T E O R D . R . D E W A S A

C O N S I L I A R I O R . B R I T . A U L Æ P R O F E S S O R E M E D I C . E T B O T A N .
O R D . I N A C A D . R . G O T T I N G P R Æ F E C T O H O R T I R . B O T A N .
S O C I E T A T U M S C I E N T I A R U M G O T T I N G . S T O C K H O L M .
U P S A L . G O T G E N B . L U N D . F L O R E N T . L U G D U N . D I -
V I O N . A U R E L . E T B A T A V O F L E S I N G . M E D I C A R U M
P A R I S . N A N C . E T H A U N . A C O E C O N O M I C A R U M
B E R N . C E L L . G E O R G O P H . E T P A R I S . M E M B R O .

V E N E T I I S

T Y P I S S E B A S T I A N I V A L L E

M D C C X C V .

S U P E R I O R U M P E R M I S S U .

APPARATUS
MEDICAMINUM
SIMPPLICIUM

APPARATUS ET INSTRUMENTA

IN PRACTICA ADMINISTRANDA

Classificatio

FUNDAMENTA

AUCTOR

J. M. G. S. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.

R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.

R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.

AUCTOR

R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.
R. M. G. S. M. G. S. M. G. S. M. G. S.

O R D O XXVI.

M U L T I S I L I Q U Æ .

A Q U I L E G I A .

LINN. *Syst. veg.* p. 420. *Gen. pl.* p. 275.

Pharm. AQUILEGIÆ *Semina, Flores, Herba.*

329. **A**QUILEGIA VULGARIS; nectariis incurvis Linn.
Spec. pl. p. 752. Aquilegia sylvestris C. B. Ludic
 flos, etiam spontaneæ plantæ, colorum varietate, etsi cœ-
 ruleus maxime obuius, qui ipse speciatim eligendus, dum
 florum ratio habeatur. *Icon Fl. Dan. Tab.* 695. *Regnault*
Botanique, l'Ancolie. *Jo. Mill. Illustr. Syst. sex.* ubi flos ru-
 ber sistitur. Pl. perennis dumetorum, Vulgare hortorum
 ornamentum, quum placeat multiplici florum colore &
 plenitudine.

Senescentis in re medica famæ.

Semen) exiguum, ovatum, triquetrum, nitens, corti-
 ce nigro, medullam albam complectente. Gustans semina
 sentio saporem primo subdulcem, qualem præbent oleosa
 semina, & nonnihil viscosum, dein ex resolutio per salivam
 cortice, amaricantem cum miti acrimonia. Si vera essent,
 quæ sparsim narrantur, variolas & morbillos expellendi, &

A 2

re-

resolvendi impacta, efficacia excelleret. Quod ad pellentem istam vim attinet, non dubia unice sciolearum anicularum fide claruit, sed medicorum quorundam superioris adeo subfelli auctoritate, Sanctimoniam suam testatur S. Paulli (*Quadrip. bot. p. 23.*), femine ad drachmam dimidiam dato in pulvere, vel ad integram in emulsione, puerulos in dictis exanthematicis morbis veluti ex orco fuisse revocatos. Similiter cel. Scopoli (*Fl. carniol. ed. I. p. 551.*), prævio aliorum præclarorum virorum exemplo familiariter ad eruptionem horum exanthematum adjuvandam se uti hocce femine declarat, vel in emulsione vel in pulvere ad semidrachmam quovis trihorio dato. Mitto alia celebria nomina, inter quæ Linneus quidem huic virtuti subscribit, sed nimiam dosin ab aniculis præceptam infantes occidere monet (*Fl. Svec. p. 187.*) Suspectam omnino illud reddidit cum maligna familia cognatio. Et efficaciam insuper calcar requiro, si rarior necessitas incidit, torpescentem exanthematum eruptionem accelerandi, illud scilicet, quod vires naturæ prostratas erigit.

Præ reliquis morbis, quibus deobstruendo subvenire iudicatur, icteri mentio crebrior fit, inde a Trago (*Krenttortbuch p. 44. b.*) profecta, repetita passim in brevioriis præcipue, sed non ea momentorum singulorum enucleatione, ut ad nova experimenta animum incitaret. Annuit quodammodo alius feminis oleosi similis efficacitas, Cannabis nimirum.

Flores) comprehendunt & corollas & nectaria. Tinctura ex infusione non nimis protracta recentium succosorum & integrorum emergit, grate coerulea, quæ rubescit acidis, viridescit autem oleo tartari per deliquium (*Berg. mat. med. p. 486.*). Addito saccharo Syrupus paratur ejusdem coloris, ad dignoscendam abditam naturam salium syrupo Violarum longe aptior. Iste quoque syrupus facilius viridescit ex addito colore quodam luteo vel ferro, quam alter ex Violis (*Models chem. Nebenstunden p. 76. sq.*). Reprehendi vero debet fraudulentorum quorundam pharmacopolarum astutia, qui similem, veri syrupi Violarum nomine, vendunt, iis præcipue locis, quibus parciore, vel nullus Violarum proventus suppetit. Hi, ut vel odore emptoribus imponant, tincturæ florum Aquilegiæ odorem radice Ireos Florentinæ impertiunt. Supposititio tamen huic syrupo deest vis anodyna & antispasmodica, qua ipsa Violarum syrupus genuinus pollet. (*v. Appar. med. T. I. n. 196.*), ut reticeam, ob affinitatem non omni suspitione acrimoniæ latentis Aquilegiæ flores esse liberos.

Apes floribus pro colligendo melle delectantur. Quoniam vero lingua sua ad fundum nectariorum inflexorum & lon-

Aquilegia Vulgaris.

gostum non pertingunt, perforant illum, ut in aliis similibus nectariis fieri solet, extrorsum, sicque nectar sibi gratum hauriunt.

Herba) recens parum amara, & nauseosi saporis. Quae de vi succi expressi antiscorbutica ab Eyselio (*Diff. de Aquilegia antiscorbuticorum asylo*, resp. Schubart, *Erfrod.* 1716.) olim ample narrata, recentiori experientia non confirmatur. Tantum adeo illi dedit, ut se nihil praestantius illo novisse pronneciaret, & nominatim in haemorrhagiis uteri, sudoribus hecticis, a vitio scorbutico ortis, compescendis suam experientiam praetenderet, in scorbutica autem gingivarum putredine decoctum herbæ cum vino, cui pauxillum succi dianucum admixtum esset, pro gargarismate certissimum praedicaret. Vereor, ne in diagnosi morbi vitium commissum fuerit, nec facile in tanta a mari distantia experimenta cum antiscorbuticis capi possunt. Evuluit quoque titus herbæ in collutionibus oris & gargarismis, qui olim in Anglia in affectibus faucium & asperæ arteriæ calidis locum habuit (*Raii Hist. plant. T. 1. p. 707.*)

P R Æ P A R A T U M.

Tinctura florum Aquilegiæ) *Pb. Würt. p. 223.* Recipit aquosa hæc tinctura vitrioli spiritum. Carere ea facile possumus, quum acidi hujus beneficium aptiori vehiculo impertiri queat. Nolo Tournefortii (*Hist. des Plantes de Paris Vol. 2. p. 264.*) nomen pro confirmanda utilitate ejus in oris & gingivarum vitiis scorbuticis proferre, quum ille de tinctura spirituosa loquatur & aliis contra hæc labes opportunis commixta.

A C O N I T U M.

LINN. *Syst. veget. p. 419. Gen. pl. p. 274.*

Pharm. ACONITI (Störckii) s. NAPELLI (quod nomen ad designandam stirpem præstat) *Herba.*

330. ACONITUM NAPELLUS; foliorum laciniis linearibus superne latioribus, linea exaratis. Linn. *Spec. pl. p. 751.* Aconitum cœruleum s. Napellus C. B. Icon. Jacq. *Fl. austr. Tab. 381.* Jo. Mill. *Illustr. Syst. sex.* Regnaul *Botan. Le Napel. Störckii Libell. de Stramonio, Hyascyamo, Aconito Tab. 3.* Monographiam ejus concinnam præstitit Sam. Abrah. Reinhold *Diff. de Aconito Napello, Argent. 1794.* Pl. perennis, locis elatis crescens in Gallia, Helvetia, item Germa-

nia hinc inde, mihi nominatim in Blankenburgi vicinia occurrit. In Svecia prope Fahlunam obvia. Colitur quoque ornamenti causa in hortis, a quibus tamen præstat abesse, ne floris gratia ignaros decipiat, præcipue infantes.

Sermo hic est de varietate: flore saturatius violaceo. Reprobabunt forsitan quidam, me Störckii iconem huic plantæ adjunxisse, quum Hallerus (*Hist. stirp. belv. n. 1168.*) contra ea istam Aconito Cammaro L. cum omnibus a Störckio aliisque medicis Napello L. adscriptis effectibus, tribuerit. Verum ipse observavi, pro ætate varia plantæ differre foliorum lacinias figura & profunditate, quin in uno eodemque caule, ita ut inferiora folia magis laciniata & acuminata appareant superioribus, porro florum pedunculos mox unifloros, mox multifloros esse, galeas item mox breviori, mox longiori apice distinctas, & numerum pistillorum a ternario ad quinarium tendentem. Nec scio, quomodo illustris vir Linnei adeo effatum de Chirurgo, Napello ex incertia comesto, pereunte ad Cammarum potuerit referre, quum botanicorum ille princeps data opera id de Napello pronunciet, & Cammarum pro peculiari specie agnoscat. Ut confusio inter utramque speciem vitetur, conferre jam indicatam Napelli iconem, ab ill. Jacquin præstitam, cum imagine & descriptione A. Cammari, (*Jacq. Fl. austr. tab. 424. p. 11.*) conducit.

Vestigiis territus horreo sterilem inquirendi laborem, utrum *Aconitum* Theophrasti, Dioscoridis, Plinii aliorumque inter Veteres cum nostro idem sit, an potius illud ad aliud longe plantarum genus, ut *Ranunculum*, referendum; item, an quæ stirps ab Arabum interpretibus & sectatoribus *Napellus* ob radicem napiformem dicta, nostra sit. Quousque in hac indagine perventum fuerit, scire aventibus, Reinholdii (*Diff. §. 1.*) opera satisfaciet.

In hisce tenebris non licet vires Napelli ex Veterum sensis repetere, qui quidem suum Aconitum tam deleterium habuerunt, ut ab Hecate inventum aut ex Cerberi spuma enatum pronunciarent. Nosmet vero maneamus in terrenis, cum quibus major familiaritas.

Et *Radici* & *Herbæ*) succosæ insignis insidet acrimonia, nec illi desunt levia virosæ naturæ vestigia, quæ odoratus revelat. Prior, quæ nondum quidem medicaminum numerum auxit, masticata mitem naturam simulat, sed paullo post linguæ apici stuporem, labiis, gingivis, palato ejusque velo, item basi linguæ, ardorem pungentem impertit, subsequente tremulo motu & frigoris sensu sensum evanidum, exsiccatione ejus multum acrimoniæ perit. (*Reinhold. §. 5.*) Herba recens non cedit illi sapore acri. Siccatam vero & masticatam, etsi unus (*Reinhold l. c.*) inspidam fe-

Aconium Napellus.

re describat, alter (Störck *Lib. de Aconito &c.* p. 71.)
eam in pulvere linguæ impositam, excitasse ardorem diu
inhærentem & vagos lancinantes dolores, absque rubedine
tamen & inflammatione sensit. Simul copiosam salivam in
os convertit. Ulceri cancroso & fungoso pulvis ejusdem
inspersus, neque doloris vel ardoris sensum creavit, neque
fungosam carnem consumpsit. Extractum lingua retentum ti-
tillationem modo peperit, & intra palpebram inferiorem
collocatum lacrymas quidem provocavit, sed absque ardore
(Störck *l. c.*). Succus expressus, intra cubile servatus,
hoc odore ingrato fastido replet, saporem autem prodit,
primum nonnihil austerum, postea ardentem cum pertina-
cia. Remanet etiam in extracto virus odore percipiendum,
item sapor acris etsi mitior & subsalsus (Reinhold. §. 6.).

Ex dictis licet haud obscurum judicium de veneno latente
ferri possit, funesto tamen effectu, quem in bruta bene
multa exserit, hoc manifestius evadit. Experimenta, con-
sulto hisce instituta, pleraque ad radicem spectant, qua in-
gesta vel perierunt animalia, lupus, feles, mures, canes,
dirissimis affectionibus prægressis, quorsum pertinent vomit-
us, singultus, suspiria, deglutiendi difficultas, anxietas,
convulsionem, intumescencia abdominis, vel ægre vitæ peri-
culo emerferunt (Conf. Wepfer *Hist. de Cicuta cap. 11. p.*
176. sqq. de Napello. Courten in *Phil. Transact. vol. 27. p.*
488. Sprögel. *Diss. Exper. circa venena p. 6. sqq.* Hillefeld
Exp. circa ven. p. 23. sqq. Ehrhart *M. D. Argent. in Diss. cl.*
Reinhold.). In lupo quidem sub muco spumoso ventriculus
inflammatus apparuit (Wepf. *l. c. p. 180.*): sed neque in
catello (*l. c. p. 177.*), nec in fele (Sprög. *l. c. p. 9.*),
superficies alba omnino & illæsa existit, ut vel inde in
nervos vim funestam suam præcipue exserere conjiçiam.
In quibusdam animalibus sanguis in vasibus justo fluidior appa-
ruit (Wepf. *l. c. p. 177.* & Sprög. *l. c. p. 9.*). Decoctum
radicis cimices lectorum necat, & pulvis ejus butyro mix-
tus muribus loco arsenici est (Scopoli *Fl. Carn. ed. 1. p.*
550.). Folia vero recentia cum floribus & feminibus etsi
casu singulari impune ad unciam a cane devorata (Cour-
ten *l. c. p. 488.*) fuerint: constat tamen boves & capras
in pascuum Napello scatens coactas perisse (Moræus *Fil*
in K. Vet. Acad. Handl. 1745. p. 217. sqq.). Equis succata
herba non nocet (Moræus *l. r. p. 220.* Linn. *Fl. Svec. p.*
186.).

Sed nec hominum vitæ vel integritati parçit Napellus.
Aliis horum imposuit fraus vel inciticia, alios, scelere in-
fame, judicium rigor ad experimentum ambigui exitus sub-
eundum adegit, quo, ut Celsi verbis utar, hominum no-
centium suppliciiis remedia populis innocentibus ferrentur.

Iterum ab herba radicem distinguo, cujus deleteriam virtutem ex multis obviis sufficiet exemplis paucioribus demonstrare. Quum radix, quæ veneni atrociam reliquis plantæ partibus superior est, quatuor latronibus exhiberetur, binis Romæ Pontificis Clement. VII. iussu a 1524., & binis aliis Prægæ a. 1561. volente Cæsare: horum quidem duo post multos cruciatus & opem præstitam vitæ periculum eluctati sunt, reliqui vero miseri perierunt. Horum uni drachma una data per sesquialteram horam nihil mali attulit, postquam vero Matthiolus illi ceteras Napelli partes, caulem, folia &c. commistas offerret, post paucarum horarum inducias turbæ immanes enatæ, imbecillitas insignis, sudor frigidus faciei, asphyxia, spasmi, deliquium animi, involuntaria alvi dejectio, vomitio biliosa & livida, obmutescencia, mors apoplectica. Felicior alter, in quo citius effectus sese exseruit, item præcocius vomitio, cui, nec inerti lapidi Bezoar, licet vaga artuum paralysis, vertigines, convulsiui in facie motus, mentis perturbatio &c. succederent, servatam vitam tribuo (Conf. Matthiolus in Diosc. ed. C. Bauh. p. 768.). Inter acetaria errore comesta radix multos itidem necasse traditur (Dodon. *Sirp. Pempt.* 3. L. 4. p. 442.). Sponte igitur patet, quanto damno cedat, hanc radicem Hellebri nigri radici substituere, ut quondam in Sabaudia & in Gallia factum est (*Weiss. l. c. p. 181.*); & iusta suspicio est, hoc adhucdum in ipsa Germania subinde fieri (*Nov. Act. nat. cur. T. 6. p. 129. & App.*).

Succus herbæ per exiguum vulnus pollicis, quum præcideretur stirps, intrans, dolores non solum digiti & brachii, sed etiam cardialgias, anxietates cum metu suffocationis, lipothymiam æstumque & gangrænam, suppurationem denique insignem excitavit (Rödder in Alberti *Issrisp. med.* T. 6. p. 724.). Ne vero quis credat, per discissa & patula vasa herbam unice infestam esse, revoco in memoriam exemplum hominis, ex ingestis foliis Napelli teneris in acetario cum aliis herbis, primum maniaco, dein intra nycthemeri spatium necati (Willis *de anima brutor.* p. 289.); porro duorum, qui pariter in acetario loco Apii foliorum herba Napelli cum aliis herbis usi fuerunt, horum unus, vir, rediit quidem omnino cum sanitate per vomitiones, antispasmodica & analeptica in gratiam, sed præcesserant sensus caloris linguam & maxillas, dein reliquum corpus adurentis, intumescencia faciei, debilitas artuum, subsultus tendinum, languens sanguinis motus, post oleum ingestum vomitio, vertigo, caligo oculorum, tinnitus aurium, animi deliquia; alter homo, scæmina, levius quidem affectus fuit, sed ob emeticum neglectum tam male, ut, dum memoriæ dicta traderentur, restitutio anceps esset (Bacon in *philos.*

Transf. vol. 38. p. 287. sqq.). Adde narrationem de tribus hominibus comesta herba graviter in Svecia correptis, quæ tanto memorabilior, quum inde constet, nec climatis frigiditatis rigore mitescere Napelli virus. Unus, V. D. Minister, paucillum ejus recentis ingessit, insania brevi inde correptus. Hoc quum narraretur Chirurgus cuidam, scientiæ suæ iusto plus tribuente, hic, ridens culpam herbæ adscriptam, ipse copiam ejus recentis devoravit, & comiti itineris, homini militari, suo exemplo & persuasione imposuit, ut pariter eam deglutiret, quod, quum parce modo ab eo fieret, subverti quidem cœpit ventriculus & sitis gravare molesta. Chirurgus vero ipse inscitæ pœnam vitæ jactura luit, quam pertinacissimus sopor præcessit, relictis post mortem maculis lividis circa collum, dorsum, & hinc inde in reliquo corpore (*Moræus sen. in K. Vet. Ac. Handl. 1739. p. 41. sqq.*).

Quæ de variis noxis, intumescencia, anxietate, deliquio animi, debilitate, ex gestata unice manu planta aut in sinu a puellis recondita feruntur, hæc vel falsa observatione niti arbitror, vel peculiari corporis idiosyncrasia, quæ in causa est, ut attactum Toxicodendron quosdam male habeat, fraga exanthemata excitent, ut reticeam alia exempla, rem illustrantia. Hæc prout iusto latius veneni efficacitatem extendunt: sic quæ de esu herbæ innoxio in cibo instar oleris traduntur, iusto mitiorem illam proponunt; ita ut vel aliam stirpem subfuisse vel pinguedinis additamento & coctione enervatam istam jure censeas.

Si externum usum radices exceparis, quo, instar radices Hellebori, in animalibus per cutem ad suppurationem faciendam trajecta fuit, item pulvis ejusdem cuti contraviti-
lignem illitus, vel etiam temerarium internum contra intermittentes febres dosi ampla (*Reinhold Diff. §. 3.*): primus ill. L. B. a. Störck est, qui vires plantæ medicas ad justam censuram revocavit. Quum nimirum exploratione per sensus, siccata folia vel ignis vim experta mitescere constaret, in succo inspissato exhibere ægris illa tutum judicavit, tanto magis, si extracti tantilla pars magna sacchari copii obtunderetur. In selectu morborum aliquam normam dedit aucta transpiratio & notabilis mador, quem ipse in se tentamine repetito sensit (*Libell. de Stram. a. 1762. p. 72. sq.*).

Ex foliorum Napelli recentium libris quatuor expressione per torcular eliciuntur uncie viginti quinque cum aliquot drachmis succi spissioris. Hic neququam depuratus, ex uncis circiter viginti & duabus lente in Extracti spissitudinem densatis, ejus uncias duas cum dimidia largitur coloris ex fulco rufi (*Reinhold Diff. §. 6.*). Anno vetustius extra-
ctum

Cum vires suas sensim perdit. Recens contra, initio ad sesquigranum vel duo grana datum, aliquando vomitum movit (Vogel *chir. Wahrnehm.* 1. *Samml.* p. 4.). Aptissime vero herba pro extracto legitur, antequam flores prodierint (Störck. *Contin. Experim.* p. 93.); quod quidem tempus legendis herbis in universonum accommodatissimum est. Attamen alius (Stöller *Beob. v. Erfabr.* p. 146.) una succum ex floribus & foliis elicit, quorum illi quidem nullam acrimoniam in lingua producit (Reinhold §. 5.). Fuit (de qua re infra), qui ob defectum Napelli eodem successu eisdem Aconitum Lycoctonum substituit.

Istud vero ex succo herbæ Napelli paratum extractum, in morbis variis pertinacibus chronicis solamen, auxiliumque affert efficacissimum.

Horum e numero potissimum rheumatici & arthritici sunt, qui ipsi subinde longo temporis spatio durarunt, uni loco affixi, cruciatus dirissimos, cum impotentia motus & sæpe intumescencia partis cientes vimque aliorum remediorum eludentes. Utrumque morbum una complectar, qui sæpe sede unice differt & in quibusdam ægris alternat, doloroso sensu inter sese convenit, & eisdem in mendo scopos sibi præfixos habet, solvendi scilicet materiem impactam, sæpe acrem, nervos irritantem, eandemque solutam per cutis poros vel per alias excretorias vias eliminandi. Causæ horum malorum non ubivis ab observatoribus significatæ sunt. Sufficit hic indicasse, in plerisque absque inquinamento quodam alieno humorum, subinde autem venereo, illos irrepisse.

Störckius multas uberius consignatas historias felicitatis curationis, in dictis dolorosis morbis extracto cum saccharo mixto perpetratæ, nobis reliquit (*Libell. de Stramonio &c.* *Cas.* 1. 2. 10. 11. 14. *Contin. experim.* *Cas.* 2. 3. 6. 7. 9. 10. 13. *Conf. Ejusd. Libell. de Pulsatilla nigric.* p. 58.). Idem consilium sequutus est cel. Collin (*Observatt. Pars 2. Cas.* 2. 3. 5. 7.). Haud cunctanter in hisce præcipue morbis Svecici medici ad usum ejus accesserunt, inter quos primus nominandus est b. a. Rosenstein (V. *Strandbergs Tal om chroniska Sjukd.* p. 29. & Rosensteiu *Litt. in Hall. Epist.* vol. 5. p. 174.), qui scemina ex refrigerio post puerperium ischiadico malo afflictæ, & lecto per octo menses sub summis cruciatibus detentæ, intra binas circiter hebdomades sanitatem restituit. Quantam virtutem in nosocomio Stockholmiensi exseruerit, cl. Blom (in *Vet. Ac. Handl.* 1773. p. 258. *sqq.*) prolixius, dein cl. Odhelius (*ibid.* 1776. p. 68. *sq.*) paucis verbis exposuit. In Ostrobothnia sæpe proficuum illud invenit cl. Haft, doloribus & rheumatismis a refrigerio olim inducto infestantibus (*Med. Verkeir tilstånd*

p. 307.). Memorabilis est curatio, quam cl. Ribe (V. Reinhold. *Diss.* p. 37.). Napello in puella perfecit, quæ præter dolorem atrocissimum & immobilitatem brachiorum eamque annosam, in horum musculis anticis duritiem fere eburneam contraxerat. -- Transeo ad aliarum quorundam regionum medicos. Lipsiæ in rheumatismis aliisque, præcipue articularum, doloribus sat bonus effectus perceptus inde fuit (*Comment. de rebus in scienc. nat. & med. gestis* Vol. II. p. 240. not.). Ex Halensium experimentis tria nobiscum communicat cl. Andreæ (*Diss. de usu salutari Extr. Acon. in arthritide*, præf. Böhmen, Hal. 1768. a. pag. 10. ad 13.), quibus arthritidis obstinatæ sese exhibuit exoptatissimam medelam, dum pulvis ex concharum præparatarum drachmis quinque & Extracti Napelli granis quinque in triginta partes divisus pararetur, quarum binæ singulo die ingestæ. Qui femora autem duplici casum corripuit rheumatismis, hunc extracto, more Störckii dato, brevi discussit cl. Jo. Aug. Phil. Gesner (*Beobacht. a. d. Arzu.* Vol. I. p. 196.). Nec spe exciderunt medici Argentoratenses, cl. Guerin, Ehrmann, Ehrhart, qui peregrino calamo (scil. Reinholdi in *Diss. cit.* §. 4.) aliquot casus potissimum circa arthritidem versantes describendos dederunt. Historia singularis, a cel. Tode (*med. chir. Bibl.* Vol. 2. P. 1. p. 120.) adumbrata vel ideo memoranda, quod doceat recidivas facile fieri, nisi diu satis usus remedii continetur, id quod suo damno expertus est homo ischiade annua correptus, ad finem tamen perfecte sanatus. In rheumatismis adeo dolentissimis voto respondit cl. Fritze (*mediz. Annalen* Vol. I. p. 327.). Miscelam vero extracti granorum duorum, quatuor, octo, & salis sedativi granorum viginti, sub connubio Ptisanæ ex radice Bardanæ & Chinæ, in doloribus tam arthriticis quam rheumaticis valde proficuum reperit cl. Stöller (*Beob. v. Erf.* p. 146.). Queritur tamen, cui in utroque hocce morbo satisfacit, cl. Eberhardus Gmelin, Napellum diu usurpatum vires insigniter prostrernere, unde iste illum cum Arnica & amaris combinat (*N. Aët. N. C.* Vol. 6. p. 394.). Possent, si opus esset, plura rheumatismi exempla curati etiam ex propria experientia addere, & nominatim ischiadis nervosæ, cujus ante paucos annos tormenta atrocissima ipse fensit, sed vesicatorio & Napello brevi discussa.

Ex dictis vero jam elucet, Napellum, quæcunque rheumatismi sedes fuerit, auxilio sæpe esse, & coxarium morbum, qui vulgo difficilior curatu est, pari vi ac rheumatismos superiorum artuum profligare. Subest aliquando complicatio malorum molesta, prout in juvene, cui, dolore ischiadico vehementissimo aliquot hebdomadam remittente, femur & crus extenuari cœpit (Störck. *Cont. exper.* p. 116.); & in

& in alio, de quo jam recensui. muscularis cato in brachiis non solum valde dura erat, sed utrumque reliquis partibus magis exsuccum, tenuius, frigidius, & manus & digiti omnes incurvati, rigidi, (Reinhold *Diss.* §. 11. n. 4.). Alia alibi exempla prostant dolorum arthriticorum, qui contracturas membrorum comites habuerunt, Napello tamen devictorum (Razoux *Diss. epist. de Cicuta Stram. Hyosc. & Aconito in Frankf. med. Wochenblatt.* 1781. p. 314.). Non minor ejus est efficacia, quando ad caput rheumatica materies convertit (Störck *Cont. l. c. Cas. 12.*). Imo in femina hemi-crania undecim annorum, ad omnia reliqua rebellis, sopita (Vogel *Chir. Wahrnehm. 1. Samml. p. 78.*). Tantum vero valet in arthritide, ut & nodosam tollat, ita ut nodi isti articularum pedetentim liquati tandem plane dispereant, restituta motus potestate (Störck *Libell. de Stram. p. 101.* Andreæ *Diss. cit. p. 11.* Ehrhart in Reinhold *Diss.* §. 11. Schenckbecher *v. d. Kinkina p. 159.* Eberh. Gmelin. *l. c.*) Hæc Napelli efficacia nominatim etiam in podagram cadit (Störck *Cont. experim. p. 110. 121.* Id. *de Pulsatilla p. 58.*). Aliquando in hisce morbis febris simul adluit, sed nec validam metuit Störckius (*Libell. de Pulsat. p. 58.*), modo nitrum addatur. Alii (Guerin, Ehrhart *Hist. 2. d. in Reinhold. Diss.* §. 11.) videntur in Napello & stimuli & effectus ejusdem febris, remedium quæsisisse.

Præcedat vero ului, si indicia fordium præsto sunt, alvi purgatio, pro necessitate etiam sub ipsa specifici administratione interpolanda. Et quum vulgatissima crisis, quæ curationem hæc absolvit, sudore contineatur: hunc oportet solerter alere, augere, quo fit lecti foru, sero lactis calide potu (Rosenstein *l. c.*), infuso florum Sambuci, prifanis variis sudoriferis. Plerumque per univrsum corpus sudor profusus erumpit. Subinde modo sudor partis affectæ observatur (Vogel *l. c. p. 78.*), qui, si serius in ea erumpat, tanto certius morbus tollitur (Fritze *medizin. Annal. Vol. l. p. 327.*). Nonnunquam solvit morbum absque ulla crisi manifesta. (Störck *de Stram. p. 103.* Gesner *l. c. p. 107.*). Aliquando pruritus molestus & pustulæ rubicundæ, acri humore plenæ, subsequuntur (Störck *Lib. de Stram. p. 80.*); desquamatio itidem totius cutis. Sunt, quos & lotii copiosiori profluvio; vel citata alvo, judicat (Störck *l. c. p. 110.*). Id quod vero stirpem hanc commendabilem maxime reddit, est celeritas ista, qua effectum suum edit, dum nimirum ægros, plures per menses imo annos, doloribus afflictos, & libero partium exercitio privatos, intra paucos dies levat quin sanat, idque cum constantia, Quod non in omnes & singulos hocce beneficium contèrat, non majus derogat Napello meritum, quam Chinchinæ, Mercurio, Opio, quo d.

quod subinde spem multis documentis sustentatam fallant. Ipse Störckius jam initio hanc impotentiam professus est (*l. c. p. 111.*). Dolet Gesnerus (*l. c.*) frustranea multa tentamina, etiam si dosin solito majorem præbuisset. Non miror igitur, quod in singulari casu rheumatismi in brachio annum durantis nec continuatus per triginta dies Napelli, et si copiosius dati, esus suffecerit (Mier in *Epist. Haller. Vol. 5. p. 146.*). Et in rheumatismo quodam epidemico æque iners fuit, ac plura alia ceteroquin sæpe proficua (*Stoll Ratt. med. P. 3. p. 167.*).

Non raræ sunt anchylofes ex rheumatismis præviis pertinacibus, siue muscoli ipsi, otiantes eorum functione rigeant, siue insuper sub hocce languore smegma naturale articuli spissatum extrema ossium coadunet, siue materies rheumatica stagnatione acrior facta ipsam cartilaginofam & osseam articuli compagem partesque vicinas vitiet & in tumidam deformem immobilitatem convertat. Displicet, quod non ubivis, ubi tanquam anchylofes reinedium Napellus laudatur, vera ejus natura descripta fuerit. Laudatur tamen, idque universalis, ut conjiciam, non semper originis rheumaticæ fuisse. Articulos rigidos eo reddi mobiles pronunciat Störckius (*de Puls. p. 58.*); qui & uberius sanationis anchylofes veræ circa articulum cubiti exortæ meminit, qua ipsa articulus in ingentem molem valde dolorosam intumuerat (*Lib. de Stram. p. 108.*). Alii quidem contigit dolorem dissipare Napello, sed remanente incurvatione rigida & tumida ejusdem, quem dixi, articuli (Blom in *Vet. Acad. Handl. 1773. p. 261.*). Fuit tamen, in quo superstes genu immobilitas vaporibus aquæ calidæ & unguenti Althææ inunctione sublata (*Schenckbecher loc. cit. pag. 161.*).

Vix vero aliis documentis insignis ejus solvendi concretos morbose humores potentia manifestius elucet, quam tumoribus in osseam fere duritiem densatis liquandis, quorum quidam adeo Mercurii & Cicutæ vim elulerunt. Ejus naturæ tumor occupaverat immobilis totam fere sinistram faciem, tumentibus simul glandulis maxillæ inferioris iisque scirrosis & maxilla motum fere dolenter detrectante; in dies tamen decrementum cepit tumor (*Störck de Stram. p. 85.*). Par effectus contigit scemine, tumore durissimo, ovum anserinum magno, infra parotidem dextram labefactatæ, doloribus rheumaticis postea accedentibus (*l. c. pag. 87.*). Eyanuerat quoque fere omnino, Napello in secundum mensem adhibito, tumor ingens regionis illacæ dextræ (*l. c. p. 90.*). Ex arthritica causa qui tibiam utramque corripuerat tumor, comitantibus dura malleolorum intumescent-

ſcientia & articularum quorumvis doloribus, diſparuit tamen omnino cum trifti ſuo ſatellitio (Collin *Obſ.* §. 2. p. 130.).

Nuperrime glandularum ſcirrho vitiatarum, quem Napello diſſipavit, exemplum memoravi. Sed proſtant plura. Nempe id contigit tumoribus ſcirrhofis collum obſidentibus, contra quos nihil valuit Cicuta; certe pauca modo eorundem veſtigia ſuperfuerunt (Störck *l. c. Caſ.* 6.). In quibusdam ægris ob magnitudinem & ſitum harum glandularum in collo tumefactarum & induratarum tam deglutitio quam reſpiratio inſignem labem contraxerant, quorum e numero ſcœmina 35 annorum fuit a prima ſua infantia hocce vitio correpta, tamen ſanata (Greding *verm. med. u. chin. ſchriften. Caſ.* 1. p. 90.). In maniaca & morbus mentalis mitelcere cœpit, & tumor glandulolus grandis ſterno vicinus Napello diſparuit (Greding *l. c. Caſ.* 2. p. 92.). Quin in alia ſcœmina, in qua totum ſyſtema glandularum inſigniter intumuerat, maxime conſpicuum decrementum hocce vitium inde cepit, licet ex diſpendio virium tandem mors ſuccederet (*l. c. Caſ.* 11. p. 111.). Memorabile etiam eſt levamen, quod virgini, cui exulcerata & ſcirrhoſa cum doloribus utraque mamma erat, præſtitit, poſtquam Cicuta ſenſim auxilium ſuum denegaret (Störck *de Stram. Caſ.* 8.). Inter hæſce laudes non tamen querela alius medici, haud ignobilis, reticenda eſt, quod ſibi in ſcirrhofis affectionibus, quibus Cicuta impar fuit, non ſuffecerit, prout nec in atrophia ſibi deſideratam opem tulit (Wahlſom in *Med. Verkens tillſtånd* p. 107.).

Rebelles quoque intermittentes febres, contra corticem peruvianum adeo immorigeras, nominatim quartanam, ſanat. Hocce effectu gavifus eſt juvenis, in tertium annum febre hac detentus, unde corpus macilentum & cachecticum evaſerat; auxit malum in hoc lancinans dolor, qui ſub quolibet paroxyſmo membra & articulos omnes occupaverat (Störck *de Stram. p.* 82.). Pari ſucceſſu extractum Aconiti, ſed, quantum apparet, Lycoctoni, militi Ruſſo in eodem morbo oblatum (Schenckbecher *l. c. p.* 156.). Crebra experimenta hujus generis obviam venire cl. Collin, Anatomæ Profeſſori (Collin *Obſerv. P.* 2. p. 147), item cl. Bergio (*Mat. med. p.* 483.). Diſcuſſit & intumeſcentiam leucophlegmaticam & œdematoſam poſt febres intermittentes difficiles ſuperſtitem (Odhelius in *Vet. Acad. Handl.* 1776. p. 69.).

Aſthmaticis etiam opem ſpondet; nam aſthma rebelle, tuſſi ſicca ſtipatum, ſub hæmorrhoidum anomalaram & rheumaticorum dolorum ſatellitio, ejus beneficio diſparuit (Greding. *l. c. Caſ.* 7. p. 101.).

Non minimo præconio Napellus dignus est, quod venerea lue affectis subveniat, etiam tum, quum altas radices jam egit. Tophos adeo & exostoses in fronte, tibiis, sterno, membrorum articulis, extortos emollit, comminuit, liquat, dispellit, vel ita mutat, ut fragmenta ossæ separentur, aliaque lymptomata venerea vel sola vel istorum comitatu prodeuntia tollit, quorsum glandulæ tumefactæ, scabies, dolores artuum, ulcera tophorum vel faucium pertinent, quæ ipsa depurat, coadunat, cicatrice obducit (Störck de Stram. p. 104. *Cont. exper. Cas. 1. 4. 5. 14.*). Et huic quidem morbo subinde medetur, aliis remediis irritis. Extractum æquali portione mercurii dulcis mixtum (Störck *Cont. exper. p. 102. 117. 119. 121.*), vel Mercurio vivo, per saccharum subacto, copulatum (Fritze *med. Annal. Vol. 1. p. 327.*), potentia nonnunquam omnibus reliquis mercurialibus antistat. Optimo quoque successu in casibus luis maxime anticipibus, vel ut præparetur corpus pro inunctione Mercurii absque ptyalismo, vel etiam sub ipsam inunctionem, extractum exhibetur (Stöller *l. c. p. 146.*).

Sanat & quandoque alia ulcera obstinata, quæ non a fomite venereo originem trahunt (Störck de Stram. p. 111.), item spibam ventosam. Hancque quidem puella in metacarpo manus unius & dorso pedis passa fuit, Napelli tamen usu interno & fomentatione ex Cicuta, per noctem vero emplastro ejusdem imposito, quibus ipsis fragmenta ossæ secessere, omnino fere sanata (Ejuld. *Cont. exp. Cas. 8. p. 107.*).

De efficacia Napelli in amaurosi & cataracta non comparuerunt quidem singulares historię, augent tamen hæc mala numerorum morborum, quibus prospexisse traditur (Störck *Contin. exper. p. 121.*). Et varia felicitis curationis in aliis paralyseos speciebus exempla ad nova experimenta in amaurosi excitant. Hujus generis est felix ista curatio, quam subiit puella, loquela & motu brachii ac cruris dextri privata, insuper convulsionibus diris ultra biennium vexata (Collin *Observ. P. 2. p. 136. Cas. 4.*). Item casus paralyseos omnium artuum ex terrore subortæ, sed pari auxilio sublata (l. c. p. 143. *Cas. 6.*). Fœmina decrepita adeo, in connubio asthmatis tussis & arthritidis, paralyti & brachii & cruris sinistri laborans, sensum convaluit (Greding *l. c. Cas. 4. p. 95.*). Alia fœmina, octogenaria fere, in hemiplegia nihil quidem solatii inde obtinuit: incontinentiæ tamen urinæ & rheumaticis doloribus, quibus simul conflictabatur, levamini fuit (Greding *l. c. Cas. 5. p. 98.*).

Vix crederes, quod in restringenda epilepsia fœminæ sub tanta deformitate cranii & tot vitiis intra cranium post mortem detectis, tantum valere potuisset, nisi fide dignis-

simus

simus auctor dubium omne tolleret (*Grening l. c. Cas. 8.* p. 104.).

Sequitur, ut curatius exponam, quomodo Napellus in hisce dictis morbis commodissime exhibetur. Störckius proposuit pulverem ex extracti Aconiti granis quatuor & sacchari albi uncia dimidia, diu in mortario vitreo subtilissime contritis (*de Stram. p. 73. Cont. exper. p. 93.*). Initio in dosi hujus pulveris paullo timidior fuit, ita ut a granis decem, bis vel ter de die datis, incipiens ad drachmam unam & dimidiam intra nychthemera ascenderet. Ipse vero dein fastus est, quosdam extracti grana quatuor, quinque, sex, supraque nychthemeri spatio probe tulisse (*Cont. exper. p. 93. de Puls. p. 59.*). Hinc & formulam aliam serius consignavit ex extracti Acon. grano dimidio vel uno & sacchari albi granis decem, cujus pulveris bis vel ter quotidie unus ingereretur (*Unterricht für Feld und Landärzte T. 2. p. 180.*), subjungens monitum, pro re nata dosim sensim notabiliter augeri posse (*l. c. T. 1. p. 239.*). Ampliores doses alibi quoque tutas esse, cognitum est. Ita cl. Odhelius (*Vet. Acad. Handl. 1776. p. 68.*), jamjam minorem nunquam extracti dosim, quam grana duo, ægris suis exhibet, iæque ter, quater, sexies vel octies, per diem, quibus semper potulentum superbibi curat, quod perspirationem augendi vim habet. Ipse novi exemplum scæminæ, quæ Gottingæ, præ male intellecto consilio, octo pulveres, quorum quilibet granum unum extracti continebat, impune una ingessit, quum singuli aptis intervallis capi debuissent. Homo quidam militaris mox initio contra arthritidem, suadente cl. Clossio, extracti grana quatuor in miscela antimonii diaphoretici & sacchari lactis mane cepit; quin hujus ægri frater, corpore fortior, grana adeo ejus octo (*Tode med. chir. Bibl. T. 7. p. 198.*). Cl. Schenckbecher (*l. c. p. 160.*) sensim ascendendo per 24 horas ad grana viginti tria consumpsit. Nemo vero plus extracti offerre ausus est, quam cel. Stoll. (*Rat. med. vol. 3. p. 167.*), asseverans, aucta sensim dosi intra idem spatium ægros partitis vicibus scrupulos septem absque incommodo tulisse. Maxime tamen suadendum est, ut parva dosi initium fiat, raroque tam magnis, quales proxime recensui, opus est. Nec, si mediocribus dosibus auscultare detrectet natura, magnis videtur morem gerere, ut multa medicamentorum exempla docent, & quod Napellum cel. Stollii nuperrime memorata experientia. Sine ullo autem damno per plures menses usus ejus protrahi potest.

Forma dicta pulveris plerique acquieverunt. Paucis quibusdam pilularis magis arrisit, e. gr. ex extracti & sacchari æquali quantitatæ (*Schenckbecher p. 157.*), vel extracti hu-

hujus & extracti Gentianæ rubræ q. f. (Blom. *l. c. Cas. 1.*) Extractum, quod ex Acon. Lycoctono coctione herbæ in aqua & liquidi subsequa inspissatione paratur, altero ex succo Napelli non inferius vi judicat cl. Schenckbecher (*l. c. p. 142.*): equidem vero doses largas, quibus porrigi potuit, indicium præbere arbitror, debilius longe esse. *Essentia* quoque ex herbæ Napelli exsiccatae parte una & spiritus vini partibus sex, a quinque ad decem guttas, & progressu temporis ad quadraginta, contra arthritidem febris expertem & glandulas induratas eximio fructu propinari potest; quod præparati genus sub defectu extracti commodum, & effectus celeritate insuper se commendat (Kämpf in *Act. Societ. scient. Hass. T. 1. p. 152.*). Per se patet, miscelæ extracti cum aliis aliquando locum esse, item subinde auxiliatrices manus ferri debere aliorum subsidio. Connubii ejusmodi & subsidiariæ opis aliquot exempla jam adfuerunt. Addo junctum cum Cicutæ extracto auxilio pluries esse, ubi alterutrum se junctim non juvat (Störck *Cont. exper. p. 114. 121.*). In ischiadico cruciatu utiliter vesicatorium cum Napello conjunxi.

P R Æ P A R A T U M.

Extractum Aconiti) post Störckii publici juris facta experimenta seriosos libros pharmaceuticos omnes intravit, *Ph. Würt. edit. a. 1771. p. 88. Ph. Dan. p. 172. Ph. Edinb. 1774. p. 52. Ph. austr. prov. p. 171. Ph. Ross. p. 86. Pharm. Genev. p. 68.* Quod in *Ph. Svec. ed. 2. p. 78.* describitur, eo desleat a reliquis, quod jubeatur, folia (non herbam totam) recentia concisa pauxillo aquæ irrorare, & succum ad mellis spissitatem densatum quarta parte pulveris foliorum commiscere. *Pharmacopea Dan. & Brunsv. p. 253.* tempus collectionis curatius determinarunt, nempe ante florum expansionem.

Pharm. ANTHORÆ Radix.

331. *ACONITUM ANTHORA*; floribus pentagynis, foliorum laciniis linearibus. Linn. *Spec. pl. p. 751.* Aconitum salutiferum s. Anthora C. B. Icon; Jacq. *Fl. austr. Tab. 382.* Miller's *Figures of Plants Tab. 12.* Regnault *Botanique l'Aconit ou Anthora. Pl. perennis, crescens in alpinis Pyrenæis, Taurinis, Sabaudicis, in monte Thuiri Helvetiæ.*

Paucissima certa de vi hujus stirpis constant, ut non mirer, quod plurimi de simplicibus medicamentis libri eam plane omittant. Anthora dicitur, quasi antidotum esset Thoræ. Qualis vero planta sit ista venenata, olim ita di-

ita, & quam pro Aconito Pardalianche Diosc. habuerunt an Ranunculus Thora Linn., an Napellus, an alia, non liquet. Notum est dissidium, quod olim hac de re intercessit inter pugnacem Matthiolum & modestum Conradum Gesnerum, qui de Ranunculo Thora agit.

Radix) angulosa, mox rotunda mox oblonga, apparet, carnosa, extus bruna, interne alba. Saporem præ se fert cum amaritie nausose dulcem, odorem debilem. Suspectam omnino reddit cum Napello affinitas & effectus vehementiores in quibusdam notati, ut vel ideo dubitem, an virus alius stirpis acris enervare possit. Sprögeli (*Diss. de venenis p. 10. sq.*), bis in una eademque sefe capta experimenta; quæ prima vice drachmas radices duas concisas, altera duplam postero die quantitatem devoravit absque noxa, majus innocentiae ejus documentum exhiberent, nisi cum lacte radix data fuisset. Tam per superiora quam inferiora purgare radicem, in jusculo vel vino quantitate Phaeoli captam, & robustis exhiberi auctor est Hugo Solerius (in *Schol. ad Aetium.*): Strenue quoque evacuare ab uno ad duos scrupulos sumtam inter purgantia memorat Praevotius (*Oper. posth. p. 500.*). Negat e contrario cl. Geoffroy (*Materie medicale Traité T. 2. p. 16.*), prævio C. Gesnero (*Epist. p. 66.*), qui Anthoram salubrem ex suo experimento pronunciat, hanc vehementiam, & ad subigendas febres malignas, quæ sordes viscosas primarum viarum pro causa habent, & ad necandos vermes conducere observavit, datam a scrupulo uno ad integram drachmam. Sit penes posteros hæc componere lites. Creduli vero est, in hac medicinam viperarum aliorumque venenatorum animalium morsus, imo venenorum quorumlibet, item ipsius pestis, quærere (V. Jo: Bauh. *Hist. pl. T. 3. p. 661. sq.*). Ita unus error ex altero, ut articuli in tænia, pullulat.

DELPHINIUM.

LINN. *Syst. veget. p. 418. Gen. pl. p. 274.*

Pharm. CONSOLIDÆ REGALIS S. CALCATRIPPÆ Flores.

332. DELPHINIUM CONSOLIDA; nectariis monophyllis, caule subdiviso Linn. *Spec. pl. p. 748.* Consolida regalis arvensis C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 683.* Regnault *Botanique Le Pied d' Alovette.* Pl. annua, inter segetes frequens.

Carere possumus neglecta hac ubivis hodie in medicina planta, de cujus vera virtute nec pristina tempora mihi tatisfaciunt. Flores) odore casti, amari. Idem sapor etiam

extracto tam aquoso quam spirituoso inhæret. In aquoso etiam mucilaginis vestigia adsunt. Aqua illis infusa coeruleo eorum colore tingitur. Plures repetunt, ophthalmiam dissipari vel aqua eorum destillata applicata, id quod quidem Garideli (*Plantes aux environs d'Aix p. 149.*) experientia adversatur; vel floribus ipsis aqua Rosarum in cataplasma maceratis. Optimum successum ex posteriori applicationis modo asserit se expertum Sim. Pauli (*Botan. quadrip. pag. 258.*). Magis adhuc ambiguae sunt laudes in lotio pellendo, calculo solvendo, mensibus movendis, obstructionibus viscerum obstinatis referendis rel. quarum pars ad herbam pertinet. Nec vulnerariae virtuti sub externa applicatione sese exferenti fido, etsi Ambrosii Paracelsi nomen adponi possit. Facile patiar dictionis ubertate de hujus stirpis viribus me a Zornio (*Botan. p. 154.*) superari.

Pharm. STAPEIDIS AGRÆ Semen.

333. DELPHINIUM STAPHISAGRIA; nectariis terraphyllis petalo brevioribus, foliis palmatis lobis obtusis Linn. *Syst. veg. p. 419.* Staphisagria C. B. Icon. Regnault *Botan. Le Staphisaigre*. Pl. biennis, crescit in Europa australi. $\Sigma\tau\alpha\phi\iota\varsigma\ \alpha\gamma\rho\iota\alpha$ Diosc. eadem videtur, licet Glasti Flores adscribat.

Semen) amplius, griseum, compressum, triquetrum vel tetragonum, incurvatum, lacunosum. Nucleum oleosum, initio album deinde fordide luteum, includit. Amarities & acrimonia tam cortici quam nucleo insidet insignis, huic tamen insignior. Acre aqua ad partem, alcohol vini omnino, extrahit (*Lewis Hist. of M. m. p. 554.*). Oleum idque expressum ad $\frac{1}{6}$ circiter censetur (*Neumann Chymie P. 4. p. 291.*). Infestam suam naturam declaravit in cane, cui concisum ad scrupulos quinque cum aqua ingerebatur. Nam post vomendi conatus debilitatem universalem, tremores, aphoniam, convulsiones, involuntarias alvi dejectiones, flacciditatem musculorum, quarum affectionum una alteram exceperit, periit. Conspecta tum in ventriculo pariter ac intestinis tenuibus inflammationis signa bene multa, in pulmone dextro maculae, mucro cordis dextrorsum subinflammatus, sanguis in corde condensatus (*Hillefeld Diss. de venen. p. 20*).

Masticatum salivam copiose prolicet, unde apophlegmatismis olim accessit. Quod vero ob acrimoniam aequè infercurum, ac contra odontalgiam semen vel aceto coctum, ad consilium Dioscoridis (*M. m. Lib. 4. cap. 156.*), ore retinere, vel denti dolenti imponere, quod proxime dictum periculum quum Schulzius (*Mat. med. p. 435.*) ipse subi-

ret; tantam mali exacerbationem sensit, ut vix mentis compos persisteret. Temerarius tanto magis censendus internus usus emeseos scopo, cui olim grana decem aut quindecim dicata, sed aqua multa feminibus superbibita, ob strangulationis & faucium adustionis metum (Diosc.).

Quod pediculos necet, antiquitus jam cognitum est, quo & nomen φ διποδόχλον; herba pedicularis, & vox Germanica respicit. Aceto eo sine tritum & illitum fuit (Dodon. *Pempt. Lib. 2. pag. 366.*); item unguento exceptum. Sed vel ideo eam adhiberi mihi displicet, quum sæpe cum hac sceditate ulcuscula jungantur, per quæ in vasa patula acre intrare potest.

C O M P O S I T U M.

Unguentum pediculorum). *Ph. Würt. pag. 247. Ph. Brand. p. 227. Unguentum ad Pthiriasin*). *Ph. austr. prov. pag. 289.* Variant formulæ inter se. Ast quælibet præter hoc semen mercurium vivum recipit. Unde tanto majori cautione vel ideo in applicatione opus est, ne ptyalissimus improviso in tenellis fiat. Plurimum vero efficacium in hisce commixtio meritum Staphidifagiæ in suspensio relinquit.

N I G E L L A.

LINN. *Syst. veget. p. 421. Gen. pl. p. 276.*

Pharm. NIGELLÆ Semen.

334. *NIGELLA SATIVA*; pistillis quinis, capsulis muricatis subrotundis, foliis subpilosis. Linn. *Sp. pl. p. 753.* Nigella flore minore simplici candido C. B. Melanthium sativum Camer. Icon: Miller's *Figures of plants. Tab. 187. fig. 1.* Planta annua, in Ægypto, Creta, item Germania sponte crescens, abundantius in hortis colitur.

A Chomelio (*Pl. usuelles T. 1. p. 303.*), Hallero (*Hist. st. belv. n. 1194.*), & aliis quibusdam, huic speciei substituitur *Nigella arvensis*, pistillis quinis, petalis integris, capsulis turbinatis. Linn. *l. c.* *Nigella arvensis cornuta* C. B. quam depinxit Regnault in *Botan. La Nielle. Galliæ, Italiæ, Germaniæ incola, annua.* Ego ad Linnæi, Allstoni, aliorum graviorum virorum, exemplum Nigellum alteram præfixi.

Semen loquor exiguum triquetrum oblongum, uno extre-

mo obtusius, subcompressum, cortice nigerrimo transverse rugoso vestitum, intra quem medulla viridescens oleosa. Odorem fuliginoso-aromaticum habet, saporem modice acrem ex cortice permanentem, donec ab oleo nuclei vincatur. Hic sensus dignam eam fecit, quæ aromatum numerum pro cibis auget, unda & speciatim in terris Hannoveranis colitur, idque sub nomine *Tout-epice*. Qui usus contra plures auctores docet, saltim non nisi magna copia ingestum vim valetudini inferre. Chemiæ ope ex uncis duabus feminis scrupuli quatuor, consequenter $\frac{1}{2}$, olei unguinosi eruitur. Spiritus vini super feminibus abstractus odoris faporisque feminum plurimum recipit. Parum quoque olei essentialis tamen continet (Neum. *Chem. Vol. 3. p. 420.*). Extractum spirituolum amaricans & subadstringens est, aquosum autem iners (Cartheus. *M. m. p. 326.*).

Hodiernæ praxeos medicæ exul, olim quidem, ut ex formulis Sennerti, Plateri, Simonis Paulli, aliorum, patet, medicis placuit, sed commixtum cum aliis, ut, quid vere præstiterit, ignoretur. Igitur nonnisi vacillante fide subscribere hisce possum, qui præterito sæculo semen in pituita pulmonum attenuanda & excutienda, in menstruis pellendis, lactis secretionem adjuvanda, in coryza naribus attractum, valere perhibent. Nam piget plures morborum titulos, qui adhuc magis a veri fulcro abludunt, recensere. Instar amuleti appensum pectori lac pellere, gestatum vero dorso illud discutere, quis duabus matronis credit, præter Goezium, qui hoc portentum anno adhuc 1730. (In *Act. N. C. Vol. 2. Obs. 159. p. 448.*) proposuit? Sine dubio de hac planta posterior ætas ex Græcis & Arabibus plures virtutes hausit, antequam de ipsa plantæ specie bene constiterit.

P Æ O N I A.

LINN. *Syst. veget. p. 417. Gen. pl. p. 273.*

Pharm. PÆONIÆ Radix, Flores, Semen.

335. *PÆONIA OFFICINALIS*; foliolis oblongis. Linn. *Sp. plant. p. 747.* Hujus duæ varietates servantur pro usu medico: *α. mascula* L. Pæonia folio nigricante splendido, quæ mas C. B. Huic foliola latiora, saturatius viridia, caules proceriores ramosiores, flores pallidiores, radix primum recta descendens, dein ramosa, competunt; *β. femina* L. & C. B. Hæc instruitur foliolis angustioribus pallide viridibus, flore profunde rubro, radice, multa oblonga pal-

maria vel majora tubera, digitum crassa & sursum per tenuia fila nexa, formante. Utraque planta perennis, crescit sponte in Helvetia, inferiori Gallia, Italia. Colitur vero ob florum decus in hortorum areis, quin scemina tuborum ope ibidem luxuriat.

Radix) utriusque extus bruna, interne alba & compacta est. Epidermide denudata, vel insuper in taleolos secta, ficcatur. Odor in singulis, dum recentes sunt, ingratus, gravisque, qui in narcoticis plantis solet, præcipue in mare. Hic vero fætor siccando perit, non vero sapor, qui & in sicca primum subdulcis est, dein ingrate amarus. Galenus saporem leviter adstringentem cum quadam dulcedine, sed, si dentibus manditur, acrem & subamarum describit (*de simpl. lib. 6. p. 807. Ricc.*), cui subscribit fere Tissotus (*Traité de l'épilepsie p. 314.*), recenti tribuens saporem acrem & potius acerbum, quam amarum. Fœminæ radix frequentius prostat in officinis, quam altera; etsi Willisius aliique marem nominatim possant.

Extractum siccæ radice, aqua factum, subdulce, de reliquo fere insipidum & inodorum est; alterum spirituosum tam odorem Pæoniæ, quam saporem initio dulcem, dein ingrate amarum præ se fert. Ita & aqua destillata adhuc aliquid harum notarum servat (*Neum. Chem. 2. B. 4. Th. p. 41.*).

Si brevioriis plerisque de materia medica conscriptis, consuetudini practitorum & farragini formularum pharmaceuticarum, quam auget hæc radix, fidendum, esset unum ex præcipuis contra epilepsiam remediis. Ad Galenum (*l. c.*) prima hujus virtutis laus referenda. Ambigua quidem hæc ipsa ideo evadit, quod de radice collo suspensa loquatur: sermo tamen illi est de radice recenti, h. e. odoris suis partibus adhuc instructa, & infantili epilepsia sive ea, quæ in corpore contingit, cujus pori magis patuli & bibuli, & nervi facilius etiam a remediis afficiuntur & a causa, facilius vincenda; adjecto casu singulari notabili. Recens an sicca fuerit Pæonia, de qua collo subnexa Fernelius (*de abdit. rer. causis lib. 2. cap. 17. p. 133.*) binis modo verbis testatur, verissime sanationem morbis comitalis se compe-
 risse, non dixerim. Willisius (*Patbol. cerebri cap. 3. p. 30. sqq.*), in specialibus momentis sub hac applicatione observandis uberior, taleolis & bracteolis radice recentis filo transfixis totum collum circumdari jubet, & ut primum exaruerint, novas substitui, simul vero radicem per os in pulvere exhibendum curat. Sicce amuleto, quod & memorat, ex Pæonia omnino minor fides. Tantam vero fiduciam ille in hanc stirpem collocavit, ut non solum radicem in pulverem redactam ad drachmam unam, duas vel tres bis
 de

de die daret, sed vel hanc partem vel semina vel flores omnibus sere compositis suis adderet. Et hinc quidem subsidiis epilepsiæ adulatorum æque ac infantili (*l. c. pag. 4.*) subvenire annisus est. In pulvere autem radicis plerique medici acquieverunt. Mirum, non succum ejus expressum reliquis exhibendi illam modis palmam præripuisse; ex hoc enim plurimum spei capi potest. Placuit igitur mihi, inter alia antepileptica a Willisio proposita, me & succum radicis recentis vino Hispanico contusæ, saccharo dulcesfactum (*p. 39.*), offendisse. Quid in epilepsia sicca radix per os sumta vere efficiat, non nisi experimentis, fateor, evinci posse. Id vero gustata radice certissime apparet, non destitui viribus quibusdam, nec inertis scæculæ posse comparari. Nec contra ideo damnaverim, quod scæteat stirps: in morbis nervosis scætores naturæ non inimici sunt. Quod b. noster Brendelius occam olim radicem non repudiaverit (*Vogel Mat. med. p. 206.*) Receptit etiam illam inter formulas coll. practici manuscriptas) pondus virtuti non leve addit. Attamen nihil grandis neque radicem, nec semina, licet sæpissime usurpaverit, sibi præstitisse, jam quæstus est De Le Boe Sylvius (*Op. med. p. 427.*). Fallere expectationem agnovit Ludovici (*Pharm. modern. sec. G. Wedel p. 494.*). Eiusdem inertiae testis existit Boerhaavius (*Hall. hist. st. belv. png. 1187.*). Deprimit quoque laudem ejus Tissotus (*Traité de l'épilepsie p. 314.*). Bina epilepticorum exempla adducit cl. Home (*Clinical Experiments, Histories &c. Ed. 2. p. 209.*), in quorum uno quater de die drachma dimidia eo successu data, ut insultus per aliquot dies pauciores inde fierent, sed subsequenter frequentibus octavo die, in altero autem frustra radix eodem modo per undecim dies subministrata est.

De vi ejus in referendis obstructionibus viscerum aliisque passim memoratis nihil veri edisseri potest. Tanto lubentius taceo majorum nostrorum ridicula de tempore modoque collectionis consilia.

Qualis dosis esse possit, jam supra dictum. Præstat drachmam modo dimidiam vel scrupulos duos simul dare, ne quantitas tedium pariat. Forma bolaris etiam commoda.

Flores) oculus quidem pascunt plenitudine sua & coloris sanguinei gratia, sed naribus odore viroso displicent. Et hic quidem in floribus quam ulla alia parte plantæ, gravior, siccatione tamen evanidus, sapor subdulcis. Tam aqua, quam spiritus vini hinc infusus, colore rubro tingitur, & dulcedinem post inspersionem manifestam prodit. Etiana hi antepileptici reputati, quo sine conservam aptissimam formam judico, quæ & hinc inde usu venit. Hodie unice pro syrupo colliguntur.

Semina) rotunda sunt, splendens, nigra, albani nucleam includentia, pisi magnitudine. Aqua contusa emulsionem exhibent. Olim quoque epilepsiæ opposita (Willis. l. c.) hodie negliguntur, licet quidam pulveres sic dicti epileptici Pharmacopœarum eorum memoriam servent.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conserva Pæoniæ) *Pb. Wirt. p. 39.*

Aqua) *Pb. W. p. 7.* Ex floribus destillatur.

Syrupus) *Pb. W. p. 216.* Ex succo recentium florum aqua infusorum expresso. Anodynus nomen tulit, saltim ad gratiam antepilepticis conciliandam ferri potest.

Pulveres epileptici) in *Pb. W. p. 150.* sex adeo prostant, quibus omnibus Pæoniæ radix comprehenditur, e. g. *ad Guttetam, Holsaticus, Marchionis*, alii, tristes reliquæ perversæ ambitionis, quæ olim invaluit in formulis farragine multorum exornandis. Præcipue in hisce absorbentium tribus arrisit.

HELLEBORUS.

LINN. *Syst. veget. p. 431. Gen. pl. p. 284.*

Pharm. HELLEBORUM VEL ELLEBORI NIGRI VEL MELAMPODII
Ph. Ed. *Radix.*

336. *HELLEBORUS NIGER*; scapo subbifloro subnudo, foliis pedatis. Linn. *Syst. veg. l. c.* Conf. *Mant. pl. 2. p. 408.* *Helleborus niger* flore roseo C. B. Icon: *Schmidet Icon. pl. Et anal. part. Tab. 6. p. 26.* cum ampla synonymia & varietatum recensu. *Jacq. Fl. austr. Tab. 201. Vol. 3. p. 1.* *Regnault Botan. L' Hellebore noir.* Planta perennis Austriae & montium apenninorum & pyrenæorum.

In varietatum discrimine respectum est ad magnitudinem stirpis, caulis vel simplicitatem vel ramosam naturam, qualis quidem unice in orientali occurrit, foliorum vel majorem vel minorem latitudinem, item florum magnitudinem & colorem; quorum omnium vix limites exacti poni possunt. Sufficiat hic indicasse, hæc varietatem intelligere, quoad foliorum latitudinem inter *Orientalem* & *Stiriacam* a multis dictam (Conf. *Schmid. l. c. p. 29.*) mediam, sive *angustifoliam*, quæ vulgaris in hortis est, sub nive, ineunte anno apud nos sæpe florens, ibidemque non ornamentuni- ce causa, sed & in usum veterinarium colitur.

Species præfixa ad iudicium Matthioli, Conr. Gesneri, Clusii (cui ideo vocatur *Elleborus niger* legitimus in *Hist. pl. rar. Lib. 2. p. 274.*), Sim. Paulli, Hermanni, Böcleri,

Pometi, Geoffroy, Linnei aliorumque vera est, ex qua Hellebori nigri officinarum Radix) petenda. Hujus vero loco, prout olim, sic adhucdum, radices diversarum in plane stirpium pharmacopœarum, servato eodem nomine, passim vendunt, sive inscitia vel lucri cupiditate impulsæ, sive a rhizotomis & aromataris exteris seducti. Dicam primum de istis plantis, quæ arctiori quadam affinitate cum vera junguntur. Hujus loci est *Helleborus viridis* L., cujus radix ex montibus Alvernæ Parisios transfertur (Geoffroy *M. m. Traité* T. 2. p. 122.), & in Gallia perinde cum altera ulu medico venit (*Cod. med. Paris.* p. 77.), item in Pyrenæis & alpiibus, quantum intelligo, Helveticis, Hell. nigri radici substituitur (Hall. *stirp. helv. n.* 1192.). Hanc quoque Wedelius quondam alteri potioribus declaravit, sibi que in usum domesticæ distributionis afferri curavit (Bachovii *Diff. de Helleboro nigro Altdorf.* 1733. p. 9.). Ab aromataris Francofurtensibus pro alterius radice vendi præterea lego (*Nov. Act. N. Cur. Vol.* 6. p. 144.). Discernitur a præcedente fibris numerosioribus, brevioribus, tenerioribus magisque nigris, & quod quibusdam videbitur memorabilius, sapore amarissimo, valde nauseoso, magisque acri. Sed plura de hac in subsequente paragrapho. -- Sequatur *Adonis vernalis* L. s. *Helleborus niger tenuifolius* Bupthalmi flore C. B. cujus iconem conspicere est in Jacq. *Fl. austr.* T. 44. teste Linneo in *Syst. veg.* etsi ill. Jacquin nomen Adonidis apenninæ adscripserit. Jam Tragi tempore (Bock's *Kraut-terbuch* 1572., p. 192.) radice ejusdem vis medica innotuit, qui & proficuum bene multis & sine ulla vehementia operantem invenit camque in ditone Ingelheimensi inter Bingenium & Moguntiam a rhizotomis effossam & Venetias usque deportatam testatur, qui nec dubitat illi nomen Hellebori nigri veri adponere. Matthiolus, qui eum de nomine redarguit (*Oper. ed. Bauh.* p. 845.), fatetur tamen medicis pariter ac pharmacopœis Hellebori nigri nomine venisse, & privatim magno successu ad pecorum morbos adhibitam. In Germaniæ officinis potissimum radix prostat. Nominatim in plerisque officinis Saxoniarum adhiberi auctor est Schulzius (*M. m.* p. 152.). Thuringia & ab Erfurtensibus collecta ad Francofurtanos & Hamburgenses transfertur (Vogel. *M. m.* p. 197.). Circa Halberstadtium vero & Quedlinburgum, item in ducatu Magdeburgico tanta copia pro Hamburgensibus effoditur, ut posteriori tempore stirpis penuria ibidem enata sit (*Hann. Magaz.* 1768. n. 105.). Ipse pharmacopola peritus Sigel, hanc radicem a Francofurtanis obtinuisse se & veri loco divendisse, fatetur (in *Nov. A. nat. Cur.* T. 6. p. 146.). Quum vero tam officinæ multæ Germanicæ quam exteræ apparatus suum medicamentorum ex hisce merca-

toribus plurimam partem repetant, quam largi ambitus hujus radice distributio fiat, iponte elucet. In Russia pariter usurpatur, ubi in australi parte collecta Moscham pharmacopolis transmittitur (Sam. Gottlieb Gmelin's *Reise durch Russland Tom. 1. p. 81.*). Hinc & collegium medicorum imperiale non dubitavit eandem, Hellebori nigri radice titulo, in Pharmacopœam suam recipere (*Pb. Ross. p. 26.*); servata tamen & altera quam Hellebori nigri veri radicem nuncupavit. Cadit igitur Dodonæi (*Pempt. p. 262.*) vituperium, quasi purgandi vi destitueretur, licet illud clari viri repetierint, Tournefort (*Mat. Med. vers. Angl. p. 31.*) & Geoffroy (*M. m. l. c.*), & recentissima quædam cl. Paulli Christ. Mülleri & Linckii (in *Diss. de Hell. nigri usu medico, præf. Böhmeri. Hale p. 2. not. 5.*), tentamina videantur contraria. Nominatim in infania non inferiorem efficacia esse, nostro tempore exploratum (Vogel. *l. c.*). In hac radice ex capite brevissimo prodeunt fibræ copiosæ simplices, carnosæ, octo ad duodecim pollices longæ, ætate proVectiori contortiplicatæ. Et hæ quidem recentes e nigro spadiceæ, post siccationem autem nigerrimæ, odoris nauseosi fortis, saporis acris, atitari, dulcedine quadam mixti (Sigel *l. c. p. 145.*). --- In Teschnitz Bohemæ *Adonis appenina* L. (*Abhandl. e. Privatgesells. in Böhmen, Vol. 4. p. 178.*), loco veri Hellebori ægris præcipi fertur, quod non in dubium quidem vocabo, licet imponere facile possit hujus cum præcedente Adonide similitudo. --- Radices *Trollii europæi* L. sæpius circumferri, rhixotomi fide nititur (Sigel *l. c. p. 147.*), quæ ipsæ, ex brevissimo capite oriundæ, fibras sex vel septem pollicum crassitie culmi frumentorum, sed valde ramosas præcipue versus apices, emittunt. --- *Actæa spicata* L. quam verus opinio, quæ & Aconiti nomen dedit, & Linnei de baccharum exitiali vi experientia (*Fl. Lapp. p. 176.*), suspectam fecit, numerum Pseudohellebororum auget. Bodæus A Stapel (in *not. ad Theophr. Eres. p. 1066.*), jam indicavit hanc, Christophorianam alias dictam, a quibusdam pro Helleboro haberi. Ita & Lobelius (*Stirp. adv. p. 304.*). In Gallia familiarior ejusdem usus est, adeo ut Monnieri (in cl. Lorry *de Melancholia libro T. 2. p. 293.*) testimonio ibidem hæc sola pro Hellebori veniret, quem morem tamen non publica auctoritate invaluisse ex silentio Pharmacopœæ Parisiensis apparet. Spem contra ea & vix in usum transire, etsi omnino emelin & dejectiones alvi cieat, a cl. Lieutaud (*Syn. præ med. p. 640.*) condocemur. Obstupuit alius quidam Gallus Sauvages De la Croix (in *Mem. de Pac. d. Sc. de Paris 1739. p. 470.*) extracti ejus granis duodecim puellæ purgandi scopo præscriptis, percipiens ex Actæa esse, vim tamen hoc præstitit absque hypercatharsi, quod ille quidem arbitratur veneno

neno per ignem dissipato contigisse. Sed nec collectio harum
 radicum a Germania excluditur, etenim plures earum cen-
 tenarii uno vere ad Bahlingam & Tuttlingam effossi. Dis-
 cernitur radix caudice ramisque articulatis, quorum infi-
 mus articulus crebriores fibras edit, easque lignosas (Sigel
l. c. p. 146. — Incercedat umbellata planta, *Astrantia ma-
 jor* L., quam Dodonæus (*Pempt. p. 386.*) adeo pro Helle-
 boro nigro Diosc. habuit. Competit illi radix fusiformis ar-
 ticulata fibris undique sparsis trium vel quatuor pollicum ram-
 osum fusco nigricantibus. Raro hodie colligitur, sed acris
 est, alvum ducens, mitior tamen Helleboro (Hall. *l. c. n.*
 790. : — Nullus vero capitalior error est, quam is, quo in
 genuinæ locum *Napelli* radix cecidit, quem, ut olim in Sa-
 baudia & in Gallia, ita & in Germania adhuc hodie ali-
 quando committi supra (*pag. 8.*) dixi. Schulzsius (*Mat.
 med. 151.*) adeo queritur, sæpius olim id factum esse. Hinc
 & admonuit hujus erroris medicos Zwölfferus (*Pharm. veg.*
p. 107.), quem bis contigisse ipse observavit. Evitari vero
 is facile potest vel unice inspecta radice. Nam in hac ex
 caudice vel subgloboso vel fusiformi fibræ prodeunt copiosæ
 supradecomesitæ, tres ad quinque pollices longæ, crassitie
 curulum Zeæ æquantæ. Siccata nigro griseæ nec lignosæ,
 sed fragiles, exstant (Sigel *l. c. p. 148.*). Et huic radici
 supposititiæ sine dubio mortes binæ repentinæ tribuendæ,
 quæ ante aliquot annos in ducatu Würtembergico, post ve-
 hementissima tormina, anxietates, vomitiones & alvi de-
 jectiones creberrimas rel. & inflammationem internorum va-
 riorum viscerum contigerunt; quæ ipsa radix adeo acris fuit,
 ut exigua modo portione sub fissuris levibus linguæ scorbu-
 ticus gustata ardorem oris intensum excitaret febremque cum
 plurium ambiguum symptomatum syndrome (*l. c. p.*
 131.). Alias plantas, quarum radices perperam substitutæ,
 e. gr. Arnicam, rel. jam non moror.

Sub tanta igitur radicum varietate, quæ genuinæ suppo-
 sita, quarum pars vel opinione mitior, alia justo fortior vel
 noxia, suadendum maxime, ut pharmacopolæ Hellebori ni-
 gri radicem non ex peregrinis aromataris emant, sed ipsi
 eandem suis in hortis alant. Nova tum cum genuina radi-
 ce experimenta capta accuratius dosin, exhibendi modum,
 vires declarabunt.

Quum vero de ipsa ista radice, quæ nostro tempore præ-
 cipitur, non ubivis constet: non mirum, quod de stirpe,
 quæ Græcis olim *Ελεβορος Νεγρος* dicta, item subinde *Με-
 λαμποδιον*, Celfo & interpretibus Græcorum autem Vera-
 trum nigrum, nihil certi pronunciari possit. Dissensus sen-
 tentiarum, qui de hac ipsa re apud interpretes seriores in-
 valuit, aliquot jam specimina nuperrime notavi, quem con-
 ci-

ciliare mea parum refert, & vix dabitur sub isto descriptionum stirpis, quas reliquerunt, defectu. Quod Helleborus niger Veterum cum Linneo idem sit, inde aliquod fulcrum obtinet, quod qui in loca Hellebori proventu celebrata, ut in Olympum & insulam Anticyram, peregrinati sunt, e. c. Bellonius, Tournefortius, speciem nostram ibidem crescentem invenerint, ut taceam effectuum ab istis notatorum cum iis, quos adhuc hodie experimur, convenientiam, quæ quidem nonnisi fallacem plerumque de speciebus conclusionem admittit.

Radix) stirpis, pro genuina designatæ, ex tubere subgloboso profert undique ramos brevissimos articulatos, ex quibusveniunt copiosæ fibræ carnosæ glabræ teretes, in annosioribus contortiplicatæ. Et hæc quidem annosiores fibræ a spithama ad pedem longæ calamum frumenti exæquant crassitie, reliquis crassioribus. Exsiccatione rugosæ & fragiles evadunt & tertia parte gracilescunt. Recentium radicem nigricans (Sigel *l. c. p. 143. sq.*) & intrinsecus albus. Sapor amaricans & subacris. Est qui dulcedinem quandam immixtam percepit nihilque amari (Sigel. *l. c.*). Paulo amaritie serius caloris sensus prodit (*Grew on taste in anatomy of plants p. 283.*); sed supra horam dimidiam durat. Amarities vero initio apicem linguæ afficit, dein sese spargit ad mediam linguæ partem (*l. c. p. 284.*). Curatius gustata radix stuporem quasi linguæ relinquit (*l. c. p. 280.*). Nares recens radix sensu nauseoso acris afficit, quem si ventustate imprimere cessat, vi quoque medica exutam radicem esse censeas (*Hall. l. c. n. 1192.*). Sed mora & ipse acris sapor omnino fere perit. Fibræ, ut sapore, ita & vi radicis tuberi præcellunt, & in hisce corticalis pars medullari, quæ ipsa vero vix auferri potest, nisi in tubere & crassioribus fibris, nec unquam hodie a pharmacopolis auferitur.

In analysin chemicam inquirens non audeo rationem habere ejus, quam profert Boulduc (*Mem. de l'acad. R. d. sc. de Paris 1701. p. 192. sqq.*), quippe qui experimenta sua instituit cum radice in Helvetia lecta, in qua tamen regione, testimonio gravissimo Halleri, Helleborus niger L. non sponte crescit, ut igitur ad Hell. viridem potius vel Hell. foetidum L. hæc ipsa referenda videatur. Gummosæ partes dimidium fere pondus radicis constituunt, quæ ipsæ arcte & vix separabili vinculo cum resinosis nectuntur. Hinc & fere idem pondus spiritu vini, quod aqua, eruitur. Oleum, quod inest, tam tenaciter quoque resinæ adhæret, ut suetam alias fragilitatem induere renuat. Præter dictas pondere determinandas partes, reliquum terrestribus constat; nam libra una radicem Zwölfficero grana modo decem salis fixi

erogavit. Sed plurimum virium sine dubio a subtilibus particulis dependet, quas dixi siccatione avolare, & quæ diuturniori coctione in aqua pariter aufugiunt (Neum. *Chem.* P. 3. p. 113.), item ex protracta per aliquot dies digestionē (De Mayerne *Prax. med.* p. 68.) ita ut sensim purgandi potestas radicis pereat. Hæ ipsæ particulæ & destillando aquam imprægnant & acrem reddunt; unde ex ejusdem cochlearibus duodecim in cane quatuor vomitiones duæque dejectiones alvinæ subortæ, & ex cochlearibus octo in juvene tormina & laxandi molimina (Borrich. *in Apologia contra Conringium* p. 341.).

In hodierna medica praxi longe rarius radix obviam venit, quam in pristina; dum quidam eam ob ferociam effectus, quæ potius ad Helleborum album pertinet, alii ob inertiam, quæ quidem vitio ætatis vel præparationis locum habere potest, reprehendunt. Qualis fuerit Hellebori apud Græcos veteres usus in variis morbis, iis præcipue, in quibus vel alvus ducenda, vel ubi fortioribus resolventibus & depurantibus opus est: malo ex Schulzio (*Diff. de Helleborismis veterum* Hal. 1717.) & Lorryo (*de Melanchol.* T. 2. p. 288. *sq.*) ingeniosa antiquorum monumentorum comparatione, quam meo studio, intelligi. Quorundam Arabum autem de Helleboro sensa dilerte exponit Freindius (*Hist. med.* p. 254. *sq.* Hippocrates, quoties simpliciter Hellebori voce utitur, album significat, vocem autem nigri aut deorsum purgantis addit, quoties nigrum intelligit (Conf. Castelli *de Helleboro epist. sec. Rom.* 1622.), cum quo Galenus & Paullus conveniunt. Intermissum ejus per plurimum sæculorum intercapedinem usum iterum ex oblivione protraxit Ant. Musa Brassavolus (*de medicamentis catbart.*) medio sæculo decimo sexto.

Quæ de mitiori ejusdem purgandi vi, quam quæ albo inest, Veteres reliquerunt, conspirant cum recentiorum experientia. Ad nostrum igitur pertinere nequit peculiare istud curationis genus, apud Veteres contra gravissimos morbos adhibitum, quod helleborismum vocabant, ad quod varia arte corpus præparabant, sub ipsa pharmaci administratione quoque ad effectum ejus dirigendum valde solliciti; sed ad aliam stirpem, de qua infra sub Veratro sermo erit. Efficaciorē tamen esse orientalem plantam, quæ omnium maxima caule ramofo foliis pedalis, nostra, Tournefortii (*Voyage du Levant.* T. 2. p. 180. *sq.*) narratio, ex ore quorundam Armenorum de extracto petita, innuit. De nostra vero non vereor subscribere Freindii (*Hist. med. vers. Wigani* p. 255.) effato, medicamentum esse perquam innoxium atque efficax, & moderata quantitate datum ita parum vehementer purgare, ut sæpissime nul-

nullam omnino purgationem excitet, & , quanquam aliquando vomitum moveat, haud raro tamen ne minimas quidem in stomacho turbas creare. Innocens medicamen esse, modo rite paretur, declaravit Heurnius (*Prax. med.* p. 402.). Ita ex numerosissimis institutis experimentis colligit Boulduc (*Mem. de l'acad. de sc. de Paris* 1701. p. 103.), remedium esse mite, & moderate alvum stimulare. Quod omni virtute cassum sit, non dabo, nisi de effœta radice vel male præparata. Miror igitur, quod a cl. Mullero, medico Anhaltino Servestano, item a cl. Linckio (*Diss. de Helleboro nigro, præf. Böhmero* p. 12.) drachmæ radice dimidium sine ullo effectu datum fuerit. Fateor, dispersas hinc inde extare observationes contrarias, querelas moveri de vomitionibus effrænâ inde contractis (Doering *de medicina & medicis* p. 242.), hypercatharsi (*Act. helv. Vol. 5. p. 326.*), torminibus, anxietate, siti, singultu, animi deliquiis, sudoribus frigidis, faucium strangulatione (Büchner *Diss. de salut. & noxio Ellebori nigri usu.* p. 22.), convulsionibus, stermitatione (Hildan. *Observ. med. chir. cent. 4. obs. 12.*) torpore quodam artuum & infueta rigiditate (Scopoli *Fl. Carn. ed. 1. p. 557.*), inflammatione ventriculi & intestinorum (Morgagni *de sed. & caus. morb. Epist. 59. art. 15.*), quin morte pedissequa (Timæus a Guldenklee *Oper. ed Rivin. p. 276. Morgagni l. c. Act. helv. l. c.*) præviis variis dictis malis. Quis vero extra dubium ponet hisce funestis casibus designatæ stirpis radici non aliam deleteriam fuisse furrogatam, quum in hac medicina, ut qualibet alia, raro medicus antelum pharmacopolam de origine ejus sciscitetur, hic vero, etiamsi eum perconteris, vix aliud regerere possit, quam quod radicem ex hoc vel illo celebriori aromatario coemerit, qui & ipse a mercatore quodam extraneo eam mittendam sibi curavit? Manifesta subsuit stirpium confusio, quum modica extracti dosis ex uno pharmacopolio petita in maniacâ fœmina nihil fere efficaciam exsereret, eadem autem ex alia officina præscripta tam vehementer alvum purgaret & tam vehementes vomitiones excitaret, ut animi deliquia insequerentur (Haartman in *K. Vet. Acad. Handl. 1762. p. 276.*). Vitium quoque non raro incuria exhibitionis vel dosi justo majori commissum fuit, ut in casu isto, quo infanti decenni & tribus aliis ætate paullo majoribus absente medico a famulo rudi infusum helleboratum præbebatur, effectus tam noxios, ut duo infantes interirent, alii duo vix lactis calentis liberaliori potu & subjuncto opii usu mortis periculum effugerent (*Act. helv. l. c.*). Quem ex Helleboro periisse narrat magnus Morgagni quinquagenarium & antea melancholicum, huic extracti draclima dimidia ex recens

effossis radicibus data fuit, & postea in vitium verterunt illum neglexisse serum superpotare. Facile circa hæc dabitur, potentius longe obtineri extractum ex recens evulsis radicibus, quam temporis mora & situ effoetis. Largior etiam in tenerioribus cautione opus esse. Continuato usu molestam cephalalgiam cum constrictione narium quasi præfocatoria & stimulo ad hæmorrhoides febremque conqueritur Schulzius (*Mat. med. p. 152.*).

Dosin veram, qua conducatur, definire, quam arduum sit, ex dictis difficultatibus palam fit; nec mirum, quod ab auctoribus tam diversa proponantur. Pulveris grana decem vel duodecim Claudinus (*de ingress. ad infirm. p. 223.*) permittit: gr. quindecim ad scrupulos duos Simon Pauli, alii, quos recenset, majorem ad integram usque drachmam (*Botan. p. 648.*); gr. viginti ad quadraginta sine noxa exhibuit Scopoli (*Fl. Carn. ed. 1. p. 557.*). Taceo studio Veterum magnas doses. Sed vix unquam pulveris forma hodie capitur. Infusione & tanto magis decoctione mitescere superius allata experimenta jam demonstrarunt; hinc ad unam vel alteram drachmam supraque, tres drachmas pro infuso assignat Claudinus (*l. c.*), sub levi & cum aqua præparatione ascendere licet. Sexcentis fere hominibus dilutum, (existimo in infuso datum) sese exhibuisse, nullo proutus incommodo testatur Matthiolus (*ed. cit. p. 460.*), sicque mitiorem, quam in pulvere esse. Suetissimus vero exhibendi modus hodie in extracto est, præterquam in aliis quibusdam præparatis infra indicandis. Nec facile aliquis vobro tempore purgandi unice sine hoc remedium subministrat, quum certiora prostant, sed ut pertinaciores quasdam morborum chronicorum causas vel resolvendo vel depurando corpus vincat.

In morbis mentis, quos ab atra bile derivarunt, Veteres (*Diosc. M. m. lib. 4. cap. 151. Plin. Hist. nat. 25. 5.*) præcipue Hellebori indulerunt. Non motor hic narratiunculam de Proeti regis filiabus furorè percitis, sed a Melampo per Helleborum (qui albus potius videtur) curatis; nec aliam de Hercule furente a cive quodam anticyrano sanato (*Schulz de Elleborismis*), quod meritum nigro tribuitur. Dignior omnino fidè curatio, quam Antonius Musa Brasavolus (*l. c.*) in maniaco ex Malatestarum illustri gente nostro Helleboro perfecit, & per quam Helleborus novam famam acquisivit. Extracti Hellebori (puto intelligi nigrum) drachma dimidia ter per diem data furiosas aliquot mulieres respuisse, suo testimonio confirmat Pechlinus (*de purgant. p. 315.*). Item melancholia extracti granis quindecim quotidie a cel. Lorry (*de melanch. Tom. 2. p. 343.*) exhibitis defævit. In melancholia & mania plurimum quoque
hdei

fidei tribuit radici Vogelius (*Diss. de insania longa p. 21.*), vel ejusdem drachmas duas ad unciam dimidiam cum octo uncii aquæ decoquens, addito terræ foliatæ tartari drachmis duabus cum syrupo quinque radicum aperientium, & subinde admixto infuser extracto Hellebori nigri; vel hoc ipsum in liquore terræ foliatæ tartari solvens; vel solutionem hujus salis valde dilutam in miscela tincturæ martis helleboratæ Wedelii exhibens. Subjunxit hisce aliquando alia purgantia, & subinde opium. Abludunt ab hisce præconiis, quæ de extracti in mania etiam larga dosi exhibitæ inertia crebris casibus in Fiania observata sunt a cel. Haartmano (*loc. cit.*).

Menstrua autem referat Helleborus non solum vi, qua lentos humores solvit, sed & per stimulum, quo sanguinem ad eorum fontem pellit. Sane reliquis suppetiis illum ob hanc efficaciam prætulit Meadius (*Mon. & præc. med. pag. 138.*), ut vix unquam spem suam fefellerit. Usus ille fuit tinctura Melampodii ad cochleare minimum, ex aquæ tepidæ haustulo bis de die exhibita, addens, nisi per destinatam viam sanguinem eliminaret, illam per alias eundem protrudere. Sed cel Home (*clinic. Experiments and Hist. p. 410.*) inter novem vel decem scæminas, in unica modo icopo potitus est, etiam si quatuor hujus generis cochlearia per diem caperentur. Restringit quoque pro merito cl. Pafsa (*Difertaz. mediche sopra i mestrui delle Donne pag. 192. sqq.*) virtutem emmenagogam Hellebori.

Hæmorrhoides præterea provocat; quod ulterius Schulzius (*M. m. l. c.*), item Junckerus (*Therap. gen. Tab. 3. n. 28.*) comprobant.

Pluris in hydropes fieri meretur, quam vulgo fit. Post Avicennam expertus laudat ejus vim diureticam Freindius (*Hist. med. p. 256.*). Non audeo huc trahere Oxymellis helleborati C. Gesneri (*V. Libell. de hoc ipso p. 21. annexus Ejusd. Epistolis*) vires, in hydropes quoque exploratas, quum illud justo magis compositum sit. Magis simplicitati nostri sæculi consentaneum est infusum ad hydropem Brunneri ex radicis Hellebori nigri recentis uncia una, herbæ Absynthii manipulo uno, concisis & infusis in cerevisiæ vel vini Mosellani libris quatuor, quarum cyathas unus vel alter stomacho vacuo exhibeatur, (*Klein sel. medic. p. 108.*). Sed efficaces Bacheri pilulæ tonicæ, de quibus paullo post, sine dubio Hellebori haud levem in hoc morbo commendationem præbent.

Tanquam quartanæ febris remedium multis in locis proponitur, plerumque autem nudo tantum febris nomine: cito igitur Hildanum, qui tam se quam alios a quartana extracti ope felicissime liberavit (*Oper. p. 914.*).

In vitiiis variis cutis ut Helleborum adhibeamus, incitat quoque Veterum de nigro suo favens iudicium. Spectat hoc ad lepram, in qua, nominatim elephantiasi Græcorum, utrumque Helleborum laudavit Aretæus (*Oper. ed. Boerh. p. 136.*), nigrum vero expresse Celsus (*Ed. Krauf. p. 177.*). Sine dubio hinc vestigiis commotus cel. Schmidel (*Diff. de lepra in Hall. collect. Dissp. pract. T. 6. p. 83.*) duobus ægris Græcorum lepra, quæ tamen elephantiasi dicta mitior est, affectis extractum nostri Hellebori manifesto successu exhibuit. --- Ita & scabies fœda extracti ope in puella sanata (*Hildan. Op. l. c.*).

Adhuc noto radicem vermibus infestam esse. Pertinet huc miscela ex scrupulo uno extracti ejus & vitrioli martis scrupulo dimidio, solutis in aquæ Cardui benedicti uncia una, & syrupi Violarum vel mellis circiter drachma una dulcesactis, cujus cochleare exiguum mane jejuno infanti ingeritur. Rosensteinio (*Bransjukd. p. 362.*) potius, quam cl. De Lille (*de palp. cord. p. 253.*), hæc adscribenda, quum hic confectioem Hamech addiderit, alia quoque norma in miscela exhibenda usus.

Possent multo plures virtutes recenferi, sive ad Veterum effata respicere volupe esset, sive ad varia serioris ætatis, quæ ipsa vero vel ambigua brevitate lectionem expediunt, vel Helleborum in multorum aliorum comitatu deprædicant. Sileo igitur de efficacia in epilepsia, arthritide & rheumatismo, paralyti rel., donec hinc augustiis iterata experimenta subveniant, quibus item ad confirmandas reliquas uberius a me significatas vires, quo nihil dubii superfit, radix est dignissima.

Medicis veterinariis antiquum & celebre remedium est, in variis equorum & boum affectionibus, morbo scil. pituitoso, asthmate, lepra, lue, fetacei instar, recentes hujus radices fibras per auriculam vel cutis aliquam partem trajicere, & suppurationem enatam alere. Hoc auxilio haud ita pridem a lue bovilla 400. adeo pecora D. Malzac liberavit, dum nimirum incisiones quinque vel sex utrinque ad spinam vertebralem a scapela ad caudam usque per cutem fierent, & per hæc fibræ radices introducerentur & curaretur, ut diu vulnera aperta servarentur (*Vicq D' Azyr Exposé des moyens contre les maladies pestilentielles des Bêtes à cornes p. 304. sq.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Hellebori nigri). Coctione radicum cum aqua paratur. *Edinourgenſes* (*Pb. noviss. p. 92.*) ad mellis modo spissitudinem illud sinunt condensari; reliquis pharmacopæis

spissitudo massæ pilularis placet. Extractum vinosum, quod autem alias usu non venit, altero efficacius est (Haartman *l. c.*). Blandius arbitror quorsum ipso pulvere ob iacturam volatilium partium igne factam. A granis quinque (Klein *select. med. p. 98.*), decem (Scopoli *l. c.*) ad viginti capi pro dosi genuinum poterit. Extracti orientalis plantæ scrupulus unus tamen jam varias difficiles turbas imo spasmos & motus convulsivos excitasse observatus (Tournef *l. c.*), qui idem effectus ab eadem quantitate sub forma fluida capta quibusdam exemplis Büchnero (*Diff. de Helleb. cit. p. 23. 24.*) obviam venisse fertur; id quod a pilulari forma, sub qua, utpote sensim deliquescens, non tota sua vi simul operari potest, minus metuitur (*ibid.*). Drachma dimidia ejus idque recentis fuit, quæ singulari casu necem attulit (Morgagni *l. c.*); sed de planta adhuc dubium superest. Vetustate noxium fieri (Klein *l. c.*).

Tinctura Hellebori composita) *Pb. Würt. p. 226.* Varia aromata & Crocus præter radicem cum spirituosus digesta. Morbis dictis mentalibus & mensium fluxui restituendo apta a drachma una ad sesquidrachmam declaratur.

Tinctura Melampodii) *Pb. Lond. p. 71. Pb. Ed. noviss. p. 76.* Ex spiritu vini tenuiori, Helleboro & Coccinella.

Tinctura martis helleborata) *Pb. Würt. p. 228.* Continet extractum Hellebori in tinctura martis Ludovici solutum. Wedelio debetur compositio. Resolvit viscerum obstructions simulque alvum aperit. Plures supra de radice recentis virtutes huc redeunt, guttis quadraginta ad sexaginta exhibitis.

Extractum catholicum) *Pb. Würt. p. 61.* item Extr. panchymagogum Crollii) *l. c. p. 94.* inter alia fortiora purgantia hoc quoque complectuntur.

Additur & extractum Hellebori inclytis Pilulis polychrestis Becheri) secundum quorundam mentem.

Pilulæ tonicæ Georgii Friderici Bacher): *Rc.* extracti Helleb. nigr. Myrrhæ solutæ aa. unc. j. pulv. Card. bened. drach. iij. scrup. j. *M. F. s. a.* massa aere sicco exsiccanda, donec formandis pilulis apta sit, singul. ad gran. semiss. Auctor metuens volatilem Hellebori partem, in hac ipsa destruenda multum laboris, tam addito alcali quam repetita exhalatione, posuit. Exsiccatas scilicet radices & mola trufatili comminutas irroravit spiritu vini Alcahest alcalisato, tum post duodecim horas & variam agitationem hinc vinum Rhenanum bis post aptam intercapedinem infudit & eandem cum eo totidem decoxit. Liquidum utrumque sic imprægnatum & cum expressione colatum aqua demum coquitur, post primam condensationem iterum affundenda, & tandem addendo sub finem spiritus vini nonam partem in

extractum consistentiæ terebinthinæ redigitur. Myrrhæ præparatio eo absolvitur, quod ista, in pulverem grossum redacta & per cribrum transmissa, aqua calida solvatur & soluta per linteum transigatur, demum in extracti spissitudinem leni igne condensetur, (Richard De Hautefierck in *Recueil d'Observat. en Medecine T. 2. p. 434. sqq.* item Milman *Animadu. de natura hydropic ejusque curatione pag. 26. sqq. & 163. sqq.*). Multum inclaruit hæc miscela nostro tempore ob vim suam in hydrope vario. Formulam cl. Bacher, pater, medicus in Thann Alsatiæ, jam a. 1731. composuit, sed a. modo 1772. per cl. Richardum De Hautefierck, jubente rege Galliæ, qui eandem pecunia redemerat, publici juris facta, postquam experimenta, in diversis quatuor nosocomiis militaribus disitis a scitis medicis instituta, ejus efficaciam comprobarent (Bacher *Exposition des differens moyens usités dans les traitemens des Hydropisies*, ubi subjunguntur *Observations sur les effets des pilules toniques par M. Desmilleville, Bonafos, Daignan, Dehorne 1771.*), quorum multa lectu digna cl. Richardus libro suo inferuit (l. c. inde a p. 368.). Decem pilulæ, quarum quælibet granum dimidium pendet, simul sumendæ & horæ intervallo eadem dosis ter iteranda. Pilulæ initio alvum laxant, postea lotium copiose pellunt & morbum vincunt (Milman l. 1. p. 31. 34.). Sed jungendus sub usu potulenti diluentis copiosus usus, imo tum, quum tensio ventris paraçentesin desiderare videtur, quo ipso solo contra vulgarem medendi normam multi hydropici convaluerunt. Locum vero non habent hæc pilulæ præsentem phlogosin, inflammationem, supurationem internam vel initio gangrænæ. Multum & spondent in asthmate humido & tuberculis pulmonum, cujus quoque virtutis exemplum exstitit (Daignon in Richard. l. c. p. 384.).

Pharm. HELLEBORI VIRIDIS Radix.

337. *HELLEBORUS VIRIDIS*; caule bifido, ramis foliosis bifloris, foliis digitatis. Linn. *Syst. veg. p. 431.* Helleborus niger hort. flore viridi C. B. Icon: Jacq. *Fl. austr. Tab. 106. vol. 2. pag. 4.* Regnault *Botanique* l' Hellebore à fleur verte. Pl. perennis, in montanis & subalpinis Austriae crescens, rarius in Helvetia. Gottingæ in hortis pomiferis inter gramina crebra.

Radix). Characteres ejus supra jam exposui (p. 25.). Addere vero quædam juvat. Cortex ejusdem atro-viridis. Sapor, quem amarum insigniter & nauseosum descripsi, in cortice potentior, quam in medullari parte est, item potentior in fibris, quam crassiori radicis parte. Acerrimum

adeo describitur corticale fibrarum tegmen (Lincke *Diss. de Helleb. nigr!* & *praesertim viridis usu medico praes.* Böhmero, *Hal.* 1774. p. 17.). Odor neque recenti nec siccae radici ullus. Extractum ejus aquosum amarum valde est, nauseosum & leniter acre; spirituosum amaritatem quidem participat, sed non valde nauseosum est, magis contra balsamicum cum odore acidulo. Radicis uncia una erogavit cum alchole vini particularum resinofarum drachmas tres, & extracti gummosi secundi drachmam unam & dimidiam; & sub iterato experimento extracti gummosi primi drachmas tres, spirituosi autem secundi drachmam unam cum dimidia (Lincke *Diss. l. c.* p. 18.): unde apparet & in hacce specie connubium arcum inter resinam & gummi obtinere.

Perperam ob inertiam esse reprobam, ex superioribus elucet (p. 38.). Novissime quoque cl. Müllerus, medicus Anhaltino-Servestanus, de purgante & resolvente ejus virtutes nos reddidit, praecipue in extracto aquoso ad granum unum vel alterum, vel ad tria pro robusto homine aqua soluta, quod ipsum ille in humorum visciditate & in intermittente febre eximio fructu exploravit (Lincke *l. c.* p. 19.); annuente experientia cl. Lincke (p. 20.). Obtulit hic quoque pulveris fibrarum radicis grana octo, extractum aquosum vero dedit a gr. uno ad sex, aqua fontana solutum. Mentio etiam fit virtutis antiputredinolae, qua ipsa cortici adeo peruviano non cedere legitur (Leonhard & Lincke *l. c.*).

Haec quoque radix setacei usum apud pecudes praestat (Hall. *Hist. stirp. belv.* n. 1192.).

Pharm. HELLEBORASTRI Po. Par. v. HELLEBORI
FOETIDI (vulgo hodie) Folia.

338. HELLEBORUS FOETIDUS; caule multiflora folioso, foliis pedatis Linn. *Spec. pl.* p. 784. Helleborus niger foetidus C. B. Helleboraster maximus Gerardi *Herball.* 1597. p. 827. Helleboraster maximus flore & semine praegnans. Lobel. *ic.* p. 679. Icon: Regnault *Botanique* Pied de Griffon. Biennis in horto Botanico est, non perennis. Crescit copiose in Helvetia ad alpium radicem, item in Anglia, Gallia, Germania, aliisque australioribus regionibus. Facile in hortis colitur sub dio.

Recens herba foetorem contactu spargit; recenti vero aequae ac siccae sapor inest acerrimus amaricans. Masticata os & fauces corrodit acrimonia vix eluenda; nec siccatione hanc deponit (Berg. *M. m.* p. 498.).

Infestam porro naturam docent sinistra quidam eventus. Purgavit enim alvum in hypocatharsim usque & interitum ægro-

ægrorum (Threlkeld *Irish Herbal*). Alii, qui non inde perierunt, vomitum, cardialgiam, deliquia animi perpeffi sunt, quidam perdidit pilos & ungues, quin separationem subierunt epidermidis in toto corpore (John Cook in *Oxford Magaz. for March. 1769. p. 99.*). Adde ex radice ejus in pulpa pomi data infantem intra biduum Londini obiisse (*Lond. Chronicle 1768. n. 1760.*).

Hæc omnia tamen pro eo judicio, quod hodie de venenis ferimus, non reudiare plantam omnino, sed caute modo & circumspicte adhibere nobis injungunt. Ita efficax & tutum anthelminticum evadit. Recentius hanc laudem folia præprimis sibi vindicarunt. Olim & Radix; quæ ipsa effectum purgantem reliquosque, quos radix nigri Hellebori, exercet, & nominatim vermes enecat. Pulvis ejus ad drachmam unam vino maceratus tanto efficacior repertus (Gerard's *Herball. a. 1597. p. 827.*).

Folia vero jam per sæcula in Anglia domestici instar contra vermes fuerunt; & sic quidem quondam, ut in furno pistorio post coctum panem siccarentur, & siccatorum pulvis carica sive passulis exciperetur, vel inspergeretur pani melle oblito (Gerard *l. c.*). Eadem vis Volpino, Italo, (*Opere medico pratiche 1726. p. 18.*) probe & cognita fuit, ut qui pulverem Helleborastri foliorum in electuario melle redactum commendat. Sed quum de dosi ex dictis non constet & sensim stirps excideret ex medicurum memoria: non diffidendum est meritum cl. Biffeti (*Essay on the medical constitution of Great Britain p. 333. sq.*), qui commodissimam & tutissimam rationem efficacem hancce medicinam exhibendi memoriæ prodidit. Potentissimam in lumbricis fugandis ex propria experientia declarat. Plebs vero ducatus Clevelandæ in ditione Noveboracensi infantibus verminosis plerumque folia ingerit vermium suspicione enata. Decoquunt scilicet aqua foliorum recentium circiter drachmam unam vel pulveris foliorum siccatorum circiter grana quindecim, hancque quantitatem una dosi infantibus quadriennibus vel septennibus propinant. Plena & sufficiens dosi plerumque magis vel minus vehementem emesin suscitatur, & sæpe alvum nonnihil solvit. Subsequentibus duobus & subinde tribus diebus mane dosin iterare mos est. Secunda solet efficacior esse priori, nec unquam capitur absque subsequa vermium præsentium per alvum expulsionem. Subinde absque solurione alvi medicina dicto ordine data operatur, & subinde plerosque vermes vivos elicit. Præstat tamen, ubi alvum non solvit, subjungere postea modicam Rhei dosin. Quod si in dosi modum nimium excedatur, anxietas dira succedit, quæ vero vomitu subsequente mox cessat, qui & ipse raro valde vehementis est. Nec excessus in dosi, quem sæpe plebs

committit, nocuit. Quin absque detrimento hæc medicina infantibus inde ab anno ætatis primo ingesta.

Commodius tamen succus, in Syrupum per saccharum crudum farinaceum redactus, propinatur. Ante expressionem succi ex foliis centusis recentibus, humectari hæc debent pauxillo aceti vini, unde vis mitigatur & nausæ vel nimæ emesi obviam itur. Hujus syrupi cochleare unum pro Thea vesperi tempore somni capiendi, & unum vel duo cochlearia mane duobus vel tribus diebus successive infantibus duo ad sex annos natis ingeritur, ita tamen ut au-geatur vel diminuatur dosis nonnihil pro virium ratione. Quoniam vero raro hæc dosis sola alvum satis movet, Bisseto in usu est, illi æqualem portionem tincturæ Rhei spirituosæ admiscere, ut dejectiones fiant necessariæ, nec alvum postea eluere opus sit. Ita & sapor prospicitur & mitiori effectui, imo præsentem febrem conducit. Hæc si desit, guttulæ paucæ olei destillati Sabinæ commode adduntur. Sud inopia syrupi dicti, ejus loco, decocto fortiori foliorum tincturam Rhei addere convenit, serie eadem in præbiis observata. In universum præstat ea dosi exhibere, ut æger paullo molestius in vomitum usque afficiatur. Memorabile puerum dejecisse aliquot lumbricos ex solo olfactu crebrius repetito foliorum recentium, dum contunderentur. --- Contra ascarides vermiculares vero vix remedium hocce valet, ob remotiorem in intestino recto sedem, nisi alvum sollicitet.

Vis pulveris foliorum anthelmintica probata quoque experimentis ill. Equ. & Arch. Svec. Bäck (Linn. *Diff. obs. in mat. med. p. 4.*). Et ipse cl. Cook (*l.c.*), qui planta timide utitur, eximie succedentem curationem pulvere eorum factam proponit.

Non unice vero vermibus cladem affert hic Helleborus, sed & resolvendi vim possidet haud mediocrem. Id quod apparet in asthmate pituitoso, uti & affectionibus hysteri- cis & hypocondriacis, quæ stimulantibus non exasperan- tur. Ita & apud infantes miscela ista ex syrupo dicto & tinctura Rhei commoda ad eliminandum mucum viscidum intestinorum, quin imo ad febres remittentes, intermittentes & erraticas, tollendas, quæ ex humorum visciditate provenerunt (Bisset *l.c. p. 339*). Nolo inter causas horum vitiorum labem scorbuticam a Bisseto poni, quæ opinione rarior extra mare ejusque confinia est.

Veterinarii & hujus stirpis radicem vel caulem par auri- culam vel aliam corporis partem morbofi pecoris, instar fetacei, transigunt (Raii *Hist. plant. T. I. p. 698. Cook l.c.*).

RANUNCULUS.

LINN. *Syst. veget.* p. 428. *Gen. plant.* p. 281.*Pharm.* RANUNCULI PRATENSIS *Folia.*

336. RANUNCULUS ACRIS; calycibus patulis, pendulis teretibus, foliis tripartito-multifidis, summis linearibus. Linn. *Spec. pl.* p. 779. Ranunculus pratensis erectus acris C. B. Pl. perennis, in pascuis pratifque vulgarissima.

Acrimonia, quæ cognatas plantas suspectas reddit, insignis specibus tantum non omnibus hujus generis insidet. Quibus deesse visa, iu harum singulari parte tamen plerumque latet. Quædam cuti admotæ pruriturum, rubedinem, inflammationem cient, epidermidem in vesicas elevant, suppurationem, intumescenciam partis, profundam latamque erosionem excitant, subinde cum metu gangrænæ; masticatæ linguam excoriant inflammantque, gustum obtundunt & dolent, deglutitæ sub doloribus intensis ventriculum inflammant, convulsiones ipsamque mortem concitant; naribus attractæ sternutationem & excoriationem pariunt. Erodendi & exulcerandi vis antiquitus jam cognita (Diosc. *Mat. med. Lib. 2. cap. 206.*). Ad naturam vero Ranunculorum venenatam curatius pernoscendam faciunt experimenta varia a cl. Krapf (*Experimenta de nonnullorum Ranunculorum venenata qualitate, horum externo & interno usu. Vienn. 1766.*) instituta, quibus acrimonia insignis Ranunculi breyniani Cranzii, bulbosi, scelerati, acris, arvensis, Thoræ, illyrici, Sardoï Cranzii, evincitur; quorum plerorumque radicem, caulem, folia, flores, germina immatura, succum expressum, extractum, decoctum, infusum, vel in se vel in canibus tentavit. Acerrimis speciebus quoque annumerari debet Ranunculus alpestris L. (Hall. *hist. stirp. helv. n. 1167.*) : & manifesta acrimoniæ suæ indicia præbet R. Flammula L., de qua paullo post uberius. Acre horum continetur volatili, inodora licet parte, quæ igne, coctione, siccatione & maturatione consumitur, qua ablata nutritioni adeo aptæ plantæ fiunt. Hæc neque acida nec alcalina est (Krapf. *l. c. p. 100.*). Augent acrimoniam acetum, mel, saccharum, vinum ejusque spiritus, acida mineralia, oleum tarrari per deliquium, aliaque sapida. Nec minuit eandem castoreum, quod Aëtius quidem ut antidotum proposuit, nec magni habita a Veteribus Melissa, vel Melissophyllum, vel vinum dulce. Sed inter plantas septingentas exploratas, folia unice Acetosæ manducata vel contulâ acre mitigant

& enervant, modo non jam erosio facta fuerit; incassum vero tentatur succus ejusdem. Proxime vi Acetosæ accedunt baccæ Ribium immaturæ. Aqua vero omoibus antidotis antecellit in veneno hocce mitigando (Krapf *l. c. p. 101. sqq.*). Et hæc omnia articulo sequente de *R. scelerato* ulterius enucleabuntur.

Sunt tamen & species adeo mites, ut olerum instar iis vesci liceat, *R. auricomi* & lanuginosi exemplo (Krapf *l. c. p. 98.*).

Sed memet continebo in censura Ranunculorum, qui medica praxi inclaruerunt, de quibus iterum ingemiscere cogor, quod botanica cognitione destituti sæpe incios nos de specie auctores reliquerint, quam tamen seorsum nosse tanto magis opus est, quum cl. Krapfio docente non singulis partibus eadem vis insideat.

Ranunculus acris *L.* igitur primum trutinandus. Huic acrimonia per omnes partes fere æqualis competit eaque valde pungens. Germinibus florum tamen dirior ex linguæ judicio inest, quam & dolentius & diutius afficit. Cultura mltescit hæc species, nec spontanea, prout & de aliis Ranunculis observatur, ubivis eundem acrimoniæ gradum feruat (Krapf *l. c. p. 90.*).

Hactenus acquieverunt medici fere omnino in Ranunculorum applicatione externa, quod & de significato valet: In hac æmulantur cantharidum vires, stimulandi, derivandi, revellendi potentia, quin in eo præferri videntur, quod non ita, ut vesicatoria ex cantharidibus, lotii vias moleste afficiant, quod doloribus parcant, & citius effectum exerant (Krapf *l. c. p. 105.*), nec eos febri præsentī igniculos subdant. Hoc si concedamus, molestum tamen est, Ranunculi bulbosi bulbis exceptis, hieme non succosos obvenire. Nec horum applicatio ob funestas sequelas oscitanter fieri debet. Imo diutius longe ulcera inde nata serum stillant & difficiliter coalescunt, quam quæ a cantharidibus fiunt (Störck *Ann. med. 2. p. 123.*). Duo vero ubivis ad avertendos malos effectus caveri debent, ne scilicet justo ampliori spatio vis sese dispergat, nec per justo diuturniorem moram profundius æquo partem exedant. Non supervacaneam igitur censeo cl. Chesnau (*Observ. med. p. 11.*) providentiam, qui folia Ranunculi (foliis Anemones assimilare eum enuncians præfixam speciem sine dubio intellexit) in mortario ligneo vel ma moreo contusa & multo succo madentia per emplastrum (denarii amplitudinis alicubi mentio fit *l. c. p. 14.*) perforatum applicuit, superimposito emplaistro non perforato, unde duarum horarum spatio cutis aperitur in terno loco & depilato. In capitis vero capillata parte non facile curam erodit, sed partem in tumorem attollit. Ita

subvenit stirps cephalalgia atroci nominatim hemicrania correptis, medio loco dolenti imposita. In capitis parte, quam pili obtegunt, longior mora trium vel quatuor horarum concedi potest; in fronte contra, circa oculos & alibi, ubi cutis tenera est, altæ facile exulcerationes fiunt. Parcior igitur ibidem quantitas applicetur, nec pluribus locis simul. Ex neglectu hujus cautionis in muliere quadam nobili inflatio ingens faciei, colli & superioris pectoris exorta, sed naturæ solius beneficio evanida (Chesneau p. 12.). Novissime indicato more applicata podagræ etiam remedium existat (l. c. p. 420.), item mali ischiadici (p. 425.), in quo abcessui, ut alia revellentia, prævertit. In eodem malo vel aliis doloribus successit pariter Baglivio (Oper. p. 113.). Pari gavifus est successu L. B. A. Störck (Ann. med. 2. p. 123.) in pertinacissimis ac inveteratis articulorum doloribus sæpius, copioso sero in vesica epidermidis collecto. Existimo equidem sermonem de hoc præcise Ranunculo fuisse.

Febrim intermittentium curationem pluries stimulantia vel inflammantia extrinsecus cardiæ, præcipue autem carpis, applicata absolverunt, sive hoc factum fuerit pustulis ibidem excitatis materiam febrilem revellendo, sive eandem turbando & confundendo, ita ut calore intensiori per totum corpus producto frigus subsequens paroxysmi anticiparetur. Quod si intempestive contingat, metus, ne plus noxæ quam emolumenti inde capiatur. Rutam, Sinapi, Erigeron acre, vesicatoria ipsa rel. in delectu fuisse novimus, & inter hæc etiam Ranunculos varios. Quorum omnium vis in carpis tanto major, utpote in loco nervis divite, iisque pene nudis. Ita quidam, quartana adeo diuturna laborans cum acutissimo dolore humeri, Ranunculo carpo imposito, tam febrem quam dolorem sufflaminavit (Sennert. Oper. Tom. I. p. 263. Lugd. 1676.). Fuit rusticus, plures a febre intermittente subito liberans, Ranunculum huncce ad pulvem contritum intra manuum digitos alligando, effectibus dictis comitibus (Swieten Comment. Tom. 2. p. 571.). Non intempestive autem hocce epicarpio fugandam esse febrem, docet casus pueri octennis, qui a febre quidem liberatus mox in ascitem cum hydrocele incidit, & ulcus, sine dubio ex protracta nimis epicarpis mora, sibi contraxit, ligamentum annulare & tendines adeo flexorum digitorum male afficiens. Soror ejus e contrario paullo ante sine ullo malo pedissequo hac medela unice e febre emerfit (Bessl. Versuche 1719. p. 177.).

Pharm. RANUNCULI PALUSTRIS Folia.

340. RANUNCULUS SCELERATUS; foliis inferioribus palmatis, summis digitatis, fructibus oblongis. Linn. *Spec. pl.* p. 776. Ranunculus palustris apii folio, lævis. C. B. Icon: *Flor. Dan.* 571. Regnault *Botan.* La Renoncule des marais. Pl. annua, in paludibus & fossis non infrequens.

Ex acerrimis hæc species est. Radix tamen mitis, certe acrimonia ejus exigua mox in lingua evanescit. Caulis eo acrior, quo floribus propior, & quo planta junior; nam sub anthesin radicem versus insipidus. Folia) inter dentes contrita sensum ustionis cum salivæ uberiori proventu pariunt, iterato autem aliquoties experimento linguam inflammant, exoriant, gustu privant, anteriorem linguæ partem stiptica quadam aspredine imbuunt, apicem ejus findunt, stuporem dentium inducunt, gingivas pariter dolorosas & ad tactum cruentas reddunt. Superant tamen acrimonia florum germina omnes reliquas plantæ partes. Alligato folio vel floribus digiti laterali parti per dimidium horæ, levissimus modo subsequitur pruritus, abjecto autem apparatu, rubeo primus, dein vesica, duodecim horas post vel citius nascitur. Vesica hæc aperta initio ichorem flavescentem, deinceps, plorat, nec ulcus hoc superficiale facile sponte se claudit, id quod verò ope balsami peruviani fit. Planta recens contusa, vel manibus tractata, volatile spargit inodorum, sed tam acre, ut nares oculosque afficiat, in sternutationem & illacrymationem usque. Siccando herba exiit acredine sua: item succus, ut antea urens, magisque quam folia vel flores degustati, si in extracti spissitudinem densetur. Par decocti herbæ vel florum ratio, ut & oleris instar a pastoribus Murlachiæ cum debito condimento ingeratur. Decoctum ipsum grate dulce, nisi paullo meracius, cujus tamen acredo ferri potest. Infusum recens contra acerrimum, ut tamen sensim mitescat. Ex deglutito folio vel floris pauxillo etiam post lautum prandium dolor in abdomine acutus & valde singularis nascitur, balsamo etfi peruviano vel istius aqua fontana expiandus. Ex succi guttulis duabus molestior adhuc longe sensus, ut inflammari visus esset cætophagus. Canis ex succo faucibus largius infuso, anxius vauit, clamavit & selopeto occisus ventriculum præbuit contractum, variis locis inflammatum, & pylorum tumidum rubro lividescentem, vix pervium. Si diluitur succus aqua, ita acrimonia mitigatur, ut drachma succi dimidia cum unciis sex aquæ mista tuto deglutatur. Ea forma vel & decocto sine noxa tentari poterit in morbis, qui stimulantibus

bus & blande solventibus opus habent (Krapf *l. c. p. 11. sqq.*).

Siquidem hæc species nequitia priorem superat: tanto major sollertia in ejusdem administratione requiritur. Valet hoc & de externa. Mendici altuti nundinas petentes ea exulcerant pedes, ut miserationem aliorum in se convertant (Linn. *Flor. Svec. n. 499.*). Sed pejus & contrario aliquando cecidit res, quando tamen scopus laudabilis prosperum eventum meruisse videtur. Intermittentem febrem quidem pollicis *Ranunculus* applicatus (*Ranunculum paludensem* vocat auctor) subinde fugavit, sed in longe graviores morbos nimio stimulo ægros coniecit (Tissot. *epist. med. pr. p. 317.*). In centurione pollice ad os usque cum immantibus doloribus destructo sævum ulcus per plures menses reliquit. Auriga inde inter paucas horas immensam vesicam per totum brachium cum febre, delirio, phrenitide, rabiei specie, imo grangranam sibi contraxit, & vix servare ejus brachium chirurgus perirus potuit (*l. c.*).

Quum radicem mitem vel decoctione in aqua facile mitescens describat Krapfius, innuatque impune quocumque modo, sive in acetario sive decoctam aqua vel jure, ingeri: fere ad credendum inducor, quod ex ala specie fuerint radices (*Ranunculi palustris* nomen licet adhibeatur), ex quibus, loco oleris comestis, homines quidam dira cardialgia correpti, quorum unus post singultum, sudorem frigidum, oculorum contorsionem, risum sardonium & convulsiones obiit (Scharff in *Ephem. nat. cur. Dec. 3. a. 2. obs. 87. p. 106.*). Sunt qui hanc stirpem pro *Herba Sardo Salustii* habuerunt, contra quam sententiam saltim exemplum dictum risus excitati non pugnat. Quidni vero non plures eidem huic effectui ciendo sufficerent?

Ad experimenta in morbis, qui stimulantibus & solventibus opus habent, ferri tamen potest succus herbæ, aqua caute dilutus vel & decoctum. Ita diuresin movet & viscidos humores incidit. Hactenus conjectura potius quam repetita experientia ejus in morbis efficacia nititur. In tussi tamen ab acri stimulo, ab excoaratione vel catarrho incipiente, probum effectum præstitit (Krapf. *l. c. p. 22.*). Et in sene decrepito sic dysuriam sanavit, ulcera pulmonum depuravit, venerem effœtam restituit (Krapf *l. c. p. 103.*).

Pharm. FLAMMULÆ Herba.

341. *RANUNCULUS FLAMMULA*; foliis ovato lanceolatis, caule declinato. Linn. *Spec. pl. p. 722.* *Ranunculus longifolius palustris minor.* C. B. *Icon: Fl. Dan. Tab. 575.* *Pl. perennis, in pratis udis crebra.*

Ad

Ad acriores species pertinet, unde & *Flammula* dicta, quæ cuti pariter imposita eandem rubefacit, quin vesicas excitat. Hæc ejus vis in intermittentibus febribus, illa præcipue, quæ prima hominem infestat, tantum fidei sibi in *Svecia* comparavit. ut a morbo (*Alta*) nomen (*Altgräs*) ipsa stirps ibidem reportaverit. Imponi solet carpis. Sæpe fini respondere, graves testes sunt (Linn. *Fl. Svec. n.* 494. *Rosenstein Barnsjukd. p.* 315.) modo febrili paroxysmo appropinquante vim suam exerceat, sicque tantum calorem excitet, ut frigus sufflaminetur. Addere tamen convenit, curationis genus esse, quod a mulierculis potius, quam a medicis, in usum trahitur. Non mirum igitur, simplici huic medelæ allini mystica quædam artificia, præcidi scilicet ungues vel crinium extrema, quæ medicatrix ex ædibus reportat, abdomen ad ductus peculiare fricari rel. quæ sanior quilibet judicio ridet.

Sed & in hujus epispastici applicatione cautione ea opus esse, quam supra injunxi, docet casus singularis, quem mox proferam. *Matrona* quædam, multiplici aliorum sibi notorum hominum exemplo ducta, ut tolleret obstinatam febrem, prope carpum sinistro antibrachio *Flammulam* impositur, ei adhuc per dimidum diem moram concessit: sed die post locus applicationis albus insensibilis durus existit, doluitque inteuise brachium & locus dictus, postea in sphacelum transit, ita ut tendines musculorum & ipsum os in conspectum prodirent; obicem tamen malo posuerunt: antiseptica & chinata (*Skrage om Sjukdom. omkring Drottningholm p.* 162. *sq.*) & sanitatem pristinam ægræ restituerunt. Patet inde peccari, si ultra tempus herbam relinquant; nam & in vesicatoriis ex cantharidibus observavi, vesicam sæpe post emplastrum jam ablatum formari, vel jam natam ampliore fieri.

Pharm. RANUNCULI BULBOSI *Bulbus.*

342. RANUNCULUS BULBOSUS; calycibus retroflexis; pedunculis fulcatis, caule erecto multifloro, foliis compositis LINN. *Syst. veg. p.* 430, *Ranunculus pratensis*, radice verticilli modo rotunda. C. B. Icon: *F. Dan. Tab.* 551. Pl. perennis, in pratis & ad vias copiosissima. In fertiliore solo major omnibus partibus, consequenter & bulbo; cujus varietatis figura conspicitur in *Io. Milleri Illustr. Syst. sex.*

In universum acris, dum tenera est, ita tamen, ut linguam non tam cito vellicet, ut *Ranunculus sceleratus*, sed diutius eam afficiat. quin periculosiora & pertinaciora mala linguæ, dentibus, gingivis, afferat (*Krapf de Ranunc. p.* 69.)

Mirifice autem herba mitescit, dum floribus ornatur, remanente quavis ætate acrimonia in bulbo radicis, qui acrior potius sit florescentiæ tempore, fibris radicis contra ante anthesim modo acribus.

Radix Bulbum) subrotundum constituit, infra radículas paullo mitiores in univèrsum protrudentem. Vesicis excitandis hic ipse bulbus præ reliquis stirpis partibus, item præ reliquis Ranunculis idoneus est; nam ad ferum usque aut unum recens in pratis obvenit, & coli quoque potest absque virium notabili iactura, & virides bulbi facile in sabulo per hiemales menses servari queunt (Krapf de Ranunc. p. 105.). Diu etiam servari sese patiuntur calido aere absque acrimoniæ dispendio (l. c. p. 74.).

Efficacia hujus prompta, quippe taleolus ejus digito interior applicatus iam post duo minuta prima ustionis sensum impertit. Abjecto illo cutis vix rubra apparet & pruritus cessat, post duas tamen horas leviter prurit & intra decem horas vesica generatur sero plena, quam excipit ulcus dolens tardius consolidandum & tardius pus concipiens. Taleolo ultra primum pruritus relicto dolor sensim increfcit, & vis erodentibus ejusmodi communis in univèrsum major (l. c. p. 70.).

Silentio prætereo alia tentamina, eo fine capta, ut vel radicis vel aliarum partium hujus plantæ acrimonia exploraretur, quum multa similia habeant iis, quæ de Ranunculo scelerato supra dicta sunt, & ea. quæ sub articulo 339. in medium prolata, in hanc speciem pariter plurimam partem quadrent.

*Pharm. CHELIDONII MINORIS Folia,
Radix.*

343. *RANUNCULUS FICARIA*: foliis cordatis angulatis petiolatis, caule unifloro. LINN. *Syst. veg.* p. 428. Chelidonia rotundifolia minor. C. B. Icon: *Fl. Dan Tab.* 499. Pl. perennis, primo vere florens, in gramineis & umbrosis tam crebra, ut vicinas plantas suffocet.

Hodie a medicis spreta. Ex censu mitissimorum Ranuncolorum est. Folia enim & flores ejus acredine omni destituuntur. Folia ideo & verno tempore cum aliis plantis in acetariis comeduntur (Krapf de Ranunc. p. 97.). item in Uplandia cum oleribus coquantur (LINN. *amoen. acad. T.* 6, p. 127.). Laudem quoque antiscorbutici tulerunt.

Radix) vero alia ratio est. Hæc ex bulbis ficiformibus fasciculatim congestis, quibus interjacent fibræ tenues, constat. Haud parum illa acris est cum sapore stiprico, primum acido, dein amarescente & nauseoso. Contusa cutem pari-

pariter in vesicam elevat, et si languidius, quam radix Ranunculi bulbosi, & consolidationem non tam diu moretur. Acrior ante floris expansionem. Succus radicis tutius sternutatorium est, quam reliquorum Ranunculorum dictorum (Krapf *l. c.*). Virtus applicationis externæ radicum recentium, vel & earundem in pulverem redactarum & sebo coctarum in strumis, vel linimenti mox dicti in hæmorrhoidibus, nondum tam comprobata est, ut fidem meratur.

A N E M O N E.

LINN. *Syst. veget. p. 424. Gen. pl. p. 279.*

Pharm. RANUNCULI ALBI Flores, Herba.

344. *ANEMONE NEMOROSA*; seminibus acutis, foliis incis, caule unifloro. LINN. *Spec. pl. p. 762.* Anemone nemorosa flore majore. C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 549.* Pl. annua verna, in nemoribus & dumetis habitans.

Obsoletæ hodie famæ apud medicos. Servavit tamen eandem *Pharmacopœa Svec. ed. 2. p. 27.* cujus in centuriis rigor notus; forsitan unice ob aquam. Acris planta, herba & floribus. Linneus pro Herba Sanguinaria veterum scriptorum rei rusticæ habet, quæ mictum cruentum & dysenteriam boum generaret (*Fl. Svec. n. 485.*). Certe pluribus Sveciæ plagis hæc planta ruri crescit, in quibus hæmaturia correptum pecus, nec suspicio noxæ in aliam stirpem cecidit (LINN. *Skånska resa p. 249. 370.*). Folia cum floribus contusa & bis per diem capiti applicata intra paucum tempus tineam sanare lego (Chomel *Usuelles T. 2. p. 376.*). Epispasticum pariter ex hisce recentibus parari potest ad averruncandas febres intermittentes, ut de Ranunculis dictum: sed eadem cautione opus est.

P R Æ P A R A T A T U M.

Aqua Ranunculi albi). *Pb. Svec. p. 57.* Fit destillatione herbæ cum aqua. Acris est. Lavant subinde faciem eadem puellæ, venustatis male cupidæ, eo, dum saturator est, eventu, ut pessime facies erodatur.

Pharm. PULSATILLÆ NIGRICANTIS Herba.

345. *ANEMONE PRATENSIS*; pedunculo involucrato, petalis apice reflexis, foliis bipinnatis. LINN. *Spec. pl. p. 760.* Pulsatilla flore minore nigricante C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 611.* item Störck *Libell. de Pulsatilla nigric.* Pl. perennis

nis vernalis, crescens in campis apricis sterilibus Germaniæ e. c. prope Brunsvigam, inter Hamburgum & Lubecum, circa Vindobonam, item in Oelandia & Scania, unde per iter petii aliquot exempla, quæ ultra decennium probe vixerunt in horto botanico. Similis primo aspectu Anemoni Pulsatillæ LINN., quæ vero altior, hirsutior, flore majori petalis rectis.

Lib. Baronis a Störck sagacitate a. 1771. numerum officinalium planrarum auxit. Omnibus partibus paulum masticatis acerrima & urens, sapore diu persistente (Störck *l. c. p. 8.*). Imo concidendo herbam recentem in naso, lingua, labiis, ore, sensus mordacitatis oritur (Hann. Mag. 1779. n. 105. p. 1665.). Radix mitior (Störck *l. c.*). Hæc aquam sub destillatione spumescens reddidit, ut saponaceæ naturæ indicium inde feratur (Heyer in cel. Crell. *chem. Journ. P. 2. p. 105.*). Aqua, ex herba & floribus, abjecta radice, cum aquæ fontanæ octo partibus ad dimidium destillata, valde acris & penetrans (Störck *l. c. p. 10. Conf. Hann. Magaz. l. c.*). Saturata & ex succosis (non exsiccatis) hisce partibus parata post aliquot hebdomades, vel alio experimento post dimidium annum, in vitro crystallos lactæas, planas, striatas, camphoraceæ in quibusdam momentis naturæ, in fundo generat, quæ ipsa camphora tamen cum vera eo convenit, quod sapore pingui instruat, flammam concipiens tota deflagret & in bractea ferrea calida sensim omnino avolet vaporibus nares vellicantibus (Heyer *l. c. p. 103. Conf. Hann. Magaz. l. c.*). Præter dicta aliaque phænomena, quæ hæc crystallos explorans vero cognovi, singulare aliud expertus sum, scil. quum eandem, quæ integræ faporis expertes sunt, flamma candelæ liquatas gustarem, saporem mox tam pungentem & lancinantem in lingua sensi, ut ferre eum non potuisssem, nisi crebra linguæ absterfione mitigasssem dolorem & inflammationem avertisssem. Quin diebus aliquot postea stupor quidam linguæ cum maculis albidis in locis applicationem superfuit. Extractum mollius ex residua post destillationem parte paratum, licet initio adstringere linguam videatur, dein tamen ciet punctorium sensum, tandem ardorem diu permanentem. Ex hujus *Extracti* granis septem vel & quatuordecim cum sacchari drachma una pulverem paravit tenuissimum Störckius (*l. c. p. 11.*). Item *infusum* ex herbæ ficæ drachma una cum aquæ fervidæ q. s. per quadrantem horæ macerata, addito colaturæ libræ unius saccharo, quantum ejus pro gratia opus esset. Si fortius desideraretur infusum: herbæ drachmæ duæ vel tres vel uncia dimidia adhibita (*l. c. p. 13.*). Quid triplici hocce præparatorum
gene-

genere præstitit, casus quadraginta unus ab eo recensiti testantur.

Exerimentis in oculorum variis affectionibus chronicis hac stirpe instituendis ansam dedit sensus, quem ipse Störckius expertus in proprio oculo, qui biennio antea insignem contusionem passus fuerat, ut quem pluries minuta aliquot prima post ingestum pulverem dictum dolor lancinans vexavit. Felix experimentorum successus specificam quandam vim in oculorum morbis stirpem exserere illi persuasit. Pertinet huc amaurosis (*Cas.* 18. 20. 21. 23. 25. 33.), quam in quibusdam curavit, in alius egregie levavit. Causa hujus mali varia non cuilibet quidem historiæ adjecta. Fuit inter hosce ægros scemina, ex profusio aurium subito sopito cœcutiens (*Cas.* 21.); alia ex partu difficili (*Cas.* 23.). Adeo in puella quatuordecim annorum amaurosi urriusque oculi laborante effectus celer fuit, ut intra binos fere menses visum recuperaret (*Cas.* 18.) In aliis, quibus imperfectus remansit, magni tamen omnino faciendum, quod distinguendi objecta & colores, ambulandi sine cadendi metu, item legendi facultatem pluribus restitueret. --- Cataractæ ejus ope diminutæ plura etiam exempla existant (*Cas.* 24. 32. 38.). In hisce scilicet visus obstaculum tenuius inde evadere apparuit, splendor candelæ accensæ denuo percipi cœpit, vel objecta quædam distinguendi potestas rediit. --- Pannos, ungues vel albugines oculorum in variis quoque dissipavit (*Cas.* 16. 19. 22. 26. 31. 35. 36.), quorum malorum originem vulnus cornæ, vel ophthalmia, item variolæ, in quibusdam constituerunt.

Bonum indicium præbet in oculorum vitiis, si in hisce dolor, etiam si terebrans lancinansque, percipitur (*Störck l. c. Mohrenheim chirurg. Beob. T. 1. p. 77.*).

Præter dicta oculorum vitia, in aliis variis morbis efficaciam suam comprobavit. Multa symptomata venerea, ut dolores artuum nocturni, tophi, ulcera pudendorum, faucium, linguæ, caries, testiculus induratus, condylomata, plantæ hujus vi sublata fuerunt (*Störck l. c. Cas.* 3. 4. 5. 6. 7. 8. 10. 11. 13. 15. 28. 30.).

Ulcera quoque quædam, absque causa venerea exorta, sanari eadem se passa sunt, prout illud fœdissimum in lingua natum, quo lingua fere tota existit bifurcata (*Cas.* 12.): & ulcus sordidum pedis cum serpigine colli & icapulæ (*Cas.* 37.) Ita ulcus in genu ex aperto tumore lymphatico consolidatum (*Cas.* 14.).

Nec spernenda hæc Anemone in paralyfi. Etenim disparuit brachii immobilitas cum rigiditate & emaciatione, quæ per

per quinquennium duraverat (Caf. 1.). Alius paralyſin an-
noſam crurum ejus ope devicit.

Si ex caſu ſingulari concludas, multum & ſpondet in me-
lancholia, & qua reſipuit vir pertinaci morbo cum macie
correptus (Störck *l. c. p. 54.*).

Multis igitur nominibus efficaci dicenda hæc ſtirps eſt.
Significatos inter caſus probi ſucceſſus alii quidam occur-
runt, in quibus parum vel nihil auxilii attulit; id quod au-
ſtori honori, non dedecori vertendum. In commendationem
quoque cedit ſtirpi, quod in multis ægris voto reſponderit,
in quibus complura alia remedia fruſtra tentamen ſubie-
rant.

Pulvis vero ex extracto & ſaccharo initio parva doſi ca-
pitar ſenſimque augetur, ita ut, ſi extracti grana ſeptem
ſumta ſint pro drachma una ſacchari, hujus pulveris initio
ter de die grana viginti ingerantur, dein drachma una,
duæ, tres per diem; & poſtea ſubſtituatur pulvis, qui in-
ter drachmam ſacchari grana quatuordecim extracti conti-
net. Extracto vis efficaci reſolvendi ineſt. Aqua deſtillata
drachmis duabus ad unciam dimidiam bis de die capitur.
Infuſi vero deſcripti ter de die uncias tres vel quatuor
æger ſumit (Störck *p. 11. ſqq.*).

Facilius ferunt ægri extractum, quam aquam deſtillatam,
ut quæ quibusdam majori doſi naſeam conatumque vomendi
excitat (*l. c. p. 55.*). Non ſpernenda tamen ipſa aqua.
In ulceribus, carie, ſerpigine, infuſi uſus externus utiliter
cum interno conjungitur. In multis hæc ſtirps lotium mo-
vet copioſius; quibusdam tormina & levem diarrhœam cum
euphoria: ſunt & quibus inde fluxus menſtruus antea ſup-
preſſus vel hæmorrhoides reſuscitatae. Quum camphoræ ex
hac ſtirpe ſupra deſcriptæ granum dimidium cum ſaccharo
fœminæ amauroſi laboranti offerretur & lotium ſucceſſit co-
pioſe & crebro, & capitis lancinans dolor ſubſequutus eſt.
Idem contigit fœminæ alii juniore (Heyer *l. c. p. 106.*
ſq.).

Quæ vero de efficaciæ ſtirpis in affectionibus oculorum
obſtinatis innotuerunt, non unica Störckii auctoritate ni-
tuntur, ſed acceſſit aliorum fides. Haſtinae in noſocomio
amauroſin eadem diſcuſſam obſervatum. Eundem eventum
cl. Guldbrand ter in praxi ſua expertus eſt. Variis quoque
oculorum vitiis pharmacopola quidam Danicus ejus ope ſub-
venit (Tode & Nielsen *Diſſ. de præſtantiff. ratione illuſtran-
di mat. med. p. 11.*) Dignum memoria eſt ſolatium, quod
extractum attulit theologo cuidam Helvetico, ſeptuagenario
majori. Hic uno oculo jam omnino coecutiens alterum quo-
quæ ita obſcurari ſenſit, ut faciei obvia diſcernere nequi-
ret. Senſim doſis ita aucta, ut dolor circa oculos & in eo-

eodem vicinia nasceretur; unde post binos circiter menses tantum levamen obtinuit, ut ipse medico suo, cl. Hotz, exarare epistolam & postea litteras legere, etsi cum difficultate, posset (Jo. Jac. Zimmermann *Diss. Observat. circa Mercur. Extr. Cicuta & Pulsatill. S. 14. Argent. 1779.*). Accedit cl. Mohrenheim (*l. c.*) iis, qui hanc plantam in amaurosi, cataracta & opacitate corneæ, laudant. Quæ iste de panno in utraque cornea viri militaris dissipato ope pulveris Anemones narrat, magis faverent ejusdem vi, nisi simul decoctum quoddam interne & externa varia efficacia, ut collyrium ex Vitriolo cœruleo & Tutia & unguentum ex Mercurio præcipitato rubro & saccharo usurpasset, simulque applicationi lapidis infernalis & fonticulis indulisset. Perfecit tamen saltim omiſſis reliquis dictis curationem hanc stirps nostra (*l. c. p. 73. sqq.*). Idem duobus exemplis incipientem cataractam extracto in pilulis dato, a granis tribus, sensim granum unum per diem addendo ad drachmam unam, in connubio collyrii cum spiritu falis ammoniaci discussit (Mohrenheim *Wiener præf. Beytr. Vol. 1. p. 287.*). Memorabilis etiam casus est foeminae, quem adducit, cataracta depressione liberatae, sed visu iterum sub dilatatione pupillæ sensim privatae: rediit in hac visus extracto Pulsatillæ, a tribus granis incipiendo & augendo dosin quotidie granis duobus, ad drachmam unam usque (Mohrenheim's *chirurg. Beobacht. Vol. 2. p. 24.*). Ita pannum corneæ dissipavit interno usu salium mediorum & Pulsatillæ una cum collyrio, quod fel bovillum exceperat (*l. c. p. 169.*).

Inter tot secundi in amaurosi effectus testimonia dolendum, stirpem hanc, crebro in ædibus, quibus milites rude donati Berolini aluntur, tentatam spem in isto vitio fefelisse (Schmucker in *verm. chir. Schrift. T. 2. p. 26.*). Ita &, licet in oculorum morbis, præcipue in amaurosi oculorum & panno, extractum, idque magna dosi, exhibuerit ill. Bergius, sibi tamen non satisfecisse queritur (*Mat. med. p. 491.*). Negat & ill. Aug. Gottl. Richter (*chir. Bibl. Vol. 6. p. 584.*), sese unquam auxilium ullum hacce stirpe in amaurosi afferre potuisse, qui tamen extracti ad summum grana modo quindecim obtulit.

P R Æ P A R A T A.

Aqua destillata Pulsatillæ nigricantis). Hanc civitate jam donarunt *Pharm. Edinb. noviss., Brunsvicensis, Rossica. Extractum*). *Item.*

Pharm. HEPATICÆ NOBILIS Herba.

346. ANEMONE HEPATICA; foliis trilobis integerrimis. Linn. *Spec. pl.* p. 758. Trifolium hepaticum, flore simplici. C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 610. Pl. perennis, in sylvis primo vere copiose florens. Varietas flore pleno vulgare hortorum ornamentum.

Rarissime Herba) hodie a medicis præcipitur. Destituitur ea acrimonia, quæ aliis speciebus congeneribus competit, leviter contra ea adstringit. Tonica olim reputata in viscerum laxitate, in primis hepatis & renum & vesicæ urinariæ, & mictui cruento & hæmoptysi coercendæ apta. Nominatim & Boerhaavius *Hist. pl. hort. L. B. p.* 50.) egregiam opem in gonorrhœa inveterata ex organorum laxitate deprædicat. Malo hypochondriaco mederi decocto feruntur Gotlandi (Linn. *Fl. Svec. n.* 480.). Hodie vix ultra gargarismata extenditur ejus usus. Pulveri alias vel infuso theæformi locus fuit.

C L E M A T I S.

LINN. *Syst. veg. p.* 426. *Gen. pl. pag.* 280.

Pharm. FLAMMULÆ JOVIS Folia, Flores.

347. CLEMATIS RECTA; foliis pinnatis, foliolis ovato-lanceolatis integerrimis, caule erecto, floribus pentapetalis tetrapetalisque. Linn. *Spec. pl. p.* 767. Flammula recta. C. B. Icon: Jacqu. *Fl. Austr. Tab.* 291. Störck *Libell. de Flammula Jovis Tab.* 1. Pl. perennis in collibus & dumetis Austriæ, Hungariæ, Valesiæ, & alibi in Helvetia, item circa Montpelium.

Hæc, ut congeneres species, valde acris, unde & nomen Flammulæ variis impertitum. Nobilitavit tamen hanc ill. a Störck, & extra suspicionem veneni posuit (*Libell. cit.*), idque a. 1769.

Folia) recentia in lingua & faucibus ardorem cient, diutius in lingua retenta rubefaciunt, vesiculas excitant & exulcerant. Sicca vero mitiora sunt, utpote saporis acido subdulcis, leniter adstringentis, parum urentis. Conterendo tamen ea nisi tibi prospicias, in naribus, faucibus, pectore ardor subsequitur. Flores) pariter cum consuetudine acres, sive sicci explorentur, sive in infuso. Paucis in animalibus captis experimentis, ad alia in morbofis humanis corporibus transitus factus. Et in hisce infusum foliorum

præcipue placuit; dum scilicet eorundem drachmæ duæ cum s. q. aquæ ferventis per quadrantem horæ vase clauso infundantur, & ebullitione per momentum subjuncta, colatura libræ unius exhibeatur. Fortius hoc infusum sensim redditur sumendo foliorum drachmas tres vel unciam dimidiam. Tentatum & infusum ex florum drachma una & aquæ ferventis q. s. ad colaturam libræ unius; quod pariter fortius fieri potest florum duplam vel triplam quantitatem addendo, & sacchari vel syrapi miscela gratius. Dosis horum infusorum sunt per diem bis, ter vel quater, uncia quatuor. Extracto herbæ recentis etiam locus est, per diem ad grantum unum, duo vel tria supraque sumto. Pulvis ex hujus extracti granis tribus & sacchari albi drachma una paratur, in sex doses dividendus, quarum tres per diem capiuntur. Alius pulvis fit ex foliorum granis tribus cum dupla quantitate sacchari, bis vel ter de die capiendus. Sensim quoque licet augere pondus pulveris foliorum ad grana decem pro qualibet dosi.

Sic effectus stirpis nunquam noxius, verum multis in morbis maxime salutaris subsequitur. Ex horum censu memoro topbos, dolores ossium aliaque symptomata venerea, nominatim ulcera (Störck *l. c. Cas. 1. 4. 5. 7. 15.*), quæ quantoque tollit, contra aliud quodlibet immorigera (*l. c. p. 34.*). Sed exstant et ulcera, fomitis veneri expertia, quibus pariter auxilio est (*Cas. 6. 8. 10. 14. 18.*). Inter quæ seorsum notanda sunt cancrosa in labiis oris enata (*Cas. 3. 11. 23.*). Subfuit apud alios in hujus partis cancro vitium venereum (*Cas. 4. 9.*). Magis adhuc votis satisfaceret, si ipsi cancro mammaram sufficeret: fungosus tamen et exulceratus hujus partis legitur hac stirpe curatus (*Cas. 24.*). Item alius cuilibet medellæ generi obnitens (Leber in Störckii *Libell. de Pulsat. nigric. p. 57.*). Porro excrementas varias fungosas delet, e. gr. in dorso manus (*Cas. 20.*) obvias. Scabies annosa humida, cutem totius fere corporis erodens, intra paucas hebdomades evanuit (*Cas. 13.*). Nec minimum meritum est, quod aliquando cephalæas dirissimas tollat, sive causa venerea subit (*Cas. 1.*), sive desit (*Cas. 2. 17.*). Sigillatim noto tumorem durum, circa articulum superiorem ossis femoris ematum cum immobilitate femoris et ulcere sinuoso, manifeste levatum (*Cas. 22.*). Fœminæ denique plures tristissima melancholia affectæ omnino inde resipuerunt (Störck *de Pulsat. p. 57.*).

Atque in hisce morbis, si extus simul in conspectum veniant, sæpe usus externus cum interno utiliter copulatur. Pulvis scilicet herbæ inspergitur ulceribus vel carni fungosæ, quo ipso illa pura evdunt & sensim coalescunt, hæc consumitur absque erosionem carnis vivæ, ac sanæ. Subinde

foliis inspersus pulvis curationem absolvit (Cas. 8. 12. 13. 20.). Creat tamen ille aliquando primis diebus ardorem in ulceribus insignem: unde e re est, initio exiguum ejus modo inspergere (l. c. p. 35.). In scabie juvat præter usum infusi internum eodem simul corpus lavare. Contra ulcera urethræ pariter una injectiones cautæ infusi profunt (Cas. 21.).

In quibusdam ægris lotintæ, in aliis sudorem, in paucis alvum hæc ipsa stirps movet.

Quis vero in tam multiplici morborum recensu mirabitur, quod plura inertię exempla (e. gr. Cas. 16. 19.) exstiterint?

P R Æ P A R A T A .

Extractum Flammulæ Jovis) receptum a Pharm. Edinb. noviss. & Ph. Ross. Irulm). Ph. Edinb. cit. p. 57.

T H A L I C T R U M :

LINN. Syst. veg. p. 426. Gen. pl. p. 208.

Pharm. THALICTRI Radix.

348. THALICTRUM FLAVUM; caule folioso sulcato, panicula multiplici erecta. LINN. Spec. pl. p. 770. Thalictrum majus, siliqua angulosa s. striata. C. B. Pl. perennis, in pratis humidis frequens

Radix) extus fusca, scatenens succo ex dulci amaro. Lannam imbuat colore flavo, prout & folia. Virtus Rheo æmula dignam eam facit, quæ suppellectili medicamentariæ inferatur, etli hæctenus vix a medicis præcipiatur. In Germania olim Rhabarbarum pauperum dictum. Colorem aureum lotio impertit, item odorem peculiarem, tingit & fœces & salivam. Dosis triplo major Rheo proponitur (Boerhaavii Hist. pl. hort. L. B. T. 1. p. 69.). In decocto purgantem ejus vim agnovit Dodonæus (Pemptad. pag. 59.). Apariendo, roborando & intestina firmando, pariter excellere legitur (Boerh. l. c.). Apud Iemtios in malo ischiadico cataplasma applicatur (ex Hagströmio LINN. Fl. Svec. pag. 486.).

D I C T A M N U S .

LINN. *Syst. veget.* p. 330. *Gen. pl.* p. 209.*Pharm* DICTAMNI ALBI, item FRAXINILLÆ Radix.

349. DICTAMNUS ALBUS; Linn. *Spec. pl.* p. 548. Dictamnus albus vulgo Fraxinella. C. B. Icon: Hiller's *Figures of Plants Tab.* 123. Jacq. *Fl. Austr. Tab.* 428. Regnault *Botan. La Fraxinelle. Storckii Linell. de Flamm. Jovis Fig.* 2. Pl. perennis, in sylvis montosis & collibus saxosis Galliæ, Italiæ, Helvetiæ. Germaniæ, Rossicæ & Sibiricæ australioris spontanea. In hortis vulgare arearum, ob elegantiam floris, vel rubri vel albi, ornamentum.

Tota stirps odorem spargit fragrantem bituminosum, qui ex oleo ejus essentiali provenit. Hoc in superficie extremorum caulium, item internarum floris partium inter vesiculas exiguas latet. Adeo hoc inflammabile est, ut admota vesperi candela post diem siccum effluviâ flammam capiant, modo aerem inflammabilem ventus non diffaverit (Du Hamel *Phys. des arbres T.* 1. p. 150. Nollet *Cours de Phys. Vol.* 1. p. 300.). Resina ex floribus nondum expansis collecta lotium efficaciter pellit (Hill in *Virtues of Sage Vers. germ.* p. 56.). Potior virtus in capsulis stellatim dispositis residet.

Sed in Radicis) consideratione præcipue substitit medicorum sollertia. Hæc crassa, ramosa, externe pallide flava, interne alba, odoris, dum recens est, hircini, saporis ex aromatico amaricantis. Servatur in officinis modo pars ejus corticalis crassa spongiosa, quæ, postquam a lignosa inertî medulla separata fuerit, sponte in cylindricam formam convolvitur. Crassissima pollicem fere diametro æquat. Quo vero exilior est, eo efficacior (Neumann. *Chem.* 2. B. 2. *Th.* p. 275.). Sapor siccæ radicis haud parum amarus & nonnihil aromaticus est. Amarities transit manifeste infusione in aquam, sicque hæc largitur extractum pariter amarum, quod tamen amaritie cedit extracto spirituoso, cujus longe quidem minor quantitas eruitur.

In stomacho roborando, malignantæ morborum delenda, menstruis pellendis, vermibus necandis aliisque quibusdam morbis, a quorum curatione hæc radix remotior videtur, valere, olim a medicis statutum fuit, ut vel in compendio a Gejero (*Dictamnographia*) & Büchnero *Diss. de Fraxinella resp.* Henr. Christ. Bærtuchio *Erford.* 1742. inde a pag. 9.) traditum legimus. Sensim vero ita in desuetudinem abiit, ut dubitarent multi, an operæ pretium esset, in loco

Culo officinarum illam fervare, quin inertem omnino pronuntiarent. Fefellisse hosce suum judicium, paucos ante annos didicimus experimentis L. B. De Störck (*Lib. de Flamm. Jovis cap. 2. pag. 36. sqq.*). Exhibuit illam quibusdam in pulverem redactam optimo eventu contra tertianam (*Cas. 4.*), contra lumbricos (*Cas. 6. 7.*), quibus subigendis pluries præcipue in Jalappæ miscela par fuit (*pag. 46.*), ad fluxum menstruum referandum, in fluore albo inveterato erodente (*Cas. 9.*); dosi quidem in hisce diversa, cujus scrupulus unus bis per diem maximum pondus constituit.

Essentia quoque ex radicis recentis & concisæ unciis duabus spiritusque vini unciis quatuordecim, digestionem bene saturata (*p. 38.*), profuit, idque quidem binis epilepticis a guttis viginti ad triginta vel quinquaginta ter de die, et si in uno redeunti malo non sufficeret. Auxilio quoque fuit ad sexaginta guttas ter de die data (*Cas. 3.*) fœminæ melancholicæ, in qua irregularitas menstruorum subsuit.

Chloroticis demum & menstruorum retentione gravatis *Vinum* medicatum suppetias fert ex pulveris radicis uncia una, Limaturæ martis non rubiginosæ drachmis tribus cum vini generosi libra una digestis, cujus cochleare unum omnî bihorio datur (*p. 38.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulvis epilepticus ad guttetam) *Ph. W. p. 151.* Orvietanum) *loc. cit. pag. 133.* radicem in farragine multiplici aliorum recipiunt.

Tinctura f. essentia Dictamni albi) *Ph. Edinb. nov. pag. 75.*

Vinum) *l. c.* Est supra dictum martiale.

R U T A.

LINN. *Syst. veg. p. 331. Gen. pl. p. 102.*

Pharm. RUTÆ Herba, Semina.

350. *AUTA GRAVEOLENS*; foliis decompositis, floribus lateralibus quadrifidis. Linn. *Syst. veg. p. 331. 2.* Ruta hortensis latifolia C. B. Græcis *Ρύτιν* f. *Πευδών*. Icon: Regnault *Botanique*, la Rue des Jardins. Suffrutex, crescens in rupibus & locis sterilibus Europæ australis, in Hispania, Gallia inferiori, Helvetia. Colitur in hortis copiose.

Planta spontanea acrior & odorarior hortensi est. Acquiescimus vero hortensi. Sapor ejusdem stimulans, calidus,

amaricans, odor gravissimus. Adeo vero recens acris est, ut pruritus in manu illam colligentium cieat (Dioscor. *Mat. med. Lib. 3. cap. 52.* Clus. *rar. plant. Lib. 5. p. 136.* qui adeo per triplices chirothecas penetrare acrimoniam observavit); unde probe caveas, ne contrectata paullo ante planta oculos confrices.

Infusum Herbae Rutæ aqua factum subviride vel brunum est. Hoc etsi in fibra animali adstrictionis vim non edat, solutione tamen vitrioli martis debili nigredine suffunditur (Percival *Essays medical and experimental. T. 1. p. 119.*). Patet inde, non adstringentia unice addito sale martis nigrescere. Aqua extractum erogat amarum calidum, majori quantitate, quam spiritus vini, qui vero extractum acrius, hinc efficacius, largitur, coloris fusco nigricantis. Destillatione per aquam ascendit oleum coloris flavidi vel subbruni, odoris paullo gratioris, quam qui herbae inest, saporis moderate acris, sed tam parvo pondere, ut alius (Cartheuser *Mat. med. T. 2. pag. 129.*) vix unciam dimidiam ejus ex libris decem, hoc est vix $\frac{1}{20}$, alius (Spielmann *M. m. p. 292.*) modo $\frac{1}{64}$ obtinuerit. Hoc ipsum frigore coit (Neum. *Chem. 2. B. 3. Th. p. 131.*). Fructus maturitati proximus oleo ditior est, ea proportione, ut quam herbae librae duodecim circiter drachmas tres modo offerrent, fructus eadem quantitas supra unciam unam suppedicaret (Lewis *History of the Mat. med. p. 489.*). Hæc quoque pars viribus herbae antistare censenda est.

Apud Veteres in multis morbis magno in pretio stirps hæc fuit (V. compendii causa *Diff. de Ruta præf. Stenzelio, resp. Sternberg Witt. 1735. item Zornii Botanol. med. art. Rut. pag. 588. sqq.*), nec hodie spreta, licet omnino pluri fieri mereretur, & optabile esset, ut vires, per exempla variorum morborum & hominum eundo, ulterius confirmarentur. In nervos illam exferere vim, vel ipse odor gravis fragrans docet, item efficacia in morbis, in quibus systematis nervosi labes. Horum e numero epilepsia, in qua jam Veterum, nominatim Tralliani (*Oper. Lib. 1. cap. 25. p. 80.*) auctoritate inclauit. Hic tamen, quem dixi, magis ad excitandum ægrum sub paroxysmo odore Rutæ, quam sanandum omnino a malo, respexisse videtur. Multa & diuturna experientia succum Rutæ cum melle scillitico mixtum comprobasse suam in hoc morbo virtutem, testatur Valleriola (*Obs. med. Lib. 3. obs. 7. p. 156.*). Hystericis sceminis non raro solamen affert Ruta, & inter varios exhibendi eam modos etiam oleum ejusdem destillatum (Boerh. *Chem. T. 2. p. 112. Chomel Usuelles T. 1. p. 218.*) sese commendavit, item aqua destillata (Boerh. *l. c. p. 68.*), quam nunquam satis pro dignitate sese laudare posse inquit

summus Boerhaave in epilepticis & hysteriis levandis, in veneno (miasmate puto) pellendo, in sudoribus ciendis. Hysteriis Ruta tanto plus promittit, si mensum obstructione simul laborant, quos referare in multis comperitum est.

Dispellere colicam a flatibus, sperare a medicina stimulante & aromatica licet, judicium vero plurium testimonia comprobant, quos inter illud Simonis Pauli (*Quadrup. p. 510.*), qui decoctum, item oleum ejus clysmate mistum vel epithema, deprædicat.

Antidotum universale venenorum, cujuscunque census sint, illam cum antiquis habere dissuadet sana ratio, & facile dabo in malignitate & contagio morborum, ipsius adeo pestis, laudem esse restringendam, quum multiplicis ista malignitas naturæ sit. Stimulus vero, quo nervos vellicat, antiputredinosa vis & sudorem excitandi efficacia, alexipharmacum titulo cam non omnino indignam reddunt. Succus herbæ cum vino, præsertim vero acetum rutaceum, hisce nominibus inclaruit. Sed & limitem putredini vivæ partis ponere, usum in gangræna, epithematis vel cataplasmatibus forma e. c. cum sale communi, addito vino & aceto, constat. Ita vinum, in quo herba cocta, permixtum melle Rosarum, sanavit oxænam foetidam & ulcerationem putidam gingivarum cum carie alveolorum dentium conjunctam (*Plenk Mat. chir. p. 268.*). Sic & in aliis ulceribus imo verminosis valet. Ad servandos dentes confert os decocto tepido Rutæ & Scordii bis vel ter per hebdomadam sollicitè colluere; vel & aqua, ex Herbæ Salviæ duabus partibus & Herbæ Rutæ una parte antequam flores emittant, collectis, destillata, quæ ipsa aqua etiam coerces cariem in dente jam natam (v. ex *Deutsch. Memoires Ed. Vienn. T. 1. p. 174. Hann. Magazin 1767. n. 60.*).

Epispastici instar herbam recentem adhiberi posse, ex superioribus evincitur, quo sine vel sola vel aliis commista plantis pedum vel aliis commodis locis imponitur. Sic epicarpium ex summitatibus Rutæ & seminibus Sinapi contritis febrem intermittentem in pluribus profligavit, licet aliquando successu caruerit (*Boyle in Haenii Rat. med. T. 11. p. 66.*).

In debilitate visus sæpe prodest halitus hominis sani & integri oris, qui Rutam masticavit oculo alterius aperto adspirandus, in ea præsertim oculorum caligine, quæ ex lectione assidua originem traxit (*Rosenstein Reseapot. pag. 40.*). Suppares habentur vapores decocti per infundibulum inversum admitti (*Chomel Usualles T. 1. p. 220.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conserva Rutæ) *Pb. Lond. pag. 24.* Eximium præparatum, servans virtutem recentis plantæ potiorem.

Oleum destillatum). *Pb. omn.* Efficax. Criteria & vires ejus supra jam dixi.

Oleum coctum). *Pb. W. p. 127.* Recentium foliorum coctione cum oleo olivarum paratur. Externo usui destinatur, instar nervini, carminativi, cui vix sufficit.

Acetum). *Pb. W. p. 1.* Vis eximia aceti vini restaurans & antiputredinosa, addita Ruta, qua infunditur, augetur. In ipsa peste olim pretium tulit.

Extractum). *Pb. Lond. p. 27. Pb. Edinb. noviss. pag. 93.* Est aquosi generis.

Ballamus). *Pb. W. p. 31.* Ex oleo Rutæ destillato, Nucistæ & paxillo viridis æris. Abeffe potest.

O R D O XXVII.

S E N T I C O S Æ.

S P I R Æ A.

LINN. *Syst. veget. p. 392. Gen. pl. p. 253.*

Pharm. FILIPENDULÆ S. SAXIFRAGÆ RUBRÆ Radix.

351. **S**PIRÆA FILIPENDULA; foliis pinnatis, foliolis uniformibus ferratis caule herbaceo, floribus corymbosis. Linn. *Syst. veg. pag. 393.* Filipendula vulgaris. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 635.* Regnault *Botan.* La Filipendule. Pl. perennis, in paucis siccis crescens.

Radicem) constituunt fibræ longæ tuberibus ovalibus instructæ coloris extus fulci, interne albi. Tubera hæc carnosa autumnò odorem florum Naphæ gratum præ se ferunt, saporem subdulcem; æstate minus fragrantia, magis vero amara & ficciora. Recentia rafa aquam frigidam colore

lore rubescente imbuunt, quæ mora amyllum album deponunt, quod decoctione in gelatinam tenacem transit (Berg. *Mat. med.* p. 424.). Unde apparet nutritias partes inesse. Jamque dudum notatum est, annonæ caritati radices subvenire (Linn. *Fl. Svec. pag.* 439.), prout & sues avidè illas evellunt.

Nobis potissimum cum siccis tuberibus res est, quorum vero usus hodie nullus, idque non immerito. Sapor eorum amaricans, aquam infusione reddunt saturate rubram, cum vitriolo martis nigrescentem. Adstringendi ideo vestigia quædam illi insunt. De diuretica & lithontripctica vi, quam quidam jactitant, fas est dubitare. Nec a Simone Paulli (*Bot. quadripart. pag.* 332.). Aliisque laudata ejusdem in fluore albo efficacia nuperorum experimentis confirmatur.

Pharm. ULMARIÆ Flores, Herba.

352. SPIRÆA ULMARIA; foliis pinnatis impari majore lobato, floribus cymosis. Linn. *Spec. plant.* p. 702. Ulmaria. Clus. *stirp. pann.* p. 100. Barba capræ floribus compactis. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 547. Regnault *Botan. La Rein des Près.* Pl. perennis, in pascuis humidis & ad fossas crescens.

Rarius a medicis præcipitur, quam pro fragrantia odoris mereri videtur. Ob hanc diebus festis & in conviviis rusticorum in Svecia mos illis est, plantam recentem per pavementum spargere, quæ tripudiis conquassata totas ædes odore suo replet, delicatioribus naribus non admodum grato. Plus omnino commodi generi humano offert, si satis verum sit, vermes frumento noxios in granariis odore ejus fugari (Gadd *om Svenska Landskorseln T.* 3. p. 560.). Pabulum quoque affert capris expetitur, quum contra ea in pascuis, quæ occupat copiosius, vituli tabescant (Linn. *Amoen. acad.* Vol. 2. p. 250.).

Florum), qui suavem odorem spirant, usu hodie acquiescimus, qui ob vim pellentem & sudoriferam non spernendi sunt. Infusum eorum calidum aqua factum variolas & morbillos languente eruptione provocat (Hall. *Hist. stirp. belv. n.* 1135. Rosenstein *om Barnsjuka.* p. 134. 217.). Idem in connubio florum sulphuris inservit scabiei retropulsæ ad cutem revocandæ (*l. c.* p. 271.). Aqua destillata leviter aromatica similem pellendi vim habet (Hall. *l. c.*); hinc inde ideo in formulis b. A. Rosenstein obvia.

Herba) saporis adstringentis. Coriario adeo scopo valet (Bernhard *von d. Wiesenbau* p. 166.). Non morabor multum vim ejus alvi profluvia sistendi & vulnerariam, quæ passim memoratur, quum effata mihi non satisfaciunt.

G E U M.

LINN. *Syst. veget. p. 399. Gen. pl. p. 256.*

Pharm. CARYOPHYLLATÆ, s. GEI URBANI Radix.

353. *GEUM URBANUM*; floribus erectis, fructibus globosis villosis, aristis uncinatis nudis, foliis lyratis. Linn. *Spec. pl. p. 716.* Caryophyllata vulgaris. C. B. *Icon: Fl. Dan. Tab. 672.* Regnauld *Botan. La Benoite. Pl. perennis, vulgarissima ad sepes & in umbrosis.*

Radix extrinsecus fusca, interne albida, constat, dum ætate paulo provecior est, ex brevi trunculo oblongo, copiam fibrarum crassarum longarum attenuatarum spargente, Junior ex meris fibris conflatur. Verno tempore, si solo sicco creverit & recens sit, caryophyllaceum odorem spirat, quem & in conclavi amplo, quo recens effosam per tempus servaveram, intrans absque concisione radicum sensi. Sapor similis, in quo tamen austeritas & amarities haud mediocris prævalet. Siccata radix aromate suo ad sensum privatur. Certe ad ejus jacturam prævertendam cave, ne nimio calore eam exsiccet; nam una cum eo vim febrifugam sufflaminari affirmatur (Buchhave *Obs. circa radicem Gei urb. 1781. p. 20. not. n.*). Virtute quoque radicis crassior pars fibris antistat (*l. c. p. 26.*). Evelli debet vere vel ætate. Præstat verno tempore & locis montanis collecta, prout circa Naumburgum in Saxonia evulsa radix efficacior visa est illa, quam ager Kiloniensis fert (Weber & Koch *Diss. de nonnullorum febrifugorum virtute & speciatim Gei urbani radicis efficacia Kilon. 1784.*). Contrita pulverem pallide rubellum sistit. Aquam vel spiritum vini colore obicure rubro tingit. Aromaticam partem optime spiritus vini extrahit. Destillatione per aquam facta pauxillum concrementi albi oleosi evolvitur (Lewis *M. m. p. 190.*), & aqua ipsa, quæ transit, fragrans est. Secundum cl. Mühlenstedt (Pharmacopolæ Hafn. in *Litt. cl. Buchhave d. II. Octob. 1783. ad me scriptis*) experimenta multo plus extracti aquosi elicitor, quam resinosi, scilicet istius, ex radicis unciis sedecim, unciaë quinque, hujus ex eadem quantitate radicis unciaë tres cum scrupulis duobus. Neutrum tamen horum extractorum omnino purum est, sed ex gummosis & resinosis partibus compositum. Cl. Anjou (*Diss. de radice Caryophyllatæ p. 34. sq.*) contra ea tertia parte plus extracti resinosi, quam aquosi, se eruisse refert.

Cerevisia radice fragrantior fit & ab acore munitur (Linn. *Fl. Svec. n. 460.*). Vulgari adeo experimento cerevisiæ contra

tra acorem inditur (Ovelgun in *Act. nat. Cur. Vol. 5. p. 303.*).

Vi antiseptica corticem peruvianum, saltem secundum experimenta carnibus instituta, superat (Buchhave *l. c. p. 121. seq.*).

Rarius etsi olim adhibita, non caruit tamen sua laude variis in morbis. Non magni facio efficaciam sudorem & exanthemata pellendi (Linn. *l. c.*), nec aphrodisiacam (Ovelgun *l. c.*), nec emmenagogam (Gasser *Obsf. med. in Welschii Sylloge p. 41.*), nec alexipharmacum, quæ illi adscribitur. Est qui in malignis continuo deliria inde enata dolet (Haller *Hist. st. helv. n. 1130.*). Plus omnino sibi meretur, quod proficiat in ulceribus scorbuticis, in fistulis & gingivarum laxitate (Cranz *Mat. med. & chir. P. 2. p. 158.*). Adjuvat usum aliorum antiscorbuticorum potulentum ex decocto (Werihof. *Litt. in Engel. Specim. med. p. 164.*) vi roborante, præterea hypochondriis, nervis, stomacho anficum. Hisce effectibus præstandis symbolam sine dubio attulit virtute sua antacida (Ovelgun *l. c.*). Nec res nova est, conducere eam in dysenteria sub finem datam, in qua ipsa pulveris radice grana triginta vel quadraginta opportuna (Scopoli *Fl. carn. Ed. 1. p. 571.*). Item jam dudum constitit ad febrem intermittentem tollendam facere. Nimirum radice uncias duas vel herbæ integræ manipulum unum in aquæ fontanæ vel zythogali libris duabus decoctum, ad quartæ partis consumptionem, adversus hæc febres præsertim tertianas duabus horis ante paroxysmum vel in ipso paroxysmo optimo cum successu propinari solere, jam ante sæculum tere notatum (ab Anglo medico Hulle in Raii *Hist. pl. Tom. 1. p. 607.*). Alii superioris ætatis medico placuit decoctum vino factum, quod, initio horrore exhibitum, sudorem movit, & una cum hoc prompte febrem sanavit (Chomel *Usuell. Tom. 2. p. 140.*).

Sed hæc omnia passim consignata experimenta aliaque, quæ ad alios morbos spectant, de quorum fide adhuc dubito, non eam tamen stirpi celebritatem conciliarunt, quam novissima medicorum Hafniensium illi pollicebantur, quorum pleraque cl. Buchhave (*V. lib. cit.*) auctorem habent, reliqua cum eo a cl. Aaskow, Callisen, Bang, Schönheyder & Tode item Chirurgo Waldstedt communicata sunt, & quæ casibus singularibus multis enucleatis & simplici forma, sub qua medicina ingesta, attentionem cujuslibet medici in se converterunt. Commendabat eandem præcipue exiguus stirpis valor, egenis faventissimus. Pleraque in vi febrifuga confirmanda versantur. Mirum, sæpe absque ulla prævia evacuatione parvulam dosin totam morbi vim fregisse, non rediisse febrem, etiamsi continuatio remedii neglecta,

Etia, diætæ rigorem requiri nullum (Buchhave *l. c. p. 19. sqq.*). Nec unquam nocuit. Exhibetur vero radix ad cl. Buchhave nutum vel in essentia, vel in decocto, vel in pulvere.

Essentia paratur ex radicis unciiis quatuor, quæ concisæ & contusæ infunduntur spiritus vini Gallici libris duabus, digestionem per sex dies in balneo arenæ & colatione subsequa (*l. c. p. 31.*). Ad debellandam febrem hujus essentia uncia dimidia, raro una, bis ter vel quater intermissionis die, opus fuit. Pauci vero & majores haustus certius & efficacius auxilium præbuerunt, quam multa & exigua præbia guttatim capta. — Pro decocto radicis siccatæ uncia dimidia, drachmæ sex, vel uncia una, requiritur ad aquæ simplicis libram unam & dimidiam, coctam donec libra una in colatura superfit, syrupo communi q. s. miscenda. Si recens radix seligitur, ejus, utpote debilioris, uncias tres vel quatuor fumere oportet. Et ex hac decocti quantitate febris evanuit (*l. c. p. 25. 31.*). — Pulveris drachmæ tres, ad summum uncia dimidia, ut refert, febrem compescunt. — Quibus Electuarium magis placet, hisce mel sufficiente copia admixtum satisfacit. Quartana diuturna vero majorem quantitatem, quam reliquæ species, sibi vindicat (*p. 26. 32.*). Sicque hominibus multiplicis ætatis & conditionis & utriusque sexus subvenit, imo in febribus autumnalibus & pertinacissimis speciebus febris intermittens, testibus Daniæ medicis significatis. Etiam Gottingæ tentata radix ex voto legitur, sed paucis exemplis, quorum unum spectat ad tertianam, alterum ad semitertianam (*Anjou Diff. cit. p. 28. 29.*).

Buchhavii partibus de vi febrifuga radicis præcipue favent numerosa cel. Weber, Prof. Kiloniensis & Respondentis ejus in conflictu doctorali, cl. Koch (*Diff. supra cit. inde a p. 20.*) corollaria, quæ supra ducenta experimenta felicitis exitus ex febricitantium numero censent. Horum 32 ægri tertianis duplicatis, 48 quartanis, & 1 quintana, reliqui tertiana simplici, decubuerunt. Undecim a quartana, & 5 a tertiana, corticis peruviani vim eludente, hac unice radicis ope liberati sunt. Fatentur tamen, 52 fuisse ægros, quibus non suffecit ad debellandam intermittentem febrem, quorum plerique tamen & cortice peruviano convalescerunt. Inanis quoque in haud paucis autumnis a. 1783. & hieme subsequente fuit ejus usus, forte, ut addunt viri illi, disti, vitio radicis. Et hi quidem pulvere ad drachmam semis, vel quod præstitit, ad scrupulos duos sive drachmam unam singulis horis dato, de industria acquieverunt. Non suffecit ad febrem omnino tollendam parca Buchhavii quantitas drachmarum duarum vel trium, sed multi sanati uncia una

ingesta, plerique sesquialtera, interdum duabus, indiguerunt. Fuerunt quartanæ & nonnullæ etiam tertianæ, unciis modo quatuor vel quinque sublata. Ante usum primis viis, si fordes subessent, probe prospectum fuit; præsentibus viscerum obstructionibus, hisce referendis etiam in antecessum opera data est. Securius multo vero radix hæc in febribus, præsertim quartanis, cum obstructione hepatis copulatis, exhibita fuit, quam cortex peruvianus. Larvatarum febrium ista radice sanatarum duo exempla existerunt.

Dolendum, hæc non parum differre ab eventu experientorum, in Svecia secundum normam cl. Buchhave a. 1781. captorum. Plura hujus generis narrat fufius cl. Lund (in *Vecko-skrift för Läkare och Naturforskare Vol. 3. inde a p. 161.*). Plerique scil. ægrorum ejus curæ commissorum non neglectis etsi evacuantibus vomitu remedium rejecerunt, saltim nauseam inde passi sunt, nemo inde febre, certe non autumnali, liber evasit, quam tamen cortex peruvianus, ejus in vicem exhibitus, devicit. Non multo mitius est cl. Brandelii (*l. c. p. 173. sq.*) judicium, qui inter triginta supraque casus, in quibus hocce Genus tentavit, queritur, quater modo sibi successisse & quidem in febre autumnali; quod aliquando postea febre vernali suffecerit, benigniori hujus naturæ adscribit, cujus beneficio sponte subinde sileat. Uterque tamen radicem ipsam tam quoad tempus collectionis quam præparationem labe omni caruisse asseverat. Eodem tendunt quæ relæ, sed paucis modo exemplis nixæ, cl. Christopherion (*l. c. p. 188.*) & Barfoth. Testes accedunt litteris ad me datis pereximii viri Ab Acrel & Dalberg, sub ea experientorum opportunitate, quam hiems a. 1780. & 1781. Stoekholmia exhibit, Genus effectum speratum non præstitisse. Novi quoque varia in ipsa Dania mota fuisse clmo. Buchhave contra efficaciam stirpis dubia, quorum quædam in cel. Tode periodico opere (*Sundhets tidningar*) comprehenduntur: sed neque de hisce, utpote a me non lectis, nec de responsionibus clmo. Buchhave ad eadem judicare possum. Eadem de causa silentio prætereo, quæ in Kiloniensi diario litterario (*Kielisch. Litteraturjournal 1781., n. 4. p. 359.*) in laudem ejus proferri dicuntur. Ipse vero cl. vir serius per litteras strenue in usu ejusdem se pergere mihi declaravit, licet non diffiteatur, postea tertianas & quartanas quasdam sibi obvenisse, quæ majores & iteratas doses exegerunt, alias, & contra corticem peruvianum & radicem Gei immorigeras, nonnisi interpositis resolventibus & evacuantibus Geo tandem obsequutas fuisse. Reliquas ejus virtutes ab eo vel noviter recensitas, vel ulterius confirmatas ex nova potius edi-

editione libri ejus, quam molitur, cognoscere, quam ex litteris, lectorum intererit.

Quum igitur vis febrifuga radice nondum omni dubio careat, de modo, quo illam radix exserat, dispicere intempestivum videtur. Qui eandem defendit cl. Buchhave, ab adstringente & amara indole unice illam dependere ideo dubitat, quoniam juncta hæc vis in aliis remediis tanta non patrat. Præcipuam in nervos potentiam exserere, illi persuadet hujus virtutis dispendium siccatione præcipiti & justo fortiori factum, item velox essentia effectus, quæ scilicet hora ante paroxysmum exhibita, frigus ita aliquando præoccupat, ut vel nulla febris, vel mitis modo calor, insequatur (Buchhave *l. c. p. 19.*).

In morbis variis præterea, in quibus, præ infirmitate fibrarum, vitiosæ excretiones contingunt, Geum hocce commendabile est. Diarrhœa & dysenteria ex hoc numero sunt, fluor albus, etiam hæmorrhagiæ ex variis viis, utero, ventriculo, urinariis. Spasticis & hysteriis affectionibus, colicæ flatulentæ, quin tussi convulsivæ, medelam pariter attulit. Memorandum & robur, quod febribus acutis superatis subministrat, & quo vires dejectas brevi erigit (Conf. de his Buchhave *l. c. p. 27.* & casus sparli). Diarrhœæ chronicæ mirifice Geo levatæ exemplum recenset cl. Anjou (*Diss. cit. p. 29. obs. 2.*), qui studiose congressit vires, quas alii auctores de hac radice vel vere explorarunt, vel explorasse sibi visi sunt. Efficaciam ad hæmorrhagias uteri sistendas & sua & cl. Trendelenburg experientia confirmavit cl. Weber (*Diss. cit. p. 24.*). Idem etiam juvenis meminit, qui fluxu genituræ per annum laborans, aliis ceterum congruis frustra tentatis, pulvere radice & infuso ejus ex vino rubro Gallico sanatus fuit. Prout illi vero radix variis a Buchhavio significatis morbis non successit; ita nec eadem diarrhœam colliquativam neque diarrhœas chronicas ex debilitate exortas coercere valuit (*l. c. p. 25.*).

Pharm. GEI RIVALIS Radix.

354. GEUM RIVALE; floribus nutantibus, fructu oblongo, aristis pulmosis tortis. Linn. *Syst. veg. p. 399.* Caryophyllata aquatica nutante florè. C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 722.* Pl. perennis, crescens in pratis subhumidis & paludosis copiosissime.

Radix) fusca vel rufa, cylindrica, crassitie pennæ anserinæ, subinde supra ramosa, palmaris & ultra, emittens infra fibras filiformes. Inodora quidem, sed ad gustum austera. Radicis siccaë uncia una erogat extracti aquosi drachmas

chmas tres & dimidiam, & extracti spirituosi drachmas duas; quod utrumque salinum & austerum saporem imprimit (Bergius in *Vet. Acad. Handl. Vol. 18. p. 121.*). Vix ultra Sveciam officinas pharmaceuticas hactenus intravit.

Ansam illam tentandi ibidem primum dederunt Kalmii (vid. e. c. *Resa til Norra-America T. 2. p. 463.*) narrationes de usu ejusdem apud Americanos septentrionales, nominatim in Provincia Noveboracensi in febribus intermittibus eximio. Et hi quidem vel pulvere utuntur, vel illam aqua coquunt, vel aqua frigida modo infundunt, vel spiritu vini. Tantamque auctoritatem apud illos sibi conciliavit, ut ipsa Chinchina eam efficaciorum pronuncient. Utinam ita esset; at in magnis jam honestum est, in inferiori quodam gradu consistere.

Ita non pœnituit cel. Bergium (*Vet. Acad. Handl. l. c.*) in examinanda hujus Gei vi pro virili laborasse. Experimentorum adeo in triginta & uno ægris susceptorum jam a 1757. copiam nobis fecit. Ex hisce elicitur, tam in tertiana febre, quam, natura sua obstinatoribus, quotidiana & quartana, profuisse (*Cas. 10. ad 20.*). Plus tamen efficit in intermittibus vernalibus. Quin sunt, in quibus radix, etiamsi ad uncias quinque data, nihil opis præstat & ad corticem peruvianum confugere opus est (*Cas. 2. ad 9.*). Præcedere autem debet corporis iusta per resolventia & commoda evacuantia præparatio, ne tumor abdominis œdema pedum vel dolor corporis vagus incidant. Interdum vero radix œdema pedum, vi febris jam enatum, dissipat (*Cas. 3. 14. 20.*).

In aliis quoque morbis illa efficaciam non spernandam est, scilicet in diarrhœis diuturnis emaciantibus corpus & alio modo difficilibus (*Cas. 22. 23. 24. & 27.*), in hæmorrhagia uteri (*Cas. 28. 29. 30.*), in hæmorrhoidibus nimis (*Cas. 31.*) & labe varia ventriculi ex laxitate ejus oriunda (*Cas. 25. 26.*). Est vero, qui extractum radice diarrhœæ leviori sufficere expertus est, non vero dysenteriam (Hevermann *Bemerk B. 1. p. 215.*).

Capitur radix contra febres intermittentes vel in pulvere ad scrupulos duos aliquoties de die, cui pluries admixtus tartarus tartarizatus vel Rheum, vel decocto, vel in bolo, vel in electuario cum Robe Sambuci parato. Extracti quoque frequens usus est sub dicta varia miscela.

In reliquis recensitis morbis, pro eorum diversa natura alia quædam addere convenit, e. gr. in alvi profluvio Rheum, in hæmorrhagia uteri blandum opiatum vel corticem Aurantium, ut taceam reliqua, quæ cujuslibet ingenium pro conditione ægri varia facile subministrat.

Mirum, post tot præconia & usum in Svecia, dum ante

Bis denos annos ibidem degerem, creberrimum, radicem jam in nentro novissimorum indicum pharmaceuticorum Sveciæ comparere.

P O T E N T I L L A.

LINN. *Syfl. veg.* p. 396. *Gon. pl.* p. 255.

Pharm. ANSERINÆ vulgo v. ARGENTINÆ Ph. cd.

Herba.

355. *POTENTILLA ANSERINA*; foliis pinnatis ferratis, caule repente, pedunculis unifloris. Linn. *Syfl. veg.* l. c. *Potentilla*. C. B. Argentina. Dodn. *pempt.* p. 600. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 544. Regnault *Botan.* l'Argentine. Pl. pennensis, vulgarissima ad vias & locis humectis.

Folia in solo argilloso sericea sunt, in arenoso viridia.

Herba) hujus, ut totius familiæ, dum sicca, adstringit. Præter saporem de hac id edocet nigredo, quam solutioni vitrioli martis impertit. Attamen in Scotia & Hibernia septentrionali radix in cibum vertitur (Sloane *Voyage Vol.* 1. *Introduction.* p. 21.). In tanto numero adstringentium potentiorum sensim desuevit. Non defraudanda tamen suo merito in coercendis alvi pruribus, a laxitate intestinorum oriundis. In fluore albo de miris adeo effectibus a se ab ista cum jusculo cancerorum cocta perceptis loquitur Tournefortius (*Hist. de pl. de Paris T.* 1. p. 56.). Sistere hæmorrhagias internas, vulgare solet adstringentium esse præconium, in plerisque tamen casibus me judice ambiguum, consequenter & hujus. Succum ejus expressum tamen linteo complicato exceptum & fronti applicatum sanguinis ex naribus stillicidium sistere, auctor est Vogelius (*Mat. med.* p. 55.). anne frigoris unice efficacia, ut gelida aqua experimur? Memorabile exemplum phthiæcos pulmonum exulceratæ, decocti Anserinæ libris duabus quotidie ebibitis curatæ, huc omnino pertinet. Laboravit illa vir quadragenarius fere, post prævium pectoris inflammationem multum putis sub febre, emaciarione & sudoribus exscreans, & extrinsecus insuper inter costam quartam quintamque tumorem concipiens; & sic jam tredecim hebdomades præterierant, donec Rosensteinio suadente decoctum herbæ ingereret, eo successu, ut tumor lateris sensim decresceret, ipsa cessarent una cum febre & reliquis malis, & æger inter quinque hebdomades perfecte sanitatem & vires recuperaret. Nonnisi unicus hic tam felicitis eventus casus in nosocomio

mio Stockholmiensi generosissimo Equiti Ab Acrel (*chirurg. Händelser* p. 227. *sqq.*) occurrit. Addendum igitur, cæl. Bergium (*Mat. med.* p. 442.) multum auxilii ex succo expresso & infuso herbæ in empyemate observasse, sub quibus momentis & apud quot ægræ, non adjicit.

Quomodo in univèrsum commodissime Herba exhibeatur ex dictis satis apparebit.

P R Æ P A R A T U M.

Aqua Argentinæ s. Anserinæ). *Pb. W.* p. 6. Iners.

Pharm. PENTAPHYLLI Radix, Herba.

356. *POTENTILLA REPTANS*; foliis quinatis, caule repente, pedunculis unifloris. Linn. *Syst. veg.* p. 398. Quinquifolium majus repens. C. B. Icon: Regnault *Botan. La Quinte-seuille*. Pl. perennis, ad vias creberrima.

Hæc quoque obsoleta in tanto adstringentium numero, quem & merito ob saporem & nigredinem, qua solutionem vitrioli martis tingit, item ob vires, auget.

Radix) fibras multas constituit, calamum crassas, longas, simplices, vel parce ramolas, epidermide rubro-fusca, carne albida. Medulla lignosa, & austeritate & amaritie, corticali parte cum epidermide deglubenda imbecillior est. Febres intermittentes radice fugari posse, expertus jam est Hippocrates (*de morb. l. 2. p. 473.* Foës.). Nec sequentibus temporibus in contemptu habita contra hæc febres neque a medicis neque a plebe variis in locis (V. Raii *Hist. pl. Tom. 1. p. 610.*). Ponderis haud leve accedit testimonio ill. Senac (*de recond. febr. interm. nat. p. 185.*), ut tamen dubium superfit, utrum ille radicem, an herbam, intellexerit. Contumaces vero abegisse febres Pentaphyllum significat, dissuadens tamen ab usu adstringentium pro hoc scopo in univèrsum, ne partes veneno febrili (ita vocat id, quod alii materiam febrilem dicunt, de cujus præsentia disputare etiamnum datur) infectas constringant, & altius infixum remanere cogant.

In diarrhœa & dysenteria quoque subinde usurpata radix cum successu, etiam tum, quando evacuatio per Ipecacuanham non suffecit (*Chomel Usuell. T. 2. p. 296.*).

Pro gargarismate decoctum ejus infervit, quando adstringentibus leniter, ad resolutionem adjuvandam vel putredinem corrigendam, opus est.

Usui interno vel pulvis vel decoctum commodam formam suppeditat.

Folia) virtute supparia, sed debiliora.

TORMENTILLA.

LINN. *Syst. veg.* p. 399. *Gen. pl.* p. 256.*Pharm.* TORMENTILLÆ Radix.

357. *TORMENTILLAERECTA*, caule erectiusculo, foliis sessilibus. Linn. *Spec. pl.* p. 716. Tormentilla sylvestris. C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 589. Regnault *Botan.* La Tormentille. Pl. perennis, in sylvis & pascuis sterilibus non rara.

Radix) conica, subinde subrotunda, extrinsecus fusca, interne rubicunda, odoris omnino expers, saporis styptici & subaromatici. Aquæ æque ac spiritui vini adstringentes partes impertit, huic abundantius. Infusa colorem rubrum adsciscunt. Aqua cum illa destillata odorem saporemque rosaceum habet (*Neum. Chem. C. 2. Th. 4. p. 485.*).

Tam vero adstringens est radix, ut ad coria densanda in infulis Ferænsibus (*Barthol. med. Danor. dom. p. 13. item Ejusd. act. Hafn. Vol. 1. p. 88.*), necnon Orcadibus (*Martin Western Islands p. 355.*) adhibeatur, quin per istam firmiora evadunt, quam vulgo per corticem Quercus fit (*Mus. rust. Vol. 3. n. 3. p. 51.*).

Tanto igitur majori prudentia ægris exhibere illam convenit, quibus in laxitate varia fibrarum & tenuitate liquorum succurrere potest. Valet hæc admonitio de administratione in dysenteria, quæ nonnisi post sollicitas evacuationes locum habet. In iis quoque hæmorrhagiis, quæ a resolutione sanguinis proveniunt, auxilium spondet. Sic in Belgio ad hæmaturiam pecorum sistendam a rusticis adhibetur (*Gorter in Linn. Fl. Svec. p. 459.*). Circumforanci sæpe hac radice intempestive febres intermittentes suffocant (*Lösecke ausel. Arzneym. p. 467.*). In pulvere ad scrupulos duos supraque vel in decocto vel extracto sumitur.

In uvulæ porro relaxatione, dentibus cum cruentatione vacillantibus & in varii generis prolapsibus externa applicatio locum habet. Valuit & ad ulcera antiqua consolidanda & quidem ita, ut decoctum pluribus diebus mane propinaretur, eodemque subinde ulcera abluerentur, dein emplastro triapharmaco tegenda (*Vesal. Rad. Chin. usus p. 18. b.*).

P R Æ P A R A T U M.

Extractum Tormentillæ). *Ph. W. p. 90.* aqua paratur .
Vis supra jam definita .

F R A G A R I A .

LINN. *Syst. veget. p. 396. Gen. pl. p. 255.*

Pharm. FRAGARIÆ Bacca, Herba, Radix.

358. *FRAGARIA VESCA*; flagellis reptantibus". Linn.
Syst. veg. l. c. *Fragaria vulgaris*. C. B. Icon: Regnault *Bo-
tan. le Fraïsier*. Conf. Du Hamel De Monceau *Traité des
arbres fruitiers Tom. 1. p. 224.* & Figura sub nomine *Fraï-
sier commun*. Pl. perennis, in campis sylvestribus apricis per
singulas quatuor mundi partes frequens,

Baccæ). Hoc nomine intelligitur receptaculum sacco-
sum, subrotundum, molle, quod in superficie semina gerit,
delapsis petalis increfcit & sensim edule fit . Maturatione
adfciscit saporem acido dulcem, vinosum, odorem gratam
specificum, lætam rubedinem, & nexu cum calyce suo sol-
vitur . Quæ cultura adjuncta in hortis servantur fraga (de
quorum multiplici varietate & cultura V. Du Chesne *Hi-
stoire naturelle des Fraïsiers* & Du Hamel *l. c.* ubi pleræque
quoque depinguntur) majora quidem sunt & succosiora,
gratia tamen tam saporis quam odoris sponte provenienti-
bus postponenda . Cupediarum speciem usitatissimam per æsta-
tem constituunt, quæ simul humectant, diluunt, sitim ex-
stinguunt, refrigerant, leviter resolvunt & putredinem hu-
morum coercent, appetitum eient, renes expurgant . Nec
diplicent, nec nocent, etiamsi magna copia ingesta . Hi
modo qui acidulas potant, vesperi fraga ingerentes mane
alvi laxitatem experiuntur, quæ vitari debet, ne vi acidu-
larum benefica destituantur . Aliis alvum non solvunt, nisi
large ingesta . Non adversantur salutari eorum naturæ ex-
empla quædam singularia hominum, qui inde exanthe-
mata varia, erysipelatosâ (Gründel in *Eph. nat. cur. ann. 5.
Obs. 214. p. 439.*) vel petechialia (V. exempla duo in
Svecia obvia in Linn. *Diss. de Fraga vesca p. 8.*), urticata
(Gruneri *Progr. de febre urticata a cancris fluvialibus* &
Fragar. vesca fructu, Jen. 1774., aliave (V. *Eph. nat. cur.
cit.*) totius corporis tumorem (*Viridet bon chyle p. 141.*),
deliquia animi (*Hildan. Cent. 5. Obs. 38.*), febrem tertia-

nam contraxerunt; quum hæcce incommoda nonnifi diathefi corporis peculiari originem suam debeant. Nec aliter explicari potest, quod copiosius ingesta caput tentare & inebriare dicantur (*Cæsalp. de plantis p. 554.*).

Sed præter dicta commoda, quæ sub cibario uti præstant, manifestius in morbis quibusdam efficaciam suam medicam demonstrant. Nempe liberalius ingesta aliquando eximie profuerunt, quin restituerunt omnino valetudinem hecicis & phthisicis in desperato adeo casu (*Schulz Diss. de fruct. boræis p. 13. sq.*). Quæ fortuna & contigit juveni, cujus vires ferè omnino ex nimio screeatu & febre cum macie consumptæ, fragis hortensibus lente comestis, adeo ut intra duos menses sanitatem recuperaret (*Hoffm. med. syst. T. 4. P. 4. p. 330.*). Diluendo & refrigerando item vi antiseptica tantam virtutem exserunt.

Furentissimi ex melancholia maniaci fragis vel cerasis, ad viginti & ultra libras per aliquot hebdomades sumtis, respuerunt (*Swieten Comment. T. 3. p. 480.*), quod ipsum non solum resolvendo, sed diarrhœa ex tanta copia horum fructuum enata, præstiterunt.

Solvunt tartarum dentium tam efficaciter, ut hi ipsi intra quatuordecim dies hocce cortice omnino exuantur (*Linna. Diss. cit. p. 11.*). Non multum differre ab hac materia ista videtur, quæ in arthritide projecta nodos generat. Quam vero cognitionem ulterius prosequi non opus est, quum ipsa experientia confirmatum, quantum in arthritide & podagra valeant. Constat id præcipue auxilio, quod summo Linneo, olim podagrico, attulerunt, illudque præsentaneum, & postquam per quinque annos quavis ætate ad illud rediret, constans; quod exemplum & multos alios in Svecia ad fragorum usum in eodem malo simili successu excitavit (*Diss. cit. §. 6.*).

In affini morbo, calculo urinario, item varia forma proficua sunt. Calculus granorum duorum frigide cum succo fragorum digestus intra viginti dies & mollior & dimidio pondere levior evasit (*Lobb do dissolv. calcul. p. 36. Exper. 26.*). Calculus alius in spiritu fragorum, cui saccharum additum, retentus in duo fragmenta quidem tactu dissiluit, sed dura (*Exper. 27.*). Alius spiritu fragorum, aqua diluto, adjuvante calida digestionem, valde emollitus apparuit (*Exp. 28.*). Licet, ex Lobii experimento (*Exp. 27.*) cum calculo, spiritu vini vim fragorum calculum solvendi impediri videatur, impensius tamen commendat C. Gesnerus (*Epist. p. 926.*) liquorem ex fragis cum spiritu vini maceratis expressum, ad cochleare mane sumendum, nixus solatio, quod quidam per viginti annos calculosi inde experti sunt. In se-

Fragaria Vesca.

feminibus potiore[m] quæsiuit Boerhaavius (*Hist. pl. hort. Lugd. bat. p. 62.*), quæ ipsa exsiccata ad drachmam unam vel duas mane ex vino albo hauriri iussit.

Sed præstat in hisce omnibus morbis simplicissimus fraga ingerendi modus, nempe sola vel cum saccharo. Pro esca addito vino vel aromate gratiora fiunt. Concedi & potest connubium lactis, modo ventriculus id ferat.

Foliis & Radice) carere possumus, quæ utraque pars adstringentis quidem naturæ est, sed in desuetudinem abiit. Folia Theæ succedaneum commodum censentur (*Wittenb. Wochenblatt 1769.*). Herba recenti contusa & applicata verusta ulcera pedum coaluerunt (*Nebel in Eph. nat. cur. Dec. 3. ann. 3. Obs. 80. p. 116.*). Radix aqua decocta hanc rubro calore tingit, qui ipse & in fæcibus conspicitur.

P R Æ P A R A T A.

Aqua fragorum). *Pb. Würt. p. 7.* E baccis cum aqua destillatis. Fragrans est, hinc subinde, sed rarius pro excipiente analeptico mixturis infervit.

Syrupus). *Pb. W. p. 211.* Ex succo fragorum & saccharo. Fragrans, gratus. Rari usus.

A G R I M O N I A,

LINN. *Syst. veget. p. 372. Gen. pl. p. 241.*

Pharm. AGRIMONIE Herba.

359. *AGRIMONIA EUPATORIA*; foliis caulinis pinnatis impari petiolato, fructibus hispidis. Linn. *Spec. pl. p. 643.* Eupatorium Veterum s. Agrimonia. C. B. *Icon: Flor. Dan. Tab. 588.* Regnault *Botan. l' Aigremoine.* I. Mill. *Illustr. syst. sex. Pl. perennis, crebra in pratis apricis, ad sepes & vias.*

Herbæ) recentis odor aromaticus, siccæ vix ullus, sed sapor amaricans subausterus. Tam aqua quam spiritus vini efficaces ejusdem partes extrahit. Solutio vitrioli martis in infuso aquosi miscela subito nigrescit. Destillatione herbæ cum aqua tantillo olei essentialis flaventis ascendit, odorem herbæ gratum æmulantis (*Lewis experim. Hist. of the M. in. p. 25.*).

In obstructionibus viscerum, nominatim hepatis, referendis multi illam deprædicant. Inter hosce Chomelius (*Usuelles T. 2. p. 165.*), qui infuso ejusdem theæformi una cum

emplastro de Cicutâ duos homines ab induratione hepatis liberavit. Dabo, & ad detergenda ulcera interna non sperendam esse, quum in externis, si sinuosa sunt, injectiones decocti proficuae nec hodie in miscela mellis Rosarum infuetæ sint, alias epithemata eo madida. Gargarismis etiamnum decoctum infervit. Ad inflationes scroti & testium commendant Agrimoniam varii; sic Forestus (*Obss. Lib. 27. p. 593.*) medici meminit, qui eam decoctam in aceto vel vino, & contusam, eo fine adhibuit. Fateor suspectas mihi ejus laudes in hæmorrhagiis videri & in pluribus aliis morbis, quorum nomina tanta volubilitate auctores de materia medica significant. Addo modo, novissime efficaciam ejus in inveterata scabie tam sicca quam humida duo exempla esse proposita (*Becker Diss. de Eupatorio Græcorum s. Agrimonie viribus, Erf. 1783.*). Propinatum scilicet infusum ejus theæforme cum Glycyrrhiza bis de die ad aliquot patellas. Miror vero, quod diuturnum malum & contra tot alia immorigerum uno casu, in quo annosum fuit, intra paucos dies disparuerit, altero intra quindecim dies. Tentatur & in Curonia in rheumatismis inveteratis, herpete & aliis morbis cutaneis (*l. c.*).

A L C H E M I L L A.

LINN. *Syst. veget. p. 139. Gen. pl. p. 64.*

Pharm. ALCHEMILLÆ Herba,

360. *ALCHEMILLA VULGARIS*; foliis lobatis. Linn. *Spec. pl. p. 178.* Alchemilla vulgaris. C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 693.* Regnault *Botanique*, le Pied de Lion. Pl. perennis, crescens in pascuis siccioribus.

Herba) inodora, subaustera. Infusum vel decoctum ejus vitriolo martis nigrescit. Radix magis austera, quam herba. Cum aqua pariter ac spiritu vini vires suas communicat. Extractum spirituosum minus quidem pondere sed fortius est. Errant, qui illam ad fortiora adstringentia referunt. Et hanc ut alia adstringentia prodigis laudibus in hæmorrhagiis, alvi profluvii, fluore albo, vulneribus sanandis, cumularunt. Virginitatem adeo restituere & mammas flaccidas firmiores reddere posse credulis visa; quam vim sophisticatedis nomine indicat Linneus (*M. m. p. 53.*).

Recentius inclaruit tanquam remedium efficax in morbo spasmodico epidemico. Epidemia nimirum a. 1754. grassante, rusticis Smolandis tinctura foliorum præ reliquis omnibus opem desideratam præstitit, unde & stirps, *Dragblad*,
a mor-

a morbo, *Dragsjukan*, quod nomen morbum spasticum bene exprimit, nuncupata (*Amoen. acad. Vol. 6. p. 447.*). Quum ante aliquot annos idem malum in ducatu Cellensi incidere, tentata pariter *Alchemilla*, & quidem in infuso, tinctura, extracto, nec sine successu casibus mitioribus, in quibus spasmi modo digitos manuum vel pedum corripuit. Graviori autem malo neque sic subvenit, neque in connubio cum Laudano liquido Sydenhami vel spiritu vitrioli. Id tamen commodi incurvatis jam articulis manuum vel cubitis post usum per aliquot menses continuatum attulit, quod malum non ingraveret (*Taube in Deutsch. Schrift. d. Göt. Societ. d. Wiss. 1. B. p. 170. sq. item Ejus Gesch. d. Kriebelkrankheit p. 200.*).

R U B U S.

LINN. *Syst. veget. p. 395. Gen. pl. p. 254.*

Pharm. RUBI IDÆI Bacca.

361. *RUBUS IDÆUS*; foliis quinato-pinnatis ternatisque, caule aculeato, petiolis canaliculatis. Linn. *Spec. pl. p. 706.* *Rubus idæus spinosus.* C. B. Icon: Du Hamel *Arbres T. 2. p. 232. Tab. n. 9. Fruit. T. 2. p. 255. Tab. 1. Frutex*, in dumetis & sylvis cædvis frequens.

Sermo hic unice est de varietate fructu rubro. *Baccæ* formant corpus fere hemisphæricum, sursum convexum, deorsum concavum, quod ex multis acinis subrotundis inter se levi nexu junctis, constat, quorum quilibet semendurum includit. Saporem habent acido-dulcem, odorem grate fragrantem. Succus, quem vehunt, jucunde ruber est.

Plures hoc genus complectitur species, quarum fructus palato placet. Potiores hoc nomine sunt, præter dictam, *Rubus arcticus* & *Chamæmorus*; sed & esitantur *baccæ Rubi cæsi*, fruticosi, occidentalis, saxatilis, quibus ipsis defectus fractuum variorum gratorum, quos australes Europæ regiones offerunt, malorum armeniacorum, persicorum, uvarum, in septentrionalibus resarcit benefica natura.

Molestæ sunt *Rubi idæi baccæ vermiculis*, qui cavum earum occupare solent. Et licet primum sapore arideant, non tanta copia absque fastidio & torminibus & diarrhœa ferri possunt, ac fraga. Quæ generatim de fragorum virtute supra indicavi, pertinent ad hæc quoque baccas & fructus horæos quoscunque. Hinc & in febribus acutis saccharo varie nupta egregie conferunt. Ob fragrantem odorem insuper nervos rehciunt. Mensæ secundæ saccharo condi-

74 *Senticosa.*
ditæ imponuntur, item tam ex hisce, quam ex succo curth
faccharo cocto grata fercula parat ars coquinaria. Vinum
& præbent baccæ fermentatione succi; item cum melle,
hydromellis speciem (*Kalmii Diss. om nyttan of Hallon ;*
kushällningen p. 7. sq.).

P R Æ P A R A T A.

Aqua Rubi idæi). *Pharm. pleraque.* Grate odora & fa-
pida; hinc vulgare excipiens salium in mixturis & seminum
in emulsionibus.

Rob). *Pb. Würt. p. 163.* Ex succo expresso & facchari
quarta parte in mellis densitatem coctis. Vis egregia in
acutis febribus ex superioribus djudicari potest. Commode
in hisce febribus hæc & similes aliæ species Robis, Cera-
forum, Berberum, Ribium substituuntur Oxymelli sim-
plici, si absque fastidio vel torminibus mellita ferri ne-
queunt.

Syrupus). *Pb. W. p. 217.* Ex succo & faccharo iusta pro-
portione mixtis. Gratissimus, hinc idem ac Robis in mix-
turis salinis & julepiis connubium.

Conditum). *Pb. W. p. 37.*

Vinum). *Pb. W. p. 237.* Neutrum medica efficacia cla-
ret.

Pharm. BACCÆ NORLANDICÆ (Linn. Mat. med. p. 130.).

362. *RUBUS ARCTICUS*; foliis ternatis, caule inermi
unifloro. *Linn. Spec. pl. p. 395.* Describitur uberius in *Rud-
beckii & Kellandri Diss. de Rubo humili fragariæ folio,*
Upsal. 1716. 8. c. figura, quæ omnium prima est. *Conf.*
Rubus caule unifloro, foliis ternatis, Linn. Flor. Lapp. p.
162. Tab. 5. fig. 2. Flor. Dan. Tab. 488. Planta perennis
arctica, crescens in Lapponia, Norlandia, Finnia, Sibiria,
Canada in pascuis.

Extra solum natale si colatur, opus est, plantas utpri-
mum terra gelu riguit, musco obtegere & primo vere ra-
munculos abietinos superimponere, quo istæ contra gelu
vernale muniantur. Hæc tegmina dein nive liquefacta au-
ferantur. Sic in areis hortorum æque facile hæc stirps, ac
Fragaria propagatur (*Linn. Vet. Acad. Handl. 1762. p. 192.*
sq.). Coli vero arte quam maxime suadet *Baccarum* sapor
delicatus.

Hæ (*Svecis Akerbär*) atropurpureæ sunt, receptaculo
arcte adhærentes, nec deciduæ. Linneo iudice fructuum Eu-
ropæorum omnium sapidissimæ sunt, acidulo vinosæ, odo-
ris pariter gratia maxime commendabiles. Crudas & suc-

cosas nunquam gustavi. Ill. præceptor autem haud sine voluptatis sensu memorat, sed in itineribus per Sveciam borealem viribus fere exhaustum creberrime futo vinoso harum baccarum fuisse refocillatum. Siccas acidulas subadstringentes haud sine admixto aromate inveni. Ex provinciis borealibus Sveciæ saccharo, Rubi idæi baccarum instar, conditæ ad australes transferuntur, & iustar acetarii, item in mensa secunda vel in placentulis eduntur. Vinum quoque ex baccis succosis redundat, omnibus artificialibus facile præferendum, sola infusione cum vino ex uvis. In defectu baccarum succosarum siccæ usurpari possunt, unde vinum aromate suo non displicens. In urbe Irkutsk lapidissimum paratur vinum ex melle aqua soluto &, postquam hoc fermenti ope subjerit fermentationem, addito succo baccarum; accedente tum nova fermentatione vinum hocce ampullis inditur (*Georgii Reisen T. I. p. 218.*).

Ex diæsis sponte apparet, nec ex foro medico esse excludendas. Humectare, refrigerare, reficere nervos, febribusputridis, exanthematicis, scorbutosubvenire libenter Linn. (*Med. p. 130.*) creditur. Nec immerito baccæ conditæ, syrupusque earum, gratiæ causa & ob analepticam vim in morbis, potulentis, mixturis, electuariis adduntur (*V. Rothenstein om Barnsjukd. e. gr. p. 56. 135. 199.*).

Pharm. CHAMÆMORI Baccæ.

363. *RUBUS CHAMÆMORUS*; foliis simplicibus lobatis, caule inermi unifloro. Linn. *Spec. pl. p. 708.* Chamæmorus foliis ribes. C. B. Conf. Rubus caule unifolio & unifloro, foliis simplicibus. Linn. *flor. Lapp. n. 208. Tab. 5. fig. 1. Flor. Svec. n. 449. Icon: Flor. Dan. Tab. 1. Pl. perennis, in Sveciæ, Norvegiæ, Rosiæ, paludibus turfosis crebra.*

Baccæ) (*Svecis Hjortron*) nondum satis maturæ pallide rubræ & acidulæ; post maturationem autem flavæ, Cerasi majoris magnitudine, molles, deciduæ, vix acidæ, acinis grandioribus, pisum fere referentibus. Non displicent post maturitatem decerptæ. Ut vero in sua integritate serventur, quando natura erogare illas recusat, Lappones in nive alpium eas, per hiemem defodiunt (*Linn. Fl. Lap. p. 167.*), Rosii autem immaturis aquam intundunt (*Georgii Reisen T. I. p. 218.*). Ex Westrobothnia copiosissime autumno Stockholmiæ navi intra vasa lignea transmittuntur conditæ; & quidem sic, ut perfecte maturæ coquantur & in brodium inde enatum baccæ submaturæ absque ulteriori coctione immittantur. Sic, saccharo conspersæ bellarium constituunt fervente ætate grate refrigerans & sitim extinguens.

guens. Proficue quoque phthificis, hæmoptoicis (Linn. *Fl. Svec. l. c.*). In Norvegia ad satietatem comestæ, vel crudæ vel conditæ scorbutum adeo consummatum coercent, ut ibidem pro panacea hujus morbi habeatur (Th. Barthol. *med. Danor. domest. p. 30. 106.*).

R O S A.

LINN. *Syst. veget. p. 393. Gen. plant. p. 254.*

Pharm. ROSÆ DAMASCENÆ vulgo, v. PALLIDÆ Ph. Ed.

Flores.

364. *ROSA CENTIFOLIA*; germinibus ovatis pedunculisque hispidis, caule hispido aculeato, petioliis inermibus. Linn. *Syst. veg. p. 394.* Rosa multiplex media. C. B. Icon: Blackwell *Herbal. Tab. 82.* Frutex, qui ob speciem figuræ & coloris, qua flores pleni instruuntur, item gratiam odoris in omni horto hospitatur, patriæ hæctenus ignotæ.

Difficultas in distinguendis speciebus hujus generis in universum obveniens effecit, ut in libris de materia medica unus ad hanc, alter ad aliam speciem Flores) dictos officinarum referret. Hallerus (*Hist. stirp. helv. n. 1101.*), ut Linneus olim (*Mat. med. ed. 1. n. 241.*), Rosæ caninæ progeniem existimavit. Schreberus (Linn. *Mat. med. Ed. 4. p. 148.*) Rosam damascenam Mill.; germinibus ovatis pedunculisque hispidis caule aculeato, calycibus pinnatifidis hirsutis, pro vera specie indicat. Spielmanno (*Mat. med. p. 424.*) auctore, flores R. centifoliæ perinde colliguntur. Plurimi tamen R. centifoliam L. significant, e. c. Bergius (*M. m. p. 426.*), auctores *Pharmacopœe Svecicæ, Rossicæ, Brunsvicensis.* Nec sine ignominia credi potest, iustum Linneum omisisse in recensu Rosarum vulgatissimam hortorum & omnium speciosissimam; tanto magis, quum in eam probe quædret character R. centifoliæ tributus.

Petala, quæ pallide rubra sunt, numero copiosissima, remotis reliquis partibus unice servantur. Horum quidem recencia fragranti odore siccis longe antistant, sed nec siccatione ille omnino dispellitur. Unde & odoramentis siccis interserviunt, & una cum Lavendulæ floribus præcipuam eorum partem, quæ ollæ odoriferæ complectuntur, constituunt. Adeo vero genuinus odor est, ut & nomen variis aliis vegetabilibus similem spirantibus dederit, ligni Rhodii & radicis Rhodiæ exemplo. Provenit ille ab oleo æthereo (de quo infra), utut parva quantitate & difficulter ex flo-

ribus eruendo; nam, quæ Rosæ odoratior, eo plus olei hujus elici sese patitur. Odoris partibus destillatione pariter ac infusione aqua imprægnatur. Gustati flores præsertim ficci, mox dulcedinem levem, tum amaritiam cum austero sapore produunt. Infusum quoque aqua factum addito vitriolo maris mox nigrescit. Remanet sapida pars, etiam si altera nares feriens destillatione vel evaporatione dispersa fuerit.

Flores olfacti nervos egregie reficiunt, ut vel ideo, nec ornamenti unice causa, fasciculis florum, quos pectori affigunt feminae, inserantur. Hinc & florum quatuor cordialium numero olim adscripti. Rarissime tamen ad internum utrumque analeptico scopo, nisi in præparatis quibusdam postea dicendis, præcipiuntur. Mirum sane, quod flores hi, licet nervis alias amici & in universum blandi sint, & tantum non omnibus hominibus placeant, quibusdam tamen turbas haud exiguas solo olfactu, sternutationem Echthii in *Adami vit. med. p. 72.*, catarrhum, inflammacionem oculorum, deliquia animi, hystericas affectiones, alvi dejectiones excitent, item odore displiceant, imo abortus mortisque inde ortæ exempla legantur. Plura horum eventuum documenta recenset Schenckius (*Obs. med. rar. p. 917.*), alia *Natura Curiosorum* commentationum auctores varii (Vid. e. c. Ledel. in *Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 2. Ob. 140. p. 309.* Idem *l. c. Ann. 10. Obs. 8. p. 27.* Hünfrwolff *l. c. Dec. 2. Ann. 5. Obs. 22. p. 35.* Khoni *l. c. Dec. 3. Ann. 5. & 6. p. 158. sq.*). Dabo, suppressere adeo vitam posse flores larga copia congestos & intra arctum conclave vel adeo cubile servatos (V. Cromerus *de orig. & reb. gest. Polonon. p. 202.* & Henninges *Genealogia familiar. Germ. & Gall. p. 323.* de virgine ex familia comit. Salmenf.); cujus rei causa apparet experimentis ill. Priestly & Ingenhouz (*Experiences sur les vegetaux p. 61.*) quibus constat, Rosas copiam mephitici æris spargere. Addo Schulzii (*Mat. med. p. 181.*), testis gravissimi, observationem de viro quodam honorato sibi bene noto, qui nunquam vesperi hortum Rosæ condecoratum ingredi potuit, quin illi alvus solveretur. Facile patet ejusmodi effectus non vitio ipsorum florum, sed corporis peculiari quadam conditione contingere, nec majori argumento nocivæ Rosarum naturæ esse, quam moschi, ambrae, mellis, casei rel. quæ ipsa a quibusdam pariter non ferri sine incommodo possunt.

Sed minus mira illa horum florum vis est, qua per os ingesti alvum solvunt. Consensus auctorum de ea fere communis non prohibuit, quin illa rarius hodie in usum vertatur. In calidis regionibus vehementer eos purgare ad sanguinis ejectionem usque quidem fertur (*Lemery Traité des drogues p. 656.*). Certe blandissime apud nos alvum sollicitant. Re-

centes quoque efficaciores hac ipsa re sunt siccis. Prodest eo sine succus vel sero lactis permixtus, vel saccharo in syrupum redactus (Fernel. *Ther. univerf.* p. 112.). Infusio quoque florum cum sero lactis locum habet, unde & Germanis *Molkenrosen* dicuntur, suntque qui hoc connubio procuratione vernali utuntur. Ad obstructions viscerum referandas prostant efficaciora, ut vel hocce nomine in desuetudinem abierint. Quoniam roborant cum amaritie, subinde infusa theæformia in imbecillitate pulmonum intrant, item decoquuntur cum aliis, &, instar collutorii vel gargarismatis, ad vitia oris & faucium putredinosa sananda, necnon ad tonsillarum inflammationem vel anginam dissipandam usurpantur.

Sed longe frequentius Rosæ hæ ad præparata varia haud ignobilis notæ adhibentur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Flores quatuor cordiales). V. supra p. 77.

Aqua Rosarum) *Pharm. omn.* Ex recentibus Rosis destillatione cum aqua. Præstat illa, quæ destillatione abluque aqua fit (Conf. Hermanni *Cynos. M. m. T. 1. p. 590.*). Quæ encheiresi fere & in Persia paratur, nostræque aquæ multum antistat gratia, & per totum Orientem transmittitur. Ibidem tribus libris Rosarum superaffunduntur libræ duæ aquæ, indeque destillant modo aquæ Rosarum duas libras cum dimidia (Chardin *Voyages en Perse T. 3. p. 197.*). -- Inter Arabes primus ejus meminit Avicenna, inter Græcos Actuarius. Fragrantia & saporis gratia placet; unde & variis ferculis & bellariis additur. Analepticam virtutem præstat ore hausta: sed externæ applicationi plerumque unice servit instar blande resolventis, nominatim pro collyriis. Sic in morbillis conducit, illam tepide ad eluendam lympham acrem & falfam oculis ope cochlearis exigui crebro instillare, ne isti stimulo inflammantur (Rosenstein *Bransjuked p. 215. 223.*). Item vehiculum Saturninorum, Zinci florum, Tutia aliorumque constituit in oculi inflammationibus.

Oleum destillatum). Parcissima copia per aquam eruitur. Centum nimirum florum libræ drachmas ejus modo quatuor, ad summum sex, si flores odoratissimi, largiuntur (Cartheus. *M. m. T. 2. p. 517.*); vel alio experimento dimidia tantum drachma olei ex decem florum libris elicita (Spielmann. *Chem. p. 214.*). Hoc ipsum post destillationem aquæ, forma squamarum griseo albicantium, innatat, quæ exemtæ & calore miti liquatæ oleum flavescens constituunt, sed ære frigidiusculo in butyri crassitiem iterum sese densans. Unde & Butyrum Rosarum (*Beurre de Roses*) vo-

catur. Rancorem non induit. Quomodo structura vasorum commodiori uberius provocari se patiatur cl. Aublet *Histoire des Plantes de la Guiane Franc. T. 2. App. p. 125.*) exponit. In Persia charius venit ipsa ambra grisea, ita ut uncia istius subinde ducentis imperialibus in India vendatur (Chardin *l. c. p. 198.*). Sed fragrantissimo suo odore exigua quantitate magna petpetrat, ceterum vix acre. Fr. Hoffmanno (*Observat. phys. chym. p. 21.*) facile dabitur, eximie illud nervos reficere. Verum hodie vix alio fine, quam, ob suavitatem odoris, variis mixtis additur; & in orientabilibus regionibus cuti injungitur, quo grate ipiret. Eo scopo, quantum acu attollitur, pluribus hominibus sufficit (Aublet *l. c. p. 127.*).

Placentæ rosæ) *Chapeau de Roses*) ex residuo post distillationem aquæ constant, in placentas planas compressio & exsiccato. Remanet in hisce roseus odor, olimque fronti in cephalalgia imponebantur, qui usus vero, ut epithematum fere in univrsum in hoc malo obsolevit, postquam consensuales plerumque cephalalgias esse constiterit. Linteaminibus & vestimentis odoris causa justius interponuntur.

Julapium s. Iulepus Rosarum). *Pb. Würt. p. 101.* Ex saccharo in aqua Rosarum soluto, & post unicum ebullitionem colato. Additur mixturis & emulsionibus ob saporis gratiam.

Oleum rosatum). *Pb. W. p. 127.* Maceratione in oleo quodam inodoro & subsequente coctione. Hæc ipsa male ob jacturam odoratarum partium subjungitur. In morbis uterinis ab antiquis laudata. Ferri potest in ambustionibus.

Mucharum Rosarum). *Pb. W. p. 119.* Est liquidum ex infusione & maceratione florum recentium cum aqua fervidissima facta, subsequa expressione. Hoc ad mel & syrups Rosarum extra florendi tempus parandos conducit. Sed providentiores pharmacopolæ tempestive pro utroque scopo justam quantitatem florum recentium sibi comparant.

Syrupus Rosarum simplex). *Pb. W. p. 217.* Ex mucharo Rosarum & saccharo. In tenellis alvum solvit. Aphthis detergendis penicilli ope cum aliis aliquando applicatur.

Syrupus rosatus solutivus). *Pb. W. p. 217.* Repetita vel cohobata quasi florum cum aqua infusione, saccharum demum additur. Altero usitator est. Differt nonnihil Syrupus Rosarum pallid.). *Pb. Edinb. p. 61.* & Syrupus Rosarum solutivus) *Pb. Lond. p. 81.* quorum iste vel macerationem recentium Rosarum requirit, vel & liquorem post distillationem aquæ Rosarum ex fecibus exprimendum; hic posterius dictum liquorem duntaxat. Raro solus infantibus ad alvum solvendam ingeritur, sed plerumque mixturis & lin-

tibus purgantibus admiscetur, palati pariter ac efficaciz ratione habita.

Mel rosatum solutivum). *Pb. W. p. 114.* Ex succo harum Rosarum & melle coctis in legitimam spissitudinem. Vim adscriptam titulus edocet: carere autem eo possumus. Præstantius est alterum pro suo scopo, & usitatus, scilicet mel Rosarum simplex, de quo subsequente articulo.

Mel solutivum). *Pb. Lond. p. 85.* Ex liquore post destillationem aquæ Rosarum superflite, seminibus Cymini, Saccharo rubro & melle, junctim decoctis. Clysmatibus præcipue dicatum.

Spiritus Rosarum). *Pb. Würt. p. 195.* Destillatione cum vino & spiritu vini.

Spiritus Rosarum per fermentationem). *l. c.* Post fermentationem cum aqua destillatio instituitur. Uterque in desuetudinem abiit.

Pharm. ROSÆ RUBRÆ Flores.

365. *ROSA GALLICA*; germinibus ovatis pedunculisque hispida, caule petiolisque hispido aculeatis. *Linn. Spec. pl. p. 704. Conf. Mant. p. 399.* Rosa rubra multiplex. *C. B. Icon: Blackwell Herbal. T. 82.* Frutex, quem flore simplici ill. De Jacquin in montibus sylvaticis Vindobonæ invenit, in hortis flore pleno plerumque instruitur.

Flores colore profunde rubri. Debiliorem longe fragrantiam præ se ferunt, quam Rosæ pallidæ s. damascenæ. Adstringente sapore & vi autem superiores, simul subamarum. Colligi solent ante expansionem, abjecto pariter calyce, unde Germanis *Knopfsrosen* dicuntur. Tum & gratiorem colorem habent & efficacius corroborant. Quo citius ad lenem ignem siccantur, eo magis vis adstringens augetur: lentiori siccatione tam hæc quam color debilitatur (*Lewis M. m. p. 483.*). Vis tamen eccoprotica etiam in hanc speciem cadit; quo fine conducit, horum florum drachmam unam in pulvere vel bolo capere, unde ex Poterii sæpissime repetita experientia alvus ter vel quater subducitur (*Ejusd. Oper. p. 515.*). Sed obsolevit hic usus. Coloris potius causa quam efficaciz pulveribus fumalibus additur. Extrinsicus in cataplasmatibus & fomentis adstringentibus subinde adhibetur.

Verum itidem hujus speciei valor magis in arte pharmaceutica paratis quæritur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conserva Rosarum rubrarum). *Pb. W. p. 39.* Ex petalis recens contulis & saccharo mixtis. *Pharmacopœa Lond. p. 24.* requirit Rosas rubras immaturas, h. e. flores nondum expansos. Eximia medicina sapore pariter ac viribus. Hæc, prout & saccharum rosaceum in phthisi ulcerosa valde inclaruit inde ab Avicennæ (*Lib. 3. Fen. 10. Tract. 5. cap. 5. p. 275.*) tempore, qui, conserva illa (Zuccarum recens Rosarum vocatur) omni die, quantum ejus capere potuerint ægri ingesta, multoties phthisin se curasse narrat. Consentit Mesue (*cap. de phthisi*), qui recentem requirit, non ultra annum servatam, & cum medicamentis, cibis, potulentis, tum & per se omni hora captam. Curationis phthiseos ea perfectæ testes Montanam, Valeriolam, Forestum, citat Riverius (*Prax. med. Lib. 7. cap. 7. p. 348.*), ipse exemplum pharmacopolæ phthisici ex perpetuo usu sacchari rosacei eoque solo curati allegans. Digni & casus ægrorum sunt a Dan. Krügero (*Epæ. nat. cur. Dec. 2. Ann. 4. Obs. 9. p. 14. sqq.*) consignati, qui legantur. Horum unus, pus & sanguinem vicissim exspuens cum venularum capillamentis (ut refert, existimo polypolas concreciones fuisse intellectas), sudoribus nocturnis diffluens macieque fere confectus, lacte vaccino conserva Rosarum commixto & pane intrito, valetudinem viresque omnino recuperavit, post consumtas pro hacce curatione conservæ Rosarum viginti libras. Alius ultra triginta libras hujus conservæ in connubio lactis eodem læto effectu consumsit. Memorans quinque alia similia exempla, interserit proprium suum, utqui, ex vomica mesenterii emaciatus, sola hac conserva & ptisana hordeacea loco lactis, intrito simul pane triticeo, per aliquot menses usus, omisso omni alio victu, convaluit. In binis conserva hæc cum lacte caprillo curationem absolvit. Bene iterum inculcat cl. Buchan (*Domestic. Medicine p. 198.*), non sufficere exiguas ejus quantitates, sed quotidie ad minimum tribus vel quatuor uncis per longum tempus opus esse, idque iis vel in decocto pectorali vel per se captis; sicque eximios & illi effectus præstitit. Confert quoque illam cortici peruviano in phthisi admiscere, si hic ipse alvum laxat (*l. c. p. 199.*); prout & si lac alvum movet, addere illi conservam Rosarum vetustiore e re est (*l. c. p. 193.*). In commendationem hujus conservæ præterea in phthisi ulcerosa cedit notissima ista sacchari vis detergendi, putredinem corrigendi, screatum promovendi, cum qua Rosarum potestas pulmones firmiores reddendi amice conspirat. In phthisi pituitosa parcius danda est, ne ob saccha-

rum pulmones nimis flaccescant. Abusum ejusdem, quod olim in Belgio in quavis tussi protracta & phthisin minante imo jam producta invaluit, jam graviter Deleboe Sylvius (*Oper. med. p. 270.*) increpuit. Pluribus inde unice nocivam fuisse persuadeor, quod conserva hæc, ut solent reliquæ, sacchari justo majori quantitate abundet: minuenda igitur ita, ut illud modo conservationi Rosarum sufficiat, quod quidem secundum *Pb. Svec. p. 65.* fit, quæ æquale sacchari pondus desiderat, quum contra ea *Pb. W. p. 39.* duplum hujus pondus perperam desideret.

Saccharum rosatum tabulatum). *Pb. W. p. 165.* Ex pulvere Rosarum & saccharo albo in aqua Rosarum soluto, in densitatem tabulati coctis & in tabulam effusis. Saccharum rosaceum). *Pb. Lond. p. 91.* & Tabellæ rosacæ) *Pb. Edinb. p. 91.* paucis præparationis momentis discrepant. Nonnulla de virtute articulo conservæ monita. Additur præterea pulveribus salinis gratiæ causa.

Mel rosatum simplex.) *Pb. W. p. 114.* Ex Rosis recentibus aqua fervente maceratis colatisque melle demum coctis. Egregie abstergit & putredinem coercet in aphthis, ulceribus oris vel narium, & fistulis. Hinc vel solum, vel in conubio aliorum, penicillo aphthis illinitur, vel dilatum commodo liquido gargarismatis, collutorii, injectionis forma, in reliquis dictis vitiis applicatur.

Acetum Rosarum). *Ob. W. p. 1.* Maceratione florum siccorum in aceto, colatione & expressione subsequa. Male isto libro ut quibusdam aliis reticetur Rosarum species. Prope autem *Pbarm. Danica, Svecica* &c. Rosas rubras indicant. In viribus dijudicandis ratio habenda præcipue aceti, quod vero additamento florum tanto magis analepticum item magis adstringens fit. Ad specialiora commoda, quæ huic aceto debemus, hoc pertinet, quod infantes per carbonum vapores cephalalgia vomitumque affecti ex linteis hoc aceto humectatis & fronti applicatis solamen obtineant. (*Rosenstein Bransjukd. p. 14.*) Similiter in malis ab insolatione confert, aquam frigidam aceto rosaceo mixtam per lintea fronti, temporibus, ipsi capiti applicare (*Tiffot Avis au peuple p. 213.*)

Tinctura Rosarum). *Pb. W. p. 224. Pb. Ed. Lond.* Ex Rosis cum spiritu vitrioli & aqua digestis. Evuluit usus, qui olim in julapiis refrigerantibus præcipue obtinuit.

Syrupus e Rosis siccis.) *Pb. W. p. 217.* Ex floribus Ros. siccis aqua maceratis & post colationem saccharo mixtis. Quoniam nonnihil adstringit, ad alvi profluvia coercenda aliquid facere creditum. Justius additur eo fine aliis efficacioribus.

Pharm. ROSÆ SYLVESTRIS Flores. CYNOSBATUS Fructus.
BEDEGUAR Fungus.

366. ROSA CANINA; germinibus ovatis pedunculisque glabris, caule petiolisque aculeatis. Linn. *Spec. pl.* pag. 704. Rosa sylvestris vulgaris flore odorato incarnato. C. B. Icon: Blackwel *Herbal Tab.* 8. Frutex, in sepibus & ad margines viarum frequens.

Flores). h. e. petala, odoris grati; sed dubito quod præstent damascenis pro aqua, licet multi id perhibeant, utpote ad meum sensum debiliores, nec tam jucundi odoris.

Fructus) vero vulgatiore longe usus est. Hic ex calyce carnoso firmioris compagis prognatus, ovatus est, coloris coccinei, olivæ magnitudinis. Recens acido-dulcis est, siccatus acidior. Hic &, lacte coctus, illud in coagulum vertit, & serum præstat grati saporis & efficacis. Secundum longitudinem dissectus; seminibus hirsutieque, quæ internum cavum obvestit, exemptis & residuis laciniis calycinis abscissis, siccatur. Jusculum cum aqua additis passulis & saccharo inde coquitur, diluens, refrigerans, sitim fallens, diureticum, in acutis igitur non vilipendendum. Pro sanis vinum huic admiscetur. Acetarii præterea genus suppeditat fructus, dum pauca copia aquæ in miscela Cinamomi & sacchari coquitur. Solet etiam saccharo condiri pro eodem fine, & syrupo suo servari; quo scopo vero præsertim fructus Rosæ villosæ usu venit. Aliud acetarii genus hoc est, quo fructus, mora in cella vel alio frigido loco mollitiem resolutus, per cribrum transigitur, & transfusus dein saccharo canariensi contrito commiscetur. Ita Rob quoddam nascitur refocillans, ad usum vini tantillo diluendum. Pro ægris hujus loco succus Citri instillari potest. Non magni facio pristinorum medicorum præconia, quod calculum solveret, præcipue in ea farragine, qua apud hosce compareret. Si quid in calculo valeat, id arbitror lotium movendo unice efficere, prout aliis exemplis sæpe auctores diureticam vim cum vere lithonriptica confuderunt. Tædet etiam alios morbos commemorare, in quibus, si quid præstiterit, suo unice jure valuisse neutiquam censendum, loquor de virtute in hydropo, diarrhœa biliosa, dysenteria, hæmorrhagia uteri, rel. de quibus citatos auctores legere est in Hermannii *Diss. de Rosa* §. 11.

Quam *Seminibus* in calculo adscripserunt efficaciam refero ad ea commenta, quæ signaturæ externæ superstitiosa fides excogitavit.

Fungus Bedeguar (Spongia Rosæ) est memorabilis ex crescentia hispido-ramosa) *Galle Cheventil Gall.*), nucis

juglandis circiter magnitudinis vel ultra, viridi rubra, figuræ variæ, oblongæ plerumque vel subrotundæ, cellulas varias interne formans. Inde oritur, quod infectum quoddam, Cynips Rosæ (Linn. *Syst. nat. T. 1. p. 917. Faun. Svec. p. 385.* cuius icon, item descriptio vid. in Reaumur *Mem. des insect. T. 3. Tab. 46. & 47. p. 465. sqq.*) ovula sua variis plantæ partibus, cauli vel folio ejusve petiolo vel fructui ipsi (Vid. figuræ in Hagendornii *Cynosbatologia, 1781. p. 75. & Reaum. Mem. l. c. Tab. 47. fig. 1. 4.*) immittit. Quæ sedes diversa difficultatem in explicanda hujus excrecentiæ origine auget. Sed ex obstaculo enato stagnatio, accumulatio & condensatio succi contingit, donec infectum in volucrum mutatum latibulum suum perforans auferat. Contingit id vulgo in Rosa canina; vidi autem similem nidum in Rosa villosa. Rabie caninæ, icui serpenti aliorumque venenatorum, epilepsiæ, pervigiliis, calculo & sexcentis aliis morbis, in quibus recensendis Hagendornius (*Cynosbatologia p. 136. sqq.*) uberior est, illum mederi, olim credulis nimium persuasum fuit.

P R Æ P A R A T U M.

Conserva fructus Cynosbati). *Ph. Lond. p. 25. Edinb. p. 70.* Est pulpa fructus saccharo contrita. In præparanda ea cavendum, ne quid setularum remaneat, quæ moleste afficiunt ventriculum & intestina in vomitionem usque & pruritus ani. Virtutes ejus veras supra jam dixi.

Pharm. ROSÆ ALBÆ Flores.

367. *ROSA ALBA*; germinibus ovatis glabris, pedunculis hispidis, caule petiolisque aculeatis Linn. *Spec. pl. p. 705.* Rosa alba, flore pleno. Besl. *hort. Eystett. vern. ord. 6. Tab. 3. fig. 1.* Frutex, in hortis coli solitis.

Petala hujus, quæ unice Florum) nomine veniunt, odore damascenis Rosis inferiora, vix adstringentis saporis. Haud immerito igitur excluderunt eos a censu medicaminum *Pharmacopœæ Britannicæ & Svecicæ.* Nec tanti momenti est, eos in Germanicis pro

Unguento rosato). *Ph. W. p. 249. Ph. Brand. p. 229.* servare, cujus præparatio omnino simplicius, & sola lotionem axungie porcine cum aqua Rosarum addito odoris caulæ tantillo olei Rosarum, fieri potest. Male coctio Rosarum albarum cum axungia post lotionem dictam suadetur. Hoc ipsum solum prout emolliendi scopo locum habet, ita ad excipienda alia varia efficaciora pro externo usu conducit, exemplo Unguenti Zelleri.

Hoc si rite paratum fuerit, non opus est alio. Exstat tamen præterea Unguentum rosatum simplex). *Ph. Wurt. l. c.* secundum commendatam paullo ante normam confectum, instillato modo oleo ligni Rhodii. Capillis inungi solet, ut cyprius pulvis iis tanto tenacius adhærescat.

O R D O XXVIII.

P O M A C E Æ.

P Y R U S.

LINN. *Syst. veg. p. 389. Gen. pl. p. 251.*

Pharm. POMA: speciatim SYLVESTRÆ, BORSODORPHIANUM, RUBELLIANUM.

368. **P**YRUS MALUS; foliis serratis, umbellis sessilibus
 Linn. *Spec. plant. p. 686. α & sylvestris* Linn. Malus sylvestris. C. B. β, paradisiaca L. Malus pumila, quæ potius frutex quam arbor. C. B. Icon: Regnault *Botan. Le Pommier*. Jo: Mill. *Illustr. Syst. sex.* Malus α, præcæra arbor & longæva, sponte in Europæ sylvis depressis umbrosis provenit & spinis instruitur. Varietas β, ignotæ patriæ, sed, prout ex habitu & impatientia frigoris dirioris appareret, calidioris.

Mali in hortis aluntur, notum, numerosissimæ varietates, quæ ad ducentas facile ascendunt, quarum fructus mox præcocior, mox tardioris maturitatis, mox dulcior, mox acidior, magnitudine, itidem figura, colore, compage multipliciter differt; ut discrimina quoad ipsum arboris crescendi modum, folia, taceam. Ad quorum momentorum cognitionem multum facit ill. Du Hamel (*Traité des arbres fruitiers T. I. p. 273. sqq.*) cum iconibus illuc spectantibus, qui tamen de pomis edulibus unice agit. Fructus supra centum coloribus vivis depictos cum descriptionibus præstitit hortulanus Knoop (in *Pomologia, Belgice 1758.*). Sunt hæ varietates tantum non omnes insitionis aliorumque culturæ

artium proventus. Utrum vero omnes & singulæ uni speciei, scilicet Malo sylvestri C. B. tanquam matri, originem debeant. quod quidem & Linnei sententia fuit, an præter hanc & alii, scilicet Linnei β , Male paradisiacæ, quam tanquam peculiarem speciem ill. Gleditsch (*vermischte Abhandl. Vol. 3. p. 23. sqq.*) post alios considerat, de eo adhuc disputatur. Malus sylvestris truncum format elatum fertque poma serotina acerba. Malus paradisiaca autem ex radice protrudit multos furculos, poma exhibet præcocia, Julio m. maturescentia & dulcia. Quoniam hæc humilis semper staturæ est: hortulanis arridet pro infitione, si mali humiles in desiderii sint. Ars cultura mala placidiora reddendi inter Græcos jam Homeri temporibus innotuit. A Theophrasto Eresio varia momenta huic fini opportuna memorantur, sicuti nomina fructuum varia a variis Græciæ regionibus & urbibus deprompta. Horum varia Romani servarunt, unde jam evidens, hosce artem a Græcis hausisse, licet postea ipsi illam ad majorem perfectionem pervexerint, & nominum numerum auxerint (Vid. Plinius *Lib. 15. cap. 14. p. 970. Ed. Dalech* qui nomina Romana cum istis neoterioorum comparat in notis). Sensim illa ad Hispanos & Gallos transiit, serius ad Germanos, qui Taciti temporis iis fructibus horæis acquieverunt, quos terra sponte profert; quæ vero gens postea tanta felicitate illam exercere didicit, ut jam vix ulli alii ea cedat. Nec clima septentrionale pomis aliisque sapidis fructibus colendis adversum esse, manifesta exempla docent (Bergii *Tal. om. Frukt trågadar, pag. 55. sqq.*).

Pomum) sub epidermide tenaci parenchyma carnosum sed ficius comprehendit, in cuius media parte capsula quinque loculorum seminibus oblongis una parte obtusis altera acutis latet. Baseos fructus concavitas non per omnes varietates illud a pyro distinguit. Nam Pyrus falerna (*Bergamotte*) fructum gerit basi concavum, etsi verum pyrum, & pyrum sylvestre figuræ rotundæ est.

Quoniam poma fructuum, quos Græci horæos, Latini temporarios & fugaces dixerunt, usitatissimum & utilissimum constituunt, de iis in universum hac data occasione agam. Vox sive ab hora i. e. tempore quolibet anni vel diei, sive ætate, quæ per excellentiam hora dicta, sive illo ætatis tempore, in quod canicula (Græcis *ἄρα*) cadit, sive ab alia origine vel conceptu profecta sit, qua de re docte describit pro more Georg. Gottlob Richter, olim decus academix nostræ & ordinis medici (in *Diss. de salubritate fruct. boreor. Gött. 1754. S. 3. & 4.*), ea intelligimus fructus varios succosos molles, qui vel baccam vel drupam vel pomum constituunt, ætate vel autumnno maturescentes,

sapo-

saporis grati acido dulcis vel aquosi rescipientis. Pro hac dicta diversa fructuum natura triplex eorundem classis formari potest. *Baccarum* classis complectitur, ut in suetissimis exemplis maneam, Ribesia, Uvas crispas, Vitem Idæam, Myrtillos, aliaque edulia Vaccinia, Rubos varios, Idæum, arcticum, cæsum vel Mespilos, Uvas, Mala sinica, Granatum, Fragra, Ficus. Ad *Drupas* (Gall. *Fruits à noyau*) refero Cerasa, Pruna, Persica, Armeniaca, Cornos. *Pomaceis* fructibus (Gall. *Fruits à pépin*) accensenda vero Poma, Pyra, Melones, Cucumeres, Citrulli. Affines hisce Berberides, mala Citrea, Aurantiaca, Cotonea heic omitto, quum saporis acidioris vel acerbioris sint, quam ut perse vel uberius ingeri possent, & manifestiores vires medicas exerceant; Pisangam vel Ananas fructum autem recensere, vetat parcior ob charitatem usus. Horum omnium sapor prout valde differt, ita & indoles & vis. Alii dulciores, alii acidiores vel acerbi, quidam abundant succo aquoso omnino miti, ut Melones; Cucumeribus inest & viscositas; sunt qui aroma leve admixtum habent, quod odor prodit. In omnibus aqua, oleum, sal & terra latet, sed diversa proportione. Sal acidæ naturæ est, in dulcibus fructibus copia olei obvolutum, quod oleum, quo dulcior fructus est, eo majori copia obtinet. In acerbis fructibus cum acido largior terræ copia combinatur. Insuper reddit fructus aquæ quantitas nimia. Quid igitur virium ab hoc vel illo fructu speciatim sperari possit, ipse sapor quemlibet attentiores condocere potest. Miro naturæ beneficio contingit, quod horum plerique eo anni tempore maturescant, quo fervens & ad putredinem biliosamque corruptellam disponens sol diluentis, refrigerantis & antiseptici auxilii solamen quam maxime requirit, & regiones calidiores præ reliquis magna eorum copia abundant; hinc vel nobis insciis ad eos copiose ingerendos æstate ferimur. Quum hi ipsi fructus præterea aquosis partibus scateant, ad resarciendum dispendium humorum, quos sudor sub furio dispellit, valde eximii sunt. Nec iussar meræ aquæ leviter modo liquidis nostris sese admiscant, sed ob saponaceam naturam arctius connubium cum iis ineunt, & spissa & compacta attenuant & resolvunt. Patet inde, quantæ utilitatis sint tam in acutis quam chronicis morbis. Non facile enim aliquid febrile incendium vel simplex, vel diathesi inflammatoria vel putrida sive biliosa junctum, efficacius arcere vel extinguere potest, quam auxilium, quod tot diversasque isti contrarias vires conjunctas habet; unde & in hisce febris vel crudi vel cocti instar ferculi, & in potentis, mixturis, robibus, syrups creberrime adhibentur, non neglectis tamen reliquis. Chronicos pariter multos morbos solatur,

sive ad naturam acidam respicias & diluentem & humectantem, sive ad blande solventem. Furentissimi ex melancholia maniaci sanati sunt, dum solis fructibus horæis opipare vescebantur (V. Swieten *Comment. T. 3. p. 480.*). In scorbuto aliisque putridæ indolis morbis avertendis & curandis vis acidorum & dulcium antiseptica explorata est, quæ ipsa autem in hisce fructibus ob copiam aeris, quam includunt, & quæ sub esu evolvitur, tanto efficacior est. Emollire vel solvere calculos experimentis pariter constat, et si dispari efficacia (Vid. Lobb *de dissolv. calcul.*). Avidius comesti diarrhœam excitant, qua ipsa, quicquid vitiosè prius solverant, blande e corpore eliminant. Qui sua natura acerbi sunt, adstringendo fibras roborant. Vituperanda vere maxime ea austeritas, quæ a defectu maturationis oritur, unde alvi constipatio & obstructions viscerum enascuntur. Fructus bene maturos recentes in universum requiro. Speciales virtutes horæorum fructuum suis locis tradentur, vel jam traditæ sunt.

Verum nec reticenda vitia, quorum vel jure vel præjudicio eisdem reos fecerunt. Multis displicent ob flatum, quos copia aeris latentis & digestionis & fermentatione evoluti in primis viis generant, unde inflationes ventris, spasmus, anxietates, ructus molesti, tormina itidem ferocia. Sed hæc in iis modo contingunt, quorum concoctionis vires justo debiliores, quod de hypochondriacis & hysteris valet, qui ipsi vel arcendi sunt omnino ab esu horum fructuum, vel non nisi prævia coctione & aromatis additamento iis vesci debent. Sub hac, quam dixi, labe ventriculi & intestinorum, acore quoque, quem vel suo genio vehunt vel mora contrahunt, molesti sunt, utpote sensum ingratum in ventriculo cientes, ructus acidus, qui dentes subinde obtundunt, & labefactatos jam antea nervos ulterius debilitantes. Laxare istos tonum solidorum aquoso suo lactice, quum exiguum nutrimentum præbeant, querela est, quam non nisi sub nimia eorundem ingurgitatione vel in male dispositis admittere possum. Dabo parcum modo nutrimentum illis inesse, sed resarciri hæc penuria potest aliis magis alentibus adjectis, quorum vitia fervente præcipue æstate corrigunt.

Aliud opprobrium & magis follicite enucleandum est istud, quod plebs, nec pauci medici conceperunt, & horæis fructibus dysenteriam, æstate adultiori in castris & ruri epidemice obviam, natales suos ducere. Non facile in illum errorem incurret, qui dysenteriam hanc morbum putridi vel biliosi generis cum inflammatoria diathesi conjunctum esse perpendit, fructus horæos autem, & acore suo putrido vel bilioso fomiti & febrili calori adversum esse, & di-

dilente & attenuante virtute sua statim inflammatoriam resolvere. Sed prostant argumenta ad convincendum scrupulosum magis idonea. Si fructus hi in culpa essent, dysenteria præ reliquis infantes laborarent, quippe horum fructuum avidissimi, qui vero rarius hocce morbo afficiuntur. Incidit porro ille diu ante maturationem fructuum, & desinit, quum huncce perfectionis gradum attingant. Quidni porro morbus quotannis gravaret, quum singulis annis larga eorundem messis contingat? Quod ad milites nominatim: non adeo iisdem delictantur, nec suppetit illis occasio & pecunia ad eosdem coemendos. Quin adeo avertunt morbum, apud alios grassantem, & coercent, dum jam aperte sese manifestat (Conf. Degner *de dysenteria* pag. 247. sqq. Pringle *Diseases of the army* p. 88. Monro *Diseas. in British military Hospitals* p. 58. not. a Tiffot *Avis au peuple* pag. 415. sqq. Hannes *Unschuld d. Obstes in Erzeugung d. Ruhr* p. 60. sqq.). Quod si concedas, in imbecillibus ex justo largiori ingurgitatione diarrhœam enasci, dysenteria tamen vix unquam genitores accusari possunt. Non conducere tamen sub finem dysenteria, vel mox post eandem devictam, obfœonii genus refrigerans, flatulentum, relaxans, facile quilibet agnoscat (Pringle *l. c.* p. 90. 284.).

Liberari & debent hi fructus a culpa febres intermittentes generandi vel alendi, quam quidam auctoritate vel potius mala Galeni interpretatione in eosdem coniecerunt. Ut ab auctore antiquo suscitatus error ex ipsa antiquitate refellatur, sufficit Alexandrum Trallianum *Lib. 12. cap. 6. p. 732.* nominare, qui in exquisitis tertianis pomaceos fructus liberaliter exhibendos suadet. Nec aliquid noxæ gravis in hac re testis cl. Cleghorn (*Diseas. of Minorca* p. 178.) ex horum usu emergere vidit, quin custodes vinearum, qui in insula Minorcæ vas copiose ingesserunt, sanitate optima gavisos esse refert, reliquis eodem tempore vehementissima tertiana infestatis. Quicquid sit, abusus tamen horum fructuum ad concipiendas febres intermittentes, speciatim in humido solo, corpus idoneum reddit, quoniam refrigerat & relaxando debilitat quum totum corpus, tum præcipue primas vias. Eadem de causa abstinere ab hisce eos conducit, qui in nuperrime hæc ipsas febres eluctati sunt, vel saltim parce iis utendum. Imo animadversum, nec sanissimos homines liberaliorem eorum in regionibus clausis & paludosis usum impune ferre, & hos ipsos dictas ob causas, etiam si per se antisepticos, tamen morbi putridi semina spargere (Pringle *Diss. l. c.* p. 90.).

Excessus prout etiam saluberrimam rem in nocumentum vertit, ita & fructuum horæornm usum. Sic nec confert, ventriculo jam cibis multifariis referto, eum flatulentis fru-

fructibus ulterius replere & dividere, vel in connubio eorum, quæ fermentandi vim habent, ingerere. Male & agunt, qui largius captis iisdem aquam frigidam superbunt.

Revertor jam ad specialiores pomorum considerationem. Tam crudis quam assatis nos iis vesci notum est, item coctione, post exemptas capsulas cum feminibus, subactis, iisque vel in pulvem resolutis vel in partes minores dissectis, vel sacchari, vini, aromatum, gratiæ causa additamento. Siccata & placent. Ad placeotarum varia genera adhibere ea docet ars coquinaria; & dulciaria saccharo condire, & speciem mivæ cum gratis aromatibus inde parare.

In Anglia præsertim, item in Gallia, necnon hinc inde in Germania, potus gratus vinosus inde fit, nomine *Cidre* vel *Pomacei* notissimus, præstantior illo ex pyris, ut qui non diu servari se patitur. Eo fine in molendinis, vel, ubi hæc deficiunt, clavarum lignearum ope conquassantur poma, dein succus eorum torculari exprimitur, mox fermentationi in magnis cadis committendus, quorum illi, quibus vinum antea insuit, reliquis præferendi. Peculiares encheireses & regulæ, quas hujus loci non est recensere, traduntur in Stafford's *Treatise on cyder-making* Lond. 1753.; *Observations sur la culture des arbres à haute tige, particulièrement des Pommiers, sur la manière de faire le Cidre &c. par Mr. Thierret, à Paris 1753.*; *L'art de cultiver les Pommiers & de faire les Cidres selon l'usage de la Normandie, à Paris 1765*; *Reuss Untersuchungen d. Cyders od. Aepfelweins nach s. Eigenschaften u. Wirk. nebst s. Verfertigungsart. Tubing 1781.* Simplicissimum & sumptibus maxime parcens machinarum genus cum encheiresi varia egregie traditur a cl. Vothmann in cl. Hirschfeld *Gartenkalender* 1784. p. 223. *sqq.* ubi & effigies compendiosi torcularis sistitur. Poma per æstatem vel primo autumno maturescentia pomaceum quidem gratum suppeditant, sed facile hoc acescit. Idem accidit ei, quod ex pomis dulcibus paratur. Maxime idonea ejus præparationi sunt Poma, quæ sero autumno vel ineunte hieme ad maturitatem perveniunt. Hæc vero matura esse convenit, succosa nec vermibus exesa, nec computrescentia. Ejusmodi pomaceum ex seriori pomorum messe initio quidem nonnunquam palato minus jucundum est, sed sensim delicatius & fortius fit, & per duos vel tres annos conservari se patitur. Ad præstantiam & conservationem ejus multum & facit commodæ pomorum speciei selectus. Tingi potest pomaceum colore rubro additis post fermentationem Pruni spinosæ fructibus; & adhuc gratius Cinamomo redditur. Si in acorem transit, loco aceti usurpari potest.

Alcoholi vini destillatum non naphtham quidem præbet, at tamen spiritum aceti dulcificatum probæ notæ (*Almanach für Scheidekünstler* 1723. p. 1693.).

Pomaceum pro causa colicæ Damnoniorum habuit Huxhamus (*de morbo colico Damnoniorum in Oper. Reich. T. 3. p. 54. sqq.*), tribuens illam salii acido crudo essentiali, vel tartaro, quo succus pomorum nondum fermentatus abundaret, quod ipsum sal diuturna & frequenti potatione pomacei massam sanguineam intraret illamque cum omnibus humoribus secretis acrem redderet, unde & bilis tanta acrimonia imbueretur, ut in primas vias delata vomitum & colicam excitaret. Immitte & acidum pomaceum nimis usurpatum jam ante accusaverat Musgrave (*Diss. de acribit. sympt. 1703. cap. 10. sect. 5.*). Sed bellas hæc theorias solide refutavit c. Baker (*Inquiry concerning the cause of the endemial colic of Devonshire in medical Transactions Vol. 1. art. 12. Conf. & loc. cit. Vol. 2. art. 20.*) multis argumentis demonstrans, colicam hanc esse omnino eandem cum saturnina & eisdem natales ex clam admisto plumbo agnoscere. Nam neque acidi vegetabilis ea vis est, nec colica ista in ditone damnoniensi inferioris unice fortis homines eoque, qui largius succum non fermentatum vel pomaceum recens potant, afficit, sed & homines omnis ordinis, nec sese adstringit morbus omnino ad autumnum. Contra ea autem vitia varia in præparationis modo, item in machinamentis, & utensilibus occurrunt, per quæ plumbum liquorem hunc ingredi potest. Molendina enim hinc inde pro conquassandis pomis usurpantur, quorum lapides vel trabes ferramentis, coadunantur, plumbo fuso firmatis; vel alibi patina, in qua comminuuntur poma, ex pluribus frustis lapideis constat ruditer cæsis, unde interstitia fuso plumbo replere in usu est. Ipsum præterea prælum subinde plumbo integre vel ad partem obducitur, vel margine plumbeo cingitur. Derivari & solet succus ex prælo in vasa illi destinata per tubos plumbeos. Imo sunt, qui tenui pomaceo ante tempus maturationis pomorum parato pondus plumbeum immittunt, quo acorem avertant, alii ascensente pomaceo in cisternam plumbeam illud transmittunt, prout alii eodem fine cerussam addunt. Vulgaris quoque mos apud Damnonios est, succum mox expressum ante fermentationem, ad augendam efficaciam ejus, & ut præcaveatur acori, decoquendi, id quod fit in ahenis, quorum superior pars ex plumbo fabrefacta. In peculiari familia ad coercendam fermentationem pomacei in usu fuit, saccharum saturni immittere, ut alias funestas artes, etsi forsitan haud mala mente excogitatas, pomaceum corrigendi, taceam. Qui nihilominus tamen, uno vel altero horum dictorum modorum,

rum, aliquid plumbi in valetudinis detrimentum, liquorem hunc ingredi negant, holce redarguunt experimenta, atramento lymphatico & tinctura sulphuris volatili instituenta, item ea, quibus verum plumbum malleabile fusione elicitur. Qua reductione plumbi præsentia ejus in pomaceo turissimè detegitur (Bucquet in *Hist. de la Societè de Medecine à Paris Vol. 1. p. 356.*).

Aliud vero pomaceum, plumbi expers & bonæ notæ, vini ex uvis æmulatur vires & salubrem potum constituit. Scorbutum navalem nominatim coercet efficaciter, ulceribus ejusdem sædis brevi ineditur, & putredinem gingivarum foetidissimam omnino tollit, quin plurimi teterrimis ulceribus obfiti & scorbuto fere confecti hoc solo potu valetudini restituti sunt (Huxham. *Nper. T. 3. p. 72.*). Aurantium adeo succo vi antiscorbutica proxime venit (Lind on *scurvy p. 150.*). Compertum quoque, ex quo in Anglia frequentior hic potus evaserit, in oris maritimis tetram scabiem & horridam lepram pene evanuisse (Huxham. *l. c.*). Confert præterea ad solutionem calculi urinarii & ad præcavendam generationem materiæ podagricæ (Lobb *de dissolv. calc. p. 138.*). Quod ad calculum dictum attinet, hic pomaceo immixtus emollitur (*l. c. Exper. 13. 14.*). Ceterum pomaceorum eadem obtinet varietas, quæ vinorum, ut alia austera sint, alia acida, alia dulcia, unde si remedii vires ex iis expectentur, selectus pro hac diversitate observari debet.

Raro casus incidit, quod poma in pharmacopoliis præparationem aliquam subeant, sed, si ab usu cibario ad medicum transferantur, domi sunt inde remedia facile parabilia. Duæ præcipue varietates in hunc finem eliguntur: 1.) *Pomum Borsdorphianum*, mediæ magnitudinis, scilicet diametri duorum pollicum, epidermidis flavæ latere rubescens, saporis dulcis; 2.) *Pomum rubellianum* L. β. Malus fativa fructu sanguinei coloris ex austero subdulci. Tourn.

Aqua, in qua poma fuerunt cocta, loco potus consueti bibita, pulmonum infarctus, unde asthma, eximie resolvit, ut Floyerus (*Hist. of. cold Bashing p. 314.*) in se ipse expertus est, Ita & poma ab equis copiose devorata horum asthma sanaverunt (Lobb *de dissolv. calc. p. 134.*). Phthiſeos adeo exstitit usus pomorum & eorundem aquæ remedium (*l. c. p. 136.*). Emollitio calculorum, quam mox de pomaceo notavi, etiam contingit hisce decocto pomorum immixtis (*l. c. Exper. 15. 16.*), ægrius infuso, plane non succo eorum adhibito (*l. c. p. 51.*).

Pomis utimur aliquando, ut vehiculo aliorum remediorum, e. c. contra diarrhœam duobus vel tribus pomis aliquid ceræ inditur, ut in hisce super carbonibus liquefiat.

Poma sic eadem imprægnata ingeruntur (Rosenstein *om Barnsjukd.* p. 76.). Pulpa pomorum quoque pilulæ ingratioribus celari possunt.

In ophthalmia, qualis ea post morbillos est, confert oculum inter linteum tenue obtegere cataplasmate subcalido ex pomo rubelliano cineribus affato & post ablatam epidermidem seminaque, conquassato & mixto cum camphoræ granis quinque & croci granis viginti (Rosenstein *l.c.* p. 224.). Aliud haud multo dissimile cataplasma efficax fit ex Pulpæ pomorum eorundem Micæ panis albi \overline{aa} unc. ij Florum Rosar. rubr. ac Samb. \overline{aa} Pur. j Croc. Camph. \overline{aa} gr. vj (De Hæn *Rac. med.* P. 9. p. 243.). Vix vero opus est, hic admonere, ejusmodi topica raro sufficere ad inflammationem dissipandam, sed simul sæpe requiri purgationes antiphlogisticas, venæ sectionem, revellentia per vesicatorium, hirudines, setaceum, diætam commodam; & rursus casus incidere, in quibus roborantia tam interna, quam externa, curationem absolvunt; alios, in quibus referandarum obstructionum imi ventris præcipue habenda est ratio; alios, in quibus acris fomes illuc delatus subigi debet.

Poma cum vino rubro Pontack in pulvem cocta, & inter linteum tenue applicata, eximie incommoda ex hæmorrhoidibus cæcis mitigant (Rosenstein *Apor.* p. 75.).

Extractum corticis Mali sylvestris, methodo Garayana paratum & aqua pluviali destillata solutum, diu & sanguinem & carnem bovinam contra putredinem munit, quin hac vi extractum corticis peruviani longe superat (Buchholz *chym. Versuche über antisept. Subst.* p. 96. sq.).

COMPOSITUM.

Pomata labiorum Rosensteinii (*Hus-och Reseapot.* p. 75. 103.). Quum poma bonam hujus pereximii unguenti partem constituent, hoc loco ejus notitiam dabo, dignissimi, quod in quolibet pharmacopolio extet. Ipse ill. Eques sequentem ejus formulam reliquit: R. Butyr. insulk. lib. β . Ceræ citrin. Passul. mai. exacin. conc. Pomor. Borsdorph. exacin. concif. \overline{aa} unc. ij Coque in vase figulino, donec guttula carboni candenti immissa crepitum non edat. Massa fervens forti expressione per pannum in vas, aqua Rosarum repletum, coletur, & refrigerata ab aqua hac liberetur. D. Virtutes longe plures possidet, quam titulus indicat, etfi omnino fistulis labiorum egregie medetur. Intertriginem ex coryza sanat. In ambustionibus super linteum extensa applicetur. Levat hæmorrhoidum cæcarum molestias. Ad mol-

mollitiem & nitorem manuum fœminis conciliandam vix aliud auxilium exstat aptius.

Pharm. CYDONIORUM Fructus, Semina.

369. *PYRUS CYDONIA*; foliis integerrimis, floribus foliariis. Linn. *Spec. plant. pag. 687.* *Μύλεα κυδωνία* Græcis, *Malus cotonea sylvestris*. C. B. Hæc ex oppido Cydone insulæ Cretæ, ob hunc fructum celebri, in Europam translata, fruticis modo altitudinem attingit, nec nisi ob furculos æstimatur, quibus Pyri inferuntur, humili statura & flabelli forma placituræ. Cultura eandem nobilitavit, & in arborem mediocrem produxit, cujus duplex varietas in hortis colitur, scil. 1. *Cydonia fructu oblongo læviori* Tourn. *Inst. p. 632.* *Mala Cotonea majora* C. B. Gall. *Coignier femelle*, Germ. *Quittenbirn*, depicta ab ill. Du Hamel in *Traité des arbres fruitiers fig. ad p. 206.* & *Regnault Botan. Le Coignassier*. Hujus fructus pyriformis est. 2. *Cydonia fructu brevior & rotundior*, Tourn. *l. c. p. 633.* *Mala Cotonea minor*. C. B. Gall. *Coignier male*, Germ. *Quittenapfel*, depicta in Du Hamel *Traité des Arbres & Arbustes Tab. 83.* Hujus fructus pomiformis. Prostat & alia 3. varietas: *Cydonia latifolia lusitanica* Tourn. cujus fructus oblongus succosior & minus acerbus, sed rarioris proventus. Propagatio *Cydoniæ* facile fit per furculos, radices, ramos depectos & plerumque per ramulos truncis Pyrorum infitos. Delectantur solo humido.

Fructus), malum Cotoneum Celsi, Plinii, Malum canum Virgilii, igitur variæ figuræ, umbilicatus angulis prominulis versus umbilicum, epidermide flava lanuginosa, carne firma flavicante. Præstat fructus pomiformis. Odorem fragrantem spirat, sapor autem fructus crudi austerus & acidus valde est, ut comedi non possit. Raro succus expressus usurpatur per cochleare unum vel alterum refrigerii conciliandi causa & ad bilem nidrosam corrigendam & putredinem mitigandam, sicque nauseam & vomitus, ex hisce causis ortos, sedandos. Multum acerbitalis in fructu perit, si in taleolos sectus siccat. Cõctione ulterius austero suo sapore exuitur, simul autem & grato odore, & miscella varia vel sacchari vel aromatum vel utriusque tam usui medico quam culinari aptus redditur. Quod ad fructum per se spectatum attinet, vis ejus ad ea, quæ de fructibus horaræ paullo ante dicta sunt, referenda. Transeo artes istas varias eum vel saccharo vel aceto condiendi, Rob five Mivam, Panem sic dictum, Vinum, Elixirium inde parandi, quorum omnium expositionem largam dedit A Munchhausen (*Hansstat. T. 3. p. 327. sqq.*). Quædam horum & men-

fæ secundæ & officinis communia sunt, de quibus paullo post agam.

Semen) oblongum, compresso angulatum, difforme, uno extremo obtusum, altero acutum, obductum cortice bruno, medulla alba. Scatet hoc ipsum mucilagine, quæ coctione vel infusione facile elicitur. Drachma ejus una cum sex uncis aquæ decocta liquidum sinit albumini ovorum æmulum; ex duabus drachmis seminum valde spissum evadit. Inspissatione in extractum densatum ponderis integri fere dimidium efficit (Lewis *mat. med.* p. 247.). Aliis hæc mucilago gravior est. In solvendis rebus variis tenacibus & difficulter solubilibus propius accedit ad vim Gummi arabici, ut exemplo Gummi ammoniaci constat, quod perfecte solvit; Galbanum autem modo imperfecte subigit (Buchholz in *nov. Act. nat. cur.* T. 5. p. 51. 53.). Ab Arabibus primum hoc semen in censum medicaminum relatum. Rarius mucilago per os, ad acres humores inviscandos & dolores faucium & primarum viarum ab erosione natos leniendos, aqua diluta ingeritur. Crebrius externe adhibetur ad fissuras labiorum oris consolidandas, eas adeo, quæ cancrum minantur, & alia commoda eludunt (Heister *Diff. de Cydoniis* p. 59.) vel fissuras papillarum, in ambulatione membrorum, inflammatione oculorum, hæmorrhoidibus cæcis. Illinitur quoque utiliter post delapsum aphtharum, locis, quibus antea inhæserunt, vel sola vel in connubio syrapi Sedi majoris (Rosenstein *Barnsjukd.* p. 45.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA,

Rob Cydoniorum). *Pb. W.* pag. 163. Gelatina s. Miva Cydon), *Pb. Edinb.* p. 67. Ex succo fructus & saccharo ad spissitudinem suetam coctis. Eximie refrigerat; hinc & in profluviis alvinis haud spernendum.

Syrupus). *Pb. W.* p. 209. Differt a præcedente, proportionem & inspissationis gradu. Vis æmula.

Syrupus). *Pb. Lond.* p. 79. Magis compositus ex succo Cydoniorum, aromatibus variis, vino rubro & saccharo. Gratus, analepticus & nonnihil adstringens.

Panis Cydoniorum cum aromatibus). *Pb. W.* p. 134. A pistoribus dulciariis potius quam pharmacopolis parari solet, quum cupediarum genus sit ex pulpa Cydoniorum saccharo & gratis aromatibus constans, & mensæ secundæ & placentalis variis præprimis destinatum. Si aromata omittantur, in febribus etiam locum habet, nominatim significatis. In horum vero miscela stomachicum est, & ad profluvia alvina sistenda idoneum.

Tinctura martis cydoniata). *Pb. W.* p. 228. Opium cydo-

doniatum per fermentationem). *Pb. W. p. 94.* suis lodis
confidantur.

MESPILUS.

LINN. *Syst. veg. p. 388. Gen. pl. p. 251.*

Pharm. MESPILI Fructus, Semina.

370. *MESPILUS GERMANICA*; inermis, foliis lanceola-
tis, subtus tomentosis, floribus solitariis sessilibus. Linn.
Spec. pl. p. 684. α. Mespilus germanica, folio laurino non
serrato. C. B. Folia mox inæqualiter quoad totum margi-
nem vel apicem versus serrata, mox integræ sunt in eadem
arbore absque ullo eorundem ætatis respectu. Conf. Du Hamel
Arbres fruitiers T. I. p. 327. Tab. 2. Neflier des Bois.
Mayer *Pomona Francon. T. 2. p. 45. Tab. 1. 2.* Regnault
Botan. Le Neflier. β.). Mespilus folio laurino, major. C.
B. Conf. Du Hamel *l. c. Tab. 3.* Neflier à gros fruit. Ar-
bor Europæ australioris, in dumetis mediocri statura cre-
scens. Spontanea spinis instruitur, quibus sativa caret.

Propagatur hæc insitione super Cydonia, Pyro, vel Mef-
pilo fera aliisque affinibus instituta, idque fructus causa, qui,
cultura si sicco loco fit, palato gratior, etsi minor evadit,
quam solo humido.

Fructus) bacca est subrotunda, in majori Varietate ses-
quipollicis fere diametri, calycis residuis laciniis conniven-
tibus coronata, semina quinque ossea recondens. Color ejus
viridi brunus. Sapor immaturi acerbus & compages subdu-
ra, frigore autem postquam tactus fuerit, dulcescit cum aco-
re, mollescit in putridam fere substantiam eandemque sub-
brunam, & edi potest crudus. Quæ eadem frigoris in ma-
turandis vegetabilibus vis apparet in fructu Pruni spinosæ.
Diospyros virginianæ, in foliis Brassicæ fabellicæ L. Alii,
postquam decerpti fuerint fructus, eos per strata seponunt,
donec mora mollescant. Haud pauci tamen sunt, quorum
palato non satis placent.

Officinæ servant eisdem in clibano siccatos, qui ipsi ma-
nifeste adstringentes sunt. Immaturi in diarrhœa listenda
aliquando valuerunt, hujusque efficaciam memorabile produ-
citur exemplum de homine, in quo nulli remedio auscultavit
morbus, sanato dein mane comestis his fructibus imma-
turi (Boerh. *Hist. plant. L. B. P. 2. p. 410.* Conf. Raii
Hist. pl. p. 1460.). Sed hodie præstantioribus pro eodem
sine utimur.

Seminum), quæ ossea existunt, valvæ oblongæ, asperæ
sunt.

sunt. Horum in pulverem contritorum haud exigua olim in calculo renum & vesicæ solvendo fuit fides; iudicibus Matthiolo, Agricola, Brassavolo aliisque, quorum mentionem injicit Jo. Bavhinus (*Hist. pl. Tom. 1. p. 71.*). Sed deseruit hæcce laus, quam ipse Bavhinus pro merito redarguit.

S O R B U S.

LINN. *Syst. veget. p. 388. Gen. pl. p. 250.*

Pharm. SORBI AUCUPARIÆ Baccæ.

371. *SORBUS AUCUPARIA*; foliis pinnatis utrinque glabris. Linn. *Spec. pl. p. 683.* Sorbus sylvestris, foliis domesticæ similis. C. B. Icon: Jo. Mill. *illustr. Syst. sex. Arbor.* in Europæ frigidioris sylvis frequens, nec fugiens calidius clima.

In ambulacris placet ob celere incrementum & elegantiam, quam & frondes in coronam congestæ & floris baccarumque venustas præstant. De cultura & ejus usu vario æconomico legi poterit commentatio cl. Döbel (in *æconom. Nachrichten Vol. 7. p. 845. sqq.*). Lignum ejus valde durum, ut cochleis adeo prelorum & molendinorum opificiis, rotarum radiis, temonibus & ejusmodi aliis idoneum sit.

Baccæ) vero hic potissimum in censum veniunt. Hæc subrotundæ, coccineæ, nitentes, pisco majores, supra planæ, villosæ & quinque laciniis notatæ, autumnò maturescentes, seminibus tribus, quatuor, quinque factæ. Caricarum succo luteo scatet. Turdorum carnem sapidam reddunt, nec mediocre eorundem delictum constituunt, unde & ad illaqueandos eosdem ramulus baccis aliquot instructus prope ausam appenditur. Hominibus sapor itidem gratus, sed recenrium acido amarus. Imò pluribus ingestis vomitus cietur (Raii *Hist. pl. p. 1457.*). Succum hydragogum esse, in Anglia compertum, ubi Wallis, præcipue ad scorbutum sanandum pro diætâ purgante, olim saltim frequentè in usu fuit (Needham apud Rajum l. c.). Succus ex baccis expressus & in Sapam vel Rob coctus, (V. ejus præparatio in *æcon. Nachr. Vol. 7. p. 851.*) casu singulari in scœmina hæmorrhoides tumidas & dolentes, in vices fluxus menstrui succedentes, lenivit & dissipavit (Ledel. in *Eph. nat. cur. Dec. 3. Ann. 4. Obs. 50. p. 131.*). Alio casu idem Rob stranguriam juvenis sanavit dolorosissimam, post alia bene multa frustra tentata (Hennicke in *nov. Act. nat. curios. Vol. 2. p. 215.*).

Fermentatione baccarum maturarum spiritus eruitur inflammabilis parca quidem quantitate ex baccis frigoris vim nondum expertis, unde & cuidam (Ehrhart *oekon. Pflanzehist. P. 5. p. 151.*) in hunc finem locis, penuria foci laborantibus, non commodæ satis habitæ sunt. Verum uberior longe spiritus hujus proventus contingit ex baccis frigore subactis, ita ut ex hisce triplo major ejusdem quantitas eliciatur (Von Aken, pharmacopola Svecus, in *Berg. mat. med. p. 416. Conf. de spiritu vini ex hisce baccis Döbel l. c. p. 360.*).

Baccæ siccæ adstringunt. De hisce intelligo cel. Bergii (*l. c.*) laudem in calculo renali, cujus incommoda baccis decem vel pluribus semel vel bis de die deglutitis levata pluribus factis experimentis feruntur.

P R U N U S.

LINN. *Syst. veg. p. 385. Gen. pl. p. 249.*

Pharm. CERASORUM RUBRORUM ACIDORUM

Fructus, Stipites.

372. *PRUNUS CERASUS*; umbellis subpedunculatis, foliis ovato-lanceolatis glabris conduplicatis. Linn. *Syst. veg. p. 386. Var. ⁿ, austera. L. Cerasus acidissima sanguineo succo. C. B. Arbor.*

Cerasus multis fructuum varietatibus ludit, quæ discrepant colore epidermidis cereo, rubro, vel utroque simul, nigro; sapore dulci, acidulo, acido; carne vel succosiori vel duriori; colore succi multiplici; magnitudine mox insigniori, mox exiliori; figura rotunda vel subcordata (nisi hæc figuræ diversitas una cum compage diversa optimum discrimen specificum inter Prunum Cerasum & Prunum avium L. suppeditet.). Pedunculus insuper mox brevior, mox longior est. Item proceritatis arbor variæ, non facile in flabella distrahenda & tensionis impatiens. Taceo lusum naturæ varios in floribus fructibusque aliquando conspicuos. Ad harum varietatum vel plures vel pauciores descriptione vel delineatione cognoscendas subsidia afferunt notissima Hamelii (*Arbres fruitiers, Tom. 1. p. 153. sq.*), Munchhausii (*Hausvater T. 3. p. 338. sqq.*), Mayeri (*Pomona Francon. Tom. 2. p. 1. sqq.*) opera. Propagatio fit vel per semina, vel, quod præstat, per inoculationem. Insitio furculorum ægrius succedit. Quænam varietatum naturæ ipsius opus, quænam artis, dictu difficile. Nec minus implicata res est,

ori-

originem arboris primam persequi & tempus, quo in Europam pervenerit. Ex Cerasunte, urbe Ponti, creditur nomen suum duxisse (Athenæi *Deipnosoph. Lib. 2. p. 51.*). Certe ibidem in collibus Tournefortius (*Voyage du Levant T. 2. p. 98.*). Cerasos sponte crescentes vidit. Plinio (*Hist. Lib. 14. c. 25. p. 634. Dalech.*) si fides, a Lucullo post victoriam supra Mithridatem deportatam anno Romæ conditæ 680. ex Ponto in Italiam primum translata fuit, unde annis 120. post in Britanniam per oceanum transmigravit. In Græcia tamen longe ante cognita fuit, utpote quum jam Diphilus Siphnius, qui sub Lysimachio, uno ex Alexandri magni successoribus, vixit, ejus mentionem fecerit (Athenæus *l. c.*). Jam varietates quædam sponte in sylvis Europæ temperationis variis locis crescunt. De ista acidissimo succo designat ill. Ab Haller. (*Hist. helv. n. 1083.*) Helvetiæ varia loca. Plura discrimina culturæ debentur.

Lignum tornatoribus & fabris seriniariis utile, flavo-rubrum.

Sed manendum in consideratione Fructus), quæ drupa est, in dicta Varietate globosa rubra, carne acida, intra quam nux rotunda subcompressa latet, cujus nucleus albus amarus. In virtute Cerasorum quorumlibet respiciendum ad ea, quæ in universum supra de fructibus horæis dicta sunt. Singulæ species sitim refrænant, æstum temperant, putredinem coercent, blandè resolvunt. Hinc in febribus acutis, scorbuto, biliosa colluvie, obstructionibus viscerum haud mediocri efficaciæ. Largius comestæ itidem alvum lubricant, & lotium pellunt. Pertinent huc, quæ supra sub Fragaria (*n. 358.*) de usu eorundem largo in mania memoravi. Displicent acida ista *austera*, cruda si gustantur. Reliquis tamen omnibus facultate medica palmam facile præripiunt. Additamento sacchari vel & aromatum gratiam adiscunt eam, ut & fercula varia constituent. Siccantur nimirum pro jusculis & acetariis, vel condiuntur saccharo, item aceto additis aromatibus, pro acetario. Resciant ejusmodi juscula in febribus egregie; tenuis consueti potus loco esse potest. Succus Cerasorum horum expressus, in Rob vel absque saccharo vel cum eodem spissatus, embammatis, placentisque addi solet; nec minus vino, quo sine nucleis simul contundi debent. Hoc vino extemporaneo præstat aliud infusione Cerasorum nucumque conquassatarum cum vino paratum, cui sub infusione saccharum & Cinnamonum gratiæ causa admiscetur. Hæc præterea Cerasa, ut alia, spiritum ardentem fermentatione erogant. Quæ pharmacopolia ex hisce præstant, mox indicabo.

Stipites) sive pedunculi fructuum infusum suppeditant sa-

tis gratum & in catarrho inveterato debellando proficuum
(Tiffot *Avis au peuple* p. 177.).

P R Æ P A R A T A.

Rob Ceraforum). *Pb. W.* pag. 163. Addi debuisset no-
mini vox *acidorum*. Ex succo fructus & saccharo in legiti-
mam densitatem coctis. Tam ob gratiam quam virtutes supra
dictas crebro in febribus in salium mediolorum sodalicio mix-
turas ingreditur. In ptisanis pariter tum usitatis ejusdem
connubium ob utrumque scopum commendabile.

Syrupus Ceraforum acidorum). *Pb. W.* p. 206. Differt a
Robe fluiditate, æmulus ceteroquin suavitate & efficacia.

Pharm. CERASORUM NIGRORUM *Fructus*, *Gummi*.

373. *PRUNUS AVIUM*; umbellis sessilibus, foliis ovato-
lanceolatis, subtus pubescentibus, conduplicatis. Linn. *Syst.*
veg. p. 386. Cerasa actiana Plinii. Cerasus major s. sylve-
stris, fructu subdulci nigro colore insicente. C. B. Cerasus
sylvestris fructu rubro & nigro. I. B. Icon: Régnault *Botan.*
Le Merisier. Conf. Mayerii *Pomona Francon.* Tom. 2. p.
28. *Tab. 7.* Grosse schwarze Waldkirsche. Arbor procera,
in sylvis, sepibus & triviis Europæis, regionum adeo ma-
gis septentrionalium frequens. Ad disseminationem haud pa-
rum aves conferunt, quæ fructus avidissime ingerunt.

Trunci hujus tenelli in plantariis præferuntur reliquis,
si delicatiores Cerasi inoculandi vel inserendi sunt, quippe
quum istis & incrementum celerius & duratio longior
competat. *Ligni* idem, quod de priori specie dixi, præ-
tium.

Fructus) nonnihil oblongus carne ficciori, nuce grandi.
Crudus dulcedice sua & hominibus placet. Vires ejusdem
ex supra dictis erui possunt, quarum tamen quædam novæ
encheiresi varia emergunt. Fermentatione nempe vinum
sapidum & generosum largitur. Item ex succo cum spiritu
vini & saccharo Ratafia grata paratur. Spiritus tamen
inflammabilis, qui fermentatione & destillatione elicitur,
majoris pretii est, una cum reliquis præparatis mox cura-
tius considerandis.

Nucleus & sapore & odore ad folia Laurocerasi accedit.

Gummi) flavo rubellum est, sponte exsudans ex corti-
ce. Ad præcedentem speciem Linneus (*M. m.*) illud retu-
lit, etsi, quoad sciam, crebrius ex hac exundet. Morbosum
hocce effluviolum rarius contingit in juniore arbore, nisi so-
lo nimis succoso fruatur, frequentius in vetustiori, quæ
jactura probi succi arborem manifeste enervat & sensim de-
struit.

fruit. Aqua in mucilaginem diffluit, naturæ ceteroquin ejusdem ac Gummi arabicum, de quo supra (Tom. 2. p. 206. *sqq.*) jam actum, quod & involvendo acria, emolliendo, lubricando in dysenteria, stranguria, doloribus a calculo, rel. æmulatur.

P R Æ P A R A T A.

Aqua Ceraforum nigrorum). *Pb. W. p. 7. Dan. pag. 126. Svec. Ed. 2. p. 56.* Ex carne fructuum cum nucleis contusa, addita aqua, destillatur. Grata atque resciciens. Creberrime licet olim præcepta & etiamnunc hinc inde hodie pro vehiculo in mixturis: suspecta tamen evasit apud multos, quin exclusa ex pharmacopœis Anglicis, ex quo convenientiam cum aqua foliorum Laurocerasi & odor & sapor & experimenta in brutis edocuerunt. Ejusmodi a medicis quibusdam Worcesterientibus capta sunt. Sed sciendum, ad hæcce valde saturatam fuisse adhibitam &, quantum intelligo, ex ipsis modo nucleis contusis Ceraforum (Cherry-stones) destillatam; nam ex quatuordecim libris nucum earundem duæ modo pintæ aquæ h. e. unciz triginta duæ elicitz (*New Dispensatory p. 366.*). *Pharmacopœa Würtenb.* duplum aquæ exposcit, & ex qualibet libra fructus totius unam aquæ evocari jubet. *Pharmacopœa Svecica* tantummodo aquæ adjiciendæ requirit, quantum sufficiat ad empyreuma evitandum, & pondus Cerasis æquale excipulo tradit. Prout vulgo in officinis prostat, valde diluta, non facile metum convulsionum in tenellis exoriendarum injiciet, licet Meadius (*de venen. in Oper. T. 2. p. 196.*) aliter senserit. Ex Amygdalis vero amaris similem aquam parare inventum, vituperio tanto dignius est, quum valetudini officiat.

Spiritus). *Pb. W. p. 190.* Ex fructibus una cum nucleis contusis, qui postquam per cerevisiæ feces fermentationem subjerint, destillationi submittuntur. Rectificatione exurgit liquidum a spiritu vini Gallico efficacia vix differens, Helvetis acceptissimum. Ætate & gratior & fortior hic spiritus evadit. Adulteratur aliquando destillatione ex Prunis. Verus in miscela succi Citri, sacchari & aquæ æmulatur notissimum potus genus, Punch dictum (*Zimmermann Erfabr P. 2. p. 314.*)

Syrupus). In officinis plerisque ob suavitatem saporis præcipue obvius, quo ipso corrigit alia, palato alias ad versa.

Pharm. LAUROCERASI Folia.

374. *PRUNUS LAUROCERASUS*; floribus racemosis, foliis sempervirentibus dorso biglandulosis Linn. *Spec. pl.* p. 678. *Laurocerasus* Clus. *Hist. pl. rarior.* p. 4. cum icone. *Cerasus* folio laurino. C. B. Du Hamel *Traité des arbres* Tab. 133. ramulum cum aliquot fructibus absque florum racemo depinxit. Blackwell *Herbal, Ed. Germ.* Tab. 512. Arbor, prope mare nigrum sponte crescens, Trapezunte a. 1576. missa. In Gallia & Anglia hiemem probe fert, ibidemque lucos arte instructos elegantia frondium & racemorum exornat. Sed in Germania & septentrioni propius in frigidariis inter hesperides hieme servari debet. Rarius tamen in hisce regionibus floret.

Tam flores quam Folia) saporem Amygdalarum amararum vel nucleorum Persicæ habent. Folia succosa præterea amaritatem insignem produunt, & contrita digitis, fragrantiam, quæ dictis nucleis inest, spargunt. Pulvis eorundem sternutationem movet, etsi lente, tam vero fortem; ut, qui Nicotianæ pulvere præ consuetudine non affecti, hocce tamen naribus attracto concutiantur (*Matiere medicale extraite des meilleurs auteurs* Tom. 1. p. 242. ex censura hujus libri, quem mihi jam legere non suppetit, in *Comm. de reb. Lips. Dec. 3. Suppl. 1.* p. 50.). Immergi solent folia lacti ferventi, ut hocce istorum aromate imbutum, infusum Theæ, decoctum Coffeæ variaque fercula, quæ lactis vel ejus cremoris connubium requirunt, magis deliciosa reddat. Scio, hunc morem etiamnum hinc inde in Germania v. c. in Franconia invalere. Quin aqua ex iis destillata in Britannia a matribus familias vel coquis eodem fine variis ferculis indita; prout bibonibus ibidem frequenti in usu fuit, spiritui vini quartam partem aquæ Laurocerasi addere (Madden in *Phil. Transactions* Vol. 37. p. 85.). A quibusdam hæc aqua loco aquæ Cerasorum vendita (Baylies, auctor libri *pract. Essays on medical subjects* p. 33.). Alii baccis arboris loco Cerasorum spiritum vini imprægnarunt, ut inde Ratafiæ speciem pararent (Mortimer *Phil. trans. l. c.* p. 173.). Valet hoc de nucleo fructus, qui sapore & vi æmulatur folia, nam pulposa ejus pars nihil mali prodit & avibus in deliciis est. Quod ad dictam cum lacte miscelam attinet, mox constabit, quidnam virium lacti ad infrigendum virus Laurocerasi insit. Attamen lac cum uno vel duobus foliis coctum aliquando turbas insignes excitavit (*Ingenhousz Experiences sur les vegetaux* p. 233. not.). In spiritum vini autem eam virus hoc enervandi facultatem non cadere, & etiamsi unus vel alter haustus spiritus sic imprægnati non statim necem afferat, continuato tamen usu valetudinem la-

benefactari & mortem accelerari, extra dubium est. Fuit vir, qui cum uxore sua drachmam unam & alteram spiritus baccis hifce infusi quotidie per aliquot annos bibit, sed ambo conjuges, post loquendi impotentiam per aliquod tempus prægressam, paralytici interierunt (Mortimer *l. c.*).

Turbata maxime secunda damni libido, postquam experimentis tam in hominibus casu factis, quam aliis, captis studio deditaque opera in brutis, virus inesse foliis, paucis aliis venenis nequitia cedens, evictum fuerit. Atque hoc ipsum anno primum 1728. Dublini metum incussit, quum duæ ibidem fœminæ, quibus tanquam cardiacum aquarum destillata ab ancilla fuit oblata, brevi inde perierint. Una harum biberat ejus drachmas circiter decem cum scrupulis duobus intra horam, post molestias ventriculi & loquelæ jacturam absque vomitu vel alvi dejectionibus & absque convulsionibus obiens; altera, ut innocentiam aquæ proprio exemplo testaretur, primum cochlearia duò potavit, sed vix fellæ imposita absque ullo planctu & convulsionibus interiit. Iterum alia mulier biberat ejus paullulum supra cochleare at sine damno, vomitorio usa, ut omni periculo præverteret. Fuit juvenis, qui loco ptisanæ casu ampullam aquæ Laurocerasi plenam arripiens ejus portionem etsi non definiendam ore hausit, sed intra pauca temporis minuta prima, stomacho graviter affecto, vivere desiit (Madden *l. c.*). Exhorrescit autem humana mens, quod hæc aqua adeo scelerato scopo a Capitaneo quodam Anglo Donellan, hereditatis cujusdam amplæ acquirendæ causâ, clam mixturæ cuidam medicæ affunderetur, eo eventu, ut intra horæ fere quadrantem post convulsionem prægressas oculis fixis, maxillis compactis & spuma ante os protusa, affinis ejus, juvenis vita decederet. (*London Chronicle* 1731. n. 3797.). Eodem veneno, ex copia aquæ, repetita destillatione in pintæ unius mensuram (h. e. unciarum sedecim) concentratæ & epotæ, ineunte Augusto a. 1783, famosus iste auris a se transmutatione mercurii vivi producti jactatur Anglus, Price, mortem sibi conscivit (cel. Lichtenberg ex litt. Londino missis in *Gotl. Magazin, Ann. 3. P. 6. p. 886.*).

In venenum tam præsentaneum tamque, ob ipsum nocendi modum, mirum curatius inquirere res omnino fuit physicorum indagine dignissima. Præstitum hoc vel maxime susceptis in brutis experimentis, quorum haud pauca industriæ cll. Madden, Mortimer (*loc. cit.*), Nicholls apud Meadium, Langrish (*Philos. Experiments upon Brutes, to which is added a course of Experiments with the Laurocerasus, quem librum legere mihi non contigit*), Vater (*Diff. de Laurocerasi indole venenata Vind. 1737. Ejusd. Progr. de olei animalis efficacia contra hydrophobiam & veneno Laurocerasi*,

1740.), Du Hamel (*Traité des Arbres & Arbuscles Tom. 1. p. 347.*), Rattray (in *London Chronicle loc. cit. p. 316.*) & novissime acutissimi ingenii viri Fontanæ (in *Phil. Transactiões Vol. 70. P. 1. p. 210. sqq.* item in Ejsd. *Traité sur le venin de la vipere, sur les poisons Americains, sur le Laurier-Cerise rel. Tom. 2. inde a pag. 125.*) debemus. Et horum quidem pleraque aqua ex foliis destillata instituta sunt, quæ, quo saturatior est, eo plus virium habet. Ad ejusmodi obtinendam repetita ex novis foliis probe ficcatis & concisis destillatio s. cohobatio, præcipue apta est visa. Lactea est hæcce initio, sed oleo per alembicum simul transgrediente separato instar vulgaris aquæ clara fit. In mensuris aquæ tribus drachma una circiter olei ponderosi, oleum Olivarum colore referentis, fundum petit, sed conquassatione connubium inivit (Nicholls *l. c. p. 193.*). Multo vero nocentior fit hæc aqua & tanto certius necem affert, si destillatione in balneo Mariæ prodiit (Fontana in *Phil. Transact. l. c.* ad quem librum speciatim respicio). Ingeniosa ill. Fontanæ (*l. c. & p. 220.*) conjectura est, fore ut repetita cohobatione formam concreti olei induat, sub qua hocce reliqua omnia venena vi superaturum arbitratur. Ponderis multum hæcce sententia obtinet experimento cl. Nicholls, quo ipso canis decem guttis olei rubri intra semihorium necatus exstitit (*l. c. p. 195.*). Virulentum quidem etiam est infusum foliorum, sed longe debilius, ut & longe majori quantitate ejus quam aquæ opus esset, antequam symptomata paullo post recensenda sese exfererent, & animal postea ad sese rediret (Madden *l. c. p. 93.*). Succus pariter ex foliis expressus debilior, repetito tamen præbio necans (*l. c. p. 94. sq.*). Aquæ igitur destillatæ efficaciam jam inhærendum. Atque hæcce maligne afficiuntur vel necantur animalia, tam sanguine instructa, ut canes, qui plerisque experimentis subjecti, variæ ætatis & diversitatis, equi, cuniculi, culumbæ; quam frigidum sanguinem vehentia, quæ ipsa adeo, contra naturam reliquorum venenorum citius, quam prius dicta inde pereunt, cujus rei documenta præcipue anguillæ dedere (Fontana *l. c. p. 214.*). Celerius quidem & efficacius vis deleteria sese manifestat aqua hæcce per os animalis, quam per alias vias, immissa. Non multum tamen differt vehementia, quæ ex injectione aquæ per anum consequitur (Madden *l. c. p. 89. sqq.* Mortimer *l. c. p. 166.* Fontana *p. 211.*). Plurimi effectus sese in musculos exferunt, primum convulsivis motibus, tum relaxatione paralytica. Variare istos pro quantitate diversa aquæ, pro efficacia ejusdem arte aucta, item pro ætate & magnitudine animalis, tanto facilius elucet, quum hoc plerisque venenis per os sumtis commune sit. Si parciore quantitate ingeritur,

tur, convulsionibus cientur mox fortiores mox debiliores, inter quas subinde caput ad ipsam caudam retrahitur; tum artus posteriores motus potentia privantur, postea anteriores, hinc titubando animal incedit, serius perit motus in cervice & capite, quæ partes contra undique motitantur. In hocce statu auditu tamen & visu percipit objecta, & artus vel punctos vel pressos agit. Quædam animalia vomunt, alia alvum dejiciunt, vel uberius mingunt. Inter hæcè difficulter respirant. Si aqua hæc magna quantitate exhibetur, brevissimo temporis spatio necem affert absque convulsionibus, corpusque relaxatum apparet. Tanta autem velocitate operatur hoc venenum, ut vix illud videatur ventriculum attigisse, quum jam animal male habeat. Canis mediæ magnitudinis intra dimidium temporis minutum primum ex uncis duabus aquæ ori ingestis periit (Nicholls *l. c. p. 193.* Conf. Rattray *l. c.*). Cuniculi ejusdem stature, instillatis modo cochlearibus duobus pro Thea convulsi ceciderunt intra triginta secunda, & interierunt intra minutum pr. temporis (Fontana *l. c. p. 211.*). Columba a drachma dimidia fortioris aquæ momento expiravit (Vater *diff. cit. p. 15.*). Cochleare unum sufficit necando cani grandi (Du Hamel *l. c. p. 347.*). Equa, ætate provecta, ex pinta una & dimidia mox cecidit, & per quindecim minuta prima convulsa periit post varia tentamina sese in pedes erigendi, quod tamen non nisi anterioribus fieri potuit ob paralyfin posteriorum (Rattray). Paulo diutius supervixit simili fere dosi equus præviis etfi similibus paralyseos pedum documentis (Idem). Dosis, qua nocet aqua Laurocerasi, ex hisce quodammodo definiri potest. Valde exigua portione tamen non nocet, e. c. gutta exigua minuto animali data.

Quæ ex immissa hac aqua necantur animalia, in horum ventriculo nulla inflammationis vestigia occurrunt, sed mucosus ille obducitur spissiori. Venæ in hisce sanguine distentæ sunt, pulmonesque inflammati, dura mater & cortex cerebri pariter turgent, arteriis contra vacuis. Atque hæc præcipua & perpetua sunt. Sanguinis crasis in cadaveribus non semper eadem. Coagulari illum aliquando apparuit (Mortimer *l. c. p. 165. 169. 170.*). Alio exemplo perflare in conditione sua naturali (*l. c. p. 171.*). In quibusdam sanguis tam fluidus fuit, ut etiam lymphæ in suis vasis eodem tingeretur (Nicholls *l. c. p. 192.*). Non potest igitur fluxilitas sanguinis tanquam perpetuus hujus veneni effectus, ut quidem Vater (*l. c. p. 24.*) arbitratur, considerari.

Hæc aqua per vulnus applicata convulsionibus & mortem parites ciet; ut exemplo cuniculi patet, cui per abdominis integumenta vulnerato, incisis quoque muscibus substratis variis locis duo vel tria aquæ hujus cochlearia pro Thea in-

instillata, cum quo eventu alia experimenta similia in brutis calidi sanguinis capta congruunt (Fontana *l. c. p. 213.*). Mirum vero omnino est, vim aquæ hujus, per venam jugularem externam in massam sanguineam immisissæ, exiguam vel nullam esse. Ex drachma enim ejus cani femellæ injecta convulsiones quidem vehementes subortæ, per quinque minuta temporis prima durantes, sed rediit sensim ad se cum constantia (Madden *l. c. p. 91.*). Cuniculis autem per eandem venam syringæ ope a guttis quinque ad integrum cochleare pro Thea immisissâ nullum plane detrimentum attulit, sed hi pristinum vigorem servarunt (Fontana *l. c. pag. 217.*). Ita & frustra metuitur, ne quid mali animali accessurum sit ex applicatione ejus ad ipsum nervum vel ejus adeo medullam facta. Nam nervo ischiadico soluto huicque, post incisiones varias longitudinales, ope Gossypii aqua Laurocerasi applicata, nulla plane efficaciam ejus indicia conspecta (Fontana *l. c. p. 215.*); unde eruitur, eam non vim suam exserere in nervos, etiamsi immediate iisdem admissam. Horum igitur attentata inter sese comparatione probabile sit, irritabilem muscularium fibrarum vim præcipue ab hocce veneno affici; idque tanto magis, quum ipse cordis motus in enecato nuperrime animali elanguescat. Quicquid sit, explicare nequit, cur potissimum noceat per os haustum, quum tamen vulnus amplum longe plura vasa pro resorptione veneni, quam os vel ventriculus, offerat. Non obstat tamen venenata natura, quin folia hæcce foli radianti exposita salubrem aerem expirent (Ingenhousz *Expériences sur les végétaux p. 233.*).

Memoranda quoque ea, quæ infringendi hoc venenum potentiam habent. Supra jam indicatum, foliis in lactis connubio multos homines impune fuisse usos. Sine dubio horum haud pauci ob exiguam quantitatem, qua virus assumptum, ejus nequitiam eluserunt; prout quidam & spiritum vini eo imbutum absque noxa potarunt. Non fidendum tamen lactis miscelæ, sive copia veneni peccet, sive diathesis corporis peculiaris simul in culpa sit. Fuit medicus, qui cum contubernali suo mensuram lactis tribus vel quatuor foliis Laurocerasi infusi cum Thea bibit, eo eventu ut focus, ex febre prægressâ adhuc languidus, lipothymia inde correptus in terram caderet, ipse medicus autem graves anxietates & vertiginem inde experiretur (Vater *Diff. cit. p. 18.*). Ita & canis, qui post aquæ Laurocerasi unciam dimidiam ingestam vacillare, convelli, opisthotono adeo corripit cœpit, lacte quidem levatus fuit, sed post vomitum & alvi purgationem tamen periit (Mortimer *l. c. pag. 172.*). Dabo nihilominus, lacti præ reliquis tentatis antidotis prærogativam insignem competere. Canis post ingestam

flam aquam hancce absque ullo residuo malo lactis usu omnino convaluit (Rutty in *Phil. Trans. Vol. 37. p. 100.*). Sucus foliorum pariter ob miscelam cum lacte, presentibus licet jam convulsionibus & respiratione laboriosa, necem cani contrahere non valuit. Nec alius canis aquæ concentræ cum lacte mistæ succubuit; cui quidem & vomitus subsequens forsitan subsidio venit (Vater *l. c. p. 15.*). — Aliud antidoti genus spiritus salis ammoniaci fortior esse videtur, qui canem, violentis convulsionibus jam correptum, usu omnium membrorum privatum & morti jam proximum, ex phiala ante nares retentus & in ventriculum parca quantitate adactus, resuscitavit, & repetita applicatione pristinae integritati restituit (Mead. *l. c. p. 195.*). Sed ex unico experimento fateor conclusionem non tuto fieri posse. — Nec hactenus eadem de causa oleo Olivarum fidem tribuere licet, quod quidem ad unciam unam ori infusum in cane quodam a deglutitis tribus aquæ unciis convulso & mortis vicino vitam & vires redintegravit, alium tamen, cui parcius portio aquæ ingesta, leto eripere non valuit (Vater *l. c. p. 31.*).

Paucissimi hactenus aquam hanc in usum medicum vocarunt. Et optandum, ut, qui in experimentorum imitatione justo audaciores sunt, cautiones, in hujus administratione scito pioque medico dignas, adhibeant. Non magni facio stomachicam, quam promittere visa est, virtutem, ob quam bibones sine dubio folia in spiritum vini recipiunt, quam efficaciora & tutiora pro hoc scopo prostant. Canis tamen ex duobus vel tribus guttis ingestis appetitum pabuli auctum & obesitatem reportavit (Du Hamel *Traité des arbres T. 1. p. 347.*). Nimia brevitate laborat Linnei (*Amoen. ac. T. 4. p. 40.*), effatum, quod folia per Belgium usitatissima sint pro infuso in morbis pulmones depascentibus (utor vero propriis ejusdem verbis). Phthisin eundem intellexisse, ex libro ejus de Materia medica (*Ed. 1. n. 228.*) colligo, in quo hic morbus significatur. Phthisin, cujus quidem varia species est, cum hectica confundi, non res nova est. In hac ipsa multum efficere, ideo hariolatur cl. Baylies (*A. libri practical Essays on medical Subjects p. 37.*), quoniam sanguinis serum nimis crassum illam fundere competentum, id quod hecticis in vitio vulgo est. Absque ullo calore attenuare sanguinem constitit, Fuit hic ipse in homine melancholicæ diatheseos variis incommodis detento, prout in patina apparuit, tam crassus, ut serum post debitam moram vix quartam ejus partem constitueret, usu autem aquæ hujus per tres hebdomades continuato cum decremento omnium malorum & floridum suum colorem & justam tenuitatem recuperavit (*l. c. p. 34.*). Simile sanguinis

nis vitium in alio nomine rheumatico & asthmatico comparuit, eodem remedio sublatum (p. 35.). Valde vero saturata aqua adhibita est, ex foliorum libra una pro pinta una (= unc. xvj) aquæ communis, hujusque triginta ad sexaginta guttæ ter vel quater vel pluries de die datæ. Sæpe successit cl. Cameron iofuso hujus plantæ dissipare pertinaces hepatis obstructions; &, ope cataplasmatibus ex farina feminum Miliæ & infuso saturato foliorum Laurocerasi vel ejus aqua destillata, non solum notabiliter minuere tumores scirrhosos insigniter duros habitus cancerosi, sed eosdem etiam curare (Baylies *l. c.* p. 36.). Aliquod commodum attulit tam usus internus aquæ, a sexaginta ad octoginta quin centum guttas quater quotidie datæ, quam applicatio lintei carpti hac aqua humectati, in fœmina, cui post præcisam mammam in axilla tumor nucis luglandis magnitudinis cum punctione enatus, tumorem minuendo & sensum ingratum tollendo & ipsam consolidationem ulceris perficiendo; sed increvit tandem tumor, recruduit dolor, subsequente tandem morte (Vogel *chirurg. Wahrnehm.* 1. *Samml.* p. 48.).

P R Æ P A R A T U M .

Aqua Laurocerasi) supra descripta cum viribus.

Pharm. PRUNA GALLICA. DAMASCENA BRIGNOLENSIA.

375. PRUNUS DOMESTICA; pedunculis subsolitariis, foliis lanceolatis-ovatis convolutis, ramis muticis. Linn. *Spec. pl.* p. 680. Κοκκυμυλλέα Diosc. Arbor in Europa australiori sponte proveniens,

Hæc quoque Varietatum ingentè turba stipatur tam numerosa, ut ex catalogis tam antiquioribus quam recentioribus earum nomina ducenta exscripserit cl. Mayer (*Pomona Francon. Tom. I.* p. 110. quarum multæ ibidem elegantissime coloribus vivis depictæ). Parcior quidem ill. Du Hamel (*Arbres fruit. T. 2.* p. 65. *sqq.*), Varietates tamen 48. characteribus suis instructas enumerat. Et hic iterum in centum discriminum veniunt fructus figura diversa, rotunda vel oblonga, sulco ad latus instructa vel illo carens; color epidermidis cereus, viridis, violaceus, badius vel nonnihil variegatus; item color carnis varius, qui tamen apud omnes fructus in flavum inclinat; porro caro vel mollior vel durior; sapor vel dulcior vel acidior, vel quodammodo moschatus; magnitudo; tempus maturationis; adhæsiō carnis ad nucem vel levicr vel tenacior; figura & superficies nucis. Harum omnium veram matrem significare hæctenus non

non datur. Pruna cerea minora præcocia Jo: Bavhini (*Hist. pl. T. 1. p. 357.*) quidam pro matre assignant, quæ arbor spinis instruitur & fructus gerit farinaceos & inspidos, sed satione nucum nunquam præstantioris generis fructus profert. Arborem, quæ vulgaria Pruna erogat, quam Pruna damascena fructu oblongo dulci atrocæruleo vocat A Münchhausen (*Hausv. Vol. 3. p. 357.*), hic ipse aliam matrem agnoscit. Arbor fera spinosa est, & testimonio Halleri (*Hist. stirp. helv. n. 1079.*) fructus modo acidus fert. Artis adjumento lapidissimi fructus fiunt. Propagatio Prunorum fit vel per semina vel per surculos, copiose ex radicibus emergentes, vel per insitionem ramusculi, sive hæc in specie eadem, sive affinibus quibusdam arboribus instituat. Inter arbores pomaceas nulla soli patientior est hacce, utpote sicco, humido, compacto, poroso, profundo vel non profundo contenta; vegetius tamen crescit in terra porosa & nonnihil arenosa, item locis apertis. Non facile in flabella distrahi se finit, & in præcidendis luxuriantibus ramis cautione opus est.

Antiquitatem hujus arboris multis non morabor, utpote a scopo præsentem magis alienam & indaginis incertæ. Dioscorides (*Lib. 1. cap. 174.*) jam meminit Prunorum Syriacorum & eorum præcipue, quæ in Damasco proveniunt, tanquam optimorum; unde & quidam hujus speciei fructus præstantiores adhucdam Damascenorum (*Gallis Damas*) nomine insigniuntur. Ex Syria in Græciam & inde in Italiam translata arbor, ubi & Virgilio & Ovidio notam fuisse testantur eorum poemata. Plinii (*Hist. nat. L. 15. cap. 13.*) tempore ibidem jam ingens varietatum seges proficit. Hodie per Europam etiam septentrionalem colitur fructus præcipue multiplicis, quem descripsi, de causa.

Lignum quidem durum est & venis rubris distinctum, ut tessellatis operibus inservire possit, sed mutatur color sensim in brunum & parcius ad opera lignaria vel scriniaria experitur.

Fructus) drupa est, constructa ex cuticula glabra, glaucore tecta, facile deglubenda, carne succosa molli venosa, & nuce compressa scabra, bivalvi, intra quam nucleus figuræ Amygdalæ arillo bruno vestitus. Maxime palato placet ista fructus Varietas, quæ *Reino-claude* audit. Reliquæ bene multæ ætate adolescente & declinante crudæ eduntur, & quum gulæ lenocinium afferunt, effectus simul præstant, quos de fructibus horæis generatim laudavi, licet minus refrigerent minusque putredinem coerceant, quam istorum multi, quoniam Pruna dulciora sunt, & copiose ingesta facilius alvum movent. Usui medico tres præcipue Varietates destinantur.

1.) Pruna gallica). Hisce Pharmacopea Londinensi duce intelligo vulgaris ista oblonga, profunde violacea, ubivis in hortis reperiunda, cui Varietati non audeo in brevitate descriptionum adscribere nomen Bauhinianum vel Tournefortianum, nisi sit Pruna oblonga cœrulea C. B. vel Pr. fructu oblongo cœruleo Tournef.

Hi fructus crudi non solum eduntur, sed & recentes vel soli cocti, vel cum aqua, vino, saccharo, Cinamomo, corticibus Citri, acetarii instar sunt. Copioso liquido cocti jusculum exhibent, cui farinam plebs admiscere solet. Quoniam epidermis violacea est, jusculum coctione enascitur grate rubrum; nam ipsum parenchyma luteolum est. Quidam vero ante coctionem cuticulam deglubunt. Et utroque modo placentis addi solent. Recentes non diu contra corruptionem servari possunt; unde varia arte præparantur. Vulgatissima est, qua siccantur in furno, nuce vel relicta vel exenta. Sic in jura vocantur vel acetaria, item placentas. Gratum & salubre jus est, quod Prunorum siccorum coctione cum hordeo perlato vel aliis granis comminutis fit, Cinamomi miscela palato tanto magis arridens. Condiuntur & aceto, saccharo, Cinamomo, Caryophyllis. Rob quoque memorandum est, coctione protracta sub continua agitatione paratum, cui multi baccas Sambuci vel Pyra sub coctione addunt. Saporis certe non ingrati, licet plebi plerumque & famulitio usu veniat. Gratoris saporis æque ac coloris luteoli est illud Rob, quod ex Prunis cuticula sua exutis densatur. Taceo fercula multa, in quibus coquinaria ars illa adhibet.

Cocta Pruna eaque antea exsiccata utiliter iis suademus, qui siccioris alvi sunt. Laxans hæcce vis juri præcipue inest, unde & quibusdam loco vehiculi in Rheo vel alio purgante capiendum est. Sed & purgandi potentia ferculis variis dictis debetur, modo copiosius ingerantur. Hancce & præstant præparata quædam in officinis obvia, dein recensenda.

2.) Pruna Damascena). Prunus fructu magno dilute violaceo. Du Hamel *des Arbres fruitiers* T. 2. p. 98. Tab. 15. Ex inferiori Gallia transferri solent hæc Pruna siccata & bellariis in mensa secunda annumerari, dulciora longe & gratiora, quam vulgaris nostra. Nomen Catharinæ quidem in Svecia & Germania a multis obtinent, non confundenda tamen cum *la Sainte Catherine* Gallorum (Du Hamel *Traité des Arbres fruitiers* T. 2. p. 109. Tab. 19.). Rarissime servantur in officinis, & facile iis pro usu medico carere possumus, prostantibus Prunis istis vulgaribus.

3.) Pruna Brignolensia), item Pruneolæ), *Brignola* α, Linn. Pruna ex flavo rufescentia mixti saporis gratissima. C. B. Prunus fructu parvo ovoidali e viridi albido maculis rubris

rubris ad solem distincto, Perdrigon blanc. Du Hamel *Arbr. fruit. T. 2. Tab. 8.* Meyer *Pomona Franco. Vol. 1. p. 145.* Fructus crudus cum voluptate editur, sed magis inclaruit nomine *des Bruignolles* (Svet. *Bruneller*), quæ vox pagum Gallo-provinciæ Brignoles respicit. Ibi etiam hæc Pruna enucleata ad solem exsiccantur, & in cistis exiguis longis ligneis pene compressa ad externos transmittuntur. Sanis quidem præcipue in juribus, acetariis, placentis usui sunt, & dulcedine cum grato acore juncta antistant vulgaribus Prunis; sed ægrotis in acutis, præcipue quando alvus mollienda est, egregie quoque conveniunt. Sicim hydropicorum ore retenta levant.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulpa Prunorum). *Pb. W. p. 142. Pb. Dan. p. 214.* Pruna cocta per cribrum transiguntur & ad spissitudinem mellis densantur. Laxans quidem sed debile, ut miscelam efficaciorum requirat, cujus generis sunt.

Pruna laxativa). *Pb. W. p. 135.* quæ ut Passulæ laxativæ a foliis Sennæ plurimum virtutis repetunt, hodie insueta.

Electuarium lenitivum Florenzolæ). *Pb. W. p. 47.* cui supra (*Apparat. med. P. 2. p. 318.*) prætuli istud secundum *Pb. Lond. p. 97,* & adhuc magis aliud, secundum *Pb. Edinb. p. 77.,* paratum.

Pbram. ACACIÆ NOSTRATIS. Ph. Germm. & SVEC. PRUNI SYLVESTRIS Ph. Edinb. & Lond. Flores, Fructus, Cortex, Radix.

376. PRUNUS SPINOSA; pedunculis solitariis, foliis lanceolatis glabris, ramis spinosis. Linn. *Spec. pl. p. 681.* Prunus sylvestris C. B. Icon: Regnault *Botan. Le Prunelier.* Frutex humilis, in dumetis & locis apricis creber,

Pro sepibus vivis eam adhibere vulgare est, cui quidem fini ob copiam & densitatem ramorum spinasque hic frutex non ineptus, sed ob repentes radices molestiam faceffit & adeo reprehendendus, quod spinis ejusdem lana ovium illum tingentium facile adhærescat, & trunci vetusti frigore facile pereant. Abscissi rami in salinis suspenduntur, ut decidens aqua lapideas tuas partes affigat. Hisce ipsis & teguntur sepes exsuccæ & humiles, vel iisdem pertextuntur.

Flores), quo nomine calyx petalæque cum reliquis internis partibus intelliguntur, dum recentes sunt, suavem odorem spirant, quem & aquæ tam destillatione quam infusione erogant, qui autem siccando omnino fere perit. Sicci sabamari sunt, qui sapor pariter infundendo in aquam transit,

fit, & in extracto utroque sese manifestat. Extractum aquosum ponderis dimidium florum constituit (Spielm. *Chem.* p. 100.). Refina, quartam florum partem æquans, nigra, salini & amari saporis est, & citissime aeris attacku deliquescit (Spielm. & Lachausse *Diss. Acac. officin. Hist.* p. 10.). A medicis ipsis raro hi flores præcipiuntur. Sed ex longa annorum serie ut domestica medicina tam ad alvum movendam, quam ad liberandum corpus ab inquinamentis per hiemem collectis verno præsertim tempore recentes, per aliquot dies usurpati, invaluerunt. Pro hisce scopis macerantur flores aqua, sero lactis, vino diluitori, vel cerevisia, & infusum saturatius ebibitur (Io. Bauh. *Hist. pl. Tom. I. P. 1.* p. 196. Fr. Hoffm. *Diss. de præstantia remed. domest.* §. 26.). Sed tenellos potius purgant quam robustos, nam & pondus uncia una majus aliquando levem modo evacuationem præstat (Io. Bauh. *l. c.*). Infusum aquosum, saccharo edulcatum vel in syrupum redactum infantibus præcipue opportunum declaratur (Lewis *M. m.* p. 468.). Huic nominatim ætati jam Wittichius (apud Io. Bauh.) flores commodos censuit, sero lactis maceratos. Tanquam scabiei medela insuper hipsi proponuntur (Fr. Hoffm. *l. c.*). Sunt & præparata varia, quæ ilios memorabiles reddunt, quæ vero infra suo loco significabo.

Fructus) drupa est rotunda Cerasi mediocris magnitudinis, coerulea, pulpa viridi, nuce subrotunda, intra quam nucleus albus saporis subamari & grati, ut in Cerasis. Sapor carnis in fructu immaturo acidus & valde austerus est. Mitior, postquam gelu correptus maturuerit, ut & plebs vel infantes non dubitent tum fructus aliquot ingerere. Succus pulpæ adeo viscidus est, ut nonnisi aqua adjecta ille exprimi queat. Maturus fructus acetarii genus plebi suppeditat, constans ex Pyris semicoctis, Prunis hisce per strata alterna dispositis & jure Pyrorum cum semine Sinapi & aceto contrito perfusis. Majoris momenti est vinum istud, quod vino gallico, Prunis hisce una cum nucleo conquassatis superfuso, paratur. (Encheiresin facile imitandum lege in Münchh. *Hausvater T. 3.* p. 126. *sqq.*). Hoc, si probæ notæ est, odore æque ac sapore vinum Cerasorum ob nucleos conquassatos æmulatur, & grata rubedine ex cuticula tingitur, nec nisi largius potum inebriat. Viscida succi indoles ejusdem fermentationem non impedit, sed prohibet, ne illi iusto terminos poni possit, hinc pergens ultra limitem in decolorem & inspidam yappam vertitur (Spielm. *Diss. cit.* p. 5.). Deluevit horum fructuum ad vinum pendulum corrigendum applicatio (Jo. Bauh. *l. c.* Linn. *Fl. Suec.* n. 432.), qua scilicet vel recentes vel siccati prægressa contusione vino immittuntur, cum eodem agitantur & vase per

per octu vel decem dies obturato novam fermentationem subeunt, unde partes viscidæ fundum petunt. Nam breviori via claritatem deperditam vino restituere hodie novimus.

Stipticæ naturæ esse fructum, non opus est testimonio Veterum confirmare, quorum quidam, ut Dioscorides (*Mat. med. Lib. 1. cap. 173.*) fructus post maturationem exsiccatos, vel cum sapa decoctos, commendarunt, & in alvo laxa coercenda, & instar collutorii in catarrhalibus affectionibus uvulæ, tonsillarum, gingivarum, adhibuerunt. Hodie vix alio de fine a pharmacopolis colligitur, quam ob succum inspissatum (de quo infra).

Cortex). Uncia ejus una aqua decocta præbet liquidum grate rubrum saporis austeri, quod ipsum inspissatum extracti drachmas tres & dimidiam valde austeri erogat. Spirituosi extracti scrupuli fere quinque ex uncia una corticis eruuntur (Coste & Willemet *Essais sur quelques plantes indigenes* p. 68.). Olim ad curandas febres intermittentes inclaruit cortex. Hunc, ex radice quidem detractum, in decocto, infuso vel vino medicato magni, ob vim febrifugam, fecit Nebelius (in *Act. nat. Cur. Vol. 5. Obs. 116. p. 395. sqq.*), ejusque decocto large hausto, puerum quartana pertinaci confictatum, nec a cortice peruviano levatum, rediisse cum valetudine in gratiam memorat. Favent pristinae laudi experimenta quatuor ell. Coste & Willemet felicia, quorum tria tertianæ, unum quotidianæ sanatæ exemplum suppeditant; scilicet vel drachmæ ejus duæ in decocto repetitis vicibus datæ, vel casu quotidianæ pulveris drachma una & dimidia cum florum Acaciæ infuso semihorario ante paroxysmum quatuor diebus ingesta; vel drachma una pulveris, mellis ope in pilulas redacti, quavis sexta hora per tres dies capta est. Non vero addunt doctissimi viri mox indicati, an cortex iste radici præcise insederit.

Radix) attenuata, cortice vestitur ex fusco rufo valde adstringente & insigniter amaro, intra quem lignum rufescens levius adstringens. Hæc asthmatis quidem tam humidi quam alius remedium sistitur, quo sine autumno & hieme effodere illam suadetur & leviter rasam ad decoctionem adhibere (Trumpf in *Commerc. Nor. 1741. p. 226.*). Sed ulteriori experientia res merito, antequam illi fides habeatur, submitienda. Vis adstringentium in pellendo calculo hac quoque radice confirmatur. Ejus efficacia inter alia iterata experimenta calculus vesicæ magnitudine fabæ in puero quinquenni expulsus fuit (Kramer in *Commerc. Nor. 1735. p. 44.*).

F R Æ P A R A T A.

Aqua florum Acaciæ). *Pharm. pleraque*. Destillatione florum recentium cum aqua fontana. Odorem, quem dixi, florum absunt, sed non diu servat. Vis eccoprotica, quam Valerius Cordus illi adscripsit, æque fallax est, ac resolvens in doloribus laterum, auctoribus Hieronymo Brunsvicensi & Trago illi tributa. Superfluorum igitur numerum auget.

Syrupus florum Acaciæ). *Pb. Würt. p. 202.* Est infusum florum recentium saccharo rite coctum. Vires purgantes anthelminthicæ, resolventes, antepilepticæ, adhuc valde dubiæ, quæ tamen multos olim tenuerunt. Mixturas purgantes hodie adhuc aliquando intrat, consuetudinis potius quam virtutis veræ ratione habita.

(Succus Acaciæ nostratis s. Germanicæ s. Prunorum sylvestrium). *Pbarm. W. P. l. p. 133.* succum e fructibus maturis expressum desiderat, lento igne in vase fictili inspissatum; *Ph. Edinb. p. 67.* fructus immaturos, idque jure, utpote magis adstringentes, requirit. Vel in tabulas formatus vel vesicis inclusus servari solet. Substituitur sæpe succo Acaciæ veræ s. Aegyptiacæ. Uterque quidem insigniter adstringit, sed indigenus succus durior est, ponderosior, coloris profundioris, saporis acrioris, & eo quoque differt, quod spiritu vini æque ac aqua plurimum solvatur, quum contra ea succus Acaciæ veræ spiritu vini sese subigi plane non patiatur (*Lewis M. m. p. 468.*). Raro hodie in formulis versatur, olim ad profluvia alvina sistenda a scrupulo uno ad drachmam, & in gargarismis, haud infrequens.

Conserva Prunorum sylvestrium). *Ph. Lond. pag. 25.*

A M Y G D A L U S.

LINN. *Syst. veget. p. 385. Gen. pl. p. 248.*

Pharm. PERSICÆ Fructus, Nuclei, Flores, Folia.

377. *AMYGDALUS PERSICA*; foliis serraturis omnibus acutis, floribus sessilibus solitariis. Linn. *Spec. pl. p. 677.* Persica molli carne & vulgaris, viridis & alba. C. B. Arbor ignotæ patriæ, etsi nomen ex conjectura Persiam significet. Nec satis certo evinci potest, an Veteres, quam nos intelligimus arborem, cognoverint. Περσικὴ μύγδαλον Dioscoridis a Περσικῆ Theophrasti distinguitur, sed de utraque merito dubitatur, an sit nostra.

In temperiori Europa vero ubivis jus civitatis obtinuit, ob diversitatem, venustatem & gratiam præcipue fructus, etsi

etfi & floris, qui in Varietate quadam, (Persica flore magno semipieno Du Hamel *Arbres fruitiers* Tom. 2. p. 42. Tab. 30. Mayer *Pomona Francon.* Vol. 2. Tab. 3. 4.) plenus est, color jucunde rubellus & frondium figura & nitor jure in censum trahi possint. Tantum vero laboravit horticultura in hacce arbore perficienda, ut ill. Du Hamel (*Arbr. fruit. l. c.*) 43 Varietates recensere potuerit, Mayerus quidem 32, quorum hic pleraque tanta elegantia depingi curavit, ut fructuum imaginibus nihil fere desit, nisi sapor. Non spernenda propagatio hujus arboris est per nuces, quæ sæpe æque bene succedit, ac altera per inoculationem, ad quam trunci Prunorum vulgo eliguntur, licet & huic fini trunci Amygdali, Armeniacæ & Persicæ villioris, conducant. Quomodo colantur optime exposuit cl. De La Combe in *Traité de la culture des Pêchers*, cui utilia quædam Hamellii consilia adduntur. Quoniam tenerioris hæc arbor natura est: pleræque Varietates tutamine parietis meridiei obversi indigent, qua ipsa statione & maturatio fructuum acceleratur. Hinc & flabelliformis figura convenientissima, tanto magis quum sub hac aulæis ad frigoris injurias arcendas obvelari possit.

Fructus), qui drupa subrotunda est, uno latere sulco notata, constat epidermide facile separabili, in plerisque Varietatibus tomentosa, in una (Nucipersica G. B. *Brugnons* Gallis, *Nectarines* Anglis) glabra & nitida, carne succosa & nuce ovata crassa dura lacunosa, intra quam nucleus ovatus utrinque compressus arillo ferrugineo medulla nivea.

Fructus multiplex discrimen ansam præsertim Varietatibus constituendis dedit, quarum singulæ a Gallis, ut apud quos cultura præcipue olim successit, peculiari nomine instruuntur. Aliæ Varietates respiciunt vel præcocius vel serius maturationis fructus tempus; aliæ magnitudinem ejus; aliæ colorem carnis, flavescens, aureum, album, viridem, sanguineum, rubrum, vel venas ejus rubras vel rubedinem ejus prope nucem; item colorem cuticulæ obscure rubentem, albidum vel partim dilute rubentem, partim album; superficiem villosam, glabram, verrucosam; formam fructus; carnem duram, mollem, siccioram, succosioram; saporem dulcem vinosum, ad Armeniacam accedentem; adhæSIONem nucis vel tenaciorem vel laxiorem; magnitudinem floris vel proportionem inter hunc & fructum; foliorum diversitatem, rel. Plures Varietates palato placent. De sapido autem fructu requiritur, ut cuticula non valde villosa sit, facile separari possit, carnis massa quoad nucem insignè volumen habeat, hæc ipsa succo abundet & deliquescens in lingua saporem gratum vinosum præ se ferat. Maturitas cognoscitur colore & separatione a ramulo quasi spon-

tanca, manu dum in arbore comprehenditur. Inter fructus horrentes, quos clima temperatius producit, gratia facile primarius est, ut doleas decerptum vix per duas hebdomades absque corruptela servari posse. Maxima quantitate crudus editur, & solatium præbet urgente serio copiose ingestus. Quoniam multum succi vehit, tanto magis humediat & diluit, in ceteris vires reliquorum fructuum horæorum (V. supra p. 87. *sqq.*) æquans. Non curamus opprobrium Galeni, succum noxium illi adscribentis, nec Nicandri, qui venenatum pronunciat, quum speciem aliam subsuisse dubitari nequeat; nec scholæ Salernitanæ convicium nos moratur; inter cibos melancholicos primas illi adsignantis (Cap. 7.). Abusu flatus excitare, debilitare primas vias & diarrhœam ciere, nemo mirabitur. Addere saccharum vel aroma sub esu nonnisi in villioribus fructibus opus est. Colquere eum, condire saccharo vel aceto, vel spiritu vini, docet ars coquinaria & dulciaria; sed in hisce præparationis modis gratiam suam Persicæ plurimam partem perdunt.

Nucleis) sapor nucleorum Cerasi competit. In medicina hodie rarioris usus. Quum oleo scateant, ut alia semina ejusdem naturæ, lubricant, involvunt, relaxant. Quibus finibus locus illis in emulsionibus concedi potest.

Flores) & calycem & corollam comprehendunt cum generationis partibus. Ob calycis connubium non mirabitur botanicus communes inesse vires hisce & Foliis). Utraque pars cum amaritie aroma junctum habet, & odore æque ac sapore accedit ad folia Laurocerasi, vel, si malis, ad Amygdalas amaras. Venenum recondi in hacce familia, vel hinc exemplis constat. Quod ad Persicam attinet, flores ejus aqua destillati septimam circiter ponderis sui partem erogant liquidi albi, dulcis &, instar nuclei Persicæ, fragrantis, quod paucis guttis instillatum insignem quantitatem aliorum liquidorum sapore dicto imbuunt (Boulduc *Mem. de l'acad. d. sc. de Paris* 1714. p. 37. .) Flores uti & folia alvum purgant & vermes necant, pro infantibus præcipue usitati, ad quos scopos conducit infusum florum vel teneriorum foliorum exhibere, ita e. c. ut recentium florum uncia dimidia vel siccatorum drachma una pro dosi sumatur. Studiose in hacce virtutes inquisivere cll. Coste & Willemet (*Essays de matiere med. indigene* p. 32. *sqq.*) experimentis adeo in quinquaginta hominibus institutis. Verno tempore nimirum folia tenella sollicitè siccantur & horum uncia dimidiæ ad sesquialteram aquæ communis libra dimidia (demiseptier) per noctem infunditur, succedente mane ebullitione bis vel ter iterata; colato liquido uncia una syrupi florum Persicæ, vel nisi adsit, exiguum cochleare mellis additur: & hoc quidem pro una dosi. Si folia recentia adhibea-

hibentur, dupla dosi opus est. Ægrius quoque alvum movent folia autumnò lecta. Hæc medicina verminosis imprimis convenit. Ad expellendos vermes e re quoque est, die antea extracti aquosi gemmarum, pulvere florum siccatorum commixti, unum vel duos scrupulos pro dosi exhibere; unde in homine quindecim annorum per alvum vermes longi teretes sexaginta secessere, unus paullo post extractum ingestum per os (*l. c. p. 33.*) ascendit. Sunt, qui loco Theræ Chinenfis infuso diluto foliorum Persicæ utuntur, nam saturatius amarore displicet; sunt, qui cum lacte coquunt, ut emulsionem Amygdalarum referat (Degner in *Bressl. Ver- sucho 1724. May p. 562.*).

P R E P A R A T U M.

Syrupus florum Persicorum). *Pb. W. p. 216.* Ex infuso florum recentium aquoso & saccharo. Pro tenellis ad vomitum ciendum; adultioribus alvum movet. Vermes quoque ejicit. Dosis a drachma una ad unciam integram.

Pharm. AMYGDALÆ dulces. amara.

378. *AMYGDALUS COMMUNIS*; foliis ferraturis infimis glandulosis floribus sessilibus geminis Linn. *p. 677.* *Α'αυγδα- λια & Α'αυγδαλν. Sp. pl.* Diosc. Optimum in nostrum scopum judico, hanc speciem in duas primarias Varietates dispescere. Harum una ^a, *Amygdalus dulcis*, nucleo dulci, cujus illa quidem arbor præcipue placet, quæ *Amygdalus dulcis* putamine molliori. C. B. *Amandier à coque tendre* vel *Amandier des Dames*. Du Hamel *Arbres fruit. T. I. pag. 120. Tab. 1.* Mayeri *Pomona Francon. T. I. Tab. 5.* florem repræsentans. --- Altera ^β, *Amygdalus amara*, nucleo amaro, *Amandier à fruit amer*. Du Hamel *l. c. p. 123.*

Arbor mediocris staturæ, in septentrionali Africa spontanea. Sed collitur copiose in Gallia australi, Hispania, Italia, Sicilia (*Sestini Lettero della Sicilia, Vol. 3. pag. 77. sqq.*) indeque haud exiguo lucro ad externos transfertur. Germaniæ clima quoque fert arbor regionibus exceptis septentrioni propioribus & statione Boreæ ventique injuriis patente, nec ad recipiendum calorem solarem satis opportuna. Alias & in hac terra, qua dego, non solum floret floribus eleganter rubellis, sed & nucleos fert edules. Quod quidem valet de *Amygdalo*, cujus putamen durius est; nam altera putamine molliori longè aeris impatientior est.

Prout igitur discrimen obtinet in *Amygdalis* quoad durtiem putaminis: ita & quoad magnitudinem & figuram fru-

ctus vel nuclei, item staturam ipsius arboris. Est & Varietas, fructum succosum gerens, quæ Persicam æmulatur.

In propaganda Amygdalo uti quidem licet satione seminum intra putamen reconditorum, quorum & ea sæpe huic rei idonea sunt, quæ ex regionibus exteris adveniunt. Alias pro hoc scopo hieme fructus intra sabulum pro strata servantur. Quoniam vero sæpe ex feminibus ejusdem arboris Varietates emergunt longe inter sese discrepantes, scilicet fructu mox majori, mox minori, putamine mox crasso, mox tenui, nucleo mox amaro, mox dulci: præstat ramulum nobilis arboris inferere vel trunco ex feminibus prognato, vel Prunis vel Persicis vel Armeniacis. Solum requirit leve, porosum, arenosum, & stationem vel meridiei vel orienti soli obversam. Erectus situs plerumque illi conceditur, etsi flabelliformis figura spem maturationis certioris excitet.

Vetustissimo tempore jam cognita arbor, nam in veteris fœderis libris multoties ejus mentio fit. Apud Græcos, Theophrastum, Hippocratem, non uno loco ejus mentio fit. Quum Cato fructus nuces Græcas vocet: vix ejus tempore in Italia obvenisse probabile (Conf. Plinius *Lib. 15. cap. 22.*). Ceterum antiquitatem Amygdali ulterius persèqui tædet, quum hoc opere jam egregie persunctus Jo: Bavinus (*Plant. Hist. Tom. I. p. 174. sqqq.*) sit.

Lignum Amygdali quamvis prædurum & subinde grati variique coloris est, nec scipionibus inidoneum; fructus tamen illa unice fere de causa colitur.

Fructus) ovatæ figuræ, complanatus, versus basin latior, longitudinis decem linearum ad pollicem sesquitertium, consistat extrinsecus epidermide viridi villosa & carne sicca amara vel insipida latitudinis lineæ, quod ipsum tegmen primum secundum longitudinem ad latera sulco notatur, dein alterutro latere dehiscit. Latet intra hoc nux, cujus putamen mox crassius & durius, mox tenuius & fragilius, extus sulcis & foraminulis pertusum, uno extremo acutum, altero obtusum & fovea instructum, alterutro latere marginatum. In duas partes ad latus dissilit, intra quas semen ovatum complanatum pellicula bruna lineis elevatis & pulvere flavescente & resinoso notata, quæ si deglubitur, nucleus bipartibilis in apice corculum gerees in conspectum venit. Scatet hic olei copia. Hoc in causa est, cur Amygdalæ tam facile rancescant. Aliam vim illis affert mordax fames insecti cujusdam, quod sæpe medullam destruit relicta membrana, qua vestitur, integra. Transferuntur ad nos Amygdalæ vel intra suum putamen reconditæ, quod si molle, *Krackmandlar* Svecis illæ dicuntur, vel ab eodem liberatæ.

I. *Amygdalæ dulces.*) Ardent facile igni admotæ flamma clara, quæ nihil fuliginis emittit, nisi extincta. Destillatione *Amygdalarum non decorticatarum* in aqua facta, hæc ipsa odorem florum *Acaciæ* spirat (*Juch Diss. de Amygdal. p. 20.*). Ob mucilaginosam materiem, quæ cum oleosis & terreis partibus in *Amygdalis* juncta est, hæc ipsæ tritura camphoram, resinam *Jalappæ* aliaque resinosa, subigere & aquæ miscibilia reddere valent. Pro usu medico pariter ac œconomico exui plerumque solent nuclei epidermide sua, quod sit easdem aquæ fervidæ immittendo; ne alienus sapor adhærescat, & ut incommoda varia vitentur; *decorticato* tum dicuntur. Nuclei dulcis sapor facit, ut & ante perfectam maturitatem instar cupediarum edantur &, quod frequentius, bene maturæ. Sic variis ferculis præcipue ex placentarum genere & bellariis adduntur varieque saccharo incrustantur. Quocumque autem modo *Amygdalæ* ingerantur, meminisse convenit, copiosius captas oleosa natura labefactare ventriculum, digestionis vires pessumdare, rancidos ructus sodamque excitare. Non diffitendum tamen nutritias partes continere & etiam sub esu medicas virtutes impertire, quæ ab aliis oleosis consequuntur, quas aptius paulo post quando de emulsione & oleo *Amygdalarum* sermo erit, recenseri posse arbitror. Ustulando vero *Amygdalas dulces* cum eadem quantitate amararum, utraque decorticatas, et dein easdem triturando species *Coffeæ* paratur; item, si *Amygdalis* post ustulationem contritis *Caryophylli*, vel aliud aroma adduntur cum lacte, æmulus *Succoladæ* potus obtinetur (*Breslaver Versuche 1719. Dec. p. 746.*). Alii placuit in imitationem veræ *Coffeæ* fecali torrefaciendo, ad oleosam illi naturam conciliandam, *Amygdalarum* sufficientem quantitatem addere, unde potus exotico plane similis evasisse fertur (*Dillenius in Ephem. nat. Cur. Cent. 3. & 4. p. 345.*).

Pellicula bruna subacris amaricans, vellicat fauces ad tussim, & raucedinem ciet. Spiritu vini macerata hunc tingit grata rubedine.

Loco hujus *Amygdali* in *Rossia* etiam usu venit *Amygdalus nana*, foliis basi attenuatis. *Linn. Spec. pl. pag. 677.* *Mayer Pomona Francon. T. 1. Tab. 6.* sed absque flore; *Du Hamel Arbres fruitiers T. 1. pag. 124. Tab. 3.* qui nucleum amarum describit. Frutex exiguus, in australioris *Rossia* & *Sibiria* plagis spontaneus, hortos nostros floribus suis verno tempore exornat, nondum vero fructus mihi tulit. Extra *Rossiam* nuclei nondum invalere. *Ibidem* vero in officinis etiam oleum exinde expressum servatur (*Pb. Ross. p. 104.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Amygdalæ aqua contusæ lacteam illam reddunt, relicta parte indissolubili. Emulsio) hujus generis non diu servari potest, quum facile aciscat, cremoracea materie in superficie ascendente. Additum illi acidum mox eandem in coagulum, fere ut lac animale, vertit. Potulenti genus emulsio amygdalina constituit æstate, quod additis aliquot Amygdalis amaris, vel analeptica aqua destillata, ut aqua florum Naphæ, Rosarum, & saccharo tanto gratius capitur. Vix vero sitim fallêt, nisi nitro adjecto. Saturatio etiam pro medicamento est. Quorsum Emulsio communis) *Pharm. Edinb. p. 58.* In hac Amygdalarum dulc. uncia una cum aquæ fontanæ libris duabus subacta & colata continetur. Secundum indicationes omnino plus Amygdalarum fumere convenit. Utimur hisce emulsionibus diluendi scopo ad stimulos acres obtundendos, fibras strictas relaxandas, turbatum a stimulo somnum restituendum. In acutis itaque præcipiuntur, stranguria, calculosis affectionibus, pervigiliis. Non facile vero eas suctis mixturis antifebrilibus, sale medio saturis, in acutis substituo, quum & hæ efficaciares sint, & emulsionem protractiori usu ventriculum labefacient.

Emulsio arabica). *Pb. Edinb. p. 58.* Pro hac, emulsioni supra dictæ Gummi arabici dimidia uncia additur.

Oleum Amygdalarum dulcium), quod unguinosæ naturæ est, copia insigni Amygdalis insidet, non vero semper eadem. Quo recentius collectæ, eo plus aquosarum partium & mucilaginosarum includunt, & pro ea proportione tanto minus oleosarum. Plus quoque eruitur expressione, quam calor adjuvat, quam frigida, ut de jactura olei succis adhærescentis nihil dicam, quæ tamen ad pondus facile redigi potest. Prope ad dimidium totius ponderis Amygdalarum oleum accedit. Libræ quinque & dimidia Amygd. frigida expressione libram unam cum sex unciis olei dedere, & calefactis dein Amygdalis libræ $\frac{3}{4}$. Aliis encheiresibus ex libris earum triginta olei libræ undecim ad tredecim cum dimidia elicita (*Dehne in Crell chem. Journ. P. 3. p. 33. sqq.*). Utimur vero pro expressione olei amygdalis non decorticatis, contusis.

Pharmacopœe Anglicanæ, Londin. p. 30. Edinb. p. 92. expressæ caloris præli adjumentum vetant. Svecica p. 92. & Rossica p. 104. autem levem ejusdem calorem concedunt; Würsenb. p. 121. gradum non definit. Ast verum est, facilius rancescere oleum caloris ope erutum, sive in vase servetur, sive per os ingeratur, quam alterum, quod ideo pro usu

interno præstat, licet cariori pretio veneat. Tanto minus concedi debet, leniter torrefieri contufos nucleos, antequam sacco indantur, vel infundi sacco aquam calidam, ut folliculi oleofi emolliantur & solvantur. Gratia antistat reliquis oleis expressis & subdulce est, non omnino limpium. Coit frigore 8. vel 10. gr. Fahrenh. Mucilago, ex æqualibus partibus gummi & aquæ, olei quatuor partes subigit. Miscibile quoque illud cum aqua reddit albuminis vel vitelli ovi connubium. Gratissimum est omnium oleorum, dulce, blandum. Ob emollientem, relaxantem, lubricantem, involventem & blande antispasmodicam vim in tussi, stranguria, doloribus nephriticis, alvi obstructione, colicis spasticis, doloribus post partum, haud raro capitur. Largiori copia ad aliquot cochlearia quin uncias duas vesperi vel mane ingestum necat vermes & symptomata, quæ creant, lenit, ut alia ejus cognationis olea (V. Fr. Hoffm. *Suppl. med. system. de morb. inf. a. 10. de verm.*). In eclampsia ab alvo obstructa præsentaneum quidem levamen affert, sed protracto usu debilitat primas vias & novæ obstructioni occasionem suppeditat (Rosenst. *Barnsjukd. p. 50.*). Ita & in torminibus infantum specie salutis sæpe imponit. Nam licet subinde dolores sopiat involvendo acidum & nervos obtegendo, vitiosa relaxatione eisdem resuscitat, quin ad rachitidem corpus disponit & variorum pertinacium affectionum cutis causa existit (Tiffot *Avis au peuple p. 462.*). Restringendus igitur olei hujus apud infantes usus, quo ipso male prodigæ multis in locis foeminae sunt. Multiplici ceterum ratione oleum hocce capitur, vel solum, vel in linctu, vel subactum variis, quæ dixi, additamentis cum aqua.

Furfures, post expressionem olei in saccis residui, fervant tantillum olei, ut & hi aquæ lacteum colorem afferant. Abstergunt fordes manuum, easque, emolliendo cutem, nitorem illi conciliant.

Morsuli Imperatoris). *Pb. W. pag. 118.* Morsuli antimoniales Kunkelii) *l. c. p. 119.* aliisque bonam portionem Amygdalarum dulc. recipiunt.

Syrupus amygdalinus). *Pb. Dan. p. 251.* Emulsioni saturatæ ex Amygdalis dulcibus & aquis analepticis factæ saccharum additur. Iste *Pb. Svec. p. 118.* recipit & Amygdalas amaras & decoctum Hordei. — Gratus uterque & similis nomine Syrupi emulsivi) in *Pharm. Germanicis* occurrunt, etsi descriptio in dispensatoriis non obvia. Mixturis additur ob gratum saporem, item ad subigenda varia vim aquæ eludentia, de quibus supra, adhibetur.

II. AMYGDALÆ AMARÆ.

In Amygdalis nucleo amaro pariter Varietates nonnullas obviæ, putamine molliori, fructu majori & ea, quam Du Hamel *Amandier à fruit amer* vocat etc., de quibus omnibus ill. hujus viri *Traité des Arbres fruitiers* (loc. cit.) legas. In hisce (excepta Varietate novissime denominata, quæ in floribus magnitudine & figura fructus singularia quædam habet) non aliud discrimen apparet ab Amygdalis variis dulci nucleo, quam quod in sapore diverso latet, ita ut nec aspectu nucleo discrimen ullum appareat. Dixi defectu culturæ Amygdalas dulces amarescere. Veteres jam varias encheireses edocuerunt, quibus amaræ in dulces redigi possent (Vid. Jo. Bauh. *Hist. pl. Tom. I. p. 179.*). Destillatione Amygdalarum amararum non decorticatarum cum aqua prodit aqua fragrans odoris nucleorum Perficorum vel Cerasorum saporis amari subacris (Zwinger *Fasc. Diss. med. select. p. 136* Iuch. *Diss. cit. p. 20.* Daries *Epist. de Amygdalis & oleo amararum æthereo p. 8.*) Amaraties non insidet oleo expresso, nam hoc æque dulce est, ac quod ex Amygdalis dulcibus eruitur, ut igitur Angli medici arbitrio pharmacopolarum reliquerint, quales Amygdalas pro oleo eruendo eligerent. Residua vero post expressionem pars intense amara, quin amarior, quam ipsa Amygdala. Olei ætherei fragrantissimi, summe volatilis, acris, amarissimi, aqua gravioris, tantillum (ad paucas guttas ex libris quinque Amygdalarum) ex fursuribus relictis, modo non decorticentur, destillatione cum aqua eruitur (Daries *l. c. p. 7. 11.*); hinc ejus sedes in cuticula videtur quærenda esse. Spiritus vini pariter extrahit efficaces Amygdalarum amararum partes (Lewis *Mat. med. p. 48.*).

Suspecta hisce natura inest, ut quibusdam aliis ex hac familia partibus (Vid. supra *Laurocerasus*). Declarant id strages variorum animantium, quibus per os ingestæ. Occidere hæc Amygdalas vulpes Dioscoridi (*Mat. med. Lib. I. cap. 176.*) jam notum, quod idem de vulpeculis confirmat Wepferus (*de Cicuta aquat. p. 244. 247.*), alia experimenta propria & peregrina fide subministrans. Necant & feles (*l. c. p. 241.*) vel saltem graviter afficiunt, nisi grandior sit (*l. c. p. 243.*), sciuros (*p. 246. Ephem. nat. Cur. Dec. I. Ann. 8. p. 184.*), canes, volucres, ciconias, columbas, gallos gallinaceos (*Ephem. nat. Cur. cit.*), pittacos (*Ephem. nat. Cur. Cent. I. 2. App. p. 194.*), fringillas canarias (*Ephem. nat. Cur. Dec. 3. Ann. I. Obs. 156. p. 284.*) aliasque aves (Wepf. *l. c. cap. 19.*). Canum tamen, uti felium, licet majori copia iisdem intrusæ fuissent, non peremtarum quædam

dam exempla exstant (Wepfer). Vomitus quædam bruta, ut felem (Wepf. *Hist.* 6.), & canem (*Hist.* 8.) periculo eripuit. In hisce, quæ vel succubuerunt experimento, vel graviter eodem affecta fuerunt, paullo post, prout nominatim in gallinis, vacillavit gressus, ut tanquam tenu-lenta incederent, caput, & collum torqueri cæpit, in terram prostratio successit (*Eph. n. Cur. Dec. I. Ann. 8. p. 184.*), aliæque manifestæ convulsiones apparuerunt; nec absque clamoribus aliisque dolorum indicibus. In vulpecula aliqua signa inflammati ventriculi adfuerunt (Wepf. *Hist.* 9.), in aliis effusiones bilis, secretio uberior mucii primarum viarum. Alia cito, alia tarde hisce enecta. Effectus ceterum multa similia habent cum iis ex veneno Laurocerasi, ita ut & Wepferus (p. 249.) ingeniose arbitretur, infestas esse hæc Amygdalas ex vi cordis motum imminuendi, suffla-minandi. Virus quidem & citius & efficacius se se manifesta-t, experimentum si sit Amygdalis non decorticatis, attamen & solam nuclei medullam illud comprehendere, effe-ctus deleterii demonstrant (Wepfer). Magmate nominatim post expressionem olei superstitite perierunt complures gallinæ (*Eph. n. Cur. Dec. I. Ann. 8. p. 184.*). Olei ætherici guttula una fringillam intra duo minuta prima post convul-siones necavit (*Daries l. c.*). Eadem quantitas ori ranæ per pennam illita, in mortis periculum illam præcipitavit, quod tamen elusit in aquam conjuncta (*l. c.*). Aqua ex hisce Amygdalis destillata, volatilibus partibus bene impræ-gnata, brutis pariter deleteria est (Vid. supra aqua Ceras.) prout aliquando spirituosii liquores fragrantia earum imbuti hominibus venenati fuerunt (*Lewis M. m. p. 43.*). Minori tamen copia homini hæc Amygdalæ non nocent, ut ex usu pro condiendis cibis vel bellariis evincitur, & potato-rum exemplo, qui spirituosum liquidum ingurgitantes illa-rum aliquot antea ingerunt. Anne ad arcendam ebrietatem? prout jam Dioscorides notavit id contingere a quinis vel se-nis præsumtis; & Plutarchus medicum filii Imperatoris Ti-berii producit, qui hocce præsidio munitus inter quotidia-nas comestiones in bibendo reliquos omnes antecellere va-luit. Ex duodecim tamen Amygdalis amaris captis inebria-tionis sensum expertus est Lorry (*de venenis in Hall. Hist. st. belv. n. 1080.*). Et larga quantitate nauseam & vomitum movent (*Lewis l. c.*). Suspecta hæcce earum natura in causa sine dubio est, quod rarius in formulis occurrant. Ad lotium movendum & vermes necandos (*Conf. Ephem. nat. Cur. Dec. I. Ann. I. Obs. 77. p. 183.*) aliquando in emul-siones receptæ. Valuit aliquando contra febres intermitten-tes pertinaces, Chinchinam eludentes & recidivas, emulsio ad libram unam vel alteram quotidie silente paroxysmo pro-pina-

pinata, sed tartaro tartarifato & melle mixta (Bergii *Mat. med.* p. 413.). Laudantur & vi duodecim exemplorum hæ Amygdalæ contra hydrophobiam ex morfu animalis rabidi, dum nimirum præmissa scarificatione & cucurbitulis impositis aliquot Amygdalæ mane per unam vel alteram hebdomadam comederentur, balneo in auxilium capto, quod tamen subinde omiffum est (Thebesius in *nov. Act. nat. Cur. Tom. I. p. 181.*). Miror brevitatem dictionis in re tanti ponderis, adeo, ut nec numerum Amygdalarum designatum inveniam.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Amygdalarum amararum expressum). Libræ duarum Amygdalarum duodecim uncias olei dederunt (Dehne in *Crells chem. Journ. P. 3. p. 34.*). Sapore ab altero dulcium non differre, jam indicavi. Tardius vero rancescit altero. Solent ejus aliquot guttæ meatui auditorio contra surditatem a cerumine aurium temporis mora indurato instillari, ut hoc ipsum solvatur. Sed portio ceruminis oleo huic immissa sub calore corporis naturali nec colorem olei mutat, nec propriæ tenacitatis mutationem subit. Aqua contra ea facillime solvit cerumen, tantoque citius, quo illa calidior est (Haygarth in *med. Obs. and. Inquiries Vol. 4. pag. 204.*).

P U N I C A.

LINN. *Syst. veg. p. 385. Gen. pl. p. 248.*

Pharm. GRANATI Pomum, unde GRANATI vulgo s. MALICORII Ph. Ed. Cortex, GRANATI Semen, BALAUSTRIORUM Flores.

379. PUNICA GRANATUM. foliis lanceolatis, caule arboreo. Linn. *Spec. pl. p. 676. α*, Malus Punica sativa. C. B. Icon: Du Hamel *Traité des arbres T. 2. p. 193. 196.* Regnault *Botan. Le Grenadier à fruit*; item in Jo: Mill. *Illustr. Syst. sex. β.*, Punica flore pleno majore Tournef. Arbor exigua, in Europa australi, nominatim in Lusitania, Hispania, Gallia inferiori, Italia, item in Mauritania, indigena. Crescit solo sicco & statione calida. Ubi asperior hiems, per hanc in hibernaculo servatur, æstate gratia florum phœniceo colore tinctorum oculos recreans, præcipue si pleni sunt. Apud nos præcox florum delapsus fructuum maturitatem frustratur. In Anglia hi quidem justam

Itam magnitudinem assequuntur, sed saporis jucunditate destituuntur (Miller's *Diēt.*). Multiplicantur ramis depactis vel radicum furculis, item per semina. Ut vero sapidior fructus fiat, insitione opus est.

Theophrasto & Dioscoridi arbor ejusque fructus dicitur Πῶξ; Hippocrati arbor audit Σιδῆ, unde cortex fructus Σιδῆτος vel Πῶξος. Flores Punicæ fativæ autem Dioscoridi & Galeni Κότινοι vocantur.

Fructus), cujus anatomen instituit Putius (in *Com. Bonon. Tom. 2. P. 2. Tab. 1. - 5.*), pomum constituit subrotundum magnitudinis mali Aurantii, sursum ex reliquiis calycis coronatum dentibus quinque. Cortex ejusdem externe rubicundus, interne luteus, coriaceus est & crassitie & tenacitate. Intra hunc pulpa rubra, succo per membranulas pellucidas scatens, novemocularis comprehenditur, ejus loculi seminibus oblongis angularis duplicis ordinis referti, quæ ipsa, extus succosa, sub arillo duro medullam amaricantem includunt. Pulpa integri pomi vel seminum, si fructus maturitatem attigit, grate acido-dulcis est, & fugitur, ubi proflat, copiose. Sic beneficia eadem præstat, quæ alii fructus succosi æstivi.

Veru extra patriam ratio potissimum Corticis) habetur, qui succus est & diffractus servatur. Sunt, qui nomen Malicorii a coriacea ejus natura vel aptitudine coria perficiendi (uti Plinius) derivant. Sapor corticis austerus, amaricans. Ad efficaciora adstringentia pertinet & gallis vi propius accedit. Aqua ex hocce extractum paratur, quod dimidium fere corticis pondus constituit & valde austerum est; spiritus vini autem tantillum modo elicitur (Lewis *M. m. p.* 299.). Ut similia adstringentia alia nonnunquam gargarismata intrat. In epithemate aliquando eo utimur ano vel vagina prolapsa. Internus usus in hæmorrhagiis vel serolis alvi profluviiis coercendis evuluit, non satis fidus tutusque. De vi ejus coria denlandi jam dixi.

Semen). Pulvis nucleorum portiuncula thuris mixtus & aqua Rosarum bibitus duplici exemplo fluorem album mulierum curavit. Frustra vero tentatur in inveterato malo. Hæc quidem Putius (*Comment. Bonon. Tom. 2. P. 2. p. 47.*) in re gravi justo brevior.

Flores) tam ex calyce quam petalis constant, & vulgo seliguntur pleni. Cl. Lewis tamen & concedit flores arboris feræ, quæ grandiozem corollam etsi simplicem gerit. Mitius hi adstringunt cortice, ceterum, ut ille, parcioris usus.

P R Æ P A R A T A .

Syrupus Granatorum). *Pb. W. p. 211.* Ex succo fructus Granatorum & saccharo ibidem paratur. Linneus autem (*M. m.*) æque ac Hallerus (*Hist. st. belv. n. 1098.*) femina eo fine adhiberi innuunt. Facile dabitur, conducere in febribus, & biliosis & putridis morbis, admixtum aliis efficacioribus, ut gratius capiantur.

C I T R U S .

LINN. *Syst. veget. p. 580. Gen. plant. p. 391.*

Pharm. CITRI MALUM, ex quo Caro s. Pulpa, Cortex, cujus exterior pars Flavedo, interior Albedo, Semen.

380. CITRUS MEDICA; petiolis linearibus. Linn. *Spec. plant. p. 1100.* *Μηδέλα μηδική* Theophr. *Diosc. cui & Κεδρομήλα.* Malus Assyria. Plin. Malus medica. G. B. Icon: Regnault *Botan. Le Citronier.* Arbor sempervirens, in Media & Persia spontanea.

Ex Asiæ superiori plaga in Græciam descendit. Palladii, egregii de Citri cultura scriptoris, autem solertia in Italiam migrasse, C. Bauhinus alique post eum existimant, ipso illo tamen tacente de hoc merito. Certe haud diu ante Palladii ætatem primum ibi culta fuit. Nam Plinii tempore colendi Citrum artem in Italia nondum innotuisse, lecto ejus libro palam fit (*Hist. nat. Lib. 12. cap. 3. p. 561. Dalech.*). Nec ulla cultus ejus a Varrone, Catone, Columella fit mentio. In Italia hodie præcipue in ditione Genuesi, & circa lacum Benacum ditionis Veronensis colitur. Postea ad Hispanos vicinosque Lusitanos cultura pervenit, & ab hisce ad Gallos, apud quos hodie felicissime in australi regionis parte, nominatim adjacentibus Provinciæ insulis Stœchadibus exercetur. Ex hisce potissimum terris, & ex Sicilia, in qua Insula ante nuperrimam ex terræ motu devastationem commercium cum, Hesperidum fructu vario unice ad urbem Messinam se restrinxit (*Sestini Lettere T. 4. p. 163. 173. sq.*), fructus ad externos transmittitur, Frigidius clima per hiemem non fert, sed hibernacula requirit, quæ Citris, Aurantiis, Decumanis in principum & ditiorum hortis fere unice replentur, Hesperidum nomine. Fructus, qui in hisce ad maturitatem perveniunt, vix distant ab iis gratia & efficacia, qui foris adferuntur. Propagantur hæc arbores ferendo semina & arbusculis

his inde prognatis gemmas præstantissimæ indolis inoculando, vel & ramusculos vaporario calido intmittendo. Reliquas culturæ regulas in compendium redegit A. Münchhausen (*Hausvater T. 3. p. 584.*). Non hujus est loci, omnes varietates Citri vel naturæ in fructu formando lusus exponere. Horum uti reliquæ Hesperidum familiæ notitiam una cum cultura, exactam debemus Ferrario (*Hesperides s. de malorum aureorum cultura & usu Libri quatuor Romæ 1646.*), Jo: Commelino (*Nederlantze Hesperides 1676.*), Volckamero (*Hesperides Norimbergenses 1713.*), qui ipsi difficultati in discernendis per verba singularibus varietatibus opportune iconum auxilio subvenerunt. Multum operæ in hisce quoque deposuit Münchhusius (*l. c. T. 3. Abth. 2. v. d. Agrumen inde a p. 531.*). Ad nos vero spectat ex amplo Citrorum complexu præprimis ista arbor, quæ Limon vulgaris Ferrario (*p. 191. c. Tab. adjecta*) dicitur, cujus quidem fructus pariter mox oblongior, mox globosior, coloris mox dilutioris, mox saturatoris, medullæ mox largioris, mox parcioris, succi mox acidioris, mox mitioris, magnitudinis quoque diversæ.

Fructus oblongam figuram præ se fert, altero extremo in papillam desinens, altero obtusior, cui adhærent calyculi reliquiæ. Extimam ejus partem constituit cortex aromaticus, post maturationem flavus, unde in officinis Flavedo audit, folliculis numerosis oleiferis distinctus, qui superficiem inæqualem reddunt ibidemque numerosissimis poris hiant. Cum hoc arte connectitur substantia alba spongiosa, insipida fere. Intimam partem Pulpa s. Caro acida occupat novem loculis per membranas firmiores formatis, qui tamen multis angustioribus cellulis membranosis dissepuntur, relicto cavo medio longitudinali. Semina cuilibet loculo immersa sunt duo ovata, acuta, amara, quorum arillus a medulla facile deglubitur. Quoniam citrea mala succi præcipue de causa colliguntur, ea præferas, quæ multum succi idque valde acidi intra tenue modo tegmen vehunt. Hæ ipsæ notæ in Malum Limoniam acidam C. B. cadunt, unde Angli plerumque in præscribendo succo utuntur voce *Succi Limoniorum*. Malus medica C. B. tamen huic Varietati antistat aromate corticis uberiori & efficaciori. Quæ ad nos transferuntur Mala ante perfectam maturitatem decerpuntur, ne locorum distantia computrescant, unde succus quidem destituitur eo acore, quo alias imbueretur.

Qui carne comprehenditur Succus) expressione elicitur colore feri lactis ex Malis decorticatis, & defecatus inditur vasis servando ei destinatis. Insignis quantitas hujus succi transmittitur ad nos ex locis, quæ Citris abundant. In Sicilia pro hoc fine expressio succi sequenti modo fit. Apice fru-

fructus utroque præciso corticem sex segmentis deglubunt. Denudata caro tum in corbe ex scirpo textas immittitur, quarum decem circiter, Mala citrea 6000. complectentes, sibimet invicem impositæ prælo submituntur. Succus sic expressus ex supposito vase in aliud transfertur, ut sedimentum deponat. Postquam clarus evaserit, doliis excipitur (Sestini *l. c. T. 4. p. 183.*). De succo autem foris translato aliquando metuendum, ne succo immaturarum Uvarum dilutus fuerit (Retzius in *Vet. Acad. Handl. 1776. S. 62.*). Si ampullis servetur, opus est iis, quæ angustiori collo instruuntur. Copia mucilaginosarum partium, quibus scatet, & quæ expressione succi intra linteum quoad partem ibidem colligitur, in causa est, quod non diu servari absque corruptela possit. Contra hanc non satis illum munit superinfusum oleum Olivarum, etiamsi vas adhibeatur ad fundum epistomio instructum; nam brevi obscuratur succus, amarescit, mucorem contrahit, oleique saporem adsciscit. Præstat omittere oleum & intra ampullam probe repletam succum in cella fervare, dein adhærescentem per moram suberi cuticulam caute separare probeque cavere, ne sedimentum agitatione ascendat. Sic mucilaginosa parte privatur, & adhuc post quadriennium probæ notæ fuit (Georgii in *Vet. Acad. Handl. 1774. p. 245. sqq.*). In itineribus maritimis contra corruptelam munitur, quinta vel sexta parte spiritus vini Gallici vel spiritus Rum admixta. Hacce arte per triginta duos menses integer perstitit in itinere Cookii a Capite bonæ spei ad polum antarcticum (Forster's *Observations in his voyage p. 638.*). Sed vereor, ne acoris bonam inde partem perdat. Addito autem acido minerali, ut alii jubent, non potest non mutari natura ejusdem. Egregia igitur imitatio ejus artis est, qua acetum fortius redditur, & tam concentrando acori quam corruptelæ avertendæ idonea, congelationi succum submittere. Hac nimirum auferitur & superflua aquæ pars, & mucilaginosum inquinamentum. Requiritur autem succus statione & decantatione, quantum licuit, depuratus, quem sub gradu frigoris 23-27. Fahrenheit. (nam hocce frigus æquiparari poterit gr, 3-5. Celsiani therm.) congelare cures, utpote frigoris mensura huic negotio secundum experientiam maxime opportuna. Crusta tum in vase glacialis mox sese format ex mera aqua constans, quæ auferri debet, donec acida pars pariter congelare incipiat; vel, dum unum vel plura vasa glacie teganur, duobus foraminibus pertunditur illa, & succus per hæc iteratis vicibus in aliud vas transfunditur, donec summum odorem receperit. Hac encheiresi canthari quatuor succi Cæri vulgaris in mensuram unam acidi fortis, saporis sinceri, probi clarique rediguntur. Octies igitur fortior redi-

ditur, quam ante fuit. Glacies initio demta acido sapore caret; quo ferius autem demitur, eo acidior est. Admisso frigore vehementiori integer liquor congeliat, imo acidissima pars, quæ tamen sub regelatione prius deliquescit, tum sensim & aquosa: verum separatio utriusque sine iactura acidi fieri nequit, & hoc longe minus ingratum est. Præferenda igitur est superius dicta encheiresis, cujus pretium & in acido, per plures annos sine magna sollertia servato, sese approbavit (Georgii *l. c.*). Ruber alibi describitur tantique ponderis, ut spiritu vini vel aquæ immixtus fundum petat, non nisi agitatione elevandus (Bergii *Mat. med. p. 634.*). Notatum est succum secundarium congelatum, acidum licet satis, non diu corruptelæ resistere. Potest & Citri acidum in sal solidum evaporatione per calorem solarem redigi. Quod hac forma ex Iamaica transmissum, gratissimi fuit saporis tamque concentratum, ut scrupulus ejus unus, ea quantitate aquæ destillatæ solutus, quæ æquat succum Malo citreo alias comprehensum, sufficeret ad eam eodem gradu acoris imbuendam (Percivals *phil. medical & experimental Essays p. 219.*). Hactenus vero non successit præparatio solidi salis ex succo Malorum ad nos translatorum; an quod non satis maturerint (Retzium in *Vet. Acad. Handl. 1776. §. 62*)? Pro itineribus maritimis succum Citri vel Aurantii Rob inspissare maxime convenit, quum in hisce Mala ipsa non diu contra corruptelam muniri possint, & spatio quoque in navibus parcendum sit. Hoc ipsum paratur ex succo decantatione vel colatione depurato & in vase murrhino amplo intra ahenum aqua plenum, quæ ad coctionem fere usque incalescat, in spissitudinem syrupi crassi usque densato. Quo lentius hoc fit, eo præstantius evadit Rob, unde in Indiis ope caloris solaris paratur; ad minimum duodecim vel quatuordecim horæ ad ejus præparationem artificiali igne requiruntur. Hacce arte per plures annos succi integritas servatur. Difficile ejusmodi Rob aqua dilutum a succo recenti distingui potest. Ut vero fragrantia quoque illi competat, e re est paullo, antequam illud ab igne removeatur, illi addere flavedinis corticis tantillum (Lind *on Scurvy p. 160. sqq.*). Massiliæ & Tolone Martio copiose inspissatur, indeque in reliquos portus Gallicos transmittitur, quo nosocomia & navigia ejus copiam habeant. Sic & ad limonatam vel potum Punch idoneus succus est (Hunczowsky *med. chir. Beobacht. über d. Hospit. p. 193.*). Facile patet, Citri acidum haud minori commodo hanc in formam in officinis & pro usu domestico vario posse redigi.

Succus recens expressus cum absorbentibus, creta, conchis, lapidibus cancrorum fortiter ebullit eademque solvit,

sed non absque caloris adjumento saturatur, saturatus autem miscelam aqua fere omnino insolubilem inspidam constituit. Idem succus lithargyrio satur miscelam pariter insolubilem præstat (Retzius *l.c.p.* 136. 138. §. 63. 67.).

Inter acida vegetabilia succus Citri sapore gratissimus & vel ideo aceto, alias vulgari, præferendus. Frequentissimi in febribus acutis usus, ut in quibus refrigerat, sitim mitigat. Si biliosa diathesis subest, hanc refrænât egregie. Nec minus in coercenda putredine valet, nisi dirior corruptela efficacius acidum ex mineralium classe exposcat. Potionibus igitur & mixturis admisceri succus copiose solet, vel pulpa Mali in obriculos secta & saccharo bene conspersa, item, quibus acidum non displicet, absque hocce palati blandimento, ingeritur sive exurgitur. Pulpa dissecta juribus carneis additur, ut damno prævertat, quod hæc in acutis alias facile excitaturæ essent: præstat tamen ab hisce juribus in illis febribus omnino abstinere.

Explorata sæpe hujus acoris in scorbuto mature avertendo & coercendo efficacia est, licet in morbo tam gravi tamque difficile curatu, si notabile incrementum ceperit, unico auxilio acquiescere non liceat. Sufficit sæpe in curatione scorbuti vel unicam vel primariam medicinam succum Malorum citreorum s. aurantium vel eorundem pulpam extitisse. Atque hujus efficaciam gravis testis cel. Lind (*on Scurvy p.* 150-168.) ex propria & aliena crebra experientia produci potest. Celerrimam & maxime conspicuam virtutem ipse exploravit (*l.c.p.* 150. 158.). Alii medico navali (cl. Murray *l.c.p.* 155.) hi quoque fructus in quovis morbi stadio & quavis specie successerunt, modo vires sufficerent nec profluvium accesserit. Ita alio tempore quum scorbutus in classe quatuor navium insignem stragem exerceret, classarii tamen navis primariæ pristinam sanitatem servarunt vel jam deperditam recuperarunt, quum dux navis quovis mane jejunis iis tria cochlearia Limoniorum propinari curaret (*l.c.p.* 156.), ut alia exempla notatu digna præteream. Magni momenti est una succum expressum cerevisiæ admiscere (*l.c.p.* 153. 167.), vel vino aqua diluto (*l.c.p.* 154.). Pulpa horum fructuum consumpta, tegmine ejusdem tumidæ & dolentes partes utiliter fricantur (*l.c.p.* 146.). Non minoris virtutis est, gingivis scorbuto correptis cortices Citri continuo applicari (Lind *l.c.p.* 165.). Et similibus laudibus contra scorbutum Kramerus, Bachströmius alique, qui de morbo hocce ex instituto egerunt, hosce fructus cumularunt. Nihilominus tamen Rob Citri & Aurantium in itinere Cookii cum Forsteris neque suffecit scorbuto avertendo nec infringendo; ut igitur hisce saltem experimentis probabile, evaporatione aliquid perdi, quod mor-

morbo adversum fit (Forster's *Observations during a Voyage round the world* p. 637. sq.).

Claruit quoque succus hic vi calculum solvendi. Comprobata hacce variis experimentis extra corpus factis. Calculi enim succo Citri immerfi vel emolliuntur vel actu diffiliunt (Lobb *de dissolv. calc. Exper.* 4. 6. 7.). Non tamen omnes ejusdem efficaciam auscultant, quod non mirum, quum quosdam calculos acidis, alios alcalinis subigi constat. Solvit & calculos in miscela mellis, etsi debilius. Idem fit, si potui Punch immittuntur, & dimidio quidem spatio temporis celerius, si huic potui mel additur (Lobb *l. c.* p. 20. sq.). Ast propius vero accedimus experimentis in ipso homine captis, Jam dudum in lithontripticorum catalogo Limonium succum primo loco nominavit Fernelius (*Method. med. Lib. 5. cap. 25.*). Sic profuisse legitur miscela, melli spissitudine similis, ex succi Citri unciiis tribus, olei Amygdalarum dulc. unciiis duabus, sacchari uncia dimidia; imo sola Limonata vino remixta, ne colica ciceretur, Anglum calculosum servavit (*London Chronicle* 1761. n. 705. ex *Granz Mat. med. P. I. p. 47.*).

In vomitu sistendo eximie hoc acidum valet, quo sine rarius quidem hodie solum datur, licet & sic crebro successerit (*Chomel Usuell. T. I. p. 393.*), sed plerumque sale plantae cujusdam alcalino commixtum ebullitionis tempore illud ægro propinamus; qua de re alibi jam fusc dictum est (*Vid. Appar. med. Vol. I. p. 100. sqq.*). --- Minus cognita est efficacia succi Citri in sopiendo dolore colicæ biliosæ, quæ cochlearibus ejus majoribus duobus vel tribus captis præstari traditur, ut primum succus in ventriculum pervenerit (cl. Michaëlis in *ill. Richt. chir. Bibl. T. 5. p. 131.*). --- Sæpe etiam compescuit palpitationes cordis hystericas, ubi reliqua omnia frustra tentata fuerunt (*Whyte on nervous disorders* in *Ejusd. Works* p. 649.), unde consensus inter cor & affectionem nervorum ventriculi apparet. --- Usus domestici hujus succi in connubio decocti Coffeæ etiam supra memini (*Appar. med. T. I. p. 326.*), quibus jam addere suppetit, in Holfatia celebratam medicinam non raro ex voto in febris hisce adhiberi, id quod & memorabili exemplo contra alia obstinatæ febris confirmatur (*Weber Diss. de nonnull. febrifug. virtute* pag. 21.). --- In istero succus Aurantiorum & Limoniorum, ad quatuor vel sex uncias per diem epotus, aliquando eximie profuit (sicque quidem valde empirice Saunders in *Elements of the Practice of Physic* p. 170.). --- Addo modo in suppressione lotii succum unius Mali citrei cum tribus cochlearibus olei Olivarum selecti efficax esse remedium (*Chomel loc. cit. pag. 393.*).

Ut alia acida parando sero lactis inseruit.

Multiplex ejusdem, gratiæ causa, ad cibos usus est, potulentaque varia grata intrat. Horum vulgatissimum *Linnonata* est, ex acido Citri aqua diluto & saccharo dulcescens, sitim ætate & in febribus egregie fallens. Aliud celebratum istud, *Punch* dictum, est, quod ex succo Citri, spiritu *Arrack*, cui dupla aquæ quantitas affunditur, saccharoque pro saporis gratia, paratur. Admiscendo infusum flavedinis aliquot Malorum citreorum aqua factum, potus tanto gratior evadit. Plerisque calide ingestus magis placet. Quidam portionem vini Rhenani vel Campanici palati causa addunt (Conf. Müncchhaus. *Hausvat. T. 3. p. 592.*). Caveant ab hoc potu, qui acido primarum viarum laborant. Male vero subinde alia viliora spirituososa isti *Arrack* substituuntur, ut Rum vel spiritus vini Gallicus, quum inde cephalgia dira facile cieatur. --- Ipsa caro citrea dulcioria arte conditur.

Flavedo), quæ extimam tegminis, quod pulpam includit, partem efficit, fragrantis odoris & aromatici subamari calidique saporis est. Siccatione multum fragrantia perit. Plurimum virtutis ejusdem ab oleo, quo scitent folliculi supra dicti, dependet, quod, quomodo separetur & cuiusnam naturæ sit, infra docebitur. Medicaminis nomen meretur, quum nervos refocillet, stomachum roboret, flatu discutiat, sudorem pellat. Quibus scopis tam simplici infusione cum aqua quam variis præparatis infra nominandis satisfacit. Quoniam calida est, auferri debet ab orbiculis Citri, qui potulentis vel cibis in acutis febribus adjiuntur. Temporibus si applicatur interna flavedinis tenuiter concisæ pars, rubedinem in cute excitat & cephalgiam aliquando in febribus tollit (Home's *clinical Experiments p. 32.*). --- Condimentum præterea gratum ciborum & bellariorum bene multorum constiuit.

Sunt & Mali citrei Varietates, quæ ob albedinem crassam, quæ pulpam parcam circumdat, in pretio sunt, quum inde *Succata* sive *Citronata viridis* præparetur, Huic fini præprimis inseruit Malum citreum Genuensium vulgare Volckameri (*l.c. p. 115.* & icon tam integri quam dissecti Mali *p. 116. a.*). Est cortex saccharo conditus, qui iple ex Italia & Gallia meridionali in cadis exiguis ad nos affertur, & pro lubitu syrupo suo vel & siccatus servari potest. Cupediorum numerum auget, & bellariis placentisque variis delicatioribus affigitur. --- Mentio & facienda est Malorum citreorum sale conditorum. Hæc in cadum reposita aqua marina infunduntur pluries, primum per brevius, dein per longius tempus, quod postquam mutatis vicibus per quadraginta dies continuatum fuerit, difunditur aqua

marina, relicta modo ejus exigua parte, & sale tum Mala condiuntur (Sestini l. c. p. 179). Salita hæcce Mala carni elixæ & intinctibus gratiam conciliant.

Semina) vermes necare intestinales multi perhibent, quam quidem vim amarities eorum cum oleosa natura spondet. Contra ascarides semina duodecim vel quindecim conquassata cum lactis unciis quatuor addito tantillo sacchari coquantur, subjuncta forti expressione. Præbio hocce per tres pluresve dies dato mortui cum scybalis dejici feruntur (Lange misc. verit. med. pag. 85.). In desuetudinem abierunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Succus Citri). Vide supra p. 127. §qq.

Succus Citri concentratus). *Pb. Svec. Ed. 2. p. 42.* Cfr. supra dicta uberius. Si hujus drachma una sensim sex drachmis sacchari p. rissimi instillatur, & hoc per vices exsiccat, saccharum grate acescit: Pulverem Limonadæ) vocant, qui solutus aqua gratissimum acidulum potum erogat (*Ver. Acad. Handl. 1774. p. 248. §q.*).

Morsuli Citri). *Pb. Svec. Ed. 2. p. 91.* ejusdem tenoris.

Rob e succo Citri). *Lind. V. supra p. 129.*

Lapides Cancrorum citrati). *Pb. W. pag. 121.* Seleniten tartareum constituant, omnino fere insolubilem. Ridendæ igitur diaphoreticæ, bezoardicæ, diureticæ illis adscriptæ virtutes.

Syrupus acetositis Citri). *Pb. W. p. 203.* Ex succo Citri & saccharo. Grato sapore & temperante virtute commendabilis; hinc mixturarum vulgare additamentum.

Syrupus corticum Citri). *Pb. W. p. 208.* Corticibus & granis Chermes vino maceratis, ex liquido cum saccharo syrupus fit. Rarioris, sed facile intelligendi usus. Grana Chermes superflua.

Syrupus Citrie toto). *Pb. W. p. 207.* Ex corticibus Citri, succo ejusdem digestis, & saccharo. Vires aliquantis per restaurat.

Corticis Citri conditi). *Pb. W. p. 37.* Aufertur albedo. Rarius usurpantur corticibus Aurantium conditis.

Spiritus corticum Citri). *Pb. W. p. 191.* Destillatione corticum recentium cum spiritu vini diluto. Flatus pellit & stomachum roborat.

Oleum de Cedro) vulgo, Essentia) *Gallis*, Essentia Limonum). *Pb. Lond.* Est oleum æthereum, quod in utriculis flavæ corticis Mali citrei partis reconditur, ibidemque a natura in sua perfectione deponitur, ita ut adjumento mo-

do opus fit ad illud segregandum. Elicitur hocce ex recentibus corticibus vel ope destillationis cum aqua, vel alia encheiresi. Ubi parciore horum fructuum proventus, destillatione opus est, quæ lento igne peragenda, quo primum oleum tenue & instar aquæ limpidum, dein crassius transcendit. Siculi quotannis olei destillati libras 3000 eliciunt (Sestini *Lettere* T. 4. p. 186.). Sed præstat alia via uti. In Sicilia cortices, a Malis pro expressione succi separati, inter duos digitos comprimuntur, oleum, quod exsudat, spongia crebro detergitur, quæ, si oleo scateat, subinde premitur. ut oleum vase supposito excipiat; sic quotannis circiter 4000 libræ olei colliguntur (*l. c.* p. 185.). Manibus sibi invicem applicatis exprimere oleum, ut roris instar profiliat in patinam, vel illud, corticem versus vas vitreum vel murrinum digitis comprimendo, excutere, tædiofus & sordidus labor me iudice est, nec commodus ad eam quantitatem eliciendam, quæ posset. Magis lucrosa minusque tædiofa videtur encheiresis, quæ in Italia exercetur; ibi scilicet affricant machinæ numerosis cuspidibus instructæ flavedinem Malorum, unde dilaceratis utriculis copia olei hujus promanat, quæ intra canalem confluit, ex quo in ampullam transfunditur (Geoffroy in *Mem. de l'acad. d. sc.* 1721. p. 159.). Quum tamen haud parca olei pars in corticibus sic lacefitis & in pulpam quasi mutatis remaneat, hæc ipsa intra duo vitra plana reponitur, ut reliquum oleum quoque expellatur; tum statione prægressa limpidior ejus pars, quæ præstantissima, effunditur (Beaume *Elemens de Pharmacie* T. 2. p. 27.). Solent & eodem fine residuam dictam partem spiritu vini destillare, huncque demum aqua diluere, qua arte adhuc copia olei superficiem petit facile separanda (Neum. *Chym. Vol. 1. P. 2. p.* 302.). Oleum absque destillatione elicatum suavioris odoris est, item nonnihil crassius oleo destillato, sed ob mucilaginem admistam per brevius modo tempus conservari sese finit. Dubito, an hodie, ut olim Ferrarii (*l. c.* p. 173.) tempore, oleum hocce ex floribus vel frondibus destilletur. --- Oleum de Cedro exiguis vitris ex Italia transfertur, & penetrantissimi odoris item suavissimi est. Hinc odoramenta varia intrat.

Elæosaccharum Citri vocant, si hoc oleum saccharo instillatur, gratissimi saporis. Brevius affricando fructum sacchari cortici Citri recenti paratur. Imo stratum hocce sacchari oleo imprægnatum si cultro separatur, & ampullis bene obturatis inditur, impune per annum servari potest, & eodem sine adhiberi, cui alias inservit recens oleum.

Oleum Syracæ v. Zieræ). Ex Belgio transmittitur. Creditur esse tenacius oleum de Cedro, quod separato per destillationem oleo fluidiori & limpidiori remanet. Errare, qui

Melissæ turcicæ oleum destillatum arbitrantur (Thorey in
Crells *Entdeck. d. Chem. P. II. p. 56.*).

Essentia Citri sicca). (*Ph. Brunsv. p. 246.*) In Germa-
nia ita solet vocari saccharum oleo Citri imbutum, & in
pulverem contritum. Pulveribus salinis gratiæ causa crebro
admiscetur.

*Pharm. AURANTIORUM Malum, ex quo Succus, Cortex,
Folia. NAPHÆ Flores.*

381. *CITRUS AURANTIUM*; petiolis alatis, foliis acu-
minatis. Linn. *Syst. veg. p. 580.*

α) Malus Aurantia major. C. B. Ferrar. *Hesp. Tab. 369.*
377. Regnault *Botanique* l' Oranger. Arbor sempervirens
originis orientalis, sed hodie cultura copiose in australibus
Europæ regionibus alitur, alliciente venustate & usu fron-
dium, florum, fructuum. Insula americana Curassao fra-
grantissima Mala profert (Gaub. *Advers. p. 31.*).

Aurantium ab aureo colore corticis fructus dicitur, alii
Arantium ab oppido Achajæ scribere malunt.

Veteribus ignota arbor videtur; certe novisse illos eam
nonnisi conjecturis absolvere possumus. Grandæva arbor, ut
ducentos imo trecentos annos attingere dicitur, etiam fœ-
cundissima. Frigidam auram melius fert, quam Citrus, hu-
miditatis quoque avidior. In ceteris, quæ ad culturam per-
tinent, huc revocanda, quæ supra (p. 126. *sqq.*) breviter
pro scopi ratione de Citro exposita sunt. Ibi & fontes in-
dicantur, ex quibus Varietatum seges cognosci possit. Nobis
cum duabus primariis modo agendum; quarum una præfixa
α) est.

Fructus) hujus globosus est, ntrinque nonnihil compres-
sus, umbilicatus. Vestitur cortice extrinsecus fulvo inæqua-
li, poris copiosis pertuso, interne albo fungoso; intra hunc
autem continetur parenchyma flavidum loculorum [diversi
numeri, 9 ad 12, succo pellucido uberrimo fœtorum, quos
formant dissipimenta membranacea versus cavum conver-
gentia, quæ ipsa a se invicem facile dilaceratione separari
possunt. Quilibet loculus cellulas oblongas numerosissimas
plurimam partem utrinque acuminatas complectitur (Conf.
pomorum aureorum anatome in Volckameri *Hesperid. p. 100.*
§ *Tab. annexa.*) Semina subovata compressa hinc inde lon-
gitudinaliter striata, ceterum istis Citri familia.

Fructus immaturi s. *Aurantia curassavensis* Ph. *Edinb.* ma-
gnitudine Pisi ad Cerasum fere usque, idque quidem viri-
des, seorsum colliguntur. Recentes saporem nonnihil acer-
bum produnt, siccati autem toti grate aromatici sunt simul-
que insigniter amari, ex viridi bruni. Sponte quidem hi ex

arbore copiosissime cadunt: sed præstat decerpere istos, utpote vegetiores. Magis hi aromatici sunt, quam cortex maturorum, prout alia exempla fructuum existant, qui maturascendo aromatis decrementum patiuntur, ut Juglandes, Caryophylli aromatici. Aurantia dicta maceratione spiritum vini grata virescunt, illique simul aroma cum amaritie impertiunt, quæ dotes in extracto commode colliguntur. Aqua minus commodum menstruum est. Sed cum hac si destillatur, ascendit oleum æthereum flavum odoris fragrantis. Excellunt vi stomachica. Commode & foniculis induntur ad effluviu eorundem alendum, incitandum. Cupediorum speciem gratissimam constituunt hi fructus saccharo conditi, sed tædiosæ præparationis (Munchhaus. *Hausvat. Vol. 3. p. 596.*).

Fructus vero maturus) s. *Aurantium hispalense. Ph. Lond.* in usu potissimum est. Succus), quo caro ejusdem scætet, gratum acorem habet. Hinc in febribus ad compescendum calorem, & sitim leniendam, cum aliis symptomatibus aptus est: & ad putredinem humorum coercendam tam in acutis quam chronicis morbis. Eminent inter hosce scorbutus. Mentio jam facta est hujus efficaciam præcedente capite; quam ipsam jam Ronssæus (*de magnis Hippocr. lienibus 1564.*) cognovit, & numerosi inter recentiores testes confirmant (*V. Lind on Scurvy p. 150. sqq.*). Memini quoque Robis, quod in itineribus maritimis præcipue insignis utilitatis esse, & per plures annos servari posse, significavi. Vingtiquatuor ejusmodi Mala, quæ pondere quinque libras cum quatuor uncias æquant, erogant libram unam & uncias novem cum dimidia succi puri, qui ipse in Rob densatus quinque circiter uncias pendet, spatium vero minus occupat, quam unciam tres aquæ; unde patet, quantum vel ob parsimoniam spatii hac forma navibus accommodatus sit (*Lind l. c. p. 161.*).

Sub experimentis variis, digestionem sive frigidam sive calidam factis, calculos urinarios quosdam succus solvit, ut inde ansa peti possit calculosis illum exhibendi (*Lobb de dissolv. calcul. §. 495. sqq.*).

Corticis) Aurantium exterior pars sive Flavedo) copia utriculorum ovalium oleo essentiali scætentium instruitur, quod ex compresso digito cortice imbris instar profilit. Gratum amarorem cum aromate sapido & fragrante præ se fert. Hinc quum efficacia tum gratia medicis sese commendat. Siccando odoris multum perdit. Aqua frigida amaras præcipue partes extrahit, calida simul odoras. Spiritus vini rectificatus autem plus elicit, quam aqua. Destillatione cum aqua oleum æthereum, in quo residet odora pars, assurgit, nec nisi amara pars in residuo remanet. Calida

lida est medicina, stomachi languori subueniens, flatus dispellens, roborans, analeptica.

Præter hæc vires, quæ hariolando jam constitui possunt, aliæ illi competunt, quarum ratio non adeo manifesta. Hujus natura est febrifuga corticis. In quartanis tantum illi tribuit Dubeus (*Médecin des pauvres* p. 285. *sqq.*), ut non vereatur illum Quinquina Gallorum vocare. Magis vero expatiatur in ejus laudes Nigrifolius (*Febris china expugnata. Ferrar. 1700. p. 276. sqq.*), qui cortici peruviano parem fere illum declarat, quin quibusdam in casibus isto superiorem, scite adjungens iis potissimum febribus conducere, quæ vitio ventriculi & succorum, quæ chylosin promovent, enascuntur. Recens autem detracto, ab alba interiori parte liberato, & vino generoso vel & aqua macerato, utitur, ad præbia quotidie terna, repetitione quoque probe cavens, ne febris reversio fiat; vel & exsiccato, cujus in pulverem subtilissimum redacti unciam unam perfundit libris tribus vini generosi per nycthemerum vel aqua Cardui benedicti, quod infusum partitis dosibus ingeritur. Placet & bolorum forma ad drachmam unam pulveris bis vel ter de die in syrupo capiendam. Aliis commoda fuit essentia corticis Aurantium guttatim capta. Imo in febribus valde contumacibus, vinum hoc cortice imprægnatum in prandio & cœna. Mirum, quod auctor plerumque remedio per se jam calido menstruum vel vehiculum spirituosum assignaverit. Ad calidioris naturæ homines oportunitatem ejus dandi restringens Möhringius (*Comm. norvic. 1736. p. 20.*), fatetur tamen & in remittentibus febribus valuisse, & quartanam sororis suæ junioris in electuario cum syrupo acetositate Citri absque prævia præparatione post consumptam unciam unam cum dimidia, sufflaminasse, circumspeditionis causa subjuncta adhuc uncia dimidia. Inter plura frustranea experimenta binis tamen exemplis fugavit quartanam, data drachma una pulveris omni trihorio, summus Werlhofius eo successu, ut jam primus statim paroxysmus eo capto mitesceret (*Commerc. nor. 1735. pag. 98.*). Limitanda igitur ejusdem in febre intermittente laus est.

Hæmorrhagias præterea quasdam sedat. Maximi hunc corticem in fluxu mensium immodico facit Septalius (*Animadv. med. Lib. 7. art. 144.*) in decocto dilutiori. Tutissimum item æque ac efficax pronunciat corticem Hamilton (*de prax. reg. p. 20.*). Sed non juvat, quando placenta uterina remansit, nec quando cancri exulceratio vel excresecencia quædam in orificio uteri vel ejus cavo stillicidium dictum excitavit, sed tum modo, quando vel sanguinis natura vel relaxatio vasorum ejusdem in causa est. Decoctum

tum

tum saturatius requiritur, scilicet ex corticum numero septem cum libris aquæ tribus, donec remanserint duæ, coctis & saccharo dulcesfactis, cujus quidem cochlearia decem ter vel quater quotidie ingesta (*l.c.*). Multum ponderis huic remedio accedit Werlhofii (*Opp. Ed. Wichm p. 460. not. 7.*) auctoritate, item Whyttii (*Works p. 662.*), qui tamen modo amici cujusdam experientia nixus illud commendat. Hic vero, prout olim Septalius, recentibus corticibus usus est, & cortices septem cum libris tribus aquæ ad libras duas coxit, addens colaturæ sacchari unciam unam & Elixirii vitrioli guttas sexaginta, cujus miscelæ cochlearia sex omni trihorio data. Sed rursus solum decoctum corticum suffecit cl. Gulbrand (*De sanguifluxu uterino Ed. 2. p. 82.*). Prout vero ad moderandum fluxum mensium immodicum aliquoties feliciter hunc corticem Werlhofius (*l.c.*) adhibuit, ita & sub moliminibus aberrantibus ---. Imo proficere in hæmorrhoidibus sub utroque dicto vitio hic idem expertus cognovit (*l.c.*), tacentibus aliis.

In morbis nervosis, in quibus plerumque & ventriculus & intestina labefaciuntur, corticis hujus eximia virtus est, quin præferendus ille aliis amaris stimuli causa, quem ob aroma simul exercet. Essentiæ variæ simplices in officinis prostant, stomacho opportunæ. Commodum vere est conubium corticis hujus cum mere amaris; cujus exempla præbent Elixir stomachicum temperatum Hoffmanni. *Pb. W. p. 53.* item Tinctura stomachica Whyttii) (*V. Appar. med. Tom. 2. pag. 18.*) non spernenda.

Ob gratiam saporis pani fecalino sæpe additur, item intrat alios multos cibos eadem de causa. Dulciora præcipue ars condire eum varie saccharo novit, vel eum in segmenta longa discissum saccharo obducere, item bellaria ejusdem ad ditamento palato placidiora reddere. Sic flavedo corticum Aurantium condita, vel suo syrupo perfusa, vel sicca servatur; & non solum per se vires medicas possidet, sed & variis medicamentis ad saporem corrigendum admiscetur. Condiri quoque integrum Malum aurantium saccharo solet. Commemorandum jam celebratum istud jure potulenti genus, *Bischoff*, est. Requiritur pro hoc Mala aurantia recentia succosa, quæ, postquam incisus fuerit cortex, torrentur super carbonibus donec cortex nigrescat. Adhuc calida perfunduntur vino rubro & conquassantur, addito tum in vase oblecto sacchari sufficiente quantitate. Post aliquot horas liquidum potui idoneum est. Quidam panem fecalinum tostum reliquis addunt. Loco vini rubri alii vino Rhe-nano utuntur, utique nobili potu, unde & Svecis *Aerkebis-kop* nomine venit. Deficientibus Aurantiis essentia corticum substitui potest, sed cave ab ista, quæ spiritu vini pa-

ratur, quum diris cephalalgis potus moleſtus evadat. Probe vero paratus ſtomachum egregie roborat & veſperi potatus ſudores blande ſub grato ſomno provocat, ex quo expergefactus alacritatem & corporis & animi haud mediocrem ſentio. Acidum vero Mali ſpirituolum vini ita temperat, ut ſolito major hujus potus, quam vini, meſura ferri poſſit.

Flores) *Nappa* dicuntur petala hujus arboris. Sapor horum amaricans. Odor recentium ſuaviſſimus omnibus conſtat, qui vero ſiccando eos omnino fere auſugit. Aqua illum deſtillando abſumit ſimulque oleum fragantiſſimi odoris evolvit. Condiri a quibuſdam ſaccharo ſolent, item filo trajecto ſuſpendi in vitro ſoli obverſo, ut liquidum odorum tranſudet, dein in exiguis vitris ſervandum (Munchhaus *l. c.* p. 598.).

Folia) verſus lucem conſpecta punctula pellucida produnt, quæ nihil ſunt niſi folliculi oleum eſſentiale vehentes. Manu trita odorem grate fragrantem ſed debiliorem ſpirant, item ſaporem ſubamarum præ ſe ferunt. Inde a viginti duobus circiter annis celebritatem in curandis convulſionibus, imo ipſa epilepſia, naſta ſunt, poſtquam inſtar arcani primum Hagæ Comitum uſurparentur, dein a cl. Weſterhoef ejus urbis tum Phyſico, celato eorum nomine ad ill. De Haen (*Rat. med. T. 6. p. 305. ſqq.*) in pulvere mitterentur, ut ipſe experimenta ſubiret. Certiorem tum eum reddidit cl. Ophthalmiater Wencel, Vindobonæ tum verſatus, arcanum miſſum nihil niſi Aurantium folia eſſe, unde mox pro ægris publico ſumtu ſuſtentatis undique collecta ſunt. Revelatum & litteris Haga miſſis, quod hæctenus inſtar myſterii reconditum fuit. Prima experimenta capta erant decocto foliorum vel cum Succolata miſto, quod videtur fuiſſe vulgatiſſimum, item aliquando in connubio vini rubri (*V. formula cl. Velle in Haenii Rat. med. l. c. p. 310.*), vel & decocto per ſe dato. Sæpe profuit mirifice in morbis convulſivis cl. Weſterhoff, item ſucceſſit cl. Velle (*l. c.*), qui eo & mitigatam aliquando colicam pictonum, ejuſque ope vomitum colicæ hujus ſedatum, item infantem biennem, convulſionibus epilepſia catalepi detentum, convaluiſſe omnino, teſtatur. Ipſe Haenius in convulſionibus variarum partium folia hæcce optimo effectu ſuppeditavit (*l. c. p. 308. 311. ſq.*), in vera autem epilepſia nihil iis profecit, nec in tremore poſt terrorem ſuperſtite niſi levamen attulit, quod & unicum adjumentum fuit, quod alius quidam medicus in chorea St. Viti ab illis percepit (*l. c. p. 313. ſq.*). Adeo vero felici eventu tentavit hanc medelam in ipſa epilepſia in noſocomio St. Marci Locherus (*Obſ. pract. inde a p. 44.*), ut in plurimis paroxyſmum vel mi-

tiorē vel rariorem redderet, in aliis malum omnino dispelleret; quidam vero ægri etsi frustra illam adhibuissent, constantiorem tamen reliquis omnibus effectum illis præstitit. Fuerunt inter dicta emolumenti inde percepti exempla quædam epilepsiæ chronicæ habitualis item varia ex terrore ortæ. Sic puerum ex terrore epilepticum sanavit foliis hisce cl. Hannes (*Epist. ad Büchn. de puero epilept.*), recrudescente etsi post octo menses malo: alia demum experimenta fidem eorum in animo ejus tam ambiguum reddidere, ut ne leniendæ quidem epilepsiæ (*Nov. Act. acad. nat. curios. T. 5. p. 245.*) paria quovis casu declararet. Præter dictos etiam alii epilepsia ex terrore nata iis liberati sunt, quorum e numero puer ter hocce morbo correptus memorandus (*Gesner Schwäb. Samml. u. Beobacht. B. 1. p. 198.*), item virgo (*Andr. Jul. Loof. Diss. hist. epilepsiæ fol. aurantiæ sanata, Gröning. 1771.*), & fœmina 42. annorum per duodecim annos epileptica (*Marx Observata quæd. med. p. 33. sqq.*). In Svecia duos infantes hocce auxilio ab experientiss. Strandberg sanatos, brevissime exponitur (*Rosenstein in Halleri Epist. Vol. 5. p. 174.*). Item successit cl. Kämpf in duobus puerulis epilepticis, præmissis ob fordes primarum viarum evacuantibus (*Act. Societ. scient. Hassiac. T. 1. p. 156.*). Hactenus quidem recensui casus, quorum tantum non omnes vel magis vel minus efficaciam foliorum in epilepsia confirmant. Sed alii profant, in quibus spem omnino fefellerunt. Contigit illud in puella octenni per duos annos epileptica, sed postea Galio luteo sanata (*Bonafos in Richardi De Hautefierk Observ. de Medic. T. 2. p. 450.*). De pari inertia queritur ill. Home (*clinical Experiments p. 211.*) binis exemplis, quorum unum pertinet ad epilepsiam brevis durationis in puero, alterum ad epilepsiam sexennem in viro quinquagenario. Tissotus* (*Traité de l'épilepsie p. 335.*), licet subinde aliquid commodi se observante in epilepsia hæc folia attulerint, longe tamen illa inferiora radice Valerianæ declarat. Non possunt igitur pro universali specifico in hoc morbo agnosci, quod sustinere nec ipse Locherus ausus est. Ast jam juvat, aliquando in morbo tam difficili profuisse.

Potiores vires in spasmiss & convulsionibus hystericis compescendis possidere videntur. Non ulterius extendit pretium eorum Werlhofius (*Opp. ed. Wichm. p. 707. not.**), quin ad leviores tantum convulsiones hujus generis restringit. Ad hæc respicere & Tissotum (*l. c.*) arbitror, qui folia in pituitana fœminæ, cui reliqua omnia nimio irritamento fuerant, utiliter exhibuit. Ita & cl. Mieg (*Epist. ad Hall. T. 5. p. 135.*) apud plusculas fœminas hystericas, cum in vasis doloribus spasticis tum præcipue in ventriculi spastica

affectione, virtutem suam approbarunt. In nervorum debilitate optimum exinde effectum expertus est Kämpfius (*L. c.*). Non moror igitur casum singularem adversum (*Home L. c.*), in quo & reprehendi nonnihil potest, quod ægra per decem modo dies foliorum usui indulserit.

Tentari ulterius meretur, quid hæc folia in tussi convulsiva valeant; certe animum addunt tria a cel. Dalbekg capta experimenta, in quibus folia tam in pulvere quam infusione, sed solito largius, data auxilio fuerunt (*Vecko-Skrift för Läkare Vol. 3. p. 49.*).

Diuturna corporis præparatione ante usum hujus remedii in epilepsia non opus est. Purgatio autem alvi & subinde repetita præcedat, in plerisque & revulsionis a capite causa venæsectionem instituete visum est (*Locher L. c. p. 46.*). Præstat simplicissima ratione folia adhibere, scilicet vel in pulvere, cujus drachma dimidia (*Locher*) ad integram (*Tiffot*) bis (*Locher*) vel ter quaterve (*Tiffot*) de die ingeritur; vel in decocto, ita ut foliorum Aurant. concis. Manipulus unus in libra aquæ ad dimidiæ consumptionem coquatur, & colatura pro præbio mane sumatur (*Locher p. 47.*). Formulæ huic substitui potest alia ex foliorum uncia dimidia cum viginti unciis aquæ per quadrantem horæ cocta; quod liquidum & spatio unius diei destillatur. Non negligenda autem hujus remedii per plures menses continuatio est.

Subjungo hic Varietatem, quæ intra arbores Citrum & Aurantium quasi media est, Limon Bergamotta in *Volckameri Hesper. p. 155. cum icone p. 156. b.* dictam. Hujus fructus quidem plurimam partem pyriformis, subinde tamen & rotundus, color corticis ut in Limoniis sulphureus & sapor succi acidus, sed folia alata. Odor corticis crassi amoenissimus ex oleo latente. Hoc inde elicitur in Italia nomine *Olei Bergamot.* Est pallide citrinum, fragrantissimum, acre. Odoramentis præcipue inservit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Cortex Aurantium conditus). *Pb. W. p. 37.* Laus supra jam dicta. Possit syrupus, in quo servatur cortex conditus, usui medico inservire, præcipue tum, quando palato blandiendum est. Sed prostat & alius.

Syrupus corticem Aurantium). *Pb. W. p. 208.* Maceratione corticis in vino generoso prægressa, quo menstruo aromatica istius pars tanto melius extrahitur, additur saccharum. Ita efficacior evadit ad stomachum roborandum & flatu discutendos nervosque rescificendos, ad quos scopos tamen nunquam solus porrigitur. Gratiæ causâ mixturis de-

coctisque admiscetur & pulveribus in electuarium formandis.

Essentia cort. Aurant. cum vino malvatico). *Pb. W. p. 20.* Ex flavedine corticis in vino dicto macerata. Eximium stomachicum & carminativum, quod ad unciam dimidiam vel integram per se ingeri potest. Efficax quoque & simul simplex satis ad ventriculum roborandum elixir parari curo ex amaro quodam extracto in hac essentia soluto, addito tantillo liquoris anodyn Hoffmanni.

Essentia cort. Aurant. spirituosa). *Pb. W. l. c.* Ex cortice, spiritu vini rectificato digesto. Calidior est & caput tentans, ut modo pro dictis scopis guttatim exhiberi possit ad guttas sexaginta usque. Substituunt quidam pro essentia cortici huic fructus aurantios immaturos, quæ ipsa essentia alteri virtute vix cedit.

Aqua cortic. Aurant. c. vino). *Pb. W. p. 14.* Fit destillatione corticis vino albo macerati. Grate analeptica.

Aqua cort. Aurant. simplex). *Pb. Lond. p. 52.* Corticem recentem cum aqua destillando.

Spiritus cort. Aurant.) *Pb. W. p. 191.* Pariter ex cortice recenti destillatur, menstruis, spiritu vini & aqua.

Oleum cort. Aurant.) *Pb. W. p. 131.* Duplici modo & hoc, prout de oleo Citri dictum est, paratur, destillatione corticis recentis cum aqua, & expressione. Primum proposuit Pharmacopœa indicata. Alter, certe qui in insula Curassao exercetur, hic est, quod oleum ex cortice recenti Mali maturissimi presso, versus planum inclinatum laminæ vitreæ excutiat desluenque ad usum colligatur (*Gaub. Advers. p. 31.*). Recens oleum, prope excolor & fluidissimum, ætate fuscum fit, & in balsami fere crassitiem spissificat. Aroma suum & spirat & sapit, aquæ superficiem tenet, acre, calidum. Curassao oleum hoc commendabile maxime se reddit vi cardiaca, stomachica & carminativa. Saccharo ad aliquot guttulas exceptum etiam apud nos levamen in colicis affectionibus præsentaneum attulit (*Gaubius l. c. p. 31.*); sponte patet intelligi eas, quas flatus collecti generant.

Mora aliquot annorum hoc oleum in fundo vitri, quo servatur, probe obturati *concrementum* producit, quod constat ex glebulis subluteo pellucenibus, inter sese nonnihil cohærentibus, formæ multiplicis, ad tactum scabris, fragilibus. Sapor hujus quidem, qui Aurantii cortici proprius, aromaticus, non tamen, ut olei, acris. Saliva deliquescit integre. Aqua levi concussione, uti & alcohole vini, non ægre solvitur, & utrumque grato sapore & odore imbuat. Neutrum vero horum menstruorum, ut oleis alias cum aqua conquassatis fit, hocce turbatur. Intra cochleare super prunis

nis liquatur, dein vapores emittens sensim omnino disparet, sed absque crepatione vel flammula vel scintilla & absque ullo residui cujusdam vestigio. Flammam nullam capit (Gaub. *l. c. p. 30. sq.*). Patet igitur non uno indicio, pro camphora hoc concrementum haberi non posse. Est potius sal quoddam volatile essentialia, ex ipso oleo æthereo enatum, quod simile & ex Oleo Majoranæ, Cinamomi &c. depositum consistit (Vide de horum salium natura plura in Cartheuf. *Diss. phys. chem. p. 327. sqq.*).

Aqua florum Naphæ) vulgo, Florum Aurantium) *Cod. Paris. p. 166.* Ob inopiam florum in temperatioribus Europæ partibus ex Italia & Gallia transfertur; commendabilis odoris gratia & vi analeptica, unde variis medicamentis addi solet.

Oleum destillatum florum Naphæ). Aliis Oleum s. essentialia Neroli) dicitur. Una cum aqua ascendit. Rubrum, fragrantissimum. Ob pretium charum, quo venit, substituitur illi vulgo oleum Been cum floribus digestum ---. Male igitur Chomelius (*Uffel's T. I. p. 393.*) Neroli) ex cortice Citri destillari innuit.

Pharm. AURANTII SINENSIS v. DULCIS Pomum.

β) *Citrus Aurantium Sinensis.* Linn. *Spec. pl. p. 1101.* Malus aurantia, cortice eduli C. B. Icon rami fructiferi : Aurantium Olysiponense Ferrar. *Hesper. p. 427.* Aurantium Sinense Volckam. *Hesp. p. 194. C.*, qui subtilis est in distinguendo Aurantio Olysiponensi a Sinensi. Creditur arbor ex regno Sinensi primum in Lusitaniam translata.

Quicquid sit, colitur in Europa hodie iisdem artificiis iisdemque locis, quibus reliquæ Hesperidum arbores. Et si in plerisque conveniat cum Aurantio vulgari : sunt tamen quædam in ipsa arbore, quibus differunt (Munchh. *Hausv. T. 3. p. 545.*). Et Fructus) distinguitur cortice paullum pallidius flavo, læviori, aromatico absque amaritie, succo denique dilute flavo vel acido dulci. Prostat & Varietas hujus rarior succo purpureo.

Raro fructus instar medicinæ impenditur, sed ad esum ejus invitat æstate reficiens succus, qui cum gratia combinat vires sæpe de fructibus horæis recensitas, temperantes, antisepticas, modice resolventes. Facile igitur patet, quantum in scorbuto valeat. Nominatim commendantur hæc Mala in Morbo ex hocce fonte oriundo & in Frisla occidentali familiari, difficultate deglutiendi, ita nimirum ut sex, octo, duodecim poma quotidie per longum tempus consumantur (Pereboom in *Nov. Act. nat. Cur. Tom. 5. p. 26. sqq.*).

R I B E S.

LINN. *Syst. veget. p. 201. Gen. pl. p. 111.*

Pharm. RIBIUM s. RIBESIORUM RUBRORUM Baccæ.

382. *RIBES RUBRUM*; inerme, racemis glabris pendulis, floribus planiusculis. Linn. *Spec. plant. p. 290.* Grossularia multiplici acino s. non spinosa hortensis rubra s. Ribes officinarum. C. B. Ribes vulgaris acidus ruber. Jo. Bauh. *Hist. pl. T. 2. p. 97.* Icon: Regnault *Botan. Le Grosseiller. à Grappe & à fruit rouge.* Frutex sponte crescens in locis submontanis & subalpinis Sveciæ, Helvetiæ, aliarumque septentrionalium regionum, in hortis ubivis colitur.

Propagatio per semina quoniam nimis lenta, alii ejusdem modi, per furculos ex radice pullulantes, ramos deflexos vel præcisos & terræ infixos, præferuntur. Solo fertiliori melius frutex viget, fert tamen & sterile. Cultura baccæ, quarum ratio præcipue habetur, grandescunt & mitiores fiunt.

Baccæ magnitudinis fere Pisi, globosæ, pellucidæ, umbilicatæ sunt. Hæ intra tegmen tenue pulpam comprehendunt succosam seminibus ovatis. Cultæ vel rubræ, vel rubellæ s. carnei coloris, vel albæ sunt. Acidiores sunt rubræ, quarum tamen acro intensior in frutice fero est; hic igitur medico usû aptior. Succus rubrarum earundemque maturarum baccarum acido - dulcis, submucilaginosus, grate ruber. Statione in loco subcalido in gelatinam sponte coit. Immaturæ baccæ proxime accedunt ad Acetosam mitigando dolorem in lingua ex Ranunculis gustatis exortum, quamdiu superficies ejusdem nondum erosa Krapf *exper. cum Ranunc.* p. 102.).

Vis cum aliis fructibus acido dulcibus communis, temperans, antiputredinosa, solvens, dignas hæc baccas reddidit, quæ in febris continuis, inflammatoriis, biliosis, putridis, sedulo adhibeantur. In hisce morbis pro conditione diversa crudæ, vel in succo expresso vel saccharo conditæ, vel in Rob inspissatæ, item in syrupo, usurpantur. Solvendi potentia, qua saponem æmulatur. Sic mixturis vel potulentis crebro præparata varia ex Ribesius admiscuntur. Pluscula experimenta cum calculis, succo vel vino Ribesiorum immixtis, capta videntur edocere, hæc baccas, licet naturæ acidæ sint, contra opinionem calculo minuendo non sufficere (Lobb *de dissolvo. calcul. p. 69.*).

Frequentior longe harum usus diæteticus est. Crudæ ni-

mirum eduntur vel solæ vel humectatæ aqua sive ovi albumine, & saccharo in pulverem redactæ immersæ. Integræ quoque saccharo coquantur & sic acetarii instar vel in placentis ingeruntur. Item ex succo earundem expresso cum saccharo gelatina (Marmelade) parari potest, sola miscela absque ulla coctione, sensim sub continua & protracta agitatione sacchari pulverem admiscendo. Quod cupediarum genus iisdem, quos dixi, scopis inservit, item aqua solutum egregie ætate, & in febribus, reficit. Nec reticendum est vinum sapidum, grate rubrum, quod ex succo cum aqua tepida expresso & post additum saccharum farinaceum fermentationem ingresso obtinetur (*Hjelpreda i bushallingern* 4. *Ulp.* p. 494. *Rozier Observ. & Mem.* T. I. 1773. *Mart.* p. 184. *sq.*). Ex fecibus spiritus vini destillari potest, Gallico vix inferior (*Hjelpreda* p. 495.). Ametum quoque ex hisce baccis obtineri (*Gunner. Flor. Norv.* p. 46.), facile creditur.

P R Æ P A R A T A .

Rob Ribium rubrorum). *Pb. W.* p. 163. Gelatina Ribesiorum). *Pb. Lond.* p. 67. Ex succo baccharum & saccharo in mellis spissitudinem coctis. Vires egregiæ jam dictæ.

Syrupus). *Pb. W.* p. 199. Differt a priori præparato, majori copia sacchari & fluiditate.

Pharm. RIBESIORUM NIGRORUM *Baccæ, Folia.*

383. RIBES NIGRUM; inerme, racemis pilosis, floribus oblongis. *Linn. Sp. pl.* p. 291. Grossularia non spinosa, fructu nigro. *C. B. Icon: Fl. Dan. Tab.* 556. *Regnault Botan.* Le Cassis ou Grosseiller à fruit noir. Frutex sponte ad stagnorum & fluviorum ripas & in sylvestribus Germaniæ, Angliæ, Helvetiæ, Sveciæ, item in Finnia prope margines viarum crescens. In hortis baccharum præcipue causa colitur. Ramis præcisus & terræ impactis facile propagatur.

Omnibus partibus spirat odorem lotii felini, vel odorem fere cimicum.

Baccæ) globosæ Pisum æquantes, vel majores, umbilicatæ, nigrae & nitentes recondunt medio intra succum obscure sanguineum substantiam compactiorem, gelatinosam. Expressione elicitur succus rubro violaceus, qui colatus in gelatinam tenuiorem sponte spiffescit. Quibusdam crudæ in deliciis sunt, alii easdem repudiant. Lotium pellere arguunt materiæ medicæ commentatores tantum non omnes, inque eo (*Vid. e. c. Hallerus in Hist. stirp. helv. n.* 819.)

ad Foresti auctoritatem provocant. Mihi quidem hunc sci-
 ficitanti obvenit commendatio decocti vinosi ex seminibus
 Dauci & gemmis Ribis nigri, casu singulari (*Opp. Lib. 25.*
Obs. 10.), item alio loco laus efficacior connubii *foliorum*
ejusdem cum aliis multiplicis generis decocto destinatis (*l.*
c. Obs. 18. 19.). Sed equidem non audeo gemmas per bac-
 cas interpretari, tanto minus, quum veras gemmas non de-
 ficiat sua virtus, nec etiam si baccas intellexisset, tribuis-
 sem hisce in lotio pellendo multum in connubio Dauci fe-
 minum, quæ quidem sola diuretica esse, alio loco signifi-
 cavit. Simile ferendum de foliorum in farragine aliorum mi-
 scela.

In angina inflammatoria plus fidei hisce baccis inest. Un-
 de ab Anglis *Squinancy-berries* dictæ, quibus ipsis quoque,
 quoad sciam, primam hujus virtutis notitiam debemus.
 Ejus meminit Rajus (*Hist. plant. Vol. 2. p. 1486.*). In an-
 gina commendari notavit Dale (*Pharmacol. p. 321.*). Item mulie-
 ribus quibusdam in Anglia medicinæ operam navantibus ef-
 ficacia Robis harum baccarum in angina jam dudum cogni-
 ta fuit (*Phil. Trans. Vol. 41. P. 2. p. 656.*). Hocce Robe
 & sibi & aliis anginosis subvenit Theologus quidam, qui &
 deficiente isto decoctum ex siliis cum lacte vel præsentem
 hieme ex cortice pro gargarismate substituit. Hujus laude
 inductus fuit cl. Baker (*loc. cit.*), ut in semet, ex refri-
 gerio. anginæ inflammatoriæ in suppurationem alioquin
 transuræ sæpe obnoxio, Rob tentaret, eo successu, ut ejus
 ope per duodecim annos intra paucas horas a malo libera-
 retur. Quod idem contigit multis ejusdem amicis, quibus,
 ut hocce remedium in usum verterent, auctor suaforce
 fuit. Quod alio tempore corripere iterum vetusto malo,
 licet Robe usus fuisset, tribuit quidem ætati ejus bienni,
 qua enervatum fuisse illud putat. Quod si verum sit, valde
 tamen dubito, inflammationem jam eo invalescentem &
 violentia & duratione, ut puris contracti summa suspicio
 adesset, exigua portione Robis noviter parati tam citò po-
 tuisse discuti & sudore fœtente excipi, ut potius pus col-
 lectum aliorum translatum, & quantum elucet, per vias
 urinarias expulsum arguam. -- Ratio jam patet, cur alibi
 Rob hocce gargarismis addere, item baccas saccharo con-
 ditas per vices deglutire, in angina suavis fuerit (Rosen-
 stein *Barnsjukd. p. 241.*).

Ex hisce baccis sapidum vinum parari potest, ætate præ-
 stantius) Brauner *om Svenska viner p. 7.* Bergii *Mat. med.*
p. 156.). Parant & ex hisce cum melle Hydromellis spe-
 ciem (Wargs *Hjälpsreda p. 493.*), item aquam spirituosam
 (*l. c. p. 494.*). Ratasia baccarum multis placet, quam ul-
 terius nosse qui cupiat, ablegandus ad Chomesium (*Ujuel-*
les

les T. 3. p. 142.), item cl. Demachy (*L'art du desillateur liquoriste P. 2.*) est.

Folia). Odor fortis iste descriptus augurium de singulari eorum efficacia excitat, sed nondum hæc satis experimentis evicta est. Nam meris exclamationibus non fido, quibus prodigus est auctor libelli: *Les propriétés admirables du Cassis, qui a la vertu de guerir plusieurs sortes de maux, à Bourdeaux 1712.* (cujus censuram dedit Camerarius in *Eph. nat. Cur. Cent. 8. p. 272.*). Aquæ indita præbent infusum non absimile Theæ Chinenfi & pariter ex vitriolo martis nigricans, quod ex tenellis foliis paratum hujus loco quosdam delectat. Tingunt folia spiritum frumenti ita, ut Gallicum æmuletur. Morsum animalis rabi- di irritum iisdem reddi, quod enchiridia quidem repetunt, fidem superat.

P R Æ P A R A T A.

Rob Ribis nigri). *Ph. Svec. p. 107. Ph. Ross. p. 112.* Mirum in Anglia pharmacopœis non obvenire, quum ta- men in Anglia tantum celebratum fuerit. Omittunt & Ger- manicæ. Laus jam dicta.

Syrupus). *Ph. Svec. p. 119. Ph. Ross. p. 122.* Æmula virtus.

O R D O XXIX.

H E S P E R I D E Æ.

M Y R T U S.

LINN. *Syst. veget. p. 384. Gen. pl. p. 248.*

Pharm. MYRTI Bacca, Folia.

384. **M**YRTUS COMMUNIS; floribus solitariis, involu-
cro diphylo. Linn. *Spec. pl. p. 673. Var. γ. ita-*
lica, Myrtus communis italica. C. B. Myrtus foliis ovato
lanceolatis acutis, ramis rectioribus. Mill. *Dict. MUSEVM &*
MUSEVM Græcis. Icon: Regnault *Botanique*; Le Myrthe.
Arbuscula, Veneri dicata, sempervirens, in calidioribus
Europæ regionibus, ut Galliæ, ubi in provinciis maritimis
bene viget, Hispaniæ, Italiæ, aliis, spontanea. In frigi-
dioribus regionibus intra hibernacula per hiemem servari
debet.

Venustate frondis & florum magis hodie placet, quam
efficacia medica, qua non valdopere eminet.

Baccæ) tamen pluris fiunt foliis, & illæ unice fere in
officinis occurrunt, et si utraque pars eisdem potentia, nec
istæ facile extra patriam maturitatem assequantur. Bacca
ovata est, coronata umbilico quinquefido, magnitudine fere
Pisi, nigra, includens intra tres loculos semina totidem
reniformia. Recens & gratum aroma tam odore quam sa-
pore prodit, & sensum adstrictionis cum levi amaritie in
lingua excitat, qui sensus ex sicca bacca fere unicus est.
Hoc idem & de Foliis) valet, quorum adstringens natura
in infuso, miscela vitrioli martis facile cognoscitur, &
coriario ulu, ad quem Neapolitani & Calabri eadem adhi-
bent. Et tonicæ quidem partium harum virtuti præcipue
Veteres inhæserunt, ut ex indice amplo virium, quarum
meminit Dioscorides (*Mat. med. L. I. c. 155.*) apparet,
quorum vestigia sequuntur ferioris ætatis scholæ potius, quam
ex propriis experimentis ad profluvia sanguinea, no minatim
hæmoptysin, vel serosa ex alvo, coercenda, prolapsum ute-
ri

ri vel ani, fluorem album, laxitatem gingivarum, rel. eas commendarunt. In cibis baccæ ante inventum Piper vicem ejus apud Veteres gesserunt (Plinius L. 15. c. 29. Dalech. p. 637.). Sed & hic usus & Vinum myrtites & Oleum, vel ex baccis vel ex foliis infusione paratum, & Syrupus myrtinus, qui djutius servatus, jam evilerunt.

Pharm. CASSIÆ CARYOPHYLLATÆ Cortex.

385. MYRTUS CARYOPHYLLATA; pedunculis trifido-multifloris, foliis obovatis. Linn. Spec. pl. p. 675. Iacquin. Obs. Vol. 2. p. 1. Americ. pict. p. 76. Arbor in Zeylona, item in Iamaica, Cuba, Guadeloupe, Grenada aliisque Indiæ occidentalis insulis crescens.

Fructus a Zeylonensibus editur (Burm. Thes. Zeyl. p. 57.).

Cortex) affertur segmentis aliquot pollices longis instar Cinamomi convolutis vel planioribus, lineam dimidiam circiter crassis, extus subasperis, coloris cinerei, interne fusci vel fusco ferruginei. Caryophyllos æmulatur odore, item sapore, qui tamen mitior est simulque adstringens (Iacquin). Et aqua & spiritus vini infusione odoris partibus imbuitur, hic & lapidis. Extractum spirituosum, valde acre, octavam circiter partem corticis constituit, aquosum $\frac{1}{6}$. Olei ætherei valde paucillum inest, ita ut integra libra miculas ejus modo paucas, quæ separari sese non patiuntur, eroget (Cartheus. Mat. med. T. 2. p. 195.), quod ipsum oleum caryophyllacei odoris est, sed acrius vero isto ex Caryophyllis aromaticis (Lewis Mat. med. p. 192.). Id quod remanet, ingrate austeri & amaricantis saporis est (ID.).

Lucri fraudulentæ causâ aliquando pulvis hujus corticis admiscetur Caryophyllis pari modo subactis, quippe quum hi ipsi majori pretio veneant. Non minor similitudo virium medicarum est, quæ ipsæ ad aromaticis communes, stimulant, stomachicas, calefacientes, pellentes exigantur. Verbo creditur hic cortex nonnisi gradu efficacis Caryophyllis inferior esse. Ast in desuetudinem fere omniuo in copia similibus abiit.

Pharm. AMOMI Semen. Ph. Würt., item PIPER IAMAIGENSE Ph. Lond. & Ebinb., item PIMENTA Ph. Ed.

386. MYRTUS PIMENTA; foliis alternis, Linn. Spec. pl. p. 676. Myrtus arborea aromatica foliis laurinis. Sloane nat. Hist. of Jam. Tom. 2. p. 76. Tab. 191. fig. 1. Caryophyllus foliis oblongo ovatis glabris alternis, racemis terminalibus & lateralibus. Brownes nat. Hist. of Jam. p. 247. Pimenta

de Chapa Hispanis. Redi *Experimenta circa varias res nat.* p. 133. cum *tab.* quæ fructum depingit. Arbor in nova Hispania Americae & in insulis Antillis crescens nominatim Jamaica; ubi loca petrosa occupat. Ibidem & plantatur follicite ambulacri serie, sedulo cavendo ab incendio, quod si incideret, ob inflammabiles particulas, quas arbor spirat, extingui vix possent.

Non una hujus arboris pars aromate calido imprægnatur, folia, cortex, baccæ. Linquo foliorum in balneis usum, quo in patria œdemata pedum dissipare student (Sloane), de baccis unice dicturus, potioris celebritatis. Hæc maturescentes viriditate pristina deposita nigrae fiunt, globosæ, umbilicatæ coronula quadripartita, biloculares seminibus duobus hemisphæricis. Decerpuntur autem ante maturitatem, ne feriori collectione aroma debilitetur. Hinc ex avullis racemis sedulo auferuntur maturæ, & reliquæ super planis folis radiantis & agitationis crebræ ope siccantur; quod factum rite esse, colore, qui ex viridi in brunum vel fuscum mutatur, & strepitu seminum intra baccas sub agitatione cognoscitur. Sic & superficies earum antea glabra rugas contrahit. Maturæ baccæ tantum aromatis perdiderunt, ut baccas Juniperi æmulentur, & in delicias avium cedant, quibus ipsis propagatio arboris plurimam partem debetur. Immaturæ autem, prout in forum transferuntur, siccatae, vel æquant magnitudinem Piperis nigri, vel, ut plerumque, superant, mox globosæ, mox nonnihil oblongæ sunt, umbilicatæ denticulis detritis, sapore plurimum aromatum, Caryophyllorum, Cinamomi, Nucis moschatæ præ se ferunt; unde & Anglis *Allspice* dictæ, quasi quodlibet aroma in hoc unico collectum esset.

Oleum æthereum recondit, cujus ex baccarum libra integra drachmam modo dimidiam circiter elicit Cartheuserus (*Mat. med. Vol. 2. p. 361.*), ex uncia vero una eandem quantitatem Neumannus (*Chomie 2. B. 2. Th. p. 93.*). Hoc ipsum ex rubro brunum est, odore & sapore ad oleum Caryophyllorum propius accedens, sed blandius, tam grave, ut aquæ fundum petat. Et huic vis præcipua insidet, nam residua post destillationem pars extractum nonnisi iners erogat.

Ad condiendos cibos adhibentur baccæ, frequentius tamen in Angliâ ex opportunitate sine dubio regionum, quam alibi. Et hunc usum commendat blandior ejusdem natura, quam quæ vulgaribus condimentis inest.

In medicorum formulis raro hodie hic fructus occurrit, etsi non contemnendus ob efficaciam cum aliis aromatibus communem. Interim:

Aqua Piperis Jamaicaensis). *Ph. Lond. p. 53.* notanda, quæ

quæ ipsa aquæ fontanæ ope parata fragrantæ baccarum odore instruitur. Prostat & alia in officinis Anglicis spiritu vini tenui facta.

Baccæ hucusque dictæ confundi non debent cum *Caryophyllis Plinii*, Poivre de Thévet, quod nomen cl. Geoffroy (*Mat. med. Traité T. 3. p. 222.*) tanquam synonymon Piperis Jamaicensis proponit; Chomelius (*Plant. usuelles T. 1. p. 407.*) antem probe distinguit. Nuperius cl. Dehne (in *Crells chem. Journ. P. 1. p. 109.*) memoriam ejus resuscitavit, tribuens illi figuram ovatam, crassitiem Amomi, sed majorem longitudinem & compagem pulposiorem. Ex hujus unciis octo olei uncia una elicitu, vix discrepans ab oleo Caryophyllarum (*l. c. p. III.*).

MELALEUCA.

LINN. *Syst. veg.* p. 582.

Pherm. CAIEPUT s. KAIUPUT Oleum.

387. MELALEUCA LEUCADENDRON; Linn. *Mant. 1. p. 105.* Myrtus Leucadendra. *Spec. pl. p. 676.* Melaleuca Leucadendron, foliis alternis lanceolatis subfalcatis quinquenerviis, spica elongata, Linn. filii *Suppl. p. 342.* In hoc libro duæ Varietates sistuntur: α , *latifolia*, foliis falcatis lanceolatis acutis majoribus; & β , *angustifolia*, Linneus pater autem in Varietatum constitutione ad numerum diversum nervorum in foliis respexit; quæ diversitas si vera, ne differentia quidem specifica significata consistere potest. Ante omnia sequentes notari debent: α) Arbor alba, (*major*) Caju Puti Rumph. *Herb. amb. Vol. cit. p. 72. Tab. 16.* Myrto-Leucadendron Garcini apud Burm. in Rumph. *l. c. p. 75.* De groote Cajoe-Poetehboom Valentyn *Verhaal van de Geschiedenissen en Zaaken in Amboina etc. Vol. 3. p. 192.* Melal. Leuc. foliis multinerviis. Linn. *Syst. veg. l. c.* & β) Arbor alba *minor*, Caju Puti Rumph. *l. c. Tab. 17. fig. 1.* De kleine Cajoe Poeteh Valentyn *l. c. p. 193.* melal. Leuc. foliis trinerviis. Linn. *Syst. veg. l. c.* Melaleuca Kajupoetie Houttuyn *Natuurlyke Historie Pars 2. Sect. 3. p. 212. Tab. 15.* qua ipsa partes fructificationis, etiam lente auctæ, cum ramulo foliifero optime depinguntur. Ex hac nominatim arbore omnibus partibus, consequenter & foliis longe minori, oleum originem suam capit. Arbor Indiæ orientalis in Amboinæ aliorumque insularum Moluccarum montibus frequens. Varietas angustifolia *Suppl. pl. l. c.* in nova Caledonia reperta (Forster's *Voyage round the world Vol. 2. p. 391.*).

Diu delituit origo Olei) dicti five stirpis , ex qua proveniat , five partis ejusdem , ratio habeatur , & ut in rebus incertis fit , conjecturis variis rem expedire tentatum est . Quin etiamnum supersunt varia de hocce scitu necessaria momenta , ulterius explananda . Plerique olim ex Cardamomi specie illud esse sustinuerunt . Vaterus (*Comm. Nor. 1731. p. 366.*) nimirum a Seba) fructum obtinuerat , tanquam veram olei hujus matrem , Cardamomi longo officinarum similem . Idem Cardamomum , quod & medium dicitur , postea agnovit Anonymus (Martini , in *Diss. epist. de oleo Wittnebiano s. Kajuput p. 6. . 13.*) . Ita & ill. Trew , ex fructus sibi missi , cujus seminibus natales olei hujus adscripti , cum aliarum Cardamomi specierum fructibus similitudine conclusit , Cardamomi speciem esse , fructum quoque depingi jussit (*Comm. Nor. 1737. p. 129. sgg. Tab. I. fig. 7. 8.*) , utque asserto fidem tanto majorem tribueret , oleum ex granis erui curavit . quod refert omnibus notis cum illo ex India congruisse . Fructus autem hic oblongo ovatus s. fere cuneiformis est , duos pollices longus & granulis angulosis triplici ordine refertus ; qui igitur manifeste a tribus vulgaribus Cardamomi speciebus , quæ in pharmacopoliis servantur , discrepat . Numerosos istos auctores , qui ex hisce fontibus hauserunt , non moror . Dispar igitur de specie fructuum Cardamomi sententia fuit , quorum historia in univrsam adhuc valde tenebricola est , ut & nominum ambiguitas molesta sit . Horum qui oleum Cajeput ex Cardamomo derivarunt , potissimum argumentum fuit hoc , quod oleum utrumque tantopere quoad naturam conspiret . Sed quidni sapor , odor , calor aliæque notæ possent convenire in oleis , ut aliis corporibus , originis etfr diversæ ? Opportune igitur Valentynus (*Verhaal Ge. I. c. p. 193.*) , ecclesiasticus olim apud Amboinenses minister , non spernendus hac in re judex , fatetur , licet oleum Cajeput cum oleo Cardamomi quibuslibet notis conveniat , diversæ tamen stirpis progeniem esse .

Jam vero extra omne dubium positum est , verum oleum ex Melaleuca Leucadendro . Id quod Linneus , Eques , jam anno 1772. (*Diss. Obs. in materiam med. p. 5.*) declaravit , dein Filius (*Suppl. I. c.*) confirmavit . Si viro cuidam ex India orientali reduci , honeste & litterato , credendum , ex ligno arboris , quod album est , destillatur (*Goetz in Comm. Nor. 1731. p. 4.*) , quorsum & nomen *Caie* (*album*) , *put* (*lignum*) spectat , nisi potius hoc uomen epidermidem , ut in Betula , albam , qua eminus arbor dignoscitur , respiciat . Ex Foliis) autem destillatione elici , primum nos edocuit Valentynus (*I. c. p. 193.*) , dein Rumphius (*I. c. p. 77.*) , qui hac encheiresi ex Arbore alba minori Caju Puti obti-

obteneri oleum, spirans Cardamomi fortissimum odorem, ut ipsa folia contrita, innuit, etsi non præcise nomen suctum istud oleo adjungat. Quæ ante aliquot annos ejusdem arboris folia ex loco natali Amstelodamum translata fuerunt, oleum ejusdem naturæ & præstantiæ ibidem destillatione erogarunt, ac quod foris venit (*Nieuwe vaderlandsche Letter Oeffningen* P. 3. n. 3. blad 104. quem vero librum frustra hæctenus quæsi, & *Natuurlyke Historie* l. c. p. 216. nota *). Continetur hoc sine dubio intra folliculos istos exiguos, qui in foliis arboris microscopio deteguntur (*V. Natuurlyke Historie* l. c. Tab. 15. fig. F.), similes iis, quos in foliis Hyperici perforati cernimus.

Ex India orientali in Europam transfertur. Magna nominatim copia destillatur in insula Banda, unde intra ampullas Bataviam dein in Belgium mittitur. Quo tempore ibidem præcise inclaruerit, & quo adjutore, vix certo constitui potest. Mentionem ejus uno verbo fecit inter alia olea aromatica a. 1717. Locherus (in *Act. nat. cur. Cent. 5. & 6. App. pag. 157.*) tanquam condimenti infusi Theæ & Coffeæ. Lipsiæ in pharmacopolio Linckii) *Breslauer Versuche* 1719. p. 258.) jam a. 1719. fuit. Anno circiter 1726. pharmacopolia Amstelodamensia primum intravit (Schendo Van Der Beck in *Act. nat. cur. Vol. 1. App. p. 123.*). Artem autem destillandi illud quidam Wittneben, Guelpherbytanus, theologiæ ante in patria deditus, dein in insula Java diu commoratus, edocuisse fertur (*Goetz loc. cit. item Anon. Diss. epist. de Ol. Wittneb. p. 9.*), unde & oleum Wittnebianum dictum; an hic ipse vero litterarum commercio de præstantia ejus medica Germanos certiores fecerit, non constat. Certe in Germania oleum hoc longe plus celebritatis, quam in aliis terris obtinuit, ut in qua pleraque experimenta capta, & adhuc capiuntur. Tacent de eo indices pharmaceutici Anglorum & Gallorum, item libri de materia medica apud hosce evulgati. Quoniam in officinis raro nisi corruptum occurrit, & hinc inde ex seminibus Cardamomi a pharmacopœis Europæis destillatur, adscripto licet Cajeputi nomine, difficile est genuini characteres suppeditare. Requiritur judicium viri scientis, qui oleum in ipso loco natali erutum scrutinio subjecit. Cel. Thunbergius ibidem quidem ejus spectator non fuit, sed quoniam illi in India orientali, scil. Java, Zeylona, verum oleum examinandi comoda occasio suppedit, e re est, notas ab illo suppeditatas publici juris facere, Describit (*V. Ver. Acad. Handl. 1782. p. 223.*) illud gramineo viride, fluidum instar spiritus inflammabilis, tamque subtile & purum, ut accensum vel evaporationi commissum ne minimum quidem residui relinquat; spirare camphoram cum aliqua odoris te-

rebinthinacei miscela; odorem, si copiosius & fortius nares ferit, initio esse ingratum, minori autem copia vel dispersa olfactum, valde gratum. Differunt hi characteres in quibusdam ab iis, quos allegat Goetzius (*l. c. p. 5.*), [concinatos ex oleo, quod pro vero illi a peregrinatore honesto oblatum est. Hoc enim limpidum & aliquantisper subflavescentes fuit, utique in vitro non omnino repleto nec accurate obturato diutius servatum, odorem sparsit fortem, fragrantem, initio gratum, sensim subterebinthinatum, tandem Sabinæ digitis contritæ similem, diutissime perseverantem, saporem edidit aromaticum ad Rorismarini oleum proxime accedentem; demum id pro criterio sinceri habitum, quod guttula unica temporibus illita morsus sensum in oculi cantho interiori & lacrymas cieret. Addo hocce oleum aquæ instillatum eidem supernatare & aere libero facile avolare. Plures notas adungerem de solubilitate ejus in spiritu vini, de habitu ejusdem in connubio acidorum mineralium aliasque, nisi semper metuendum, ne cum adulterato oleo res fuerit. Varia tamen hujus generis experimenta ab Anonymo (*l. c.*), Cartheusero (*Diss. de oleo Cajuput in diss. physicochym. ac med. pag. 89. sqq.*), cl. Adami (*Diss. de Oleo Cajuput p. 20.*) capta jucunde leguntur.

Viridi vel viridescente colore plerumque venale compareret, qui color autem a multis non essentialis sed adventitius habetur; cui tamen sententiæ effatum Thunbergii adversum est. Creditum nuper, virescenciam esse vegetabilis naturæ & baccæ vel herbæ additamento deberi (Dehne in *Crells chem. Journ. P. I. p. 112.*), nominatim resinæ Millesfolii (Heyer *loc. cit. P. 3. p. 102.*). Verum manifesta vestigia cupri analysis chemica aliquando revelavit. Et hoc quidem vel sub destillatione in vasis cupreis stanno obductis (Bindheim in *Crells chem. Emd. P. 3. p. 81.*), vel per moram in ampullis cupreis, quibus oleum ex India transmitti solet (Heyer *l. c. P. 11. p. 256.*), solvi & sese admisceri potuit. Fraude quoque aliquando virescenciam impertiuntur oleo spurio, ut genuinum referret. Quin conjectura est, oleum modo Rorismarini, quod fraudulentis admiscetur, hoc colore imbutum fuisse (*l. c. P. 11.*). Si a cupro virescencia provenit, cœruleoviride compareret oleum; si a resina addita, profundius viride minusque pellucidum conspicitur (*l. c. P. 3.*). Conclusio ex hisce, praxi medicæ maxime profutura inde nascitur hæc, oleum Cajuput cœruleo-viride non parum suspectum esse. Nam licet & cuprum nuperius medicamenti jura obtinuerit, & in quibusdam malis conducatur, quibus oleum Cajuput idoneum est; sunt tamen alia, contra quæ hoc oleum præcipitur, in quibus miscela cupri neutiquam concedi potest. Forsitan & oleum viridescens ex specie Gardamo-

damomi majpris oleum albo-viridescens evocarunt Spielmannus & Hermannus (*Diss. de Cardamomo* p. 33.) & quod expulsum ex Cardamomo longo s. medio, coloris pallidi in flavo-viridem inclinantis fuit (Anon. *Diss. epist. de Oleo Kajupur* p. 14.).

De ipso modo oleum genuinum in India eruendi, & proportione, qua foliis inest, nihil fere constat, quam quæ Rumphius memoriæ reliquit. Siccata scilicet folia postquam noctu aqua macerata fuerint, destillationi subjiciuntur. Oleum vero, quod prodit tenue, pellucidum subtile Cardamomique odorem fortissimum spirans, exigua modo quantitate præbent, ut ex duobus fœccis istis foliis repletis vix tres ejus drachmæ expellantur. Ratio inde cognoscitur insignis pretii, quo genuinum venditur, simulque multiplicis illud adulterandi artis. In Svecia olim quævis uncia dimidii ducati aurei pretio venit, cel. Thunbergii autem cura jam dimidio vel minori valore ibidem in officinis prostat (*l. c.* p. 226.). Exemplum adulterationis hujus olei hoc esto, quod Belgæ olim oleum Anthos tantillo oleo Cardamomi subinde & pauxillo camphoræ misceuerint hancque miscelam grata virescine imbuerint (*Crells l. c. P. 3. p. 83.*).

Insectorum naturæ oleum Cajeput valde adversum est. Instillatum illis, vel cistulæ modo, cui includuntur, mox necantur. Circulus si eo circa catervam formicarum formatur, quasi inebriantur, vacillant & paulo post pereunt. Commodum ideo est ad tuendas vestes & collectiones rerum naturalium contra insecta illas depascencia. Avium vel aliorum animalium exuvie si Dermeste lardario similique insecto eroduntur, instillatis aliquot ejus guttis mox fugam capit (*Thunberg l. c. p. 227.*).

Sed nostra præprimis scire interest, quam efficaciam in corpus humanum exerat. Genuinum oleum corpus vehementer calefacit, sanguinem aliosque humores exagitat, nervos stimulat & subtili sua natura per lentos humores penetrat, sicque eos attenuat & sudorem copiose pellit. Æthereorum oleorum scimus hæc esse communia. Sed aliis prout majori efficacia antistat, ita vel maxime vim antispasmodicam sibi privam habere experientia constat. Hanc eamque certam quum fecer, nolo multos istos titulos morborum repetere, contra quos chirurgus quidam navalis in Indiam orientalem profectus (*Breslauer Vers. 9. 258. sq.*), Beyerus (*Bresl. Vers. 25. p. 569.*). Schendo Van Der Bech (*Ad. nat. . curios. Vol. I. App. p. 111.*) & Goetzius (in *Comm. Nor. 1731. p. 4.*) oleum hocce valere ambigua subinde fide indicarunt, inter quos quidem occurrunt nonnulli, quibus curandis & per alios constitit illud par esse.

Inter alia potiora levius meritum videtur, quod sudorem pel-

pellat efficaciter, ob quam tamen vim, quam unice tangit Rumphius, Indis valde acceptum est. Hæc forsitan in causa est, quod in oedemate & hydrope anasacra profecerit (Cartheus. *Diss. de oleo Katuput in Diss. phys. chym. ac med.* p. 105.); prout pluries audaci consilio, etsi non iufelici, sebris intermittens sudoriferis profligata, in qua nominatim oleum Cajeput laudem obtinuit vino sumptum ante paroxysmum (experientia Valentyni in *Verhaal. l. c.*).

Eminet vero præcipue virtute in morbis spasticis & convulsivis, qui multiplicem scenam in corpore humano ludunt, casibus adeo gravioribus, & hisce qui aliorum remedium vim eludunt, idque in utroque sexu. Hujus loci sunt convulsiones, corpus universaliter corripientes in homine, cujus pedes versus caput contrahebantur caputque rursus versus pedes sub sensum perfectio dispendio (Anon. *Diss. Epist. p. 18.*); casus quoque epileptici cujusdam (Götze *l. c. p. 5.*). Choream St. Viti feliciter fugant fide præsertim gravissima ill. virorum Meibom (Anon. *Diss. Epist. p. 17.*) & Werlhofii (*Oper. ed. Wichm. p. 711. not. * Engel Syll. epist. Werlh. pag. 192.*), quin etiam tum, quando præstans alias cortex peruvianus & oleum animale Dippelii hunc malo tollendo non sufficiunt. Qui ex eodem fonte, vitiosa irritabilitate, pullulant spasmi hysterici idem sæpe agnoscunt auxilium (Werlh. *Op. l. c.* Meibom in Anon. *Diss. Epist. p. 17.*). Adjungo hic catalepsi ex lapsu, quam levavit insigniter, etsi illa ob penuriam olei perfecte curari non potuit (Goetze *l. c. p. 5.*).

Transio ad tribus hujus vitia partialia, quorsum refero convulsiones capitis (Goetze *l. c.*), deglutitionem ex spasmo post prægressum catarrhum impeditam (Anon *Diss. Epist. p. 20.*), motus convulsivos pedum vel brachiorum in gravitate pariter ac post puerperium ingruentes (Meibom in *Diss. ep. cit. pag. 16.*), dolores ventris cum ructuum crebra eruptione ex spasmo ventriculi & intestinorum (Nebel in *Act. nat. cur. vol. 8. p. 405.*). Cardialgiæ spasmodicæ etiam medetur. Testis hujus efficaciz gravis est Trew, qui sæpius hocce oleo in spasmis ex voto usus, pluribus casibus & hanc præcise exploravit (*Comm. Nor. 1734. p. 35. 1742. p. 303. Cfr. l. c. 1739. p. 75.*). Cardialgia a podagra retrogressa orta pluries quoque hocce oleo devicta fuit (Werlhof. *Op. ed. Wichm. P. 2. p. 710.*). Spasticæ sine dubio naturæ fuere dolores isti atroces post portum, hujus olei beneficio discussi (*Comm. Nor. 1739. p. 75.*). Convulsiones faciei puellæ inunctio ejus sedavit (Thunb. *l. c. p. 217.*).

Nervos præterea paralyticos affectos liberat. Inunctionem olei in membra mane & vesperi factam hoc scopo jam Valentynus (*l. c. pag. 193.*) impetius laudavit. Interno autem
ejus

ejus usu convaluit hypochondriacus quidam, stupore paralytico brachii cum vertigine & memoriæ insigni labe diu correptus (Meibom in Anon. *Diss. Epist.* p. 16.). Alius, qui ex febre tertiana suppressa atrocem dolorem colicum & dein amaurosin contraxerat, illius ope cum constantia utroque malo liberatus est (Trew in *Comm. Nov.* 1737. p. 187.). Hacce cæcitatibus species alias in mentem revocat, contra quas pariter profecisse oleum fertur, cataractas & maculas oculorum (Schendo V. D. Beck *l. c.*). Surditas vero octo dierum, post variolas infantem gravius affligentes residua, intra paucos dies disparuit captis aliquot guttis interne juncta ejus in aures per gossypium applicatione & pone aures junctio (Lentin *Krankh. am Oberharze* p. 31.).

In odontalgia a carie fascini instar dolorem sedat (Goetze *l. c.* p. 5. Linn. *Diss. Obs. in M. m.* p. 5.) gossypio instillatum & erolo denti inditum; nec hacce in re aliis oleis æthereis calidioribus, ut Caryophyllum, Origani, rel. cedit (Scendo *l. c.*). Sed & in eo dentium dolore præstantissimum est, qui ex refrigerio & rheumatica causa oritur (Thunberg *l. c.* p. 224.). Rheumatismi chronici & affinis mali, arthritidis, oleo Cajeput per os iugesto curati varia memorantur exempla (*Comm. Nov.* 1735. p. 38. Anon. *Diss. Epist.* p. 16. Adami *Diss. de oleo Cajeput* p. 25.). Ast & inunctione ejus vel alia administratione externa prompte tollitur, nisi malo nimis inveterato (Thunb. *l. c.* p. 224.). Ophthalmia pertinax in foemina arthritica disparuit mucinio, cui instillatum oleum, oculis prætenso (*l. c.*). Tutissimo & celerissimo effectu tam climate calido quam frigido arthriticis membris illinitur; poros enim aperit & fomitem morbi dissipat (*l. c.* p. 225).

Sunt & casus herpetis eo injuncto dissipati; item cephalalgia, quam naribus oblatum & temporibus illitum discussit, vel saltim mitigavit (Thunb. *l. c.* p. 227.).

Sanguinem porro ad inferiora derivat, ut in suppressione menstruorum, secundinis retentis, vel molis vel fœtu mortuo (Boeneken in *Act. nat. cur.* Vol. 8. p. 14.), & hæmorrhoidum fluxu retardato constitit (Schendo *l. c.*).

Restat tantum, ut, quomodo oleum Cajeput aptissime ore capiatur, significem, nam quomodo extrinsecus, prout rerum conditio requirit, adhibeatur, passim jam expositum est. Sacchari frustulo ad duas, tres, sex, imo duodecim, quod rarius, guttulas (Werlh. *Oph. ed. & loc. cit.*) instillatum ter vel quater de die ingeritur. Excipi & potest vino, Liquore anodyno min. Hoffm. vel spiritu nitri dulci. Pro mali natura utiliter infusa calida superbibuntur. Promptum plerumque effectum exserit, ut nec diuturna continuatione opus sit, prout solent ea, quæ nervos præcipue

afficiunt. Non excludit vero hæc medicina aliorum efficacium connubium, sicut vel Werlhofius in affectionibus nervosis sæpe corticem peruvianum combinavit.

CARYOPHYLLUS.

LINN. *Syst. veg.* p. 412. *Gen. pl.* pag. 270.

Pharm. CARIOPHYLLI AROMATICI, ANTHOPHYLLI.

388. *CARYOPHYLLUS AROMATICUS*; Linn. *Spec. pl.* p. 735. Caryophyllum. Rumph. *Herb. amb.* Vol. 2. p. 1. sq. *Tab.* 1. 2. 3. Caryophyllus Kruidnagelboom. Houctuyt *natuurlyke Historie* Vol. 2. P. 3, p. 44. *Tab.* 12. *fig.* 1. ubi etiam flos fructuque dissecti microscopii ope representantur. Le Gerossier. Sonnerat *Voyage à la nouvelle Guinée* pag. 196. *Tab.* 110. Conf. de flore *Hist. de la Soc. R. de Medec. de Paris* Vol. 2. pag. 296. Arbor in insulis Moluccis, & ut nuper compertum, in Nova Guinea (Sonnerat *Voyage à la nouv. Guin.* p. 200.) quoque spontanea. Si Rumphio fides: in Amboina, Oma, Honimoa & Nassalauta hodie modo crescit, postquam Belgæ, ne lucrum hujus mercis illis eriperetur, eandem in reliquis insulis destruxerint. Sed neque hanc narrationem esse fidam, nec aliam (Savary *Dict. T.* 2. p. 653.) quod eadem de causa insulam Ternateam unicum arbori domicilium concesserint, docent nuperiora felicia Gallo-Francorum tentamina in variis insulis Moluccis facta. Etenim huic genti a. 1770. & 1772. successit clam fructus & plantas hujus & Myristicæ arboris ex Gueby, Moluccana Insula, transferre in insulas Isle de France, Bourbon & Seichelles (*Hist. de l'acad. de Sc. de Paris* 1772. P. 1. p. 56.). Sub quo ad colligenda hæc aromata suscepto itinere, compertum, in alia insula Ceram, mox antea omnes utriusque generis arbores a Belgis fuisse destructas. Plantationes in insula Franciæ factæ nihil, quicquid falso rumore in contrarium dictum, de pristina arborum præstantia perdiderrunt, sed fructus optimæ notæ tulerunt (Sonnerat *Voyage aux Ind. orient.* T. 2. p. 31.), etsi Caryophylli ibidem sunt paullo minores & minus bruni, quam Amboinenses (Tessier in Rozier *Journ. de Phys.* 1779. l. c. p. 53. Cfr. Le Gentil *Voyages dans les mers de l'Inde* T. 2. p. 690.). Ex hac insula transvecta fuit Caryophyllus a. 1773. in insulam Cayenne (Tessier l. c. p. 47.), in qua & plantatio optime succedit, ut ex icone rami Caryophyllis onusti, qui inde in Galliam in rei testimonium transmissus fuit, constat (Tessier apud Rozier l. c. tab. 1.). Ut Caryophylli tanto præstan-

stantiores sint, cultura arboris accedat oportet, quæ præprimis a Belgis in Amboina magno studio & successu peragitur, de qua vero pauca modo constant, quoniam ejusdem artem evulgare a summo magistratu interdictum (Rumph.). Requiritur humidum solum (Sonnerat *Voyage à la nouv. Guinée* p. 197.) & initio statio inter proceriores arbores, postea, quum Caryophylli succreverunt, evellendas.

Distinguenda genuina Caryophyllus ab arbore sylvestri (*Le faux Gerostier*, Sonnerat *Voy. à la nouv. Guinée* p. 197. tab. 120.) petiolis longis, foliis obtulis, odore Caryophyllorum non aromatico, sapore amaro.

Aroma quidem omnibus arboris partibus insidet, præsertim vero petiolis foliorum, qui hujus plus adeo quam Caryophylli ipsi continent (Sonnerat). Sed hisce ipsis unice fere arbor inclaruit. Obscura valde vestigia sunt notitiæ hujus partis apud Græcos & Plinium, paullo evidentiora apud Avicennam & Serapionem. Moluccæ insulæ postquam imperio Lusitanorum a Belgis subducerentur, in hosce quoque venditionis lucrum transit, & quidem inde ab a. 1627.

Caryophyllorum Aromaticorum) nomine venit flos nondum expanlus ficcus, qui ex globulo constat, a calyce floris tetraphyllo & corolla tetrapetala conniventibus, formato, & germine infero, subtereti, basin versus nonnihil angustato, vix pollicari, quod obducit alius calyx crassior supra quadripartitus. Enascitur inde clavi species, quam formam respicit ejus in variis linguis Europæis denominatio (*Clous de gerofles*, *Gewürznägeln*, *Kruidnagelen*). Inferior vero Caryophyllorum pars magis aromatica est, quam sphaerula ista superius sita, facile decidua. Perdit flos aroma, prout maturitati fructus propior est; unde Caryophylli virides avelluntur. Colorem atro-rufum ex fumo adsciscunt, cui in suffimigiis exponuntur. Quidam eos aquæ fervidæ immergunt & dein foliis latis Ari obtestos super cratibus in fumo per aliquot dies servant. Plurimi autem incolæ absque prævia immersione fumo illos suffocant, deinque ulterius in sole exsiccant. Probe esse exsiccatos cognoscitur inde, quod tantillum eorum ungue deradi possit, & intus colorem læte purpureum præbeant. Isti autem Caryophylli, qui sine dicta suffocatione s. suffimigio in sole vel fumo tantum exsiccantur, rugosi sunt & leves, sordidi, hinc ab emtoribus spernuntur (Rumph. in *Misc. nat. curios. Dec. 2. Ann. 1. p. 50. & Herb. amb. l. c.*). Odor Caryophyllorum fortis, gratus, peculiaris, qualis floris Dianthi Caryophylli, sapor acris, calidus, diu in lingua perseverans cum levi amaritie.

Anthophylli (*Clous marrices*) ex Caryophyllis fiunt, dum hi ad maturitatem usque in arbore relinquuntur. Magnitudine & figura Olivam referunt, supra coronati calycis dentibus

tibus quatuor conniventibus, intra quos medio stylus. Atro-
ruffi pariter sunt, subrugosi, & intra tegmen osseum tenue
nucleum durum, in duas partes longitudinales dissilientem,
recondunt. Odor & horum caryophyllæus sed remissior, sa-
por itidem cum sensu acido adstringente.

Redeo ad Caryophyllos. Horum ea indoles est, ut humi-
dum avidè imbibant, & si aromate suo destillatione olei
vel alio modo privati fuerint, integris Caryophyllis remixti
& saporem & odorem quoad partem recuperent. Quod arti-
ficium sæpe in fraudulentum lucrum cessit (Boerh. *Chem.*
Vol. 2. p. 100.), pallidiori autem colore & minori efficacia
detegitur.

Aqua infusione odoras partes avidius abripit, quam spiri-
tus vini, sed non item sapidas, quæ potius spiritu eruun-
tur, adeo ut extractum spirituosum linguæ fervidum maxi-
me saporem imprimat. Destillatione cum aqua copiam olei
erogant, cujus proportionem, notas, encheireses, historiam,
paullo post describam.

Caryophyllorum ipsorum usus culinaris crebrior est, quam
medicus. Placent valde ad condiendas ferinas carnes, quibus
transfiguntur, & fructus varios acetario destinatos, ut Pru-
na, Cerasa, Cucumeres aliosque aceto servandos, item ad
confectiones fructuum saccharatos, ut nucum Juglandum
immaturarum, rel. Adhibentur & ad intinctus varios & spi-
rituosos liquores vinaque. Et hisce quidem omnibus gratiam
saporis item odoris conciliant. Indi vero illos vix in cibo
adhibent (Rumph), utpote nimis calidos, quam ut sine
valetudinis offensa in tam fervido climate ferri possent.

Nulli aromati hoc cedit vi stimulandi nervos fibrasque
musculares, solvendi pituitam, exagitandi sanguinem. Hinc
& instar condimenti usurpatum languenti ventriculo subve-
nit. Quatenus Caryophylli cordiales seu cephalici habeantur,
ex dictis intelligitur. Commodissime in pulvere cum
saccharo ad aliquot grana capiuntur. Masticati copiam sali-
væ proficiunt. Variis compositis adduntur, ut Electuario
Diasatyrii, Spiritui mastichino, Essentiæ Absynthii compo-
sitæ). Item externa eorum applicatio efficax censetur, in-
star stomachici, exemplo Emplastri de crusta panis), item
ad dentes servandos, in pulveribus & electuariis, quorum
pertinet farrago illa, Electuarium gingivale) *Pb. W. p. 46.*
In India mos est in paralyfi, Berberi ibidem dicta, uti bal-
neo, cui Caryophylli incocti, vel linimento ex oleo, cum
quo Caryophylli cocti fuerunt. Odoramentis præterea in-
serviunt, & balsamis, pomatis, pulveri cyprio, pulveri fu-
mali, addi solent. Maximum vero pretium in medicina ex
oleo suo æthereo repetunt. Qui brevitatem in exponendis
viribus Caryophyllorum vituperant, hisce uberiori recensu
alibi

alibi facto (Fr. Hoffm. & Friedel Diff. de Caryophyllis arom. mat. 1701.) forsitan latishiet, modo æque certus ac largus reperiatur.

Anthophylli curiositatis fere unice causa in officinis servantur, & Caryophyllis virtute inferiores sunt. Saccharo recens a Belgis conditi stomachicam vim exercent.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

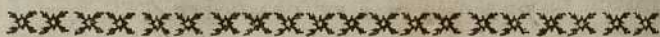
Aqua Caryophyllorum aromatica). *Pb. W. p. 12.* Destillatione eorum cum aqua paratur, coloris lactei. Analeptica, stomachica, grata, rarioris usus.

Oleum destillatum). *Pharm. omn.* Hoc ipsum primum dum prodit, albissimum & pellucidum est, diuturna autem mora vel per accessum aeris flavescit sensimque saturatius fit. Quoniam tam grave est, ut in aqua subsidat, fortiorem ignem vasaque non nimis alta requirit. Originem ex Caryophyllis & odor declarat similis & sapor, qui valde calidus est. Copia, qua elicitur, discrepat pro præstantia Caryophyllorum; nam qui tam recentes sunt, ut oleum pressione digitorum conspuium fiat, aptissimi sunt. Alius (Neumann. *Chymie Vol. 2. P. 1. p. 386.*) ex libra eorum una eruit duas uncias cum drachmis duabus; alius (Fr. Hoffm. *Obs. phys. chem. p. 17.*) uncias duas & dimidiam; alius (Dehne in *Crells chem. Journ. P. 3. p. 7.*) semel tres uncias cum scrupulis duobus. Ut tanto plus olei emergat, aquam, quæ semel transtillavit, post segregationem olei Caryophyllis affundere oportet. Sed maxime vulgare est, oleum ex Belgio vel India transmittere. Quod vero ipsum multis modis ab eo, quod in officinis aliquando destillatur, discrepat. Color scilicet ejus longe profundior, saporque multo fervidior; ut igitur parum absit, quin credam admixtum fuisse resinose partis tantillum. Et vereor, ne hoc non unice dependeat ab usu vasorum æneorum & neglecta depuratione, ut quidem Rumphius vult. Plerumque insuper æthereo oleo & aromatico aliud unguinosum insipidum, quod solutionem per spiritum vini respuit, larga proportione admixtum est. Hoc tamen tam acre est, ut cutem adurat & inflammet.

Rarissime oleum ad usum internum adhibetur, quum nimis calidum sit. Denti dolenti gossypio inditum sedat dolorem & cariem, ejus causam, coercet. Quo fine & Essentia Caryophyllorum (Tissot *Avis p. 183.*) nominatim commendanda. Indi illud commistum cum aliis oleis, Olivarum, Rosarum, rel. in dicta paralyti inungunt (Rumph.), quod consilium & nos feliciter in paralyti sequimur, quod id, quod in nervo stagnat, stimulo olei & frictione excite-

tur, moveatur, liberetur. Simili excipiente, ad ventriculū roborandum, in colica flatulenta, diarrhœa, abdomini inungitur. Intrat

Balsamum Caryophyllorum). *Ph. W. p. 28.* Balsamum apoplecticum). *Ph. W. p. 28.* Balsamum vitæ) Hoffm. *Ph. W. p. 3c.*

O R D O XXX.

S U C C U L E N T Æ.

C A C T U S.

LINN. *Syst. veget. p. 382. Gen. pl. p. 246.*

Pharm. OPUNTIAE Folia.

389. **C**ACTIUS OPUNTIA; articulato-prolifer latus, articulis ovatis, spinis setaceis. Linn. *Spec. pl. pag. 669.* Ficus indica, follo spinoso, fructu majore. C. B. Icon: Opuntia. Miller's *Figures Vol. 2. Tab. 191.* Frutex, tam in calidiori America, quam Virginia crescens, item in Lusitania, Hispania, Minorca, Italia, necnon in rupibus Vallesiæ. In nostris caldariis probe viget, & articulis terræ impactis facile sese propagat.

Folia) crassa ex copia pulpæ mucilaginosæ insipidæ, qua intra epidermidem tenaciorem farciuntur. Extra natale solum vix adhibentur, sed ex hypocaustis hortorum peti possunt, si eadem usurpandi desiderium nos tenet. Incitamento esse poterit efficacia, quam specie cataplasmatibus applicata in dolorosis quibusdam affectibus præstiterunt. Minorcanis jam dudum hæc cognita fuit. Confirmatur ab artis perito, qui ea in pleuritide, item in dysentericiis aliisque morbis cum inflammatione viscerum junctis, proficua invenit (Clerghorn *Diseas. of Minorca pag. 263. 279.*). Simplicissima ibidem ratio hæc est, quod folia calore emollita & medio dissecta applicentur. Sub quo tentamine ob parenchyma crassum & succosum diu calorem servant. Sed in arthriti-

cis

cis doloribus sedandis vel saltem mitigandis non minoris pretii sunt (Paulle in *Journ. de Medec. T. 51. pag. 321.*). Nam nomen Cacti coccinelliferi adjectum (forsitan perperam) nihil mutat. Postquam hacce vi illustri exemplo in Monaco inclaruissent, & Nizzæ & Taurini simili successu in usum tracta. Nizzæ & ille ad malum ischiadicum alioque rheumatismos extensus est (*l. c. p. 326.*). In Italia quidem sic, ut epidermide denudata & calefacta adhibeantur. Mucilaginosâ sua natura & blando tempore emollire ista & relaxare fibras strictas sicque dolores sopire, quis non sentit?

Alias species Cactorum articulis planis instructorum substitui poterunt speciei in fronte præfixæ. Sed sedulo in omnibus spinulæ auferendæ sunt, quæ suæ efficiem obfident.

Fructus C. Opuntia maturus pyriformis, edulis est; lotio autem colorem sanguineum impertit in America, haud item in Barbaria (*Shaw's Travels in Barbary and the Levant Ed. 2. p. 145.*).

S E D U M.

LINN. *Syst. veg. p. 358. Gen. pl. p. 230.*

Pharm. SEDI MINORIS vulgo s. SEDI VERMICULARIS Ph. Austr.

Herba.

390. *SEDUM ACRE*; foliis subovatis adnato sessilibus gibbis erectiusculis alternis, cyma trifida. Linn. *Spec. pl. p. 619.* Sempervivum minus vermiculatum acre. C. B. Icon: *Blackwell's Herbal Tab. 232.* Planta perennis copiosissime in muris, aggeribus, campis sterilibus crescens. Distingui a Sedo sexangulari debet, hoc simplicissimo, cujus vero cauliculi sexfariam foliis teretibus mitis saporis imbricati sunt. Sub tecto suspenfa diu succosam suam naturam servat, ut vel toto anno recens haberi possit. --- In *Pharm. Austr.* Sedum minus est Sedum album Linn.

Herba) recens saporis acerrimi, instar Hydropiperis. Acrimoniam porro manifestat vomitus validus & alvi purgatio, quæ ex interno usu consequitur, & erosio clavorum pedis per laminas contingens, hisce si instar cataplasmatibus imponitur (*Kramer med. castrens. P. 2. p. 146.*). Metuit igitur Boerhaavius (*Hist. pl. hort. L. B. p. 369.*) interne illam exhibere. Sed non destituit hos felix eventus, qui contra scorbutum eam cerevisia coctam ingesserunt, scilicet ita,

ut herbæ manipuli octo cum cerevisiæ veteris libris octo vase tecto ad dimidiæ partis consumptionem ebullirent, & hujus decocti singulis vel, si vires non ferrent, alternis diebus jejunio ventriculo, tres vel quatuor uncia tepide caperentur (Below, medicus Svecus, in *Misc. nat. cur. Dec. I. Ann. 6. Obs. 22. p. 49.*). Tanto citius autem recuperatur sanitas, quo facilior & copiosior inde vomitus succedit. Fuit vero hæc dosis, hæc forma, militibus accommodatissima. Quibus gingivæ corruptæ aut dentes vacillant, hisce idem decoctum alumine & melle Rosarum imprægnatum pro coluendo ore conducit. Ita & in contracturis genuum ex eodem fonte exortis, tam decoctum ore captum quam herba cocta expressa & popliti applicata prodest. Ad ulcera vero tibiarum sicca scorbutica sananda confert, post usum decocti internum, hoc ipso eadem eluere subjuncta ejusdem herbæ cum cerevisia coctæ applicatione (Below *l. c.*). Nec caruit sua efficacia, contra eundem morbum herbam lacte caprino decoquere, quod quidem vim temperandi ejusdem acrimoniam habet (Lange *Remed. Brunsv. domest. p. 121.* item *El. Mis. verit. med. Fasc. I. p. 23.*).

Experimenta varia cum hac herba in ulceribus cancris ex voto capta sunt, præcipue in Gallia. Doleo, mihi non suppetere libellum cl. Marquet (*Memoires sur l'illecebra ou la petite Joubarbe*), qui plures felices casus hujus aliorumque vitiorum Sedo curatorum continet, sed, quæ ille tradit, aliunde petere me oportere. Profuît succus in cancro glandulæ maxillaris (Marquet in Hall. *Hist. st. belv. n. 966.*), item stirps aqua & lacte cocta in cancro inguinis (*Idem. l. c.*), & alio exemplo in cancro femoris exulcerato (*Prat. de Chirurgie P. 2. p. 237.* apud Hall.). Imo ulcus sinuosum mammæ, contra alia immorigerum, succo hujus plantæ injecto & turundis linteoque carpto humectatis eodem, in scæmina fere eousque coaluit, ut tantillum modo liquidi per cicatrices transudaret: ipse tamen narrationis hujus auctor subdubitare videtur, an verum carcinoma fuerit (Le Cat in Richardi De Hautefierk *Recueil d'Observations T. I. p. 389. sq.*). Alia applicationis hujus herbæ ratio hæc est, ut probe in pulpam contusa cum pauxillo olei Lini misceatur, & sic instar cataplasmatum quotidie ter quaterve imponatur, Marqueti experimento. Cujus vero efficaciam alius restringit ad depurationem modo ulceris & fungosæ excrescentiæ diminutionem (Præcticus quidam Fabricius in Timmermanni *Progr. de Belladonna p. 23.*). Lego etiam deprædicari illam in tinea, item in gangræna ad progressum impediendum & carbunculis, aqua cum melle coctam, sicque & emortua delabi, & cicatricem formari (Marquet apud Hall. *l. c.*).

In febribus intermittentibus præterea valere illam com-
pertum est. Herbae nimirum manipulus unus in cerevisiæ
libris duabus ad dimidiæ ejus partis consumptionem coqui-
tur, & liquidum hora ante paroxysmum ebibitur, unde ple-
tumque prævio vomitu effectus desideratus obtinetur (Linn.
Westgöta Resa p. 180.) ; vel succi expressi cochlear dimi-
dium cum vino ingeritur, subsequente pariter vomitu, quod
consilium in primis plebs Brunsvicensis sectatur (Lange *med.*
Brunsv. dom. l. c.).

Aqua destillata succi hujus herbae, ad uncias quatuor cum
quinta parte succi Citri commixta, in colica nephritica are-
nulas ex renibus pellendo potens esse medicina fertur (Ble-
gny *Zodiac. gall. Ann. 3. p. 71.*).

Intrat herba inter tot alia Unguentum populeum). *Pb.*
W. p. 248.

Pharm. TELEPHII vulgo s. FABÆ CRASSÆ s. FABARIÆ

Herba, Radix.

391. *SEDUM TELEPHIUM*; foliis planiusculis serratis,
corymbo folioso, caule erecto. Linn. *Spec. pl. p. 616.* Te-
lephium vulgare. C. B. Icon: Regnault *Botan. L'Orpin.*
Pl. perennis. in rupibus murisque frequens.

Obsolevit plantæ hujus usus; nec ob inertiam immerito.
Herba) succo turget herbaceo, submucilaginoso, odore ca-
ret omni. Contra stranguriam prostant efficaciora, quam
succus ejus epotus, alias commendatus. Contusa & applica-
ta ambustas partes solatur. In panaritio tosta & conquassa-
ta pariter convenit. Sic & molestias ex varicibus ani miti-
gat. In clavis pedum multum levaminis afferunt folia re-
centia leniter contusa atque aceto vini immissa &, postquam
sicca evaserint, renovata, quin sæpe inde clavi omnino dis-
parent (Bergii *Mat. med. p. 374.*).

Quæ de vi Radicis), instar amuleti gestatæ, in hæmor-
rhoïdibus cæcis narrantur, superstitionem redolent, quam
forsitan figura radicis nodosa genuit. Celebritatem aliquam
illi conciliavit nomen Ge. Wolffg Wedelii (*Misc. nat. cur.*
Dec. 1. Ann. 2. p. 296. Act. Hafn. Vol. 3. § 4. p. 96.) in amuleta
in universum justo proclivioris, dum radicem recentem vel
aliquot saltim ejus nodos pro nodorum in ano numero inter
scapulas in dorso gestari jussit, donec marcescerent. Eodem
errore & inquinavit alios (*Ephem. nat. cur. Cent. 1. § 2.*
p. 265. Act. Hafn. Vol. 5. p. 330.). Plus omnino in hoc
malo, quod emollientibus & iis, quæ inflammationem mi-
tigant vel arcent, opus habet, promittit radix, si conqual-

fata & butyro recenti cocta instar unguenti hæmorrhoidibus applicatur (Chomel *Usuelles* T. 2. p. 286.).

SEMPERVIVUM.

LINN. *Syst. veget.* p. 378. *Gen. pl.* p. 244.

Pharm. SEDI MAJORIS Germ. s. SEMPERVIVIS MAJORIS
Edinb. Svec. *Folia.*

392. *SEMPERVIVUM TECTORUM*; foliis ciliatis, propagibus patentibus. Linn. *Spec. pl.* p. 664. *Sedum majus vulgare.* C. B. *Icon: Fl. Dan. Tab.* 60r. *Regnault Botan.* La grande Joubarbe. Jo. Mill. *Illustr. Syst. sex.* Pl. perennis in muris, rupibus, montibus, alpibus spontanea. Tectis ædium cum gleba terræ affixa probe ibidem veget.

Foliis) inest copia succi subacidj austeri. Hic expressus & spiritu vini rectificatissimo remixtus coagulum album format, referens cremorem lactis vel unguentum pomatum; quod idem contingit, sive liquorem alcalinum fixum sive spiritum salis ammoniaci aquosum succo affundas (*Cartheus. Mat. med. Vol. 1. p. 298.*). Unde elucescit, perperam hoc coagulum pro indicio alcali volatilis intra hanc stirpem abditum olim (*Burghart med. filijs. Satyr. Spec. 4. p. 15.*) habitum esse, Refrigerant folia & modice adstringunt, abstergendi præterea efficacia excellunt. In usum externum hodie unice cedunt, etli parcius, quam merentur. Aphtharum infantum eximiam medelam constituunt, dum succus eorum expressus eodem pondere mellis coquitur, & addito tantillo aluminis ad saporem modice acerbum usque, aphthis quavis hora ope penicilli illinitur (*Boyle's Works Vol. 4. p. 501. Rosenstein om Barnsjukd p. 44. Cfr. Scopoli Fl. carn. Ed. 1. p. 491.*). Delapsis crustis aphthosis convenit hujus loco mucilaginem Cydoniorum cum eadem quantitate syrupi Sedi majoris combinatam eodem modo adhibere (*Rosenstein l. c.*). Idem succus cum melle commixtus in angina pro gargarismate est (*Boyle*). Fissuris papillarum nutricum dolentibus succus hicce linteo carpto exceptus medetur, renovando sæpe applicationem, ne siccescens adhæreat (*Swieten Comment. Vol. 4. p. 644.*). Eadem vis in rhagadibus linguæ febrientium sese declarat (*Chomel Usuell. P. 3. p. 126.*). Contrita folia & intra succulum applicata hæmorrhoidum cæcarum dolores una cum tumore dissipant (*Scopoli l. c.*). Notius est solatium, quod in clavis pedum afferunt, dum pediluvio tepido emolliti primum cultro enu-

clean-

cleantur, dein locus mane & vesperi foliis hujus plantæ, epidermide altera parte denudatis, contegitur; tanquam infallibile adeo in hoc malo remedium sistitur (Hammerin in *Prov. Doct. Berättelser* 1761. p. 8. *Cfr. nuzl. Samml. n. 54. 1756. Berlin. Samml. P. 4. p. 168. Hann. Mag. n. 92. 1767.*). In ambustionibus forma cataplastmatis non spernenda. Coagulum istud, quod ex spiritu vini, si succo instillatur, fundum petit, ephelides faciei delet (Grell *neueste Entdeck. P. 9. p. 109.*).

De usu interno pauca modo subjungo. Succus ad aliquot uncias quotidie epotus dysenterias coercet (Hort. L. B. p. 368.). Novissima commendatio contra morbos convulsivos fulcro plurimum casuum per partes enucleatorum eget; in virgine, pluribus corporis partibus convulsa, miscela ex fucci expressi unciis duabus & totidem spiritus vini pluries paroxysmum fugavit, licet morbum non omnino tolleret (Pereboom in *nov. Act. nat. cur. Tom. 7. p. d3.*). Dedita opera plures vires omisi, quas alii recensent, equidem fontes consulens dubias reperi.

P R Æ P A R A T U M.

Syrupus Sedi majoris (Sempervivi). *Pb. W. p. 212.* In linctu contra aphthas & in gargarismatibus conducit.

R H O D I O L A.

LINN. *Syst. veg. p. 745. Gen. pl. p. 526.*

Pharm. RHODIÆ Radix.

393. RHODIOLA ROSEA; Linn. *Spec. pl. p. 1465.* Rhodia radix. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 183.* Planta perennis, in alpinis & rupestribus Lapponiæ, Helvetiæ, Austriæ, Britannæ crescens.

Radix) ramosa crassa est, cinerea & foveis crebris notata, interne albida, carnosa, odoris rosacei & sliptica. Odorem dictum spargit sæpe per alpes Lapponicas, fragrantior in loco natali, quam hortis (Linn. *Fl. Svec. p. 359.*). Ex hac potest destillari aqua odore & sapore istam ex Rosis referens (Debes in *Act. Hafn. Vol. I. p. 88.*). Largitur & oleum æthereum ad drachmam unam ex libra una, quod flavescens coloris est, odorisque & saporis ejusdem, quem dixi (Berg. *Mat. med. p. 805.*). Sed nec sicca radix

odore rosaceo destituitur, quam quidem coriariam modo facit Linneus (*l. c.*).

Ufus ejus medicus adeo rarus, ut in plerisque officinis deficiat. Recens dolores capitis sedare dicitur, five externe five interne adhibeatur (*Lin. loc. cit.*), qua in specie mali nominatim valuerit, & qua forma, non memoratur. Cataplasma huic fini fronti impositum esse, modo percipio (*Hall. Hist. st. helv. n. 953.*). Ferrosensibus radix icorbuti primaria medela est (*Debes in Phil. Trans. vol. 9. p. 459.*).

P O R T U L A C A .

LINN. *Syst. veget. p. 370. Gen. pl. p. 240.*

Pharm. PORTULACÆ Herba.

394. *PORTULACA OLERACEA*; foliis cuneiformibus, floribus sessilibus. Linn. *Spec. pl. p. 538. l.* *Portulaca latifolia sativa. C. B. Icon: Regnault Botan. Le Pourpier. Pl. annua, in locis glareosis Europæ calidioris & reliquarum mundi partium spontanea. Colitur vero ubivis in hortis culinaribus.*

Herba) succo turget aquoso, leniter acido. Jusculis carnis crebro additur, necnon in aqua fervida, postea defundenda, macerata editur in connubio commodi intinctus. Caules crudi quoque condiuntur sale, aceto & aromatibus ad embammata. Non multum nutrimenti suppeditat. Copiosius comesta alvum ducit & ventriculum labefactat (*Vid. Raii Hist. pl. T. 2. p. 1039.*). In acutis morbis haud repudiandum obsonium est. Vix unquam hodie succus amplius usurpatur in inflammationibus internis ad temperandam bilis acrimoniam, in stranguria. In Svecia verrucas contracto folio recente crebro obliniunt ad easdem delendas; sed lentum auxilium.

SAXIFRAGA.

LINN. *Syst. veg.* p. 342. *Gen. pl.* p. 223.

Pharm. SAXIFRAGÆ ALBÆ Herba, Semen.

395. *SAXIFRAGA GRANULATA*; foliis caulinis reniformibus lobatis, caule ramoso, radice granulata. Linn. *Spec. pl.* p. 576. Saxifraga rotundifolia alba. C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 514. Regnault *Botan. La Saxifrage.* Mill. *Illustr. Syst. sex.* Pl. perennis, in locis apricis gramineis crescens.

Jam dudum ex censu efficaciorum medicaminum exclusa hæc stirps fuit. Nec sapor multa spondet, qui quidem a Linneo (*Mat. med. Ed. l. n. 215.*) acris, pungens, describitur, ab Hallero (*Stirp. helv. n. 976.*) subacidus; quod de Herba) assumo. Certe pecora intactam eam relinquunt. Quod sit eadem planta, quam ad frangendum calculum Veteres laudarent, etiamnum valde dubium. Plures enim diversæ plantæ Saxifragæ nomine olim insignitæ (Lobel. *stirp. advers.* p. 183.).

Radix) constat ex granulæ magnitudine seminis Coriandri, farinosis, amaricantibus. Ob figuram nomine *Seminum* servantur. Veram vim lithonripticam, sæpe in libris commemoratam, de neutra hujus stirpis parte experientia confirmat. Si quid vero in lotio fabuloque pellendo valeant, id rectius vehiculo aquoso, quo decoqui solent, adscribendum arbitror.

COLUMNIFERÆ (MALVACEÆ).

ALTHÆA.

LINN. *Syst. veg.* p. 318. *Gen. pl.* p. 353.

Pharm. ALTHÆA Radix, Folia.

396. **A**LTHÆA OFFICINALIS; foliis simplicibus tomentosis. Linn. *Spec. pl.* p. 966. Althæa Dioscoridis & Plinii. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 530. Regnault *Botan.* La Guimauve. Pl. perennis, crescens solo humidn in Gallia, Anglia, Belgio, passim in insulis minoribus Daniæ, item in Helvetia, & prope Francofurtum ad Moenum.

Hujus loco subinde in Russia *Lavatera Thuringiaca* Linn. depicta in Jacq. *Fl. austr. Vol. 4. Tab.* 311. colitur (Sam. Ge. Gmelins *Reise durch. Russland. P. 1. p.* 81.); qui error tanto facilius condonari potest, quum columniferæ tantum non omnes, prout mucilagine blanda, quam vehunt, ita viribus, conveniunt. Plura hocce caput hujus rei exempla suppeditat; aliæ cognatæ stirpes addi possent ex genere Alceæ, Malvæ, Lavateræ, Hibisci, Sidæ, Gossypii. Ita & filamentosa caulis compages plures hujus familiæ species eidem usui œconomico, cui Linum vel Cannabis inserviunt, aptas reddit, modo pari modo maceratæ præparentur.

Quantum apparet, eadem stirps est, quæ Dioscoridi *Αλθαια* s. *Ιβισκος*, Galeno *Εβισκος*, Plinio Hibiscum, dicitur.

Radix) instruitur ramis longis, digitum vel pollicem crassis, extus subgrisea, interne alba est, & in fibras secundum longitudinem facile discrepi se patitur. In officinis epidermide plerumque privata occurrit. Odore caret, gustata autem copiam mucilaginis subdulcis dimittit. Hacce ipsa quidem tota planta scatet, præcipue tamen radix. Nam radix mucilaginem ad dimidium fere ponderis erogat, folia vix ad quartam partem, flores & semina, quæ quidem partes hodie non amplius præcipiuntur, ad quantitatem adhuc

minorem (Lewis *Mat. med.* p. 36.). Superat mucilaginis copia radix reliquas hujus gentis plantas, quin alias mucilaginosas stirpes, earundemve partes, ut semen Cydoniorum, Fœnugræci, Lini, Radicem Salep aliaque (Spielm. *Instit. Chem.* p. 102.). Hæc infusione vel coctione extrahitur facile aqua, & ut alix similes mucilagines refrigerata in materiem tremulam semipellucidam transit. Solvit ista quadruplo sui ponderis Myrrham, terendo, imo citius quam mucilago Gummi arabici (Buchholz in *Act. nat. cur. nov. Tom.* 5. p. 60. *Exper.* 32.); solvit quoque Opopanacem eadem proportione (*l. c.* p. 63. *Exper.* 51.); ut igitur pro commo menstruo in resinosis corporibus subigendis agnosci debeat.

Mucilaginosarum stirpium in foro medico radix hujus omnium tere usitatissima est, & usui interno tanto accommodatior, quum insipida sit. Emollit ista & relaxat solidas partes efficaciter, humorum acrimoniam inviscat, & dispendium glutinis naturalis detritum in cavis resarcit, eademque lubricat. Multiplex igitur ejusdem, si ore capitur, efficacia in raucedine, tussi, pleuritide sicca, nephritide calculosa, & aliis calculi affectionibus, dysenteria, stranguria; tenesmo alvi, gonorrhœa, quæ, si recens, plerumque nonnisi diluentibus mucilaginosi copiose potis opus habet. In harum virtutum consideratione ad ea, quæ alibi (*Appar. med. T. 2. p. 308. 331.*) de virtutibus Tragacanthæ & Gummi arabici dicta sunt, respiciendum est. Rarius in pulvere usu venit. Præstat, in infuso vel decocto eandem exhibere. Cavendum modo in decocto, ne, nimis larga manu præscripta, copia mucilaginis tædium pariat. Sufficiunt igitur drachmæ duæ vel tres pro aquæ libra una.

In affectionibus variis externis crebra ejus applicatio est. Dentitionem difficilem levat radix integra melle cocta, quæ infanti pro manducatione offertur; item lac, cui Caricæ, radix Althææ & pauxillum Croci incocta fuerunt, spongia exceptum & gingivis admotum; modo contractui gingivarum vehementia inflammationis non obstat (Rosenstein *Barnsjukd.* p. 35.). In ophthalmiis siccis vel acri illacrymatione stipatis decoctum proficit; prout nominatim in ophthalmiis post morbillos exortis iisque pertinacibus fomentatio sola oculorum, decocto radicis facta, efficacissimum auxilium præstitit (Nobleville in *Mem. de l'acad. de Sc. de Paris 1747.* p. 337.). Gargarismata emollientia intrat, valdeque utile est hujus radicis cum Caricis pro decocto conubium in angina faucibus siccis, & ad ptyalismum in variolis alendum & levandum. Concisa, & aqua vel lacte cocta, cataplasma commodum pro emolliendis & maturandis tumoribus præbet. Clymatibus vulgo quoque additur.

Foliorum) eadem ratio, modo memineris, minus mucilaginis continere. Et hæc usui externo pro cataplasmate præcipue conducunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Herbæ quinque emollientes). *Pb. Germ.* Harum herba Althææ una.

Species emollientes). *Pb. W.* p. 183. Sufficerent radix Althææ & flores Chamomillæ vulg. exclusis herbis emollientibus. Pro clysmate & cataplasmate.

Syrupus ex Althæa). *Pb. Lond.* p. 78. *Pb. Edinb. noviss.* p. 146. Ex radicibus aqua coctis, Saccharo demum addito. Simplior longe est aliis syrupis ejusdem nominis in pharmacopoliis obviis; hinc laudabilior. Ad eandem simplicitatem accedit Syrupus Althææ) *Pb. Svec. Ed. 2.* p. 117. modo addita aqua Aurantiorum gratior. Linctibus & mixturis vulgo admiscetur.

Syrupus de Althæa Fernelii). *Pb. W.* p. 203. Inconcinnum compositum, ut in formulis crebrum, ob farraginem radicum herbarum & Ciceri semen. Brevior & ornatio est formula in *Pb. Edinb. vetustiori* p. 59. & *Pb. Dan.* p. 251. Ufus cum præcedente syrupo in morbis idem --. Hic syrupus cum resinosis quibusdam corporibus tritus pariter eadem subigit & affusa demum aqua emulsionis speciem gignit, exemplo Galbani (*Bueholz l. c. Exp. 19.*), Myrrhæ (*l. c. Exper. 31.*) Opopanacis (*Exp. 37.*).

Pasta Althææ (Pâte de Guimauve) *Pb. W.* p. 135. Ex mucilagine radice Althææ, Gummi arabico, Saccharo, addito pro justa spissitudine albumine uvorum &, gratiæ causa, aqua florum Naphæ. In tussi mitiori locum habet, & in erosione faucium, dum ore liquatur.

Unguentum Althææ). *Pb. W.* p. 239. Præter mucilaginem radice hujus aliæ mucilagines & radix Curcumæ recipiuntur. Creberrimi usus emolliendi & relaxandi scopo in pleuritide, qua oleum Lini & Camphora utiliter additur, in obstructionibus alvi obstinatis, doloribus a calculo, artuum contracturis, item in anchylosi, quæ vitio ossis etiamnum caret, sub vaporum aquæ, post singulas inunctiones admissorum, connubio.

Emplastrum Diachylon simplex). *Pb. W.* p. 63. Intran Lithargyrium & variæ mucilagines, inter quas & mucilago Althææ. Efficax & vulgare ad emolliendos & maturandos tumores.

Emplastrum Diachylon compositum). *Pb. W.* p. 63. Præcedenti additur Gummi Ammoniacum & Galbanum Croculque. Altero in suppuratione promovenda efficacius.

A L C E A.

LINN. *Syst. veget.* p. 519. *Gen. pl.* p. 353.

Pharm. MALVÆ ARBOREÆ Flores.

397. *ALCEA ROSEA*; foliis sinuato-angulosis. Linn. *Spec. pl.* p. 966. *Malva rosea*, folio subrotundo. C. B. Icon: Miller's *Illustr. Syst. sex.* Regnault *Botan.* La Rose Tremiere ou Doutremer. Pl. biennis, in orientalibus regionibus crescens. Vulgare hortorum senescente ætate ornamentum, multis Varietatibus, quoad florum colorem & plenitudinem, ludens.

Eliguntur flores integri & plerumque pleni, nam plus hi substantiæ continent. Subadstringentes vocat Schröderus (*Thes. pharm.* pag. 621.), adstringentes Spielmannus (*Mat. med.* p. 419.), ut adeo roborantibus illos associarit. Quæ adstringendi vis quoniam creditur potior esse in floribus atropurpureis, hi præcipue recipiuntur (*Spielm. l. c.*). Equidem nonnisi mucilaginosas partes agnosco; hinc virtute cum reliquis cognatis conveniunt. In externum usum modo adhibentur, & hoc quidem hodie raro.

M A L V A.

LINN. *Syst. veget.* p. 519. *Gen. pl.* p. 354.

Pharm. MALVÆ VULGARIS Herba, Flores.

398. *MALVA SYLVESTRIS*; caule erecto herbaceo, foliis septemlobatis acutis, pedunculis petiolisque pilosis. Linn. *Spec. pl.* p. 969. *Malva sylvestris* folio sinuato. C. B. Icon: Regnault *Botan.* La Mauve. Crescit copiose ad vias, sepes, in locis ruderatis.

Angli & Galli hanc speciem medico usui dicant, Linneus in *Flora Svecica* (p. 243.) pariter, non autem in *Materia medica*, ubi *Malvam rotundifoliam*; caule prostrato, foliis cordato-orbiculatis obsolete quinquelobis pedunculis fructiferis declinatis, *Spec. pl.* p. 969. depictam in *Flor. Dan. Tab. 721.*, officinis dicat, vulgarem quoque ad vias & in ruderatis plantam. Selectus igitur dependet ab arbitrio & loci opportunitate, quum utraque mucilagine abundet. Utramque ideo merito admittit Chomelius (*Plantæ Ujuelles P. 3. p. 2.*).

Veteribus herba cibi genus fuit, hujus, ut videtur, speciei & aliarum quarundam, prout & Ægyptiis. Adhuc hodie Malvæ in hortis cultæ folia, adipe vel oleo instar Lactucæ vel Spinaciæ præparata, apud Chineses in usu culinari sunt (*Melanges intéressans & curieux T. 4. p. 28.*).

Folia & flores unice, vix unquam amplius radix & femina, præscribuntur. Ex radicis tamen uncia una drachmæ duæ mucilaginis eliciuntur (*Spielm. Chem. p. 102.*). Patet hinc Althææ radici postponendam esse hanc. Malvæ quoque herba plus mucilagini continet, minus radix, quod in Althæa contrario modo sese habet. Radix non mucilaginosâ modo, sed dulcis simul est, accedens sapore ad Liquiritiæ radicem, & in affectionibus pectoris pariter laudata.

Vires foliorum & florum eædem, quæ Althææ, nec rarior istorum in morbis multiplicis quidem nominis, sed naturæ non valde dissimilis, usus. Consuetissimum est, istas Malvæ partes extrinsecus adhibere, sed displicet alieno colore, scilicet herbæ viridi & florum rubro, quo lineæ conspurcantur, difficilius eluendo. Foliorum potissimus usus est. Non attinet, ne actum agatur, multis infusi vel decocti potati vel fomentorum, cataplasmatum, gargarismatum, clysmatumque ex iis paratorum, præstantiam heic persequi. Pro quibus singulis adhibendi modis & formis Malva ob vile pretium, quo venditur, tanto commendabilior est. Addo modo ad auferendum pus pone corneam oculi collectum incisionem superfluum reddi, si saturato & tepido decocto florum Malvæ foveatur, & idem postea per intervalla spleniis applicetur. Hocce enim auxilio inflammatio cum dolore aliisque incommodis conjuncta mitigatur & pus dissipatur penitus, id quod inter binas hebdomades jam accidit, sed continuandum ad perfectam sanationem usque (*Janin Memoires sur l'oeil p. 406. 408. sqq.*). E re autem est, alvum simul subducere, serum lactis bibere, derivantibus aliisque anti-phlogisticis uti. Idem collyrium profuit instillatis eidem sub quavis applicatione aliquot guttulis spiritus vini camphorati, & in connubio fonticuli (*Gulbrand in Act. societ. med. Hauniens. Vol. 2. p. 330.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conserva florum Malvæ). *Ph. Lond. p. 24.* Superflua.

Herbæ quinque emollientes). *Pharm. Germm.*

Unguentum Malvæ). *Ph. W. p. 240.* Ex herba butyro cocta. Pro clymate, & emolliendi scopo. Superfluum.

G O S S Y P I U M .

LINN. *Syst. veg.* p. 522. *Gen. pl.* p. 355.*Pharm.* GOSSYPHII vel BOMBACIS *Semina*, *Lana*.

399. GOSSYPHIUM HERBACEUM; foliis quinquelobis subtus eglandulosis, caule herbaceo. Linn. *Syst. veg.* p. 522. Gossypium Rumph. *Herb. amb.* T. 4. p. 33. Tab. 12. Planta annua, biennis, imo pro culturæ ratione diutius superstes. Spontaneum in utraque India, copiose in insulis Archipelagi Græciæ, Sicilia, Malta, Cypro, item Apulia colitur. Apud nos in caldariis fervari debet, ubi semina probe maturat. In omnibus exemplis horti botanici nostri glandula una venam mediam, distantia dimidii pollicis a basi folii, occupat.

Meritum hujus stirpis exiguum in foro medico censetur, tanto pretiosius in œconomico, lanæ præcipue, quam fructus fert, causa. Latet hæc cum feminibus, ex quibus ortum suum trahit, intra capsulam subrotundam quadrivalvem & quadrilocularem. Semen ovale intra tegmen tenax, sive arillum obscure brunum, recondit nucleum album dulcem. Tegmen istud mucilaginem continet, nucleus autem oleo dulci scatet. Quæ officinæ nostræ servant semina exsucca plerumque sunt, rancida, quin vermibus erosa. Non mirum igitur sperni in universum in hodierna medicina. In Amboina semina comeduntur, postquam germen in aqua emiserint, vel, ut apud Brasilienses, in pulstem cocta (Rumph.). Aegyptii mucilaginem feminum adhibent in tussi, venenis acribus ingestis, & in febribus ardentibus. Ratio & sponte patet, cur medulla feminum in emulsiones ad raucedinem tussimque moderandam & sputa levanda, recepta fuerit (Rumph.). Oleum ex hisce pressum ad emolliendam cutem variaque exanthemata levioris generis tollenda inservit (Raii *Hist. pl.* Tom. 2. p. 1064.).

Lana), quæ & nominatim Gossypium dicitur, ex tota superficie arilli feminis, non ex apice solo, ut in Epilobio, Aiclepiade, Periploca, vel ex basi sola, millenis filis emergit, gyros postea circa duplicem feminum seriem seorsum formans, tandem utramque istam una complectens, ut igitur nullibi ipsi pericarpio adhærescat. Semini autem tam arcte lana, quæ initio humecta est, postquam exaruerit, infidet, ut non nisi vi avelli a semine possit. Crepante fructu & diffata humiditate, undique sese lana expandit. Alterum extremum filii nulla arte investigare potui, nec longitudinem
fin-

singularis fili ad mensuram, ut in serico, redigere. Semina ope bacilli tortilis instar mergitis formati extricantur; lana vero ipsa dein chordæ tenæ ope liberantur (Rumph.). Machinæ & pro hocce scopo variæ excogitatæ, quales descriptæ & depictæ hinc inde occurrunt (Vid. Sloane's *nat. Hist. of. Jam. T. 2. p. 68. Tab. 190.* Browne's *nat. Hist. of Jam. p. 283.* Gmelin's *Reise durch Russland Tom. 3. p. 474. Tab. 53.*). Proximum tum est, ut carminetur lana, quo intumescat & a sordibus mundetur, cui fini simplicis stru-
 çuræ machina sufficit (V. Sonnerat *Voyages aux Indes orientales, Tom. 1. p. 109. tab. 21.*); quibus factis fila inde, tandem telæ, formari possunt. Quo Gossypium tanto commodius navibus transmittatur, machinis quibusdam in arcum spatium comprimitur, ita ut ejus centenarii duo vel tres modo pedes longam, sesquipedem latam, & dimidium pedem crassam, constituent (Kleemanns *Reisen von Wien uber Belgrad p. 204.*).

Præter dictam Gossypii speciem & aliæ ob lanæ præstantiam clarent, præcipue *Gossypium Barbadosense* L. cujus cultura summo lucro in insula Iamaica fit (Browne *l. c.*), *G. arboreum* L. quod in India orientali præcipue colitur, & ob albedinem & teneritatem lanæ deprædicatur, & Gossypium, quod nomine *G. latifolii* (in *Comment. soc. scient. Gotting. a 1776. p. 32. Tab. 1.*) descripti, in quo majores capsulas deprehendi quam in *G. herbaceo* & albissimam, densissimam & tenerrimam lanam. Differt ab harum stirpium lana ea, quam *Bombaces* suppeditant, quæ, utpote brevior, pulvinaribus potius & vestimentis farciendis & papyro conficiendæ inservit, quam filis ducendis.

Gossypii magna in vita communi dignitas est, ut quod, præter Lanam ovillam, Sericum, Linum, Cannabin, vestibus texendis materiam commodissimam præbet. Quin molli sua compage cum tenacitate juncta, indurata contra vermium rosiones natura, aptitudine sua ad recipiendos varios colores, multiplici texturæ artificio, cui haud ægre obsecundat, munditiæ demum facile sub usu vel servanda vel per lotionem restituenda quibusdam dictarum vestitui destinatarum materiarum antecellit. Sub calidiori cælo imprimis ejusmodi vestes conducunt, quum sudorem facile transmittant & ægrius eodem madeant, quam vestes ex lana animali vel Lino. Non mirum igitur vel in unica urbe Manconio Lancastriæ 120. 000 homines in opificio Gossypii occupari (Browne *l. c. p. 283.*) & ex Asia minori quotannis 3, 831, 620 libras transferri, & filorum inde ductorum 2, 013, 694. libras (*Guide de commerce par M. Ch. P. 2. p. 168.*). Mitto usum ejus val carminatæ vel in stupas gossypinas (Watte pro farciendis vestibus mutatæ, ellychnis lam-

lampadum, charta, quæ apud Italos & in Hispania ad medium sæculum usque 13. & paullo forte serius usitata fuit (Meerman *de charta vulg. s. linea origine* p. 4. 3.). In artis tinctoriæ magis quam salutaris incrementum scire interest, ex quibus partibus Gossypium confletur, quas terreo-resinosas esse analysi chemica constitit, unde patet, quum plerique colores hisce non facile affociuntur, præparari Gossypium debere, antequam tinctura idonea illi induci possit (Poerner's *chym. Versuche u. Bemerk z. Nuz. d. Farbekunst* P. I. p. 112. *sqq.*).

Aegyptii ad inurendas quasdam ægrotorum partes Gossypium adhibent (Alpin. *med. ægypt. Lib. 3. cap. 12. p. 209. sqq.* Vid. & *figura ad p. 218.*). Nimirum ex Gossypio turundam pyramidalem parant, cui circumvolvunt ligulam lineam latitudinis trium digitorum, quam filo sericeo demum firman; ita vero illam pyramidem adornant, ut in ejus medio meatus sit, per quem aliqua exspiratio fieri possit. Basi sive extremo latiori ejus cuti ope tenaculi perforati applicato, accendunt alterum & relinquunt pyramidem donec omnino cremata fuerit. Dum cutis inuritur, eam in vicinia ferro tangunt, ut ne in vicina parte inflammatio fiat; post inuisionem medullam ossium illinunt, donec eschara cadat. Quoniam vis ignis lente sese exferit, & cutis rarioris compagis materia sensim ad calorem disponitur, non totam incendii vehementiam æger sentit, quod contrario modo quidem in ferro ignito applicato fit. Attamen in quibusdam scædæ cicatrices remanent. Hacce inuisione curant sæpe dolores chronicos pertinacissimos artuum & coxendicis aliasque rheumaticas fluxiones ad pectus vel caput contingentes, pthifin, tumores crudos & pituitosos aliosque morbos vel in loco affecto vel in vicinia ejus eam ministrantes. Non mirum a gente medicinæ rudiori præter rem & occasionem aliquando hoc curationis genus admissum fuisse. Sic tamen sæpe roborando per stimulum, revellendo & acrem fomitem eliminando, ægris suppetiæ feruntur. Ab Arabibus ad Aegyptios hæc curatio pervenit. Inter Europæos eam, ob formidinem intempestivam doloris & præjudicia medicorum vel chirurgorum, neglectam in memoriam usumque revocavit Pouteau (*Oeuvres posthumes T. I. pag. 204. sqq.*) præstantiamque ejus eximiam crebris observationibus confirmavit. In quibusdam ejus turunda ab ista Aegyptiorum differt & in applicatione plus simplicitatis habet. Etenim figuram cylindricam illi impertiit Gossypium arte comprimendo & ligula lineam unum pollicem lata & tres pollices longa hinc inde adfuta, vinciendo, dein transversum cultro acuto dissecando. Hac ratione duo cylindri obtinentur, quorum singulo-

rum basis satis firma diametro sesquipollicem s. Ludovicum aureum dupli valoris exæquat, paucillo salivæ adglutinanda. Hæc turunda postquam in summa parte accensa fuerit, expectatur, donec quo ad partem consumatur, tum applicatur cuti, & ventilabri ope ignis incitatur. Nunquam ignis ultra cutem sese extendit, ne tum quidem, quando in eodem loco duo vel tres cylindri cremantur. Nec opus est, ad consilium Ægyptiorum ferro perforato admoto impedire, ne vicinam partem inurat. Eschara sic enascitur per crassitiem cutis, quæ ipsa solvitur Unguento basilico vel alio digestivo illito plumaceolo, vel Emplastro diapalmæ & splenis calidis superdatis. Summi momenti & ipse reperit hanc medelam in rheumatismis fixis inveteratis, quibus vesicatoria, stillicidia aquæ, scintillæ electricæ prolicitæ, ad tollendos dolores non sufficiunt, urgetque pariter, ut applicatio in ipso loco doloris fiat, vel si partis dolentis natura advesetur, dolori quam proxime & respectu directionis nervorum habito. Brevi post doloris lenimen subsequitur & sub usu plerumque diaphoresin movet, quæ ipsa subinde peculiarem virtutem præstat (*l. c. p. 412.*); hinc non potest virtus suppurationis feriori tribui (*l. c. p. 267. 415. sqq.*). Ulcus enatum immisso pise, quando fomitem rheumaticum copiosius adesse, vel profundis situm, largius profluvium ulceris & perseverans dolor indicant, proficue in fonticulum mutatur (*l. c. p. 226.*). Confert quoque hoc auxilium in doloribus fixis abdominis & pectoris a causa rheumatica profectis (*l. c. p. 232. 242.*), item, etsi non eadem certitudine (*l. c. p. 265.*), in rheumatismis vagis (*l. c. p. 238.*). Si rheumatismus primam sedem relinquens in remotam sese transtulerit, in priori inustio fiat. Subinde pluries ad idem remedium recurrendum est, antequam radicitus rheumatismus tollatur (*l. c. p. 258.*). Suppuratio post sex aut septem dies modo incidit (*l. c. p. 267.*). Proficua quoque valde est inustio in cancro, si nodi supersunt, qui ferro non potuerunt auferri, ut fomes canerosus omnino sufflaminetur (*l. c. p. 34.*). Ita in phthisi pulmonum cum dolore inusto pluries iterata cl. Pouteau eximia præstitit (*l. c. p. 408. sqq.*). Nec minus confert in spinæ dorsalis morbosa incurvatione ex depositione acri humorum enata (*l. c. p. 558.*). Item in anchylosi ex eadem causa (*l. c. Tom. 2. p. 32.*). Ut ut vero funestus fuerit exitus binorum ab Haenio experimentorum captorum & unius a cl. Pouteau capti, dum ferrum ignitum ipsi capiti applicaretur: cylindrorum tamen gossypinorum hoc loco accensorum usus in gutta serena, epilepsia, pertinaci cephalalgia ex confusione, non solum est, sed multum levaminis, quantum ex Ægyptiorum experientia (Alpin. *de med. Ægypti. p. 211.*) & paucioribus experimentis recentioribus elucet, pro-

promittit (*l. c. p. 55. seq.*). Id unice adhuc adijcio, a clar. Pouteau vix ullius virtutis hujus medelæ mentionem fuisse factam, quam non jam Alpinus memoraverit.

Loco lintei carpti quoque Ægyptii Gossypio in vulneribus & ulceribus sanandis utuntur, cui autem fini fila linea aptiora sunt, utpote molliora minusque elastica.

Nec hoc spernendum commodum est, quod Gossypii ope apta liquida dentibus cavis vel meatui auditorio immitti possint, prout huic vel solum ad aeris injurias frangendas, vel in efficacis remedii, quod involvit, connubio in vitiis variis auris, inditur.

HIBISCUS.

LINN. *Syst. veget. p. 522. Gen. plant. p. 356.*

Pharm. ABELMOSCHI Semina.

400. *HIBISCUS ABELMOSCUS*; foliis subpeltato-cordatis septemangularibus ferratis, caule hispido. Linn. *Syst. veg. p. 524.* Alcea ægyptiaca villosa. C. B. Granum moschatum. Rumph. *Amb. Tom. 4. p. 38. Tab. 15.* Quigombo prior s. Alcea muscata. Piso *Ind. Lib. 4. c. 45. p. 210.* Frutex utriusque Indiæ in Malabaria, Java, Brasilia, Jamaica crescens; in Ægypto quoque obvius.

Semen) reniforme est, subcompressum, lentis fere magnitudine, longitudinaliter striatum, coloris extrinsecus gilvi, hilo rotundo nigricante in sinu seminis, repletum medulla albida. Manu incalescens, frictum, vel carbonibus injectum, Muschi odorem spirat, saporis vero est amaricantis, nonnihil calidi. Cur granum moschatum a quibusdam dicatur, jam cognoscitur. Semina ex India occidentali petita majora sunt & odoris fortioris, quam orientalia. Odor vero seminum tam fortis est, ut nonnulli vel ex folis hisce manu retentis dolorem capitis contrahant. Quoniam odorem diu servant, in patria cistis includi solent & a feminis collo & brachio alligantur, quum enim corporis tactu incalescunt, Moscum spirant (Rochefort *hist. naturelles des Antilles c. 11.*). A mulierculis quoque Indicis, suffimigii instar, vel sola vel aliis odoramentis admista, carbonibus insperguntur, ut eorum odore vestimenta imbuant. Item contusa intra Bombacem vestibus induunt Ægyptii, odorati gratificantes (Veslingii *Observ. in Alpin. pl. Ægypti p. 65.*). Admiscentur etiam in India unguento Boborri, ex variis odoratis lignis, feminibus, radicibus composito, quo corpus inungunt (*Rumph. l. c.*). Sed in Italia quoque pro

odoramento sunt, nec incongruum, eo sine pulveribus pomatis & similibus eadem admiscere: & in Gallia virgines moniales ea in series loco sphaerularum connectunt, ut sub precationibus gestentur (Savary *Dict. de Commerce* T. I. pag. 122.).

Moschus animalis hisce granis aliquando adulteratur (Piso *l. c.* pag. 211.). Ad hujus tamen vires accedere odoris convenientia suadet, quem similem, præter hanc stirpem, quoque Geranium moschatum, Malva moschata, Lathyrus moschatus, Allium moschatum spargunt. Experimenta in morbis instituere hisce præcipue granis operæ pretium esset, quum reliquis dictis fragrantia antistent, & commodissime in emulsione exhiberi posse videntur. Formulas vero nostrarum regionum vix unquam intrant. Sabetis in Ægypto adduntur salubri effectū ab iis, quibus crumenæ angustia Ambra & Moschi usum denegavit (Alpinus *l. c.*).

T H E O B R O M A.

LINN. *Syst. veget.* pag. 580. *Gen. pl.* pag. 391.
Suppl. pag. 341.

Pharm. CACAO Nuclei.

401. THEOBROMA CACAO; foliis integerrimis. Linn. *Spec. pl.* p. 1100. Jacq. *Amer. pict.* p. 104. *Observ. bot.* P. 1. p. 3. Sloane *nat. Hist. of Jam.* Vol. 2. p. 15. Tab. 160. Cacao Clusii, Merian. *Surinam. Insect.* p. 26. Tab. 26. & 63. Cacao tree, Catesby *nat. Hist. of Carolina* 3. p. 6. Tab. 6. Regnault *Botan. Le Cacaojer Kakauboom*, Houttuyn *Natuurlyke Historie* P. 2. sect. 3. pag. 186. Tab. 14., ubi icon floris, lente etiam investigati. Le Cacao, Sonnerat *Voyage à la nouv. Guinée* p. 101. Tab. 61. 82. Arbor Americæ calidioris indigena, ubi nominatim in regno Mexicano, Guiana & vicina insula Cayenne, Carolina, insulis Antillanis, crescit; idque in locis depressis umbrosis. Ut tanto præstantior fructus sit, studiose in dictis terris colitur; quod idem fit in nova Guinea, item in insulis Philippinis, in quæ loca ex nova Hispania arbor translata (Sonnerat *Voy aux Indes orientales* Vol. 2.). Cultura multum difficultatis parit, prout ægre arbor transplantari se patitur. Culturam curatius describunt Browne (*nat. Hist. of Jam.* pag. 306.) & Labat (*Nouveau Voyage aux Isles de l'Amérique* T. 6. p. 370. 399.). Galli non ante annum 1660. colere arborem cœperunt, sed vix ante a. 1684. huic labori serio indultum fuit (Labat *l. c.* p. 376.). Si autem alii fonti fides, jam a. 1649. in insula St. Croix ad

ad culturam ejus accesserunt (*Guide de Commerce de l'Amérique T. I. p. 353.*).

Fructus) hujus ovatus est, apice obtuso, diametro tres circiter pollices æquans, longitudine autem sex fere pollices. In quibusdam Varietatibus glaber, in aliis verrucosus, & sulcis decem per longitudinem instructus. Colorem vel sanguineum vel pallide luteum habet. Intra corticem carnosum pulpam albidam butyraceæ compagis, dulcem subacidam, continet, tamque gratam, ut comedi soleat, & hujus mediam sedem semina s. Nuclei circiter 25. occupant. Nomen *Cacao* illis ab Hispanis inditum fuit. Fructus decerpitur, ut primum color ejus & strepitus feminum, eo agitato excitatus, maturitatem indicat. Ut semina eximi queant, incisione longitudinali facta, lapide vel ligno ille conquassatur. Illis exemptis adhæret adhuc multum pulpæ, quod oscitantius modo separatur; tum vero in receptacula ampla immittuntur, ut per 4 vel 5 dies sub matutina agitatione, quæ quotidie fit, bene operta & compressa speciem fermentationis subeant, qua & germinandi vis tollitur, & superflua aqua perit, ut oleosum modo remaneat. Postea super storeis vel in cistis planis ope solis radiantis intra triduum siccantur (*Labat*). Magnitudine & figura *Amygdalas* fere referunt, sed testa vel epidermide scabra atro-rubra & medulla nigricante in lobos divisibili, in quos cuticula sese insinuat, instruuntur. Saporis sunt unctiosi & amaricantis. Distinguuntur hi nucleï in varias species pro ratione regionum, ubi colliguntur, figura vel planiori, vel magis ad teretem accedente, proportionem latitudinis & longitudinis diversa, magnitudine, item colore epidermidis pallide rubro vel profunde rubro, vel bruno vel griseo, & sapore nucleï. Pro loci natalis diversitate distinguitur a mercatoribus & aromatariis in duas species, scil. *Caraccenses* & *Martinicenses*; vel tres, scil. in *Cacao de Caraques*, de *Barbiche* (melius *Berbice*), & *des Isles* (*Observations sur le Cacao & la Chocolade Vers. Germ. p. 6.*); ab aliis autem paullo subtilius in septem species, scil. *Cacao de Caraques*, de *Cuayaquil*, de *Maranhaon*, de *Berbice*, de *Surinam*, de *Cayenne*, de *la Martinique* ou *des Isles* (*Ricard Traité general du Commerce T. I. pag. 153.*). Alii alia discrimina agnoscunt, quæ mercaturæ causa haud suo usu carent. In hisce omnibus quoad momenta externa recensita obtinet aliqua discrepantia, quam per partes sectari hujus loci non est. Præstantissimi censentur nucleï *Caraccenses*, qui in *Provincia Venezuela* vel *Nicaragua* novæ *Hispaniæ* colliguntur, & quando bene maturuerunt, teretes sunt, majoris longitudinis quam latitudinis, pulvere griseo argenteo epidermidem tegente, medulla grisea pingui, saporis grate

amari. Ex hacce descriptione pretium nucleorum in reliquis terris emergentium statui potest, qui, quo propiores ad illam accedunt, eo præstantiores. Itaque planiores, minores, austeri sunt inferioris pretii. Nuclei Berbicenses maxime unctuosi dicuntur; illi ex Insulis infimi ordinis sunt (Ricard *l. c.* p. 154.). Attamen, si Sonnerato (*Ind. orient. l. c.*) fides, nucleii Cacao in Manilla provenientes Americanis præstant.

Abundant nucleii copia mucilaginis blandæ, & adhuc majori olei unguinosi. Hoc mox sapore, necnon flamma, quam admoto igne capiunt, cognoscitur. Uberius tamen recentioribus, quam vetustis inest. Et hoc quidem tam prælo extorqueri potest, quam coctione cum aqua, &, dum refrigerit, spissitudinem sibi induit. Pro utroque sine tostio modica, decorticiatio, & tritura eorum præcedere debet. Expressione parcius provenit, quam altera via, &, licet saporis ejusdem sit, nimirum, qualis in oleo amygdalino, colorem tamen cinereum ad hepaticum vergentem præ se fert, & magis spissum est (Maucharti & Theoph. Hoffmanni *Diff. de butyro Cacao* p. 14.). Coctione blando igne facta obtinetur oleum purius & albidius, quod a superficie condensatum facile separatur. Pluribus de causis igitur hæc encherelis præfertur. Sic libra optimi Cacao trita & cum octo libris aquæ cocta ad crassitiem pulvis uncias septem olei sebacei in superficie erogavit (Hombergius in *Hist. de l'ac. R. de sc. de Paris* 1701. p. 371.); ut tamen appareat residuo adhuc paucillum olei insuisse, quod expressione elici potuisset. Alius ex nucleorum uncia una coctione drachmas tres cum granis quadraginta duobus elicit (*Observ. sur le Cacao*, *Vers.* p. 21.). Alius (Spielm. *Mat. med.* pag. 115.) tertiam circiter partem olei albissimi assumit. Addito tantillo salis alcalini massæ torrefactæ hocce ipsum cellulas nucleorum ita resolvit, ut plus olei largiantur. Ad majorem copiam acquirendam quoque facit, si tostam & contusam massam vaporibus aquæ calidæ per tempus exponas, & dein leniter exsiccas, antequam ad coctionem vel expressionem transeas (Mauchard *Diff. cit.* p. 16.). Oleum, quod destillatione sicca evolvitur, ad uncias septem ex libra una nucleorum rubicundi coloris est, saporis acris pungentis, & odoris penetrantius foetentis, frigidatum mollioris butyri spissitudinem recipit (Geoffroy *Mat. medicale Traité*, T. 3. p. 266.). Patet igitur hoc empyreumaticis associandum esse. Reliquis, quæ vehementior ignis vis excutit, partibus recensendis nolo diu immorari, quum in exercitium artis non multum commodi inde deduci possit. Hanc vero viam ingressi sunt Hombergius (*l. c.*), Geoffroy (*l. c.*), auctor libelli (*Observations sur le Cacao*), Mauchartus (*l. c.*), alii;

alii; unde præter oleum resinofas partes & multum terræ nucleis inesse collegerunt. Olei fejuncti a reliqua miscela virtutes postea confiderabo, nucleorum ipsorum utilitatem primum petsequuturus.

Quo primum tempore Hispani ad regnum Mexicanum advenirent, hi nucleis incolis loco monetæ fuerunt, in foro ad necessaria quælibet coemenda valentes (Sloane *l. c. p.* 16. 17.). Americanis nucleis in pastam conquassati continuo præsto sunt, ut absque ambagibus escam domesticam exinde lacte vel aqua sibi parare queant (Browne *l. c.*). Europæi potissimum ad *Succolatam* eos adhibent. Quaecunque autem hæc pasta connubium ferat, nucleos primum torrefieri oportet, quo cuticula dura exuantur & medulla emolliatur. Cavendum inter hæc est ad exemplum Americanorum, ne tostio justo diutius nigredinem usque continuetur, quum oleum inde pereat & grata amarities. Tum immissi in mortarium ferreum vel lapideum calefactum pistillo ferreo pariter calefacto contunduntur, donec in massam butyream deliquescant. Sunt qui mortarii loco cylyndro ferreo vel lapideo supra planum rotato nucleos conquassant, parcendo tempori & labori, sub quo negotio cultro situs massæ crebro mutandus est, donec ad summam tenuitatem pervenerit. Hæcce massa vel mox in modulos, qui rarius ex charta, plerumque ex lamina ferrea stanno obducta, facti sunt, immittitur, vel antea eidem, deliquescenti adhuc, saccharum subtiliter contusum &, si placet, aromata tenuiter contrita adduntur, succedente nova tritura, ut æqualis omnium miscela fiat. Moduli vero massa hacce recens repleti concuti super mensa, cui imponuntur, continuo debent, donec ista siccescere incipiat. Præstat nihil massæ admiscere, ne saccharum quidem, ut tanto diutius integritatem suam fervet, & ut quilibet saponi & genio suo sub coctionem pro arbitrio indulgere queat. *Chocolat de Santé* vocant eam, quæ aromatibus caret. Hispani, qui usum Succolatæ pro potu a Mexicanis didicerunt, tam persuasione falsa, quod nucleis refrigerent, delusi, quam ut saponi & odori litarent, primum admiscuere varia. Proportio Sacchari variare debet, prout nucleis vel magis vel minus pingues sunt; pinguiores enim plus Sacchari sibi vindicant, ad $\frac{2}{7}$ usque. Quibus minor quantitas Sacchari ob amaritiam displicet, hi sub usu tantillum istius addere poterunt. Aromatum, quæ pastam intrant, consuetissimum est Vanillæ siliqua. Alii admiscunt Cinamomum, Caryophyllos, quin Ambram, Moschum, Balsamum peruvianum. Accedunt aliquando, stimuli majoris causa, Capsicum aliisque similia, & coloris, Orleana, & ob duritiam, ni fallor, farina seminum Zeæ vel Fabarum. A scopo alienum

est formulis multis rem illustrare, quales, præterquam in dispensatoriis variis, hinc inde dispersas reperies (e. g. in Geoffroy *Nat. med. l. c. p. 268.* Linn. *Amoen. acad. Vol. 7. p. 255.*). Sufficiet una (Labat *Voyage l. c. p. 430.*), secundum quam minores quantitates facile parari poterunt. Nimirum nucleorum Cacao rite conquassatorum libris quadraginta admisceantur Sacchari contusi libræ sexaginta, Cinnamomi libræ duæ, Caryophyllorum uncizæ quatuor, Vanillarum uncizæ viginti octo, Moschi & essentizæ Ambræ q. pl., farinæ Fabarum cribratæ manipuli aliquot; quæ omnia rite trita in massam idoneam subigantur. Fraude sæpe copia farinæ vulgaris Succolatæ venali additur. Potulenti materiem præbet in Hispania, Italia consuetissimi, sed & hoc reliquis magis septentrionalibus Europæ terris in deliciis est, per cyathos bibi solitum, dum pasta vel aqua vel lacte, vel, quod omnium minime commodum, vino solvitur. Præstat uti aqua, cupus vasi, quo coqui debet, tot cyathos infundas, quot Succolatæ hauriri cupias, & postquam aqua ebulliverit, totidem uncias Succolatæ tritæ addas, agitando eam ope virgulæ vel verticilli, ut solvatur, & nova demum cocione & agitatione facta eam in usum calide adhibeas. Et sic quidem iam unum vel alterum cyathum forbillant. Consuerissimum est, liquidam illam bibere, alii nonnisi in spumam diuturna verticilli motitatione resolutam ex cyatho sorbent. Si lac adhibetur, minori quantitate Succolatæ opus est; nec nocet hocce connubium, modo ventriculus lac ferat, quod in hominibus in acidum pronis non locum habet. Miscela lactis cum aqua spumescientiam adjuvat, & palato gratior est. Succolata vino soluta tantum hominibus frigidæ naturæ & valde debilitatis concedi potest.

Ad dijudicandas igitur vires horum nucleorum non ad istos modo, sed etiam ad saccharum, aromata & menstruum, quo Succolata solvitur, respicias. Oleum, quod inest, non tostione ulcerorum solum subigitur, sed tritura quoque cum saccharo; hinc quæ absque ejus connubio præparantur massæ, in superficiem menstrui plus longe olei dimittunt, quam saccharatæ. Sacchari igitur additamentum conducit, modo non tam largum, ut fermentationem, flatu, sensus molestos, ructus acidos aliaque incommoda primarum viarum excitet. Sic vero Succolata eximie nutrit & demulcet, somnum placidum restituit, blande alvum aperit, emaciatos levat, hosque, qui laboribus, peregrinationibus, vigiliis, curis, lætura proborum humorum, sanguinis, genituræ exhausti sunt, egregie refocillant. Robur quoque hominibus, qui gravibus laboribus subeundis & meditationibus protractis adstringuntur, vigoremque necessarium

rium subministrat. Aromata modice addita stimulum salutarem impertiunt ventriculo ad digerendam illam, ipsosque nervos vellicando tanto aptiorem eam ad erigendas vires faciunt. Nocet vero plethoricis, obesis, otiosis, & hos ad hæmorrhagias, apoplexiam, proclives reddit, præcipue aromatibus iusto largius condita. Vitari quoque debet, sordibus biliosis, rancidis, mucosis ventriculum gravantibus. Copiosius capta languorem, speciem stupiditatis, obesitatem parit, & appetitum cibi prosternit. Minus salubris post partum, quam mane potata, minus tempestate calida, quam frigida. Verum sæpe medicamen est in tabe varia, quin & phthisi pulmonum, modo febris absit, tanto magis, quam acres stimulos involvat, tussim mitiget, sputa promoveat. Memorabile exemplum phthisici curati narratur (Mundii *Comment. de aere esculentis & potulentis c.* 13. p. 350.). Atrophicis infantibus multo lacte soluta commendabilis est. Vis ejus ad venerem incitandi explicari facile potest nutriendi ejus efficacia, qua genituræ secretionem auget & addito aromatico stimulo. Plurimum illi tribuit virtutis Linneus (*Amoen. acad. Tom. 7. pag. 263.*) in hæmorrhoidum sive cæcarum sive apertarum molestiis sedandis. Si remedii vices peragere debeat, magis sollicitè secundum conditionum naturam & quantitas Succulatæ & liquidum, quo solvere eam convenit, & proportio utriusque definienda.

Variis insuper ferculis & cupediis & coquinaria ars & dulciaria per Succulatam gratiam conciliare novit. unde in potulentis magis artificiosis, jusculis, tabellis, pastillis, morsulis, bellariis, liquidis congelatis, rel. frequenter eam offendimus. Quin medicamenta quædam ingratoris saporis vel Succulatæ solutæ vehiculo vel in pastam eidem impacta haud invite ingeruntur; exemplo corticis peruviani (Rosenstein *Bransjukd. p. 321.*), foliorum Aurantiorum (Vide supra *Appar. med. Vol. 3. pag. 140.*), Tabellarum Succulatæ mercurio sublimato imprægnatarum (Le Febure in *Journ. de Med. T. 41. p. 547.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Butyrum s. oleum de Cacao). *Pharm. omn.* Vid e. c. *Pharm. W. p. 124.* Proportionem, qua inest nucleis, præparationis methodum & præstantiam olei costione elicitæ præ oleo expresso supra (p. 182. *sqq.*) jam attigi. Albidius redditur ablutione repetita per aquam calidam. Omitto alios modos albedinem huic oleo conciliandi, per lixivium ex cineribus clavellatis & calce viva, vel per spiritum vini (Mau-chard *Diss. cit. p. 15.*), utpote in foro medico non usitatos. Distillatione acidum offert, acido pinguedinis animalis simi-

le (Crell in *chem. Journ. P. 2. p. 152.*). Et huic acido sine dubio tribuendum, quod neque nuclei ne post multos annos quidem rancescere, nec oleum ipsum, nisi in hoc eruendo tostione iusto vehementiori peccatum fuerit, quum quantum fieri potest, lenis esse debeat, nec ultra illum terminum protrahi, quo epidermis crepitu displodatur. Hoc consilium si modo observetur: non opus est, torrefactionem præviam omnino negligere, prout quidem cuidam visum est (Geelhausen in *Comm. Nor. 1737. p. 82.*), ne præter necessitatem in encheiresi coctionis subsequa pergatur. Plane non rancescere hoc oleum sunt, qui volunt (Labat *l. c. p. 461. Lewis Nat. med. p. 158.*). Certe post decem annos nulla rancoris vestigia præbuit (Dehne *l. c. p. 39.*). Et quod ultra integrum mensem relictum fuit, in lamina cuprea oleum nihil in hac æruginis genuit (*Observat. sur le Cacao, Versf. p. 64.*). Notandus quoque dissensus ratione copię olei quod uberius, contra vulgarem opinionem, expressione provocari cl. Dehne (*l. c. p. 37.*) innuit, qui & plus hac via ex Caraccensibus nucleis quam Martinicensibus obtineri expertus est (*l. c. p. 142.*). Oleum de Cacao rite præparatum blandum, subdulcem saporem gratumque odorem habet, & albidum est, & licet in aere nostro sebi spissitudine instruat, liquore calido tamen facile deliquescit. Forma tabularum servatur. Raro ore capitur, quamvis vix aliis oleosis ex vegetabilium censu gratia cedat, eo autem hæc superet, quod ægre in rancorem degeneret; pinguedines animantium & inter hæc sperma ceti antecellere dictis conditionibus palam est. Similem vero cum hisce efficaciam possidet lubricandi, relaxandi, involvendi, commodo liquido calido, e. c. infuso theæformi, lacte, vel decocto avenaceo, hordeaceo exceptum; de quibus virtutibus consulenda sunt capita de Oleo & Amygdalo; ut vero & hic monitum contra abusum pinguium redeat. Papillis mammarum lactantium vel labiis oris illitum fissuras harum pertium egregie sanat. Linimentum ex spiritu vini alcoholisato & hocce oleo in fissuris mammarum plurimum virtutis præstitit (Mauchart *Diss. cit. p. 21.*). Contra hæmorrhoides cæcas quoque hoc oleum commendari meretur, cuius simplex inunctio (Manget. *Bibl. Pharm. Tit. de Cacao*) vel applicatio per Gossypium, quo imbibatur (Labat *l. c. p. 461.*) dolores eximie lenit, tumorem dissipat & turgida vasa sæpe per profluvium sanguinis liberat. Conducit quoque hisce, si ardorem vel dolorem intra anum sentiunt, instar suppositorii bis per diem illud adhibere (Störck *Unterricht für Feldu Landärzte Vol. 2. p. 81.*). Sapo ex hocce oleo & alcali minerali paratus egregium cll. Gravenhorstiorum inventum est, ut qui & gratia & puritate & constantia contra rancorem reliquis

omnibus saponibus præferri meretur. Iisdem de causis hoc oleum basin pomatarum & balsamorum variorum constituit. Ad metalla vel, ut medico usui propius accedam, ad instrumenta chirurgica contra rubiginem & æruginem tuenda, nulla pinguedo aptior hacce, si eadem obliniuntur.

Chocolata). *Pb. W. p. 35.* vel Succolata). Placet simplicitate formula dicta. Vide supra p. 183.

B I X A.

LINN. *Syst. veg. p. 409. Gen. pl. p. 265.*

Pharm. ORLEANA Terra.

402. *BIXA ORELLANA*; Linn. *Spec. pl. p. 730.* Bixa foliis cordatis cum acumine, floribus racemosis terminalibus. Browne *nat. Hist. of Jam. p. 254.* Orleana f. Orellana folliculis lappaceis. Commel. *Hort. Amstelod. Tom. I. p. 65. fig. 33.* Uruçu. Pis. *hist. nat. Ind. p. 133.* Uruca f. Arnotto Sloane *nat. hist. of Jam. Tom. 2. Tab. 181. fig. 1.* Pigmentaria f. Galuga. Rumph *herb. amb. Tom. 2. p. 79. Tab. 19. Le Rocou f. Manillensis Atchiotè.* Sonnerat *Voyage à la nouvelle Guinée p. 29. Tab. 13.* quæ icon characteres optime repræsentat. Regnault *Botan. Le Rocou.* Arbor mediocris staturæ Americam calidiorem inhabitans indeque sine dubio in insulas Moluccas & Manillam translata. In Iamaica copiose colitur prope fontes & rivos vel quovis humido & fertili solo.

Orleana vel Orellana) terra dicitur massa, chermesini coloris, ponderosa, fragilis cum quadam tenacitate, ut scindi cultro queat, digitos tenaciter inquinans. Transfertur plerumque in placentis duarum vel trium librarum oblongis, complanatis, quas folia obtegunt, in fragmento asperis, extus sublevis pallidioribus. Aeri sicciori exposita rimas agit. Est sæcula seu materia ceracea rubra semina arboris, intra capsulas ovatas muricatas bivalves latentia, obvestiens. Hæc, affusa feminibus calida aqua in commodis vasis, manuum & spatulæ adjumento separatur. Tum exemptis feminibus nudis materies fundum petere sinitur. Quibus factis aqua decantatur, & sedimentum intra plana vasa in umbra pedetentim densatur, dein in globos vel placentas compingitur, ulterius aperto aere in duritiem usque siccandas. Ita rem narrat Browne (*l.c.*), a quo nonnihil discrepat Sloane (*l.c.*), significans separatam aquæ infusionem ceraceam materiam in spissitudinem notabilem coqui, dein in aulæum cineribus conspersum collocari, donec densitatem mellis induat, tum demum in massas effingi. Saporis subadstringentis,

tis, & odoris mucidi, est, saliya solvitur, quam rubram reddit, non vero aqua tepida penitus. Ad candelæ flammam non liquatur, nec accenditur, sed candens fumum spatgit Tabacum redolentem.

Ab Europæis medicis vix unquam ægris præcipitur. Vires tamen in America, & ibi ab Hispanis præcipue variæ exploratæ. Pilulæ ejus duæ aut tres exiguæ alvum blande movent & sæpe ejus profluvium instar Rhei sistunt (Sloane *l. c. p.* 53. Conf. Pifo *p.* 134.). Ita & dysenteriæ remedium prædicatur (Browne *l. c. p.* 255.), & stomachicum (Sloane). Vi cordiali (Browne) ægrius subscribo. Omitto alias illi tributas virtutes minus probabiles, vel modos eam adhibendi minus simplices (Vid. Pifo). Radices arboris vi vix a massa hacce differunt (Pifo) & vias urinarias præcipue sollicitant (Browne), quo fine iisdem in jusculis utuntur (Id.). Succulatæ jam dudum apud Indos & Hispanos in America fuit additamentum tam gratiæ quam coloris causa.

Pigmento præterea hocce Americani sylvestres nudum corpus obliniunt tempore præcipue belli, vel ea de causa, ut sanguis ex vulnere erumpens celetur; contra culicum punctiones quoque munire corpus fertur (Sloane). Maxime arridet Indis pro fuco macerare semina hujus arboris in succo Limoniorum, in quo gummi arboris Mauna ante solutum fuerat (Bancroft *nat. hist. of Guiana in South america p.* 45.). Non minus tinctorio usui & ad pingendas chartas ibidem iuservit. Cum urina mixta tam constanti colore pannos lineos tingit, ut in posterum elui nequeat (Pifo). Lixivio alcalino cocta lanam & sericum pariter colore rubro aurantiaco inficit. Sed tinctoribus Europæis paullo infrequentior est. Fucum mulierum, qui *Bozetta rubra* dicitur, huic adscriptum lego (Berg. *Mat. med. p.* 466.), quum hoc linteam ex Turcia advehi solitum ab aliis Coccinellæ tribuatur.

Radix in loco natali coloris causa pariter in pretio est.

O R D O XXXII.

G R U I N A L E S.

Pharm. GERANII ROBERTIANI Herba.

403. **G**ERANIIUM ROBERTIANUM; pedunculis bifloris, calycibus pilosis decemangulatis. Linn. *Spec. pl.* p. 955. Geranium robertianum primum. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 694.* Regnault *Botan. l'Herbe à Robert. Pl. annua*, frequens in rupibus, muris, sylvis subhumidis.

Inter plures hujus generis species, quæ olim in medicum scopum collectæ, scilicet Geranium moschatum, pratense, rotundifolium, sanguineum, hæc tantum una hodie superest. Geranium moschatum odor commendavit (V. art. de Hibisco Abelmoscho p. 180.), sed accedat oportet ad olfactus de vi analogæ Moschi judicium experientia robor. Hac deficiente, nolo specialius de eo agere. Reliquæ designatæ adstringentis saporis sunt, & vitrioli martis solutionem nigredine tingunt; unde in laxitate solidarum partium, calculo pellendo & profluvii sanguineis & serosis sistendis, pristina laus.

Geranii robertiani efficacia pariter nondum satis evicta. Odorem Herba) recens valde ingratum, Linneo hircinum, mihi foetori lotii ex Asparagis comestis similem, spargit; sapor ejus salso austerus cum quadam amaritie. Recens confusa comices pellit (Linn. *Fl. Svec. n. 619.*). Adstringentem naturam exploratio per vitriolum martis manifestat. Taceo alia experimenta chemica, quæ nihil ad efficaciam in corpus humanum detegendam faciunt. Ex hisce tamen folis denuo virtutes medicas derivatas cerno (Vid. Hinderer *Diff. de Geranio robertiano Giess. 1774.*). Quas Zornius (*Botanolog. p. 326.*) operosus ex scriptis practici collegit, hæc nisi verum ejus pretium decernant, opinionem tamen majorum de eo declarant. Quædam horum effata juvat cum recentiorum experimentis conferre. A pastoribus infusum hujus stirpis ad mictum cruentum pecorum sistendum adhibetur (Linn. *Fl. Svec. l. c.*). In hæmorrhagiis hominum pariter eximiam fuisse, & quidem in pulvere vulnere infuso traditur (Stocker *prax. aur. l. c. 17. pl. 119.*). Ita na-

ribus intrusa stillicidium sanguinis ex iisdem sedat (Theodori Tabernaem. *Kbäuterbuch* 1731. *Vol. I. p. 129.*). Adstringentia prout vulgo in sabulo renum pellendo valent, ita & hæc herba (Theod. *l. c. p. 128.*). In ictero Montpellierenses multum huic herbæ tribuunt (Adolphi Murray *Diss. de methodo luis venereæ curandæ p. 30.*). Hisce, & nominatim cl. Cuffon & Farchon, in phthisi scrupulosa conubium succi Aparines & Geranii robertiani impensis placet; vel utriusque manipulum unum coquant cum jusculo carneo addita radice Lapathi acuti (*Fratris itiner. msp.*).

Frequentius tamen extrinsecus contra varios affectus externos applicatur. Ob efficaciam in erysipelate (Theod. *p. 127. 129.*) nomen quoque *Rothlauskraut* apud Germanos tulit; conjicio, applicationem ejusdem in hoc malo a cel. Tissot (*Avis au peuple p. 354.*) propria experientia commendari. Dissipati ea tumores mammarum in lactantibus mulieribus & fissuræ papillarum sanatæ (Welsch. *Miçtom. Cent. 2. Obs. 38.*). Contra tineam unguentum ex herba Geranii (puto hæc fuisse intellectam) cum butyro frixa & linteo colata, quo obliniatur totum caput, comprobatum medicamen vocatur (a Dolæo in *Encyclop. med. Lib. 6. cap. 11. p. 431.*). Iterato tentamine opus est, antequam laudi herbæ vel pro cataplasmate contusæ vel in decocto, vel alio modo adhibita in cancro (Sennert. *Lib. 4. p. 3. sect. 1. c. 7. Hildan. Obs. & curat. Cent. 6. Obs. 75. Sim. Paull. Quadrupart. bot. p. 73.*) inscribas. Facilius oedemata pedum discutere (Chomel *Usuelles T. 2. p. 301.*) credas. Febribus intermittentibus tollendis, teste quidem viro ill. (Hall. *Hist. stirp. belv. n. 943.*) non sufficit: ast a rusticis infusi vini forma frequentari isto fine ex voto alius (Hinderer *Diss. cit. p. 18.*) refert.

G U A J A C U M.

LINN. *Syst. veget. p. 329. Gen. pl. p. 208.*

Pharon. GUAJACI Lignum s. LIGNUM SANCTUM, s. (rarius)
LIGNUM INDICUM, Cortex, Gummi.

404. **GUAJACUM OFFICINALE**; foliis bijugis obtusis. Linn. *Spec. pl. p. 546.* Guajacum foliis fere impetiolaris bijugatis obovatis leniter radiatis, pinnis & ramulis dichotomis Browne *nat. Hist. of Jam. p. 225.* Arbor ligni sancti vel Guajaci Seb. *Thes. Vol. I. p. 86. Tab. 53. fig. 2.* Lignum vitæ or Guajacum. Hugh. *nat. Hist. of Barb. p. 142. Tab. 9.* Pruno vel Evonymo affinis arbor, folio buxæ subrotundo.

do. Sloane nat. Hist. of Jam. Vol. 2. p. 133. Tab. 212. fig. 3. 4. 5. 6. Arbor in Hispaniola, Jamaica, Barbados, Braxilla, aliisque regionibus Americæ meridionalis spontanea.

Guajacum nomen ab Indico Guayacan derivatur; a patria quibusdam etiam nimis generali termino Lignum dictum fuit *Indicum*. Non attinet hodie, Montanum (Fallop. de morbo Gall. p. 28.) refutare, qui ex Cyriso Laburno L. lignum depromi credidit. Sed fuerunt olim, qui inter *Lignum Guajaci* & *Lignum sanctum* vel *palpm* distinxerunt, & quidem auctores, qui paullo post Americæ detectionem illud tanquam luis venereæ remedium deprædicarunt, Lign. Guajaci ex insula St. Dominici, L. sanctum autem ex insula St. Joannis de Perto divite (Porto Ricco), peti inuentes. Horum e numero præcipue Consalvus Ferrandus (de ligno Guajaci & sancto in Lusin. Aphrod. pag. 355. ed. L. B. 1728.), Jo. Monardus (de morbo Gall. in Luis. l. c. p. 607.), Fallopius (de morbo Gall. Luis. p. 791.) & Nicol Monardes (Simpl. med. Vers. Clus. p. 343.). Tria adeo ligni genera memorat Monardus suo tempore in usum eundem translata, quæ præstat propriis ejus verbis describere. „Primum, ipse inquit, quod Guajacum vocant, densius, gravius, crassius, interiore quidem parte nigricantius, exteriore autem subpallida & veluti lineis quibusdam ad fuscum inclinantibus inæque distantibus per longum intersecta; alterius ad albius magis vergit exterior pars, neque est tam manifestis lineis distincta: nigrum tamen & ipsum colorem extrinsecus ostendit, sed minore orbe, quam præcedens; tertium, quod Sanctum præcipue vocatur, tam intrinsecus albicantem colorem præ se fert exilibusque valde lineis ejus distinguitur longitudo.“ Reliqui, qui duo modo discrimina agnoscunt, Guajacum eo differre, quod meditullium nigrum contineat, quo alterum carere, indicant. Eodem fere redit distinctio Casp. Bauhini (Pinax. p. 448.) in Guajacum magna matrice (Gaj. Officinale L.) & Guajacum propemodum sine matrice (Guaj. sanctum L.). Eo vero conveniunt hi omnes, quod Lignum sanctum, prout odoratius magisque amarum, ita altero præstantius virtute sit. Sed jam tum conquesti sunt de utriusque in officinis pharmaceuticis confusione (Ferrerius de pudendagra in Luis. l. c. p. 9. 4.), & quidam coævorum idem utrumque habere (V. sententia aliorum a Ferrando l. c. prolata). Congruè quoque Fracantianus (de Morbo Gall. in Luis. l. c. p. 841.) argumentatur, discrimen apparens a diversitate loci & regionis posse proficisci. Addere licet, pro ætate potuisse variare lignum, ntpote quum in vetustioribus arboribus meditullium subinde fuscari vel nigrescere, & arbores juniores, modo justum robur adeptæ fuerint, efficaciores gran-

grandævis esse constat. Lignum insuper trunci sæpe haud parum ab eo ramorum differt. Ad pristinam de diversitate lignorum ideam respexit sine dubio ill. A Linné (*Sp. pl.* p. 546. *sqq.*), dum, duas species botanicas designans, alteram Guajacum officinale, alteram G. sanctum, cujus videas iconem in Regnault *Botan. Le Guayac*, nominet; idque scio, cl. virum eandem lignorum distinctionem agnovisse, & utrumque ad diversam speciem arborum retulisse, & ligni sancti virtuti prærogativam tribuisse. Ad litem omnino discutiendam opus esset, ut utriusque arboris lignum intra sese compararetur, ut singularum ligna pro diversitate ætatis, foli, rel. in loco natali cæderentur collatis inter sese speciminibus, tum denique, ut nova in morbis cum singulis frustis vel segmentis experimenta instituerentur. Olim quoque lignum quoddam *Guajaci spuriam* in Italiam, potissimum Romam, advectum fuerat, cujus autem notas, quoniam ad nostrum ævum non pertinet, omitto, aliunde si opus videatur, petendas (Vid. Canevarius *de ligno sancto* 1692. p. 95. *sqq.*). Alia demum ligna, Citri, Cupressi, etiam indigena, Pini, Coryli, Buxi, Juniperi initio ob charum Guajaci pretium suffecta sunt. Jam paucissimi medici vel pharmacopolæ nomina dicta synonyma non habent. Distinguunt adhuc Würtenbergeneses (*Pharm. P. I. p. 116. 118.*) item Cartheuserus (*Mat. med. Vol. 2. p. 161.*), addentes contra pristinum iudicium esse potentius altero, cui colorem pallidiorem tribuunt.

Transfertur lignum ex patria magnis frustis ponderis quatuor, quinque vel primum centenariorum. Quoniam vero valde durum est, in Belgio, Anglia aliisque quibusdam regionibus in ergastulis iustar lignorum tinctoriorum in scobem redigitur sicque comminutum plerumque officinis venditur, & *Raspatura* vel *Rasura ligni Guajaci* sive *sancti* audit. Fragmenta tamen quoque ibidem obvia sunt variæ sectionis, longitudinalis item transversalis. Si ista facta, unus plerumque color conspicitur, vel ex viridi brunus, undis obsoletis profundioris coloris, item punctis oblongis nigris notatus, vel flavicans instar buxi undis fere nullis punctisque nigris paucis. Si vero transversim lignum sectum fuerit, obscurus ille color in media parte conspicitur (Matrix), pallidus in exteriori (Alburnum). Penderosum in univsum hocce lignum est, ut fundum adeo aquæ petat & valde compactum, compactius tamen in bruna parte quam altera. Quo ponderosius, quo recentius, quo plus resinæ continet, & quo obscuriorem colorem præ se fert, eo præstantius censetur. Colligi quoque vel ex trunco vel ramis majoribus debet. Conveniuntius habetur, ut cortex sub transmissione ligno adhæreat, quam ut a ligno antea auferatur.

Fla-

Flammæ admotum facile ardet, tumque multum resinæ eruat. In minima frusta dissectum vel rasum, & aeri libero expositum, parte bruna intra aliquot horas colorem cœruleo viridem adipiscitur, quod idem accidit rasuræ, ex qua resina extracta (Heyer in Crells *Entd. P. 2. p. 50.*). Masticatum leviter acre & amaricans apparet, præcipue ex meo sensu flavicans lignum, odorem vero vix ullum nisi rasum vel calefactum resinæ continet, quæ vero adeo arcte cum gummi copulatur, ut, sive spirituosum sive aquosum menstruum pro digestionem adhibeas, utriusque non levis pars simul eruatur. Ast resina semper majori quantitate ligno inest. Proportio non eadem a chemicis sistitur, quod partium discrimini frustorum electorum, partim encheiresi ipsi adscribas. Ita unus (Neumann. *Chymie Vol. 2. P. 3. p. 206.*) extracti resinosi $\frac{7}{2}$ aquosi $\frac{2}{2}$ eruit; alter (Cartheuf. *M. m. Vol. 2. p. 158.*) istius circiter $\frac{1}{2}$, hujus circiter $\frac{1}{5}$; tertius (Lewis *M. m. p. 300.*) istius modo $\frac{1}{4}$, hujus vix $\frac{1}{6}$. Quæ masticando lignum sentitur acrimonia ea in decocto vel extracto aquoso longe manifestior, ut linguam & fauces pungat, in tinctura autem vel extracto resinoso parum notabilis. Omitto studio analysin ejus fortiori igne per siccam destillationem factam (Geoffroy *Mat. med. Tom. 2. p. 395.*).

Cingitur lignum Cortice) ponderoso, lineam supraque crasso ex pluribus quasi stratis constructo, quæ facile discerni possunt, extus scabro & fissuris variæ directionis insulas hinc inde squamosas formantibus notato, variegato maculis livido griseis & luteis, interne griseo vel flavicante, in fragmentis pallide fusco. Magis hic & acrimonia & amaritie linguam afficit, quam lignum. Ita ad meum sensum, contrarium etsi cl. Lewis pronunciet. Minor huic, quam ligno, resinæ quantitas inest, major gummi. Ex ligni scilicet libra dimidia extracti resinosi uncia una cum quatuor scrupulis elicita, & ex eadem quantitate extracti gummosi drachmæ decem cum scrupulis duobus, residuumque uncias sex & drachmas duas constituit (Neum. *l. c. p. 211.*). Quidam corticem efficaciorum ligno habent (Sloane *l. c. p. 134.*). Hæc sine dubio causa est, quod Linneus in Materia medica lignum plane omittat. Hodie vero rarissime cortex præcipitur.

In arboribus ætate provectoribus plerumque per corticem sponte exsudat, id, quod Gummi) Guajaci (*nativum*) vulgo dicitur; fauciatâ vero arbore copiosior longe ejus proventus fit (Browne *l. c. p. 226. not.*). Sponte proveniens virtute præstat alteri, arte prolicito, prout & illud gummi, quod tempore, quo succus ascendit, prolicitur, crudius est, licet majori copia erumpat, quam post illam periodum collectum (Des Marchais *Voyage en Guinée &c. Vol. 3. p. 246.*).

Magnis massis ad nos advehitur. Et hoc quidem gummi friabile est, semipellucidum, in fragmento nitens, profundioris coloris, in uno eodemque specimine mox flavo fuscum, mox viridescens, quasi grana diversæ naturæ confluerint, sæpe fragmentis corticis commixtum. Carbonibus inspersum non male olet. Masticando compingi sese finit, & linguam haud parum pungit. Ad evitandas fraudes ea exempla eligere conducit, quibus adhæret adhuc cortex vel immerfus est. Nam lucro ducti quidam ex colophonio balsamo sulphuris mixto, vel alia mala arte, factitium conflarunt. Quæ fraus tanto majori reprehensione digna est, quum genuinum gummi insigni in morbis virtute instruat, nostro præcipue tempore celebrata. Solutio hujus sic dicti gummi spiritu vini rectificato facta si instillatur spiritui nitri dulci & aqua dein diluitur, gummi fundum petens colorem cœruleum gratum obtinet; quod si vero peregrinam resinam in sinu gerit, stricæ albæ inter cœruleam partem comparent (Mönch in *Crells Chem. Journ. P. 2. p. 78.*). Subinde serius modo sese manifestat hic color, nec longæ durationis est; requiritur & spiritus nitri dulcis recens, probe paratus sed acido abundantior. Ipsi vapores spiritus nitri fumantis alluentes hunc colorem produciunt. Resinosæ parti debent hunc colorem peculiaria experimenta edocere (Dehne in *Crells chem. Journ. P. 2. p. 80. sqq. it. P. 6. p. 3. sqq.*). Verum & ipsa solutio gummi Guajaci, mucilaginis facta post aliquot horas cœrulescit (Lewis *Mat. med. p. 302.*). Unctia una gummi Guajaci dedit extracti resinosi drachmas sex cum duobus scrupulis, extracti aquosi autem modo scrupulos quatuor (Neumann *l. c. p. 213.*). Resinæ veræ puræque itaque circiter $\frac{2}{4}$ insunt. Unde patet majori jure succum istum concretum resinam dici, quam gummi, quamvis tantillum veri gummi admixtum habeat. Utramque partem arbitror junctim conspirare ad effectus egregios præstandos, quos de Guajaco in praxi medica experimur. Vix dubitandum, sæpe in officinis loco nativi gummi extractum ex ligno paratum obviam venire. Certe gummi nativum longe magis pungit linguam meam, & intensiorem longe amarorem illi imprimit resina pura. Huc respicere mihi quoque videtur Frid. Hoffmannus (*Observ. phys. chym. Lib. 1. p. 66.*), distinguens in substantiam resinosam & resiniformem, quam ipsam acriusculam esse & nares ad pituitam uberius discernendam vellicare observavit. Et hæc partibus resinosis quidem Guajacum per minimos corporis nostri canales efficacitet penetrat, impacta resolvit & discutit, balsamicam virtutem exercet & sudorem potenter pellit, item evacuationes per alvum vel lotium, vel aliquando salivæ profluvium, ciet.

Sed redeundum ad Lignum) est . Hoc ipsum ob duritiem & nitorem , quem admittit , tam a fabris tignariis ad opificia quædam longæ durationis , quam a lignariis , item tornatoribus expetitur . Et hoc quidem præ reliquis dictis arboris partibus frequentissimi usus in re medica fuit .

Omnium primum hoc in lue venerea inclaruit patcis annis serius , quam ex itinere Hispanorum in Indiam occidentalem ejusdem nisi prima semina , quod haud probabile , nota tamen spargerentur . Initium celebritatis dedit felix curatio , quam in insula St. Dominici Hispanus quidam superioris ordinis , qui morbum ab Indâ muliere contraxerat , jam doloribus diris detentus , suadente famulo suo Indo , ex hoc ligno in fetret experiebatur . Ejus exemplo præcunte , plures alii Hispani eodem morbo contaminati ad idem auxilium fausto successu confugerunt . Quod quum post reditum Hispali ab hisce evulgaretur , hinc per totam Hispaniam & inde per totum reliquum orbem , quem lues occupaverat , fama remedii increbuit (Monardes *l. c. p. 341.*) . Si Delgado (*del modo de adoperare el Legno santo. Venet. 1529.*) fides , jam a. 1508. in Hispania ejus usus obtinuit . Primi vero , qui hoc lignum in Germania commendarunt , fuerunt a. 1517. Nicol. Poll (in Luisin. *Aphrod. p. 242.*) , qui jam tum tria millia hominum eo curatorum memorat , a. 1518. Leonh. Schmaus. (*Luis. p. 383.*) & a. 1519. famosus ille Eques Germanus Ulr. Ab Hutten (*Luis. p. 275.* , qui , postquam ipse ptyalissimum undecis frustra tentasset) Guajaco tandem sese sanatum declarat . In Italia a. 1517. innotuit (Delgado *l. c.*) . Quantam vero ubivis in Europa sensim acquisiverit fiduciam , tam copia ista auctorum , quotum effata Luisinus collegit , significat , quam numerosa eorum cohors , quorum nomina & scripta operose recensuit Böhm (*Diss. varia Siphilidis therapia Argent. 1771. §. 8.*) . Initio quum ex America adveheretur , tam charo pretio vendebatur , ut adhuc tempore Massæ (in Luisin. *Aphrodif. p. 71.*) , qui a. 1532. primam editionem libri *de morbo Gallico* evulgavit , ligni libra una scutis aureis undecim veniret . Facile conicitur , non omnes & singulos eadem simplicitate , forma , menstruo , quantitate , duratione Guajacum exhibuisse . Plerique autem decoctione ejus cum aqua usi sunt , cujus scopus fuit , implere corpus diluente , attenuante & balsamico remedio , dein vero illud ei caloris moderamini subicere , ut colluvies subacta per copiosum sudorem eliminaretur . Et in hosce quidem fines in utu fuit mane & vesperi portionem meracissimi decocti bibere & per reliquum diei tempus debilius sive secundarium ex largiori copia aquæ residuo superfusæ consumere . Ad Huttenii (*Luisin. l. c. p. 283.*) narrationem scobis ligni libra una cum

aquæ puræ libris octo per nycthemerum macerata lento igne per sex horas coquebatur, & hujus decocti percolati beneque in ampulla fervati libra dimidia bis de die bibebatur; subjuncto per diem decocto tenui ex residua scobe cum libris octo aquæ. Eodem fere redit a Massa (Luis. l. c. p. 62. 179.) propositum meracius ex pulveris ligni libris duabus & aquæ libris sedecim nd dimidii consumptionem coctis, ejus uncia sex ad duodecim vel minor quantitas bis calide bibebantur; residuum cum aquæ libris sedecim ad tertiæ partis consumptionem ebulliebat, ut loco potus consueti per diem esset. Quidam corticem & lignum una decoxerunt. Inter hæc aeris injuriis sollicitè ægri sese subtraxerunt, & post captum meracum liquidum in lecto corpus operiendo & ope calefacti conclivis sudorem abunde moverunt. Quo ipso, ope panni deteriso, indusium mutatum est. Cibis potusque simul fuit valde tenuis, parvus, nisi consuetudo plus indulgentiæ injungeret (Massa in Luis. p. 70. Fuchs ib. p. 599. 600.). Quantitas ligni ad curationem necessarii non una semper fuit. Massa aliquando acquievit libra una duodecies decocta, donec nihil saporis & odoris superesset. Huttenius (Luis. p. 285.) autem pro se ipse libris quinque indiguit, aliis, ut indicat, libris octo vel decem opus fuit. Ad triginta vel quadraginta dies hæc curatio protrahata est, subjuncta per vices purgante medicina, & tum sensim ad opulentam diætam redire permissum est. Ulceribus obortis vel ossibus lue male affectis spuma decocti simul applicabatur (Hutten.), vel pannis meracissimo decocto madentibus pars obvolvabatur, sudor item per spiritus vini vapores illuc directos ibidem uberius excitabatur (Boerh. in *pracf.* ad Luis.). Leges, quas præscribit sub usu Guajaci Boerhaavius (l. c.), dictis adhuc rigosiores sunt: ægrum scil. esse loco calidissimo includeendum; abstinere eum toto tempore ab omni potu ciboque debere, in quo vel minimum pinguis, & unice pane bis cocto uvilque passis alendum; nullo potu reficiendum nisi Guajaci decocto sincero aut paullo leniori; quater interdiu decocti ejusdem meracissimi, quantum possit, ad minimum singulis vicibus octo uncias bibendas; hisce per aliquot dies factis per vapores spiritus vini accensi, vel, quod idem est, per vapores aquæ ebullientis (De Haen *Prælect.* in Boerh. *inst. pæthol.* Tom. 5. p. 159.) nudo corpori per dimidiam horam admissos, vel intra cistam ligneam vel intra lectum, in quem per canalem illi derivarentur, sudorem esse excitandum, primum bis de die, dein post quatuordecim dies mane modo. Hacce methodo curatos fuisse duos juvenes ad ossa usque lue inquinatos. Decocta, ad quæ respicit, sine dubio ea sunt, quorum formulas in Aphorismis (§. 529.)

suppeditat. Ad resinam tanto melius eliciendam pro digestionem addidit sal tartari, imo sub finem coctionis spiritum vini rectificatum. Saporis causa addi possunt Passulæ vel radix Glycyrrhizæ. Ejusmodi formulæ exemplum hoc erit: R. Ling. & Cort. Guajaci unc. vj. Sassafras unc. iij. vel iv. Passular. v. Glycyrrh. unc. ij. Coqu. c. Aquæ Mens. vj. ad dimid. (De Haen *Præl. in Boerh. inst. path. Tom. 5. p. 160.*). Multis visum est hoc curationis genus mercuriali inunctioni in lue venerea prævalere, ut adeo, ea irrita, demum in Guajaco auxilium quæreret. Sic Garcias Ab Horto (*de aromar. Ed. Clus. pag. 146.*). Sic fide practica illustrior Boerhaave (*loc. cit.*), qui hacce ope contagium elui ex illis corporis partibus, quibus tenaciter inhæsit, testatur.

Ut judicium de hacce curatione absque partium studio feratur, primum attendas ad acrimoniam, qua decoctum meractus fauces exasperat, quin nonnihil inflammat. Quæ quidem molestia paullo post sponte evanescit vel averti potest, addendo sub finem coctionis Liquiritiæ radicem vel Caricam antea masticando. Calorem, quem per resinam lignum sponte movet, temperies atmosphære, quæ simul observatur, insigniter auget. Insudatio vehemens privat corpus necessariis humoribus, exsiccatur, emaciat, debilitat. Aliud dispendium virium facit tenuis exsucca diæta, ad quam homo simul restringitur. Hinc in multis naturæ sicciore, temperiei calidioris biliosæ, in phthisin pronis, vel tentaminum curationis varietate enervatis, locum habere nequit.

Relaxatus ideo nonnihil in hoc ligno administrando rigor tam ratione diæte quam modi ipsius decoctum usurpandi. Placuit quibusdam, ut, post Manardum & Alexandrum Massariam, Valsalvæ & Morgagnio (*de sed. & caus. morb. Epist. 58. p. 16.*) decoctum dilutius instar aquarum thermalium potare. Valsalva initium a libris duabus vel tribus fecit, animadvertendo, an facile per urinæ iter, non per alvum vel cutem prodiret. Nisi hoc fieret, destitit; contraria conditione postredie auxit pondus, sensim in dies ascendendo ad libras decem usque. Ita multum citoque profecit, ut subinde intra triduum jam ulcera vetusta sanata conspiceret. Eadem medendi ratione immortalis Morgagni mulierem sanavit, jam biennium ulceribus pluribus scædatam, & generosum quendam virum late scædeque variis locis exulceratum. Hacce via sine multo incommodo & paucis diebus ægri id consequuti sunt, quod alii vix magno labore & longo tempore.

Sensim vero declinavit Guajaci in lue venerea curanda auctoritas, etsi non ubivis abolita, adeo ut adhucdum Flo-

rentiæ in nosocomio Incurabiliū ad solum Guajaci lignum & Sarsaparillæ radicem, tanquam ad sacram anchoram medici confugiant, & in nosocomiis Hetruriæ plurimis lege usus mercurii sit interdictus (Fratr. Adolphi Murray *Diss. de methodo luis venerea curanda* §. 2.). Causa vero, cur alii medici in hoc morbo curando a Guajaco recesserint, videtur esse non una. Multos deterruerunt molestiæ præcipue sub priori operosiori methodo incidentes. Ab aliis, quoniam illud in multis inane vel ineptum constitit, ideo in omnibus esse creditum. Nonne & alii innovationis in re medica, ut quavis alia, studio capti fuerunt? Numerosis ægris subvenisse egregie vel hosce a malo liberasse negare non possumus, nisi omnem historicam fidem e re medica tollere velimus. Sed habere efficaciam suos limites, quis jure inficiabitur? Non tamen dixerim in leviori tantum gradu mali & recenti malo vim habere, quum & interspersæ heic historiæ de malo graviori & vetustiori loquantur. Sunt qui aptum modo pronunciant vitiis venereis quibusdam localibus tollendis, contra inunctionem mercurialem obstinatis. Largiar plus virtutis habere sub climate calidiori, in quo lues venerea & mitior est, & facilius remediis obsequitur, quam frigido; & dabo debilius longe esse lignum vetustius exsuccum, quam succosum viride, quale in patria arboris prostat (Conf. Astruc *de morb. vener.* p. 142.). Cl. Astruc ad illum fere unice morbum venereum usum restrinxit, qui scrophulosam vel scorbuticam diathesin sociam habet. Id autem experientia exploratum est, subinde miasma venereum diuturnitate mali & curationis tentatæ varietate aliquando sic mutari, ut remedia, quæ etsi contra virus ipsum nihil valent, jam præter omnem spem accommodatissima reperiantur. Hujus loci sunt decocta lignorum & radicum variarum juncto usu lactis & acidularum; sub qua conditione e contrario quævis mercurialia non modo non juvant, sed noxii effectus sunt. Sic quoque in numerosissimis casibus post frustratam mercurii administrationem Guajacum in subsidium tractum est. Quicquid sit, non sperandæ efficaciam est decoctum ad eluenda ulcera colli, nasi, oculorum, ad balnea pedum & manuum, exostosi deformatarum, item in epithemate contra ulcera venerea cancrum mentientia (Plenck *Mat. chir.* p. 257.).

Placet quibusdam sub mercuriali curatione una decocto guajacino uti, vel ptyalismo finito ad reliquias mercurii ex corpore expediendas Guajacum subiungere. Connubium hocce in scrophulosis valde proficuum est (Plenck *Mat. chir.* p. 258.). Memorabilis vero observatio est (Boerhaave in *præf. ad Luifin.*), in hoc connubio loco ptyalismi sudoris profusionem fieri, & dissolutis decocto humoribus nec maxima

xima mercurii copia salivæ profluvium cieri posse. Lignum hocce, ut alia resinæ ditiora, mercurium potius figit, quam fluxilem reddit & excutit (Sydenhami *Oper.* p. 340. Brendelii *Progr. de hydrargyri reliquiis a ptyalismo expellendis*, §. 2-5.). Si enim mercurius dulcis cum Guajaco ex aqua coquitur, decoctum nec pluribus diebus quidpiam albi pulvilli demittit, ut radicis Chinæ, Sarsæ, & alia cum mercurio dulci parata, decocta. Hinc & contingit, ut ptyalissimum per mercurium experti & decocto guajacino ad finem medicationis usi, si aquas medicatas aliquandiu bibant, prout nominatim de thermis Carolinis, acidulis Egranis & Pyromontanis compertum est, novum salivæ profluvium, sed plerumque mitius, experiantur (Brendel *l. c.*).

Virtute Guajaci in lue venerea dijudicata, quid in arthritide & rheumatismo præstet, significandum est, quibus in morbis usus ejusdem nostro tempore speciem novitatis induit. Sed jam eo tempore, quo prima laus ligni hujus, nominatim decocti ejusdem, contra luem veneram personavit, præcones iidem extiterunt præstantiæ in dictis dolorosis morbis, sed simul monentes, in frigida & humida modo diathesi convenire, & in multis non tollere omnino, aut lenire modo malum. Nominandi inter hosce Massa (Luisin. *Aphrod.* p. 67. 75.), Huttenius (Lewis. *l. c.* p. 303.), Ferri (Luis. *l. c.* p. 432.), Fallopius (Luis. *l. c.* p. 794.), Rinus (Luis. *l. c.* p. 982.) rel. Dolorum juncturarum meminit Monardes (*Simpl. med.* p. 345.) inter ea mala, quibus superandis Guajacum par est, adjungens tum in primis conferre, quando morbum Gallicum subsequantur. Nec deserbuerat efficaciam hujus opinio Sennerti (*Oper. Tom. 5. de arthr. c.* 7. p. 178.) tempore, quo ad sudoriferam vim respexisse præsertim videntur, licet iste pntius hanc medicinam vituperet, quam laudet. Eodem fine Solenander (*Conf. med. Sect. 4.* p. 410.) decoctum ligni commendavit impensius, fassus tamen simul quosdam arthritide leviori correptos vel coxendicis dolore conflictatos recuperasse sanitatem, etiamsi nulla insudatio accesserit. Multoties decocto saturatissimo ligni & corticis Guajaci ad libram dimidiam mane & vespere tepide hausto rheumatismum se discussisse indicat Klaunigius (*Nosocom. charitatis* p. 91.). Idem consilium sequutus Frallesi (*de Opio Sect. 2.* p. 313.) eodem successu in rheumatismo frigido & pituitoso potitus est. Aliquando decoctum tenue ligni frequenter ore haustum & linimentum volatile loco dolenti inunctum cum pannis laneis eum involventibus sufficit (Tode & Salholt *Diff. Adnot. med. pract. p.* 6.). Aliis decoctum Guajaci cum lacte in lecto mane potum profuit (Wilhelmi *Diff. de verm. pag. antepen. not. b.*). Atque ab hoc ligno dependet plurimam par-

tem virtus variorum medicamentorum magis compositorum, in arthritide & rheumatismo celabrorum, ut Specierum decocti antipodagrici Viennensium, Electuarii mundificantis Bierlingii, Elect. antirheumatici Anglorum) (*Nucleus medic. ex Anglico versus*).

Sed commodius in hisce morbis dolorosis, forsitan & majori efficaciam, quum alvum efficacius paullo moveat, ingeritur Gummi Guajaci), nativum istud. Nec hoc nuperiorum horum annorum inventum est. Gummi hocce in pilulis pari laude, qua decoctum ligni ad mitigandam vel sanandam arthritidem, malum ischiadicum & alios rheumatismos, notat Des Marchais (*Voyage Vol. 3. p. 247.*). Meadius (*Mémoires & pratiques. p. 116.*) jam tincturam guajacinam volatilem Lond. vel Balsamum guajacinum omnibus reliquis in doloribus articulorum prætulit, quorum utrumque gummi Guajaci in spirituoso menstruo solutum complectitur. Alius insignis auctoritatis Anglus (Pringle in *Dis. of the arms pag. 161. sq.*) in rheumatismo chronico haustum quovis vespere propinavit egregio eventu ex gummi Guajaci drachma dimidia vitello ovi soluta, & duabus unciis aquæ diluta, addito sacchari tantillo, unde die postero duæ vel tres alvi dejectiones consequuntæ, interponens aliis diebus usum spiritus cornu cervi. Arrisit editori Lugdunensi libri popularis Tissoti (*Avis au peuple a. 1763. p. 230.*) hoc gummi ad grana sex vel decem in pilulis, e. c. robe Sambuci, exhibere. Sed propius ad methodum exhibendi gummi hocce novissime celebratam accedit illa, quam Guiliemus Ellis (*The timber tree improved Lond. 1742. 2746.* Ego versionem Germ. von *Erbauung d. Zimmerholzes 1752. p. 327. sqq.* coram habeo) refert tempore editionis libri sui in Anglia contra arthritidem familiarem fuisse, & reliquis remediis fere palmam præripuisse, dum scilicet gummi hujus uncia dimidia in libra una optimi spiritus sacchari, Rum, solveretur, & hujus solutionis quarta pars diluta cerevisiæ fortioris libra dimidia vesperi biberetur. Quicquid vero horum sit, fatendum justo languidius saltim extra insulas Americæ Antillas & Angliam, in usum hocce gummi tractum esse, donec Regis Galliæ Causidicus Emerigon litteris tribus ex insula Martinica a 1776. missis edoctus ab incola quodam Caribæo experimentum primum in se per plures annos dirissima arthritide eaque demum nodosa vexato caperet, dein nervose aliis commendaret. Litteræ hæc mox variis diariis Gollicis insertæ (e. g. *Journal de Médecine Tom. 47. pag. 424. sqq.*), item prodierunt seorsum impressæ (*Spécifique contre la goutte éprouvé & publié par Mr. Emerigon, Procureur du Roi en la juridiction Royale & au siège général de l'amirauté de Bourg St. Pierre 1778.*), & paullo post in
alias

alias linguas versæ undique innotuerunt. A lectione ad experimenta cito res transit, & ab hisce ad eventuum narrationem. Habent medicaminum, quorum non satis evicta fides, publica præconia, etiam si modum excedant, id tamen semper commodi, ut, si oblivioni tradita fuerint, memoriam eorum restaurent, & ut sollertes medicos ad nova pericula incitent, ex quibus limitatio iusta, quoad speciales corporis conditiones, dosis commodissima & consociatio aptissima, item diætæ simul observandæ norma, constituitur. Dignum igitur cl. Emerigonis nomen est, quod fastis medicis inseratur, ut quod anam ad tot gravia momenta de efficaci medicina in atroci morborum genere eruenda dedit. Formula veto ab isto publici juris facta hæc est: ℞. Tassæ pintas tres h. e. libras med. quatuor (nam quælibet pinta Gallica æquat uncias sedecim), Gummi Guajaci uncias duas. Solve in ampulla bene clausa, radiis solis per septem vel octo dies exposita, identidem illam agitando; filtratum demum per Gossypium vel chartam bibulam liquorem immitte ampullis suctis probe obturandis. Dosis huius assignatur cochleare unum majus quovis mane sumendum. Hac ratione arthritis septem vel octo annorum, initio facta sub ipsa dolorum præsentia, intra quindecim menses sopita, nodi, qui omnes fere articulos antea obsederant, vel hoc unice auxilio vel ope saponis albi applicati omnino fere disparuerunt, motus libertas in artubus rediit, nec dolores vagi, paroxysmi olim prænuncii, reverterunt, alvus blande aperta, & stomachus pristinum robur recuperavit (*Lettre 1.*). Quum post novemdecim menses intermitteret usum medelæ per septem circiter hebdomades, recruduit quidem malum in pede cum vitiis stomachi, sed conticuit iterum præbio significato mane & vesperi per tres dies & dein semel per diem capto. Ipse diathesin suam pituitosam declaravit (*Lettre 2. Journal de Medec. l. c. p. 429.*). Sensim intervalla concedere licuit, ut sufficerent præbia bina per hebdomadem. Eadem medela multis aliis arthriticis in hac insula auxilium præstitit, ita tamen ut dosis vel augenda vel diminuenda esset pro temperie ægri & effectus diversitate (*Lettre 3. l. c. p. 430. 434.*). Mirum hæcce quum in vulgus prodirent, disputatum adeo a practicis quibusdam fuisse, Tassia quid esset, quum tamen & lexica & libri plerique in materiam medicam declarent spiritum ex rejectiis quibusdam Arundinis sacchariferæ partibus post præviam fermentationem destillatione paratum, Tassiam vel Rum vocari, & æque avidè potari a bibonibus in insulis Indiæ occidentalis & continente Americæ terra, ac in Europa spiritum vini Gallicum vel frumenti. Dabo tamen colorem, saporem odoremque illius Tassæ, uux ad nos tran-

tranſvehitur, variare poſſe pro deſtillatione vel lentiori vel citiori, iteratione hujus encheireſios vel inſtituta vel omiſſa, ligni quoque, ex quo dolium fabrefactum, diverſitate. Taſſiam pro menſtruo requirit cl. Emerigon, baſſamicas vires ei adſcribens, nec alium ſpiritum inflammabilem, pluresque effectu deſtituti accuſant vel Taſſiæ vel gummi Guajaci vitium ſed ſpiritum vini fortiorem vix dubito viribus inferiorem eſſe; anne vero obtineat aliud menſtrum vel connubium aptius, dein diſpiciemus. Non attinet per membra omnes ſingulares hiſtorias arthriticorum litteris mandatas, in quibus hoc forma & methodo malum ſuperavit vel mitigavit, perſequi. In Gallia multis, etiam natalium ſplendore conſpicuis, proficua hæc medela fuit (*Journ. de Medec. 1777. p. 424. noi. Gazette ſalutaire 1777. n. 19. Hann. Magaz. 1778. n. 58.*). Haud paucis in Dania ſucceſſit res (*V. ill. A Berger litt. ad ill. Zimmerm. in Hann. Magaz. 1778. n. 58. Tode & Sahlolt Diff. adnot. med. pract. pag. 3. ſqq. Roggert in cel. Tod. Biblioth. Vol. 7. p. 178.*). Et in Germania, nominatim in ducatu Hannoverano plures ſunt, qui ſolutioui dictæ valetudinem recuperatam debent (*Hann. Mag. l. c.*). Ea cl. Möhſen Berolini ducem militarem, & il. Metzger (*verm. med. Schrift. P. 1. p. 173. ſqq.*) alium virum muneribus gravem, a podagra liberarunt.

Ut vero pretium hujus remedii rite dijudicetur, tam gummi ipſum quam ſpirituolum menſtrum ſeorſum trutinandum eſt. Gummi hocce naturæ plurimam partem reſinoſæ eſſe, ſupra jam (*p. 194.*) indicavi, a qua ipſa tota feſe ligni guajacini virtus dependere videtur. Non mirum igitur, quibusdam gummi hocce qualicumque modo ingeratur calorem corporis intendere, congeſtiones ad caput creare, etiamſi plethora deficiat, anxietates creare, appetitum proſternere, alvi profluviolum gignere. Locum igitur modo habere poteſt in hominibus trigidioribus humidi & mollis habitus, ad quos egregie ligni Guajaci uſum in univerſum vetuſtiores medici reſtrinxerunt. Hinc & neceſſe eſt cum uſu hujus remedii multum potulenti aquoſi, ut ptiſanam Hordei crudi vel perlati, Avenæ vel ſimilis, addito quoque lacte, conjungere. Quidam ideo poſt captam ſolutionem ſpirituolum multum lactis ingeſſerunt (*Emerigon in Journ. de Medec. l. c. p. 428. 433. Hann. Magaz. 1778. p. 923.*). Quod connubium tanto præſtantius, quum lac ipſam podagram leniat. Et quum ſuperficiem corporis Guajaci vis ſimul petat, oportet ea temperie aeris uti, ut tranſpiration non ſufflaminetur. Facile patet, exceſſum quemlibet in cibo potum vitari in morbo tanto magis ſollicitè debere, qui prima ſtamina plerumque ex labefactata digeſtionis officina trahit. Porro diuturna continuatione opus eſt per plu-

res menses quin ultra annum protracta, quam, quoniam varii neglexerunt, non mirum hosce spe curationis excidisse ---, Vim moventem resinæ non potest non spirituosum istud liquidum, quo excipitur, augere. Non igitur conducit præsentē febre vel inflammatoria diathesi; nec Parisiis sub ipso insultu podagrico adhibere illud ausi sunt (*Hann. Magaz. l. c. p. 913.*), quod si fit, febris inflammatoria facile succedit (*Theden neve Bemerk. P. 2. p. 204.*). Quidam, etsi initio commoda hæcce miscela iis visa fuerit, postea tamen eandem noxiam reppererunt, dum nimirum inde paroxysmus increveret & curatio contra alia remedia tanto obstinatio redderetur (*A Berger in nya Vet. Acad. Handl. Vol. 1. p. 74.*). Hinc opus aliquando fuit diminuere dosin ad dimidiam & eandem commiscere cum cyatho aquæ saccharatæ (*Journ. de Medec. l. c. p. 424. not. a.*). Nihil dicam de ingrato & fervente sapore, qui in ore & faucibus eo capto sentitur, qui quidem sensus tantillo sacchari vel alia dulcedine deglutita vincitur, vel addito syrupo quodam gtrato tolerabilior redditur.

Ob hæc causas spirituosus menstrui loco aliud aptius pro solutione gummi requiritur. Hujus generis est mucilaginosum. Pro norma erit sequens formula, cujus præstantiam ill. A Berger (in *nya Vet. Acad. Handl. l. c. p. 73.*) experientia confirmat: ℞. Gummi Guajaci unc. ℞. Gi. Arabici drach. ij. Bene trita sol. in Aquæ Hyssopi vel alius destill. unc. ix. Add. sacchari unc. ℞. M. D. S. solutio, cujus duo cochlearia majora mane & vesperi capiantur, superbibita libra una decocti Hordei perlati vel Avenæ. Hæc ipsa medicina plerumque bis vel ter quotidie aivum ciet, quod & necesse est, & pro hocce effectu dosis quoque definienda; subinde modicum ptyalismum movet, & de reliquo transpirationem auget, vel moderatum sudorem pellit. Et hæc ad præcipua remedia refert ill. vir., malis rheumaticis vel arthriticis diuturnis tollendis opportuna, sua & aliorum medicorum Hafnienfium experientia nixus. Valet nominatim in angina sic dicta pectoris, quæ rectius asthma convulsivum vocatur, cujus causa sæpe in acrimonia hujus generis ad pectus conversa latet (*l. c. p. 70.*) ---. Aliud egregium in hisce affectibus connubiura sapo est, quod meritissimo Theden (*neve Bemerk. v. Erfabr. a. d. Wundarzneyk. und. Artz. P. 2. p. 204.*) præcipue placet. Gummi Guajaci scil. uncia una cum saponis amygdalini (cui, quum deficeret, equidem saponem Alonienfem substituo) drachmis duabus in pilulis redigitur, quarum mane & vesperi drachma dimidia vel scrupuli duo ingerantur, initium a scrupulo uno faciendo & augendo dosin, donec alvus mollescat. Sic sensim sub justa continuatione & juncto diætæ rigore abstinentia-

Etiaque a nimio vino, uominatim vino Rhenano juniore, acrem somitem omnino sufflaminant, verno autem & autumnali tempore per sex hebdomades præservativo scopo summo cum commodo usurpantur. Quibus pilularis forma displicet: hisce gummi Guajaci cum sapone dicto per vitellum ovi solutum & aqua dilutum, syrupo demum grato dulcesfactum conducit, dummodo id bis per diem ea quantitate capiant, ut alvus mollis fiat. Horum alterno usu, juncta intermediis horis tinctura antimonii Thedenii & applicatis sub initium curationis circa anum hirudinibus, periculosam indurationem prostatæ ex metastasi materiæ rheumaticæ natam, quam inflammatio dira hujus glandulæ & gonorrhœa rheumatica præcesserat, casu singulari intra novem vel decem hebdomades sanavi. Alia & connubia gummi Guajaci cum antimonalibus, Assa foetida, sale volatili cornu cervi, pro vario malorum arthritidem comitantium satellitio, concedi possunt (Vid. Theod. l. c. p. 205.) ---. Poffet & Gi. Guajaci saccharo tritum in pulvere sumi, sed dubito, an in primis viis hac ratione æque solvatur. Ita saltim in Gallia extractum ligni & corticis resinofum cum gummoso mixtum ad 24. grana semel bis vel ter de die captum, subjuncto extra paroxysmum subinde purgante, aliquoties egregie profuit (Vid. Gazette salutaire n. 31. & Journ. encyclopedique 1778. Mars p. 497.).

In reliquis morbis, contra quos utiliter tentatum Guajacum, recensendis, licet esse brevioribus, quum in his nec eandem celebritatem nactum sit, nec desint alia remedia, illi vel paria virtute vel potentiora. Non moror jam mala ista varia, quæ, licet diversi nominis, unum eundemque fontem tamen agnoscunt, virus venereum, de quibus auctores ab Aloysio Luisino collecti consulendi sunt. Prætereo quoque studio nubem testium, quibus Zornius (Botan. med. p. 336.), nunquam, sine critico acumine legendus, ex superioribus sæculis virtutes Guajaci confirmare annititur. Laudari tamen speciaticim meretur in diathesi pituitosa, quæ varias pro sede, qua colligitur, vel in quam deferrur, pituita, scenas ludit, coryzam fere perpetuam, tcreatus, asthma, fluxorem album, difficultatem mingendi, dejectiones mucosas per alvum, leucophlegmatias &c. generans. Sive hæc sive alia materia impacta hæserit in glandulis colli infantum tumidis, hæc dissipatas ex voto Guajaci cum Glycyrrhizæ connubio compertum (Kuchleri Diss. de gland. coll. pueror. tumefact. p. 27.). In fœmina pituitosi habitus tumor cysticus palpebræ contra reliqua pertinax disparuit solutione supra dicta gummi spirituosæ; & in podagrico largus similis naturæ tumor & vetustus in genanatus plurimam partem inde evanuit (Emerigon in Journ.

de Med. l. c. p. 440.). In connubio lactis decoctum febrem hecticam tuto subegit (Löfbecke *Arzneym.* Ed. 4. p. 177. *nov.*). Confusio inter varias phthiferos species, quæ plerumque ab auctoribus committitur, dubium quidem eorum de hac virtute præconium reddit: facile vero patet, vix conferre in vera phthifi pulmonum ulcerosa, sed ea, quæ vel in tuberculis substitit, vel pituita absque magna flacciditate pulmonum stagnante. In ipsa nervorum stamina penetrando paralyfin, nominatimque surditatem aliquando superavit. Leguntur casus curati cancri ope decocti potati & fomentationis cum cataplasmate, quod utrumque hocce lignum intravit: alter spectat ad cancerum mammæ post amputationem recrudescens, alter ad cancerum vaginæ uteri (*Love in med. Essays & Observ. of Ed. Vol. 5. p. 29.*). Consenuit fides, quam in exostosi & carie ossium decocto ligni copiosissime potio, instar penetrabilis detergentis antiseptici liquidi, & externæ applicationi per pannos in exostosi & carie ossium tribuit olim Boerhaavius (*Aphor. §. 529. & Comment. Tom. I. p. 922. sqq.*). Denique in exanthematibus variis cutis chronicis & tineæ speciebus hinc inde deprædicatur. Sic igitur in multis morbis, in quibus crasis humorum iusto tenacior est, vel obstructiones subsunt, vel subdola acrimonia per varias corporis excretorias vias eliminanda, efficax medicina existit.

Regulæ supra, quum de Guajaci efficacia in arthritide & rheumatismo dicerem, suppeditatæ in universum sub administratione Guajaci pro norma esse debent.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum ligni Guajaci) (addi debet aquosum). *Pb. W. p. 92.* Coctione fortiori cum aqua elicitur. Hujus exiguum modo inest ligno, scilicet libræ ejusdem vini vix drachmæ duæ. Naribus attractum pituitam ibidem hærentem colliquat & elicit. Celebratum olim hoc sine a Fr. Hoffmanno (*Obs. phys. chym. p. 73.*), & ab aliis in affectionibus arthriticis & rheumaticis. Hodie fere neglectum.

Extractum ligni Sancti Spirituosum). *Pb. W. l. c.* Spiritu vini rectificatissimo paratur, tam largo proventu, ut ex libra una ad minimum uncix tres obtineantur.

Resina Guajaci). *Pb. Ed. p. 117.* Ex præcedente præparato sueto modo per aquam præcipitatur. Neutrum hodie usurpatur, nisi fraude aliquando Gi. Guajaci nativo substituat.

Spiritus Guajaci). *Pb. W. p. 192.* Est emptyreumaticus ejusdemque naturæ ac alii similes.

Oleum

Oleum Guajaci). *Pb. W. p. 130.* Sub eadem encheirefi ac spiritus obtinetur.

Species Decocti antipodagræci Viennensis). *Pb. W. p. 181.* Lignum Guajaci ultra quartam partem totius ponderis efficit. Non vana est laus, quam titulus præ se fert; ad diuturno usu, ut alia decocta, ventriculum debilitat (*Conf. Thed. nove Bemerk. u. Erf P. 2. p. 203.*). Præferendi igitur gummi Guajaci nativum.

Essentia Lignorum). *Pb. W. p. 82.* Ex lignis quinque diversis, inter quæ Guajacum, spiritu vini digestis paratur. Calida igitur nimium, ut nonnisi diluta aquoso vehiculo ad paucas guttas ferri possit. Vires adscriptæ ex dictis de Guajaco cognoscuntur. Obsoleti merito usus.

Tinctura Guajacina volatilis). *Pb. Lond. p. 70.* Ex Gi. Guajaci & spiritu volatili aromatico *Lond.*

Elixir Guajacinum). *Pb. Ed. p. 41.* Ex Gi Guajaci, balsamo peruviano, spiritu volatili oleoso & oleo Sassafras --- . Utrumque horum liquidorum viribus fere conveuit; & in rheumatismo chronico vel arthritide haud spernendum (*Cfr. Dawson's Cases in the acute rheumatism and the gout etc. Duncan's medical Cases p. 51. sqq. item Fowler in Duncan's medical Commentaries P. I. p. 94.*). Datum posterius ad tunciam dimidium vesperi in vehiculo aquoso; sed cautione opus est, ne calida sua natura officiat. Hinc & minor dosis, quæ ad guttas vel drachmam restringitur, præferenda. Tanto efficacius est, si simul sudorem pellit & alvum laxat ad duas vel tres dejectiones intra nycthemerum. Casibus acutis venæ sectio præmitti debet.

Balsamum Guajacinum). *Pb. Lond. p. 74.* Ex Gi. Guajaci Balsamo peruviano cum spiritu vini rectificato digestis. Laus & vituperium idem ac præcedentium.

QUASSIA.

LINN. *Syst. veg. p. 333. Gen. pl. p. 212.*

Pharm. QUASSIÆ Lignum, Radix, Cortex.

405; QUASSIA AMARA; floribus hermaphroditis, foliis impari-pinnatis, foliolis oppositis sessilibus, petiolo articulatato alato, floribus racemosis. Linn. *Suppl. pl. p. 235.* Conf. *Ejuld. Spec. pl. p. 553. 1679. Diss. plantæ Surinam. p. 8., item Diss. de Ligno Quassie Amoen. acad. Vol. 6. p. 416. sqq.* cum icone, cuius vero ramulum cum foliis ad aliam stirpem refert Filius in *Suppl. pl. Quassia pentaphylla pediculis alatis, floribus racemosis terminalibus coccineis fructu pentaspermio. Patris in Gazette salulaire 1777. n. 41. 42. item*

in Rozier *Observations sur la Physique* 1777. p. 140. sqq. *Fevrier Tab. 2.*, quæ tabula ex arbore hortensi parata omnium optima & accuratissima est. Icon cl. Buchoz in *Plantes nouvellement decouvertes Tab. 18.* videtur ex Linneana efficta. Arbor mediæ magnitudinis in Surinamia spontanea, unde a. 1772. in Cayennam translata (*Patris*). Crescit etiam sponte in insula Antiliana Danicæ potestatis, St. Croix (*Thorstenfen*). Delectatur statione ad oras fluviorum & in planitie ex rejectaneis fluviorum formata, item locis temperatioribus & nonnihil umbrosis.

Ad cl. Fermin (*Description generale historique & géographique de la Colonie de Surinam. Amst. 1769. Tom. 1. p. 212. Vers. Germ. P. 1. p. 210.*) effatum arbor hæcce (*Bois de Coissi*) jam circa a. 1714. Surinamensibus ob vires stomachicas florum magno in pretio fuit; quorum in locum lignum, vel, ut paullo post innuit, radix cessit, ipso eo nominatim corticem radicis commendante. Hallerus (*Bibl. bot. Tom. 2. p. 555.*) autem refert generum suum, *Tribunum legionis Ludovicum Braun*, epidemica febre laborantem, jam a. 1742. Quassiam, tanquam vulgo notam medicinam, ingestisse. Imo in aromatarii Amstelodamensis inclyti, *Sebæ*, collectione radix jam a. 1730. traditur adfuisse, adscripta arbori ab incolis *Quasci* dictæ (*Schleger in Casselschen Beyträgen recus. in Berlin. Samml. 7. Beförd. d. Arzneyw. etc. Vol. 2. p. 153.*). Hæc si assumantur, vacillare nonnihil videtur narratio ill. Linneo, *Equiti* (*Amoen. l. c. p. 420.*), a *Carolo Gust. Dahlberg*, militum Protribuno Svecico & Consiliario regiminis Surinamensis facta, radicem arboris omnium primo a quodam æthiope, cui nomen *Quassi* (quod cl. Fermin scribit *Coissi*, cl. *Rolander* autem *Quass*), qui focus suæ tum temporis servus fuit, instar arcani in febribus endemiis malignis Surinami exhibitam fuisse, tandem sibi & remedium & arborem, unde illud ceperit, ab eo veneratione & amore victo, revelatam. Quidni vero potuit remedii hujus cognitio a patre ad filium ejusdem nominis profecta esse, vel quidni idem æthiops a. 1714. curationes hocce remedio exercere potuit, idemque *Dahlbergio* illud patefacere, qui ipse, ni fallor, jam circa a. 1744. sedem Surinami fixit, nec de anno, quo rei certior redditus fuerit, exposuit? Inventorem eum declarat quoque cl. *Rolander*, Svecus, Surinami olim ad historiam naturalem inventis novis ditandam versatus, & cum æthiope hocce collocutus, qui & eum ob curationes suas divino fere cultu prosequutum describit & ab aliis artis magicæ suspectum, ceterum hominem simplicem & anilium fabellarum magis quam rei magicæ peritum, attamen in pecunia corradenda avidissimum & felicissimum (*Friis Rottböll in Act. litt. Univer-*
siti.

fit. *Hafn.* 1778. p. 291.). Hic idem cl. Rolander, redux ex itinere a. 1756. Stockholmiæ ligni hujus aliquot specimina secum attulit, ab æthiope dicto de virtute ejus edoctus. Sed nullibi in Europa inclaruit; saltim existimatio ejus, si qua fuerit, brevis durationis fuit, donec ill. A Linné in dissertatione academica citata a. 1763. & botanico acumine & practicis experimentis in illam inquireret, postquam Dahlbergius duos annos antea Surinamo reversus & radicem & ramulum florentem una cum foliis spiritu vini servatum ill. præceptorum offerret. En igitur novum magni vini de remedium penam meritum inter tot alia, quorum memoriam nec invidia nec ætas ulla delere valet.

Quæ hucusque circa initia usus Quassiaæ medici commemoravi, ad radicem, quæ lignosa est, spectant. Hæc albicans describitur, at aeri per aliquod tempus commissa nonnihil flavescens, brachium humanum crassa, continens medullam cum alburo coherentem, vestita cortice tenui coloris grisei, inæquali, rudi, interdum fissuris diremto (Linn. *Amoen. acad. l. c. p. 423.*). In colorem brunum adeo inclinare radicem alibi ill. A Linné tradit, quum lignum trunci vel ramorum colorem album præ se ferat; & hæc radix potentior longe censetur ligno partium dictarum, quod idem de aliis lignis medicis, Guajaci, Sassafras, Rhodii rel. locum habet (Linn. in *Vet. Acad. Handl.* 1770. p. 172.). Fragmentum, quod Spielmannus (Vid. Paarmanni *Diss. de ligno Quassiaæ, Argent.* 1772. §. 4.) ab aromatopola Batavo, tanquam solum verum & genuinum obtinuerat, coloris multo profundioris quam venale lignum fuit, & quidem cinerei, multis foraminulis pertusum, cortice ex cinereo rufescente verrucis evidenter flavis tectum, medullis ab alburo perfecte separato. Quum variis momentis a superiori descriptione radicis hoc fragmentum discrepaverit, tum hoc præcipue, quod sapor multo minus amarus fuerit. Nam ab aliis radici intensior longe amarities quam ligno adscribitur. Verum radix licet ligno in patria arboris viribus præferatur, ista præterea pars a Dahlbergio in Sveciam translata, & prima illa pauca experimenta ibidem cum ea capta fuerint, rarissime tamen hodie, quantum constat, ab Europæis medicis præcipitur, quum nonnisi operoso studio obtineri possit (Thorstensen *Diss. de ligni Quassiaæ usu medico præf.* Kratzenstein, *Hafn.* 1775. p. 7.). Et hæc quidem pronuncio nixus criterio radicis a Linneo soppeditato, quod colorem profundioris respicit. Si hoc sufficiat pro distinctione, contra quod quidem varia opponit Severius (*Commentarius, in quo medicata Quassia vires expenduntur p. 74. not.*), non audeo frustum quoddam pedale, quod præsto est, radicem vocare, quamvis forma nodosa & ramorum ejusdem
reli-

reliquæ palmares id suadeant. Nam etsi quædam loca, superficie propiora, cinerea, quin bruna apparent, interior tamen pars alba est, tota de reliquo massa nonnihil aliis speciminibus mollior. Cortici radicis apud nos nullum peculiare pretium statuitur.

Acquiescere igitur Ligno oportet, quod tantum abest, ut vile vel debile existeret, ut ad hoc potissimum, si modo radicis character præcipue a colore profundiori petendus, referendæ numerosissimæ istæ felices curationes, de quibus in sequentibus sermo erit. Inter multa specimina ligni, quæ coram habeo, quædam crassitiem brachii habent, subcylindrica, alia digiti, alia calamo scriptorio tenuiora, longitudinis diversæ, pedalis majorisque passim & minoris. Multis adhæret cortex tenuis asper vel rugosus, albo griseoque varius, facile separandus, friabilis, interna superficie griseus. Quædam secundum longitudinem fissa occurrunt, alia non, adfunt & specimina, in quibus basis ramorum superstes, Quædam ex infima trunci parte petita, ut ex initiis radicis colligitur. Quo crassiora fragmenta sunt, eo compactius est lignum, sed pro ratione magnitudinis tamen leve, eo albidius quoque internæ, saporque amarior. Hausrarum est, maculas vel fascias cinereas, brunas, quin saturate coeruleas vel atras, hinc inde in superficie cernere. Iis locis, ubi color iste alienus profundius descendit, lignum insipidum fere & valde molle deprehendi, unde corruptelam quandam illuc accessisse suspicor. Durities ligni nunquam major, quam ut cultro facile in segmenta discindi possit. Ex dictis cognoscitur, lignum tam ex trunco, quam ramis peti, & truncum ramis esse præferendum.

Caret odore omnino, sed amarities illi inest insignis, quæ mox ligno linguæ applicato scite manifestat, sed, ut facile apparet, masticatione longe evidentius, diutissime linguæ inhærens, pura, absque ullo adstrictionis sensu conjuncto, gratissima, nec nauseam excitans. Hæc amarities per omnes Quassia partes dispersa est, corticem, lignum, folia, corollam, calycem, pericarpium, semina, quin potior inest cortici radicis; corollæ, seminibus (Patris in *Rozier Observations l. c. p. 243.*). Unde & ex variis hisce partibus simplici forma remedia in patria arboris parantur. Corticis amarities mihi (item cl. Ebeling *Diss. de Quassia & Lichene island. Glasg. 1779. p. 6.*) longe insignior apparuit quam ligni, quin celerioris in lingua impressionis. Adeo amarum lignum est, ut pulveris scrupulus unus integram aquæ ferventis libram sapore suo imprægnet (Linn. *Amoen. l. c. p. 424.*), & si æstate duodecies aqua, per debita intervalla & sub iusta proportione infundatur, nonnisi ultimam infusio omnem amaritiam extrahat (Severius *l. c. p. 95.*).

Comparatione facta cum aliis amaris, ita ut singula decocta diluta inter se conferantur, constat Quassiam potiore esse Lichene islandico, radice Gentianæ (cultæ) & radice Columbæ, superari autem amaritie Colocynthide & Gentiana lutea sylvestri (Ebeling *l. c. p. 6.*). In eo tamen præferenda amaris tantum non omnibus, imo Gentianæ, quod æstum in corpore non excitet (Farley in *Phil. Trans. Vol. 58. p. 81.* Berg. *Mat. med. p. 355.* Severius *l. c. p. 76.*). Etenim nec infusum nec decoctum, quamvis magna copia bibitum, pulsum celeriore vel fortiore reddit (Ebling *Diff. cit. pag. 23. 27.*). Differt & ab aliis amaris eo, quod non ut hæcæ plerumque efficiat, alvum moveant (Linneus *l. c. p. 427.* Ebeling *l. c. p. 24.*). Solutio vitrioli martis neque infusum neque decoctum Quassiae obfuscat, nec caro per aliquot dies in hisce servata rigidior evadit (Eberling *l. c. p. 7.*); unde confirmatur, quod jam sensu cognoscitur, vires adstringentes illi non competere. Amaris novimus saporem & vim acidorum infringi, exemplo Absynthii corrigentis cerevisiam aclescentem, & Lupuli, eandem contra acorem tuentis, ut ne dicam de eorundem efficacia in primarum viarum acido enervando. Docent idem experimenta cum infuso Quassiae, cui succus Citri, vel acetum admiscetur (Schleger in *Berl. Samml. Vol. 2. p. 155.* John. in *Samml. d. naturf. Gesellschaft in Danzig Vol. 1. pag. 182. Exper. 14. 15.*). Sed acidis mineralibus nihil de acore suo hæcæ miscela decessit (John *l. c. Exper. 16.*), dissentiente tamen alio (Schleger *l. c.*). Debilitat valdopere odorem spirituum volatilium (Schleger *l. c.*) nominatim spiritus talis ammoniaci & spiritus cornu cervi (John *l. c. Exp. 18.*). Dicta rursus acida vegetabilia plurimam partem amaritiam Quassiae destruant; mineralia autem non multum eandem perdunt (*Exp. citi.*). Inebrians vis spirituosorum liquidorum sufflamatur addita Quassia (Schleger *l. c. p. 156.*). Magni momenti hujus naturæ experimenta sunt ad iudicium de hocce vel illo additamento, quod conditiones peculiare morbi requirere videntur, ferendum. Quo vero nec in selectu eorum, quibus corrigere saporem annitimur, peccetur, sciendum, Cinamomum cum Quassia coctum, vel aquam Cinamomo cum vino, s. ejusdem tincturam, vel & tincturam corticum Aurantium, item ætherem vitriolicum, liquidis Quassiae additum, huic fini salva virtute Quassiae inservire. Inter syrupos autem syrupus Caryophyllorum vel Zingiberis, præcipue autem syrupus corticum Aurantium, pro hoc scopo conducit. Gratissimum omnium est infusum ex hoc ligno cum vino albo Hispanico. Quæ omnia tamen saporis delinimenta non nisi per pauca momenta amaritiam obvelant, nisi copia additamenti ipsam vim Quassiae pessundet;

det; nam postea amarities magis vel minus iterum sese effert (Ebel. *l. c. p. 9. sqq.*). Decoctum ex Quassiae drachma dimidia & unciis octo aquae supra duas uncias sacchari fert pro mitiganda amaritie.

In putredine arcenda potentiam insignem Quassiae inesse experimentis multis extra corpus humanum institutis evincitur. Capta haec sunt cum carnis variis generibus, bovillâ, vitulina, vervecina, item liquido vario animali, sanguine, bile, quibus omnibus seorsum Quassia, vel forma pulveris vel infusi tam aquosi quam vinosi, item decocti intra vitra sub temperato calore admixta. Constat igitur horum liquidorum colore, odore, &, speciatim quoad carnes, earundem firmitate vel servata vel relaxata, absque Quassiae additamento haecce omnia longe citius putrescere quam eadem addita. Longe vero infirmior & languidior vis antiseptica Quassiae quam corticis peruviani est (Conf. Paarmann *l. c. p. 29. 35.* Severius (*l. c. p. 77. 84.* John *l. c. p. 183.* Ebeling. *p. 14. sq.*). Omitto comparationem in hac re cum alijs amaris (V. Ebeling *l. c.*), ex qua id vero evincitur, vim antisepticam non ab amaritie dependere, nam Gentiana lutea sylvestris, omnium amarissima, hacce potentia Gentianae hortensi cessit, item Chinchinae --. Putredinem vero jam praesentem Quassia quidem imminuit, non tamen omnino supprimit, id quod experimenta cum carne, bile, sanguine putrido edocent (V. John *l. c. p. 191. sqq.* Ebeling. *Exp. 19.*).

Simplicissima omnium encheiresum, quibus Quassia submittitur, est ejusdem in pulverem resolutio, qui ipse praevia ligni ruditer contusi siccatione facile paratur terendo in mortario. Ita ligni uncia una pulveris subtilissimi drachmas sex erogat (Ebel. *l. c. p. 9.*). Infusum cum aqua frigida factum flavum colorem habet (Severius *l. c. p. 96.*), vel forsitan ex copia aquae justo majori, aqueum (Berg. *Mat. med. p. 353.*), simul saporem valde amarum. Plus vero per aquam frigidam infusam praecipue trituta in auxilium vocata evolvitur, quam per aquam calidam, quin coctione accedente; ut ponderatione cognoscitur. Ope triturae tamen cum aqua bulliente institutae paullo plus efficacium partium suspenditur (Ebel. *l. c. Exp. 3.*). Praerogativam infusionis praecoctione insuper declarat amarities infusi longe intensior (Thorstenfen *l. c. p. 10.*). Insigni amaritie quoque Quassia spiritura sacchari, vinum Malvaticum, Lusitanicum, spiritum vini tenuem, acetum, praepremis autem spiritum vini rectificatum impraenat (Ebel. *p. 9.*), & haec tinctura spirituosa flavescens est. Extractum aquosum coctione paratum non semper una eademque proportione emerit; etenim mox fere $\frac{1}{4}$ (Anonym. in Crells

chem. Journ. P. 1. p. 59. Schleger l. c. p. 157.), mox circiter $\frac{7}{9}$ (*Tromsdorff Diss. de Quassia amara p. 10.*), mox $\frac{1}{9}$ (*Paarmann l. c. p. 16. Ebel. p. 15.*), mox circiter $\frac{1}{9}$ modo (*Breg. M. m. p. 353.*) idque tam amari, ut ejus granum unum aquæ libras quatuor notabili amaritie & colore flavescente imbuat (*Ebeling l. c. pag. 12.*). Spirituosi extracti autem $\frac{1}{2}$ modo obtinetur (*Paarmann l. c. p. 17.*), vel vix $\frac{1}{3}$ (*Ebel. p. 12.*) vel $\frac{1}{2}$ (*Tromsdorff l. c.*). In usum igitur practicum concluditur ex hisce, gummosarum partium plus longe ligno inesse quam resinosarum, & infusionem cum aqua frigida factam decocto longe esse præferendam. Oleum essenziale illi inesse, sunt qui negant (*Schleger l. c. p. 157. Paarmann l. c. p. 17. Ebel. l. c. p. 12.*), cl. Severius (*l. c. p. 108.*) autem exiguam ejus portionem elicit, quæ aquæ superficiem instar oleosæ pelliculæ obduxit, odore præterea suo & colore lacteo cohobatae aquæ cognoscendam. --- Quid fortioris ignis administratione, scilicet incineratione & destillatione sicca de ejus natura constiterit, malo ex fontibus ipsis (*Schleger l. c. p. 158. Severius l. c. p. 108. seq.*), quam mea interpretatione derivari, de usu ejusmodi scrutiniis in rem medicam etiamnum dubitans.

In morborum recensu, quibus Quassia medetur, febrium istarum obitinarum & periculosarum primum merito mentio est facienda, quæ remittentes & exacerbantes (*Linn.*) apud pathologos audiunt, quum efficacia in hisce in primam Quassiae commendationem cesserit. Harum, quæ ob paludosum solum & fervidum solem in Surinamia endemiæ sunt, curatione æthiops Quassi in primis tantam celebritatem in patria sua nactus est (*Linn. Amoen. l. c. p. 420.*). Ipse Linnæus meminit hominis octogenarii, qui ejus ope de hemitritæo emerit (*l. c. p. 428.*).

Quoniam hæc febres in decursu multum similitudinis cum intermittentibus habent, iis præsertim, quæ longos paroxysmos experiuntur, a minus cautis utriusque generis confusio facile fieri potest. Hanc subsuisse arbitror in hisce, qui tantis laudibus extollunt Quassiam in intermittentibus, ut Chinchinæ adeo efficacia & tuto usu eam præferant. Ita Fermin (*Description l. c.*) in omnibus speciebus febrium intermittantium pro omni sexu, ætate, vitæ statione, tanquam certissimum remedium, radicem vel præprimis ejus corticem, præmissis purgante aut emetico, experti instar, deprædicat. Eodem fere sermone utitur cl. Patris (apud *Rozier l. c. p. 144.*), efficaciam infusi foliorum vel florum aquosi, item præstantiam tincturæ cum spiritu vini ex Arundine saccharifera recensens. Numerosis casibus se convictum esse vi febrifuga ligni innuit cl. Clerc (*Hist. naturelle de l'homme Tom. 1. p. 427.*). Chinchinæ ad minimum partem

rem virtute nisi superiorem tam in intermittentibus quam
 continuis, præcipue malignis quas vocat, eam pronunciat
 cl. De La Borde, medicus Cayennensis (in Rozier *Obser-
 vations sur la Physique Tom. I. p. 461.*), brevius quam rei
 dignitas requirit. Exemplum sinit cl. Schleger (*l. c. p. 161.*)
 hominis quartana contra omnia alia rebelli simulque respi-
 ratione difficili & corporis intumescencia affecti, hac vero
 unice medela curati. Aliis binis casibus tertiana tam perti-
 nax quam mitioris generis eodem sublata (*Chir. Simson in
 Ebeling Diss. p. 25.*). Addo Schwenckii præconium (*Be-
 chryving der in-en vitlandsche Gevassen.*). Simili vero lau-
 de licet Linneus (*Amoen. l. c. p. 426.*) pluribus verbis Quas-
 siam, tempore, quo inclarescere primum cœpit, exornet,
 facile patet, cum narratione potius Dahlbergii, quam pro-
 pria experientia, nixum esse. --- Nihil vero specfici inesse
 Quassia in febribus intermittentibus curandis certus persua-
 deor, quicquid pretii aliis amaris, Carduo benedicto, Gen-
 tianæ, Absinthio, Chamomillæ aliisque olim adscriptum
 fuerit. Nam, solleter licet & præmissis digestivis & eme-
 ticis vel purgantibus exhibitam, pluries votis non satisfacit.
 Accedere hac in re paribus cl. Thorstensen (*Diss. l.
 c. p. 46.*) tanto iustius est, quum observationum summam
 paullo enucleatius exponat. Memorat & Spielmannus (*M.
 m. p. 225.*) inertia exempla, quæ Argenterati in hisce fe-
 bribus occurrerunt. Sæpe sefellisse in hisce queritur cel.
 Bergius (*M. m. p. 355.*). Nemo vero uberius rem demon-
 stravit, quam cl. Severius (*libro cit.*), qui hoc argumentum
 rimandum præcipue sibi proposuerat, & studiose diversita-
 tem harum febrium pro anni tempore & constitutione aerea
 varia perpendit. Huic debemus sedecim historias ample pro-
 latas. Constat ex hisce in intermittentibus vernalibus vel
 in ver protractis, sive sint quotidianæ, sive tertianæ, sive
 quartanæ etiam duplices, non spernendam Quassiam esse,
 non tamen subinde reitui earum prævertere posse, quo in
 casu saturatori infuso vel decocto opus est, ut penitus ex-
 stinguantur. Quæ vero reliquis anni temporibus incidunt,
 neque dosi ampliori auscultant, etsi nonnullæ tamen mite-
 scant, quum alia contra sensum & clanculum ad continua-
 tem descedant & exitiales evadant. Plurimum in hisce lo-
 tio & sudoribus pellendis valuit. Ad febres intermittentes
 vernaes quoque eam restringere videtur cl. Wahlbom (*Med.
 Verkets tilstand p. 105.*).

Tam in hisce febribus, quam in continuis, in quibus cor-
 tex peruvianus alias opem eximiam fert, sæpe primæ viæ
 laborant, ut vel tantilla ejus dosis nauseam excitet, vel vo-
 mitu sive alvi profluvio mox excutiatur; vel & sponte vo-

mitiones frequentes contingant, eo quoque molestæ, quod corpus necessario nutrimento privant. In hisce solatium maxime egregium præstat Quassia, tanto tutior, quam calorem non augeat. Spectant huc variæ curationum, quas radix Quassiæ præstitit, historiæ a cl. Farley ex insula Antigua transmissæ (*Phil. Transf. Vol. 58. p. 31.*), in quarum tribus nifus in putredinem subfuit. Prodest in hisce casibus sæpe Quassiæ cum radice Septentariæ virginianæ conubium (Farley). In febris biliosis pariter eximium usum præstat (Schleger *l. c. p. 162.*).

Quum in hisce primarum viarum labi subveniendo Quassia præcipue auxilium ferat, ad considerandas egregias ejus vires stomachicas in univertum devehor. In Surinamia radix optimi hujus generis remediis accensetur (Fermin *l. c.*). Et medici ibidem, qui modo extractum radice recentis in usum trahunt, illud minus instar febrifugi, quam ad restaurandum ventriculum in febris lentis, quæ acutas excipiunt, adhibent (Paris *l. c. p. 144.*). Si Quassiæ præ cortice peruviano ulla prærogativa adscribenda, tum certe præferri debet, quum robor ventriculo & intestinis restituendum, appetitus cibi ciendus, digestio ejusdem adjuvanda, flatus dissipandi, alvi adstrictio, ex debilitate habitua-
lis, laxanda; unde & litteratis, qui varia hacce labe ob neglectum exercitium corporis & animi nimiam intentionem creberrime afficiuntur, eximium solamen offert (Conf. Tissot *sur. la Santé des gens de lettres* p. 223. Sandifort in *Vet. Acad. Handl. 1770. p. 170.*). Sic infusum Quassiæ robor ventriculi, ex frequenti nimis veneris exercitio cum incipiente tabe debilitati, restituit (*Gazette sulvaire 1775.*). Et Lüttichii flores Zinci ventriculo subinde tam molesti, ut vomitum ciant, cum pulvere Quassiæ miscentur (*l. c.*). Ex debilitate ventriculi sæpe nascuntur molestæ tensiones in abdomine, dolores, cardialgiæ, post pastum auctæ vel recrudescentes, contra quæ omnia Quassia pariter valet (Gesner *Samml. v. Beobacht. a. d. Arzneeygel. Vol. 3. p. 225. sqq.*). Ita cephalalgia chronica vitio ventriculi enata, ea disparet (Wahlbom in *Medicinal. Verkets tilstand* p. 105.). Possent propria experientia per partes enucleata egregiam ejus vim stomachiam confirmare, nisi mihi perinde esset, utrum veritas, mea, an aliena fide, constiterit. Quæ post dysenteriam diuturnam vel male curatam remanet intestino-
rum laxitas & virium concoctricium debilitas, Quassia feliciter vincitur (Gotting. *Anz. 1778. Zug. p. 736.*); id quod & Hallerus expertus est (*Præf. ad Pharm. helvet. p. 10.*). In quanam specie diarrhœæ & quo ejusdem stadio conferrat, ex hisce elucet (Conf. Schleger *l. c. p. 162.*). A labefactato ventriculi tono sine dubio plurimam partem subna-
tus

rus erat spasmus ille œsophagi, qui deglutitionem ciborum interceptit, Quassia tandem sopitus (Meritiss. Tode in *Collect. soc. med. Haun. Vol. I. p. 205.*). Nec errare me arbitror, si ex hoc potissimum fonte vertiginem cum constrictionibus spasticis cervicis, dolore pressorio capitis & tinnitu aurium, derivo, quæ mala quidem alia auxilia minuerunt, Quassia vero perfecte sustulit (Schleger *l. c. p. 162.*). In colica flatulenta ex primarum viarum imbecillitate præcipue profecta opem promittit illa, etsi & in alia ex refrigerio (Linn. *Amoen. l. c. p. 428.*), necnon alia ex hæmorrhoidibus vesicæ in febre lenta (Schleger *l. c. p. 161.*) voto satisfecerit. Huc & spectat historia viri hernia scrotali laborantis, ob quam brachierio eum munire oportuit, quod vero quum applicaretur, diro dolore afficiebatur, qui sensim fixam sedem in regione ventriculi cum tumore & dejectionibus alvi turbatis & vomitu cepit: multis frustra tentatis, Quassia tandem salutem restituit (Thorstensen *l. c. p. 38.*).

Si quo unquam in morbo digestionis officina vitio laboret, id certo in morbo hysterico & hypochondriaco accidit: quantum vero & in hisce valeat Quassia diu protracto usu, documentis pluribus in medium prolatis convincimur (Thorstensen *l. c. p. 22. sqq.* Conf. Tode *Bibl. Vol. I. P. 1. p. 159.*). Multum levaminis affert hypochondriacis, qui vomitionibus, flatibus & pervigiliis detinentur, & in hisce & visum imminutum acuit (Wahlbom in *Medicinal Verkers tilstand. 1769. p. 105.*). Efficaciam ejus in nervosis morbis pariter exploravit cl. Rhades (Sandifort *l. c. p. 169.*) uti & in febribus irregularibus. Addo casum hysteriææ sceminæ a cl. Kölpin (Sandifort *l. c.*) Quassia sanata.

Qui arthritidis, nisi hereditate fuerit vel contagio contracta, originem ex languente vigore viscerum, quæ digerendis cibis & chylo ex hisce salutari parando inserviunt, perpendat, & amarorum remediorum prudenter & ad conditionem ægri morbique exhibitorum sæpissime exploratam præstantiam, ad Quassiam in hoc malo confugere, non multum cunctabitur. Sed ratiociniis amicam manum heic præbet experientia. Fuit vir sexagenarius, althamate suffocatione minante & cruciatibus abdominis diris ex podagra retrogressa correptus, sed radice Quassiae præsentaneo periculo ereptus (*Amoen. l. c. p. 428.*). Ex pluribus casibus, in quibus arthriticis succurrit, duos recenset prolixius cel. Sandifort (*l. c. p. 170.*) djuturnitate & vehementia dolorum infestos, quibus sola tinctura Quassiae juncta frictione membri sanitatem restituit. Hæc narrans simul amico suo cel. Kölpin in duobus aliis ægris successisse significat. Bonum inde effectum sæpe expertus est in eodem morbo cel. Bergius (*M. m. p. 355.*). Ast nonnisi leviores ejus insultus

memorat cl. Wahlbom (*l. c.*), tensionibus & spasms pectoris stipatos, quos brevi illa lenivit. Dissuaderi lego in podagra inflammatoria aut erratica (*misplacod* Ebeling *l. c.* p. 29.). In ista dabo haud injuste id fieri, sed quod ad vage oberrans malum attinet, in nosocomio Fridericiano Hafniensi non tuta modo sed efficax existit (Thorstenfen (*l. c.* p. 41. *spq.*). Hisce omnibus inter sese comparatis non deterere aliquem debet finistrum Langii (*Misc. verit. med. fasc. 1. p. 75.*) de vi antarthritica Quassiaë judicium, quasi eadem destituta omnino esset.

Nec in affini malo, calculo, defraudanda laude sua est Quassia. Mitigat ad minimum cruciatus & intervalla paroxysmorum libera prolongat (Wahlbom *l. c.*).

Amaris in universon vermes intestinales necari justo liberalius olim creditum, sed redarguerunt errorem experimenta tam extra corpus humanum instituta, quam in ipsis ægris verminantibus. Nam ex hisce constat, præter amaritiam alias quasdam vires Santonico, Tanaceto reliquisque efficacioribus inesse, vermibus infestas. Incautius igitur Quassia anthelminticis adjudicatur. In quibusdam ægris occidere illum vermes cl. Fermin (*l. c.*) affirmat; nec minus eam Chinchinæ in affectionibus verminosis Tissotus (*l. c.*) præfert. Sed inertiam dolent experti alii (Thorstenfen p. 47. item Sandifort *l. c.*) licet in uno casu symptomata varia ex hisce malis hospitibus suborta per tempus sedaverit (Thorstenfen.).

Sunt & alia, præter dicta, vitia a solidarum partium debilitate, quæ Quassia superavit, sed tam paucis hæcenus notatis exemplis, ut brevitati indulgere liceat. In fluore albo benigno, & digestionis viscerum vires deperditas roburque totius corporis restituisse & ipsam mucosam excretionem intra octo hebdomades obstipasse, a quodam quidem narratur (Schleger *l. c.* p. 161.), sed alius medicus (Thorstenfen *l. c.* p. 47.) in hoc vitio eandem adhibens expectatione sua excidit --- . Hæmorrhagias aliquando sedavit. Accidit hoc in matrona hæmaturia rebelli affecta, quam brevi curavit (Bergius *l. c.* p. 355.), & in alia quinquaginta annorum, ex utero sanguinem fundente (Schleger *l. c.* p. 160.). Contrario exemplo menstrua post partum suppressa restauravit tumoresque mammæ ex hac causa subnatos dissipavit, ut tamen & semicupiis tepidis in subsidium sumtis pars curationis tribuenda sit (Alix *Observ. chir. Fasc. 1. p. 73.*). Ita ars novit mala etsi contraria, si modo eundem fontem agnoscunt, eodem remedio avuncare. Sic & hæmorrhoides suppressas provocare valet (Ebeling *Diss. l. c.* p. 32.). Singulari casu sudores fetidos nocturnos in tabido supavit absque sputorum decremento; aliis duobus, quod in

tam obstinato alias morbo mirum, diabetem suppressisse fertur (Schleger *l. c.*).

Radicem efficaciorē esse ligno, rarissime autem ad nos adferri, supra declaravi. Quoniam vero omnis hujus arboris vis in amaritie consistit, non errabit, qui a ligno easdem virtutes paullo majori dosi & djuturniori continuatione expectat. Simplicissimus illud exhibendi modus in pulvere est (V. supra p. 211.) qui tamen ob leve pondus nimia quantitate displicet, & ab hisce, quorum ventriculus tenerior haud sine oppressionis vel gravitatis sensu, aliquando non sine alvi adstrictione subsequa capitur (Thorstenen p. 51. Conf. Fermin. *l. c.* de alvi obstructione). Ast non omnium naturæ adversari efficaciam suam eximia comprobavit (Tode *Bibl. vol. 3. P. 3. p. 189.* Severius *l. c. p. 76.*). Commodius tamen forma liquida ingeritur, & ex analysi chemica elucet, aquam esse aptissimum menstruum. Infusio coctioni præstat, quod prout cl. Percival (*Essays medical and experimental cap. 3.*) de pluribus amaribus evicit, ita & de Quassia supra extra dubium est positum. Utrum autem eligenda frigida an calida, pariter jam constitui, stabilivitque idem celebris vis experimentis de aliis amaribus. Solutionem adjuvat tritura & infusionis tempus abbreviat, ad quam alias nycthemerum pro eliciendis viribus requiritur. Aqua bulliens tamen plerisque pro infusione placuit. Ita summus Linnæus (*l. c. p. 427.*) radicis Quassie rase drachmam unam cum aquæ bullientis libra una per horulam igne digerendam curavit, hujusque infusi pluries de die unciam unam ægris propinavit. Ipse vero concedit quantitatem majorem, duplam, triplam, quadruplam, cui majori quoque in praxi solemus indulgere. Et hæc proportio ad menstrua alia quoque applicari potest. Malo tamen in infusione, nisi tritura accedat, cujus potestatem Garayana ars edocet, digestionem djutius protrahi, ad 24. horas usque. Pro decocto conducit, e. g. ligni concisi drachmas duas cum aquæ unciis viginti vel triginta ebullire ad consumptionem unciarum sex, hujusque decocti sesquiunciam ad tres usque uncias bis pro die bibere (Gesner *l. c. p. 229.*). Cl. Fermin autem corticis ex radice deglubiti unciam dimidiam in aquæ sex libris intra opertum vas decoquendam curat, donec dimidium supersit, quod colatum dein ad cyathum omni bihorio exhibet. De varia arte gratiora hæc liquida reddendi supra jam disserui. Si saporis litandum, infusiones cum vino quodam fortiori grato, ut Hispanico vel Malvatico, quoque commendabiles e. c. drachmæ ligni duæ pro vini libra una; sicque efficaciam novum pondus addemus, & vino assuetis gratificabimur. Sponte patet, locum non esse infuso vinoso in febrientibus vel plethoricis. Hisce multo minus
tin-

tinctura spiritu vini facta conducit, quali æthiops Quassia usus est (Linn. *l. c.* p. 427.) & commode alias Quassia ægris offertur. Hanc potissimum quoque adhibuit cel Sandifort (*Vet. Acad. Andl. l. c.* p. 172.) ea portione, ut ligni uncia una cum spiritus vini Gallici unciis sex intra phialam vitream altam moderato igne digeratur, donec omnis virtus extracta fuerit, Percolatæ hujus tincturæ gnttæ triginta ad sexaginta semel vel bis per diem, imo intra idem tempus uncia sesquialtera vel duæ cum tantillo vini Gallici ingeruntur. Attulit quoque hæc sæpe levamen in nosocomio Hafniensi (Thorstensen *l. c.* p. 52.). Extracti aquosi pariter haud exiguum pretium est, quod in pilulis, vel solutum commodo liquido, fastidientibus amara facile offertur. In Surinamia extractum radice recentis medicis præcipue aridere, supra jam monui.

Id porro in commendationem Quassiae cedit, quod, etiam si larga copia qualicunque forma capiatur, nec ventriculum gravet, nec nauseam vomitumque cieat, nec alvum laxet aut stringat, nec caloris vel ullius alius molestiæ sensum imprimat (Severius *l. c.* p. 76.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Quassiae). *Pharm. Brunsv.* p. 254. Aquosum est.

Tinctura). *Pb. Dan.* p. 270. Proportio inter spiritum vini & Quassiam eadem, quæ Sandifortio placuit. *Pb. Svec.* p. 127. paullo plus spiritus requirit. *Pb. Genev.* p. 76. aromata recipit, quod connubium stomachio scopo non repudiandum.

Pharm. SIMARUBÆ Cortex, Lignum.

406. QUASSIA SIMARUBA; floribus monoicis, foliis abrupte pinnatis, foliolis alternis subpetiolatis, petiolo nudo, floribus paniculatis. Linn. *Suppl. plant.* p. 234. Conf. Linn. *Mat. med. Ed. I.* p. 188. Simarouba amara. Aublet *Hist. des plantes de la Gujane Francoise Tom. 2.* p. 859. Tab. 331. 332. Evonymus fructu nigro tetragono, vulgo Simarouba. Barrere *Franco Equinoxiale* p. 50. Le Simarouba vel Bois amer. Des Marchais *Voyages en Guinée Vol. 2.* p. 124. Bancroft's *nat. History of Gujana* p. 84. Arbor alta locis arenosis Cayennæ & Gujanæ & in insula Sandominicana crescens.

Olim etfi dubitanter corticem hunc Linneus (*Diss. obsf. in Mat. med. 1772.* p. 8.) Bursætæ gummi feræ adscripserat. Sed jam inde dubitandi argumenta peti poterat, quod Jacquinus (*select. stirp. amer. Hist.* p. 96.) nullibi nec in in-

fulis Antiliis, nec in terra continēte adjacente, ubi Bursera abundanter crescit, corticem inde deglubi viderat, & experimenta ibidem instituta vim longe debiliorem declararunt. Qualis vera ejusdem arbor sit, jamjam Aubletii indagine cognoscimus; ut tamen & mihi monere incumbat, Linneum, Equitem, litteris jam a. 1776. ineunte mihi datis, antequam Aubletii elegantissimum opus illi innotesceret, significasse, Simarubam Quassiae speciem a se haberi. Ille autem Simarubæ cortex, quo cl. Wright (Conf. *Bibl. mea med. vol. 3. p. 483.*) arborem in Jamaica vulgarem vestitam esse innuit, pariter in alvi profluviiis efficaci, discrepat a vulgo usitato cortice, ut specimine mihi misso reperio, quod scilicet tenue est, tenacius, longe pallidius, obtectum extrinsecus verrucis exiguis fere stipitatis, valde amarum.

Nomen Simaruba Caribæum est (Aublet *l. c. p. 860.*). Cortex), præcipue iste, qui Radicem) cingit, arborem hancce celebrem reddit. Insignis crassitie radix est, ample prope superficiem soli sese extendens, & subinde quoad dimidium ejus tegmine denudata. Quando cortex vel ex trunco vel ex radice deglubitur, succum lacteum fundit. Lignum coloris initio læte flavi, ficcatione album fere evadit, in fila discerpi potest & leve est (Des Marchais *l. c. p. 125.*). Viribus cum cortice convenit, sed minori gradu amarum & efficax (Jussieu *Mem. de l'ac. d. sc. de Paris 1727. pag. 38.* Aublet *l. c. p. 863.* Barbeirac *med. const. p. 102.*). Insuper vocat Fermin (Deser. de Surinam. vers. Cærm. P. I. p. 212.): attamen in patria, Cayenna, olim saltim non spreto, prout & quondam radix una cum cortice in usum tracta (Des Marchais *l. c. p. 124. 126.* Conf. Jussieu in *Mem. de l'ac. d. sc. de Paris l. c. item Diss. de Simaruba*). Præstat cortex radicem obvolvens illo ex ramis (Bancroft *l. c. p. 84.*). Ex barbara itaque gente omnium primo efficacia corticis in morbis in Europæorum cognitionem pervenit.

Transfertur Cortex) ad nos ficcatus frustis, aliquot subinde pedes longis, convolutis &, ut tanto commodius fervetur, varie secundum longitudinem plicatis. Fibrosæ texturæ est, levis, tamque tenax, ut flecti possit & ægre in pulverem sese redigi patiatur, crassitie lineæ dimidiæ vel integræ, coloris albo flavescentis extus eminentiis rotundis exasperatus, & epidermide pallidiori vestitus, interne molævis mox quasi membranulis longitudinaliter adhærentibus ex libri reliquiis scaber. Sapor ejusdem notabiliter amarus absque ullo adstrictionis sensu, odore quoque omni caret. Quæ alibi querelæ motæ fuerunt (Degner de *dysent. bilioso-contagiosa p. 156. sqq.*), corticem non semper ejusdem esse

bonitatis vel aliquando supposititium occurrere, de harum æquitate confirmor, specimina varia præsentia inter sese conferens. Adest jam aliquod ejusdem, ut descripsi, texturæ & formæ, utraque superficie satis profunde brunum, interna compage pallidius, vix post diurnam masticationem ullum amaritiei vestigium prodens; nullus itaque dubito hocce specimen quavis virtute cassum pronunciare. Aliud contra specimen minoris longe tenacitatis supra descripto coram est, tam amarum, ut fere ligni Quassæ amaritiam assequatur, Causa horum discriminum varia esse potest: cortex scilicet forsan ex trunco vel ramis, loco radices, deductus fuit, nec perinde est, quam crassitiem radix, quam ætatem ipsa arbor habeat; ut de vetustate corticis servati nihil dicam.

Omnium primo a. 1713. ille Cayenna Parisios ut egregium in alvi profluviis & hæmorrhagiis remedium pervenit. Sed pauca tum experimenta subiit, donec a. 1718. dysenteria epidemice incideret, contra alia remedia pertinax, in qua, postquam egregium suum effectum comprobaret, & annos aliquot post a. 1723. per Barrierum copia ejus insignis Cayenna transferretur, in exploranda ejus efficacia multum studii impendit Antonius De Jussieu, cujus fructus ex actis academice R. scientiarum Parisiensis (*Mem. a. 1729. pag. 32. sqq.*) & peculiari Dissertatione academica, paullo post edita (*An inveteratis alvi fluxibus Simaruba Paris. 1730. cujus præcipua capita propriis auctoris verbis sistit Werlhofius in Obs. de febribus p. 110. item Bœler. in Herm. Mat. med. Tom. 3. p. 95. sqq.*) carpere licet. In eo autem deceptus videtur cel. vir, quod crediderit Simarubam idem esse, ac *Μαχαρ* & *Μαχαρ* Dioscoridis, memoratam quoque nomine Macer a Plinio, Galeno, Arabibus, item a Christophoro Acolta nomine arbore de las Camaras & arbore sancto. Nam licet quoad virtutem hæc omnia in plerisque conveniant, quoad notas externas vel saporem tamen mirifice differunt; quem vero errorem diutius redarguere opus non est, unum id jam præstitum ab aliis fuerit (*Crell Diss. de cortice Simarouba resp. Leincker 1746. §. 11. 12. Cartheus. Mat. med. Vol. 1. p. 523.*). Eodem fere tempore, quo cel. ille botanicus, de egregiis Simarubæ virtutibus medicos certiores reddidere Laval (*Voyage de la Louisiane 1728. pag. 76.*) & Des Marchais (*Voyage cit. 1731.*). Ex hisce initiis & litterarum commercio, quod amplum coluit Jussieus, experimentis mox eam subjecerunt exteri, quæ adeo illi faverunt, ut inter præstantiora remedia locum obtineat. Cortice vero radices unice acquiescimus, cui, quod tamen hodie rarum, tantillum ligni, dum transmittitur, adhæret.

Prout olfactu sua sponte nihil odoris spargit: ita nec de-

stillatione aliquid ejusmodi eruitur. Carere adstringente natura, confirmat & coloris nigri, sub vitrioli martis miscella, absentia. Amarities autem facile tam cum aqua quam cum spiritu vini infusione sese communicat, ut tamen frigidæ aquæ plus virtutis conciliare videatur, quam calidæ, quod quidem sapor suadet (Lewis). Utrumque menstruum maceratione coloratur. Decoctum aqua factum, dum calet, pellucet & flavum est, postquam vero retrixerit, turbidum & rubicundo-brunum fit. Colorem lacteum, quem Jussievus sub ebullitione se animadvertisse asseverat, alii, Crellius, Lewis, Bergius, negant sibi obvenisse. Extracti aquoli larga copia inde eruitur $\frac{1}{6}$ (Crell. *l. c.* pag. 20) ad $\frac{1}{4}$ (Cartheus. *M. m.* Vol. I. p. 524.), saporis valde amari; spirituosus a utem vix $\frac{1}{10}$ modo inest (Cartheus.) amarissimi, a quo resina separari non potuit (Crell *l. c.* p. 21.).

Et hæc quidem medicina in alvi profluvii multiplicis generis sistendis insignis pretii est. Quæ ipse cel. Jussieu de ea cognovit, nonnisi post tentamina per 15. annos instituta in medium protulit, quibus constat, tam in dysenteriis quam diarrhœis contra alia rebellibus & longæ sæpe durationis, variam scenam, dejectionum natura mucosa, biliosa, sanguinea, ludentibus sibi successisse, nec minus esse tutam hæmorrhoidali fluxu vel menstruo simul incidente. Constat ad hunc corticem Degnerus (*Dysent. bil.* p. 155.), si post evacuantia adhibita dysenteria adhuc continuaret, præstantiorem tamen & citiorem effectum percepit in profluvio sanguinis & materiæ cruentæ, quam excretionibus biliosis. Subscribit encomio in fluxibus istis diversis ventris immodicis Buiffon (Degner p. 289. *sqq.*); nec minus isti tam in dysenteria quam diarrhœa cum suis speciebus vel alterutro horum malorum ex propria experientia favent viri eximii Schwencke, Tyssot, Pringle, Grashuis, Werlhof, Faron, Boenecken, Zimmermann, Lind, Broklesby, alii. Quibus opem in dysenteria fert, hœc jam post pauca plerumque præbia solatur, mentis serenitatem iis restituit, dolores pacat, somnum gratum cibique cupiditatem reddit, ut inde successus exoptati auguria capi possint; nec ullum fastidium vel vomitum in justa dosi, vel sublato malo primario alia incommoda, parit (Jussieu, Degner). Sed sensim continuatione remedii facta, decrescit morbus, fœcum fœtor perit, color earum mutatur, & crassiores fiunt ad sanationem usque. Qui intra primos tres dies, postquam hæc ipse medela in usum tracta, sese non melius habent, hiæc raro beneficium aliquod præstat (Huck in Pringle's *Dis. of the army* p. 282.). Sensum illum obtusum motus cujusdam intestini per totum corpus perceptum, quem cl.

Jus-

Jussieu (*Mem. l. c. p. 38.*) refert ægros Simaruba sanatos tanquam luctam cum morbo significasse, alii (*Degner l. c. p. 156. Farcin in Barbeirac med. const. p. 104.*) in suis ægris non observarunt. In quibusdam lotium abundantius & meliori calore tinctum post usum secessisse, item sudorem prorupisse copiosius, Jussieu testatur, & de lotii copia sub dilutiori colore aucta, confirmat Schwencke (in *Degneri hist. dys. p. 291.*): sed Degnerus (*l. c. p. 155.*) insensibili modo vim exserere auctor est. Sunt qui, Simarubæ ope essi sanati, vel vitio diætæ vel ex morbi reliquiis, in eundem aliquot dies post relabuntur: in hisce tamen iterato ejus per duos vel tres dies usu malum cessat (*Juss. Mem. cit. p. 39.*).

Non excludit vero Simaruba evacuantium in dysenteria usum, sed præmittenda ea justo ordine & copia jubet, ne alvum stipando acre, quod in primis viis stabulatur, & prima morbi causa existit, remaneat, & novas vires in ægri interitum colligat. Similiter si inflammatoria diathesis præsto, ea ante omnia auferenda est. Hinc nunquam locum habet initio vel incremento vel vigore morbi, & quando tormina & tenesmus valdopere adhuc gravant, & rarius, quando fluxus sanguineus continuat. Tum vero confert, quando remittente mali vehementia morbus protrahitur, & reliquæ ejus pertinaces diutius adhuc durant (*Werlhof Litt. in Crell. Diss. cit. p. 28. Schwencke in Degner l. c. p. 290. Pringle l. c. p. 281. Zimmerm. v. d. Rubr. p. 495.*). Quod ad cruentas alvi dejectiones attinet, quæ dysenteriam comitantur, in hisce, essi Pringleus & cl. Huck (in prius dicti ill. viri *Diss. of the army. p. 282.*) Simarubam damnaverit, ad sedandum tamen immodicum cruoris fluxum sub flatum morbi commendat (*l. c. in ead. p.*) cl. Mitchel; nec veriti sunt præsentibus ejus vestigiis illam adhibere ill. Werlhof (*Litt. Crell. Diss. cit.*) & Degner (*V. supra*). Etenim hocce profluvium, post evacuantia præmissa superstes, sæpe nonnisi nimix intestinorum relaxationis sequela est. Ab eodem vitio solidorum diuturnus secessus serosus per alvum repetendus, quem igitur omnium optime tollunt, quæ deperditum vasorum in intestinis robur restituendi vim habent. Horum e numero Simaruba, tanto tutior, quum, quoniam amara est, absque adstrictione roboret. Hancce vim quum exploratam habeamus, lubens aliis relinquo efficaciam Simarubæ per vires balsamicas, unctuosas, vulnerarias, anodynas, antispasmodicas ample diserteque exornare, vel nuda specificæ virtutis opinione acquiescere. Cavendum præterea est, ne in ea dysenteria, quæ ulcera interna in comitatu habet, materiam purulentam & acrem can-

cancrosam fundentia, exhibetur, quum efluvium inde coarceatur & intro feratur (Schwencke in Degner. *l. c.* pag. 294.).

In diarrhœis inveteratis, quæ ex eadem intestinorum flacciditate oriuntur, non minus Simaruba proficua est (Jussieu *ll. cit.* Des Marchais *l. c.* p. 124. Fermin *Discription de Surinam, Vers. Germ. c.* 213. Buiffon in Degner *l. c.* p. 289.). Fuit matrona diutissime alvi fluxu afflicta, nullis medicamentis cedente, Simarubæ tandem per sex hebdomades usu continuato sanata, postquam multum urinæ, quæ antea pauca & rubra fuerat, profluxisset (Schwencke *l. c.* p. 292.). In hisce subinde nauseam excitat, qua deficiente tanto magis prodest (Lind *Dis. in hot countries* p. 270.) —. In abscessibus & ulceribus artuum aliquando intestinorum lævitas incidit, quod si fit, resorbetur pus, ficitur puris fons, pessimæ febres oriuntur, putridæ, hæcticæ, & tandem diarrhœa colliquativa & mors scenam claudit: existat vero in Simaruba, quod, alvum coerendo & pristino loco pus laudabile restituendo, multiplici huic malo prævertit (Schwencke *l. c.*). Sed & difficiliore aliquot profluviorum alvinorum species, quæ fluxus hepaticæ, lientericæ (Boeneken in *nov. Act. nat. curios. Tom. 2. p. 80. 82.*). Affectio nis celiacæ, nomine veniunt, etiamsi diu duraverint contra alia efficacia pertinaces, sistit cum constantia —. Locum & habet in febrium putridarum profluviiis alvinis extincto calore (Roupe *de morb. navigant. p. 311.*), in quibus & dejectiones ut plurimum & sudores colliquativos, etsi aliquando lente, superat animumque cum viribus corporis egregie erigit. Ita & confert in diarrhœis febrium biliosarum, nec nocet etiamsi febrilia quædam symptomata supersint (Brocklesby *Observations* p. 194.).

Malum asine etiam significandum est, scil. colica habitualis, dejectionibus cruentis stipata, contra quam nihil præter Simarubam valet. Memorabile hujus rei exemplum, quo æger in summo vitæ periculo versabatur, febrilis, delirans, sed intra paucas hebdomades a vetusto malo perfecte liberatus (Crashuis *de colica pict. pag. 65. spq.*).

Sequatur jam hæmorrhagia uterina, de qua quidem pauca modo virtutis Simarubæ documenta memoriæ prodita sunt. Jussieu crebra occasio eandem explorandi in Gallia obvenit, & fatetur similitudine causarum alvi profluviorum & hujus hæmorrhagiæ se ad eam tentandam fuisse commotum. Immodicas sistere hæmorrhagias uteri justo brevius exponit Farcin (*l. c. p. 103.*). Rectius Buiffon (Degner *l. c. pag. 289.*) per momenta singularia historiam matronæ periequitur, quæ per sex vel octo annos nimium mensium fluxum pas-

passa erat, sed tam hocce vitio quam irregulari mensium eruptione Simarubæ ope sanata. In Hibernia quoque optimo successu in obstinato sanguinis ex utero fluxu tentata (Speer in Duncan's *med. Commentaries* P. 4. p. 443.) ---. Excepit huncce in fœmina juvene fluor albus, cum virium magna prostratione junctus: hocce transitu & tonica virtute Simarubæ inductus eandem præscripsit cl. Speer (*l. c.*), in decocto cum vino, votique compos evasit. Id modo dolendum, quod additum decocto Elixir vitrioli & injectio decocti dicti cum saccharo saturni in uteri vaginam meritum Simarubæ nonnihil dubium reddat, quæ tamen sola, in fluore albo a debilitate partium profecta, promittere eximia videtur, ulteriori experimento in hoc malo dignissima.

Inopinato autem contra vermes quoque Simarubam valere constitit. Quum nimirum ill. De Haen (*Prælect.* in Boerh. *insit. pathol.* Tom. 2. p. 57.) pertinacem diarrhœam in fœmina noviter abortum passa cortice hocce cum Opio sistere studeret, hocce scopo non solum potius est, sed lumbrici simul, quorum indicium antea non adfuit, secessere, idque dein repetito hujus medicinæ usu aliquoties. Idem remedium in alia fœmina, cui multa frustra contra vermes exhibita fuerunt, valuit, & dein in aliis verminosis, quibus alii medici ex communicatione Haenii illud præceperunt.

In malo hysterico (Jussieu *Diff. cit.*), ventriculi vitiis & febribus intermittentibus (Degner *l. c.* p. 289.), nullam prærogativam præ aliis amaris habere arbitror, de quorum efficacia in hisce affectionibus capite præcedente judicavi.

Proximum est, de vario Simarubam exhibendi modo dispicere, in quo quidem conditionum diversitas, efficacia ipsius corticis, dosin ejusdem & frequentiam ejus capiendæ determinat. In pulvere tenuissimo corticis scrupulus dimidius omni bihorio (Grashuis), vel integer mane & vespere (Schwencke), vel grana duodecim ad viginti (Juss. *Mem. cit.* p. 38.) vel drachma dimidia (Juss. *Diff.*) omni trihorio capitur. Et hæc ultima dosis usitatissima est bis vel ter de die administrata (Farion, Brocklesby). Raro ad grana triginta quinque (Fermin), vel drachmam adeo integram (Farion) ascenditur. Ligni quoque pulverem supra ab eo significata dosi Jussievus concedit. Nec alio vehiculo pro pulvere quam sincera aqua opus est ---. Facile est addito quodam syrupo grato, e. c. syrupo Adianthi (Jussieu *Diff.*) vel robe, bolum ex pulvere parare.

Alia commode Simarubam ingerendi ratio in infuso cum aqua est. Cayennæ olim hæc placuit, vel ita, ut ejusdem probe tritæ grana octodecim vel viginti per duodecim horas

uncia sesquialtera (verre) aquæ macerarentur, & liquidum postea absque colatione prævia ter de die biberetur; vel infusum fieret ex Simarubæ uncia dimidia & aquæ circiter uncias quatuor & dimidia, subsequente colatione & expressione, cujus uncia sesquialtera pariter ter die capta (Laval *l. c. p. 77.* Conf. Des Marchais *l. c. p. 126.*). Schwenckius (Degner *l. c. p. 290.*) quoque infusionem præfert, drachmas nempe duas corticis per duas horas loco calido cum libra una aquæ infundendo, accedente dein per dimidiæ horæ spatium ebullitione. Hujus ter de die æqualis portio bibebatur, continuando, donec fluxus alvinus cessaret ad tres quatuorque hebdomades usque. Nec hoc ingrati saporis est.

Ast vulgatissimum est, Simarubam in decocto propinare; id quod pulvere efficacius est (Jussieu *Mem. p. 38.*), nec palato displicet, nec ventriculo, prout pulvis, grave & molestum (Degner *l. c. p. 163.*). Præstat a decocto dilutioni initium facere, & dein, quum illud ventriculus ferat, transire ad saturatius. Jussievus (*Tiss. p. 10.*) corticis minutim secti drachmas duas cum aquæ libris duabus ad tertiæ partis consumptionem decoquendas curavit, hujusque liquidi colati quartam partem omni trihorio exhibuit. Ad tres autem drachmas corticis pro eadem quantitate aquæ sumit cl. Farion (*l. c. p. 104.*), idemque præbium alternis horis obtulit. Degnero (*l. c. p. 155.*) in usu fuit drachmas duas cum aquæ sufficiente quantitate decoquere, donec uncia octo superessent, quarum una vel duæ omni trihorio vel quadrihorio suppeditatæ. Huckius (apud Pringleum *l. c. p. 282.*) drachmas duas vel tres cum libra una & dimidia aquæ coxit ad libram unam superstitem, quæ per 24. horas consumta. Omnium maxime liberalis cl. Lind (*l. c.*) est, qui unciam unam corticis adhibuit, in reliquis formulam mox dictam sequutus eo tantum discrimine, quod liquidum post colationem superstes ante meridiem ebiberetur. Sciendum vero, saturatum valde decoctum vomitum sæpe & molestos fere semper sudores ciere & augere subinde feri sanguinisque profluvia (Juss. *Diff. cit.*). Minoris igitur ponderis est viri medicinæ non gnari, etsi alias bene meriti (Des Marchais *l. c. p. 126.*), effatum, quod vomitum ex Simaruba salutarem innuit, & eo effectum accelerari certioreque reddi.

Desuevit extracti ad drachmam circiter ter vel quater de die dati usus, qui olim Cayennæ invaluerat (Laval *l. c.*), forsitan quod minus commodum esse majorique cautione egere (Des Marchais *l. c. p. 125.*) repertum fuerit.

Nec moris est, decoctum instar enematis in dysenteria adhibere, quamvis præviis evacuantibus sua efficacia non destituatur (Lentin *Obs. med. Fasc. 1. p. 7.*).

Recentius Syrupus quidam, cujus basin cortex Simarubæ constituit, cujusque usus in insulis Americanis contra dyfenteriam fit, Societati illustri oblatus fuit, cochleatim per se vel in commodo potulento capiendus (Badier in *Hist. de la Société R. de Médecine Vol. 2. p. 299.*), de cujus præparatione plura non constant.

Pluris interest, connubium utile nosse, quod cortex hic aliquando requirit. Cayennæ olim extractum cum pauxillo theriacæ mistum fuit (Laval *l. c.*). Saporis causa, vel etiam sedativo scopo syrupus Rhoëados vel Papaveris albi commode additur. Ferri & potest, si quid sordium superest, tincturæ Rhabbarbari additamentum. Pertinaciori autem casu convenit corticem Calcarillæ vel ejus tincturam decocto Simarubæ excipi (Degner *p. 163. sqq.*), ut quo connubio dejectionibus liquidis feculentis obex ponitur. Nec spernendum est, una cum corticis usu radicem Salep lacte & aqua coctam combinare (Tyssot apud Degner. *p. 294.*).

L I N U M.

LINN. *Syst. veg. p. 249. Gen. pl. p. 153.*

Pharm. LINI Semen, Tela.

407. *LINUM USITATISSIMUM*; calycibus capsulisque mucronatis, petalis crenatis, foliis lanceolatis alternis, caule subsolitario Linn. *Spec. pl. p. 397. β. Linum sativum. C. B. Δεινον* Græcis. Icon: Regnault *Botan. Le Lin commun. Sponte crescit hæc planta annua in Pannonia, Hispania, Helvetia aliisque regionibus australibus inter segetes. Sed pro usu œconomico pariter ac medico unice cultura adjutum Linum memorabile est. In Egypto altitudinem quatuor pedum & arundinis vulgaris crassitiem assequitur (Hafelquist's *Resa til hel. Landet p. 462.*).*

Succedit quoque cultura in septentrionalibus regionibus, in quem finem semen ex Lithuania & vicina Poloniæ ditione, item ex Livonia translatum in primis expetitur. Summi œconomis momenti est tam pro filis textisque inde parandis, quam pro oleo ex feminibus eruendo. Nempe caules cubitales vel sesquicubitales cortice vestiuntur, qui constat ex copia fibrarum subtilissimarum & tenacissimarum glutine connexarum, quod maceratione in aqua solvitur, ut nihil nisi fibrosum remaneat. Mox ante, vel, quod præstat, sub seminum maturatione evelluntur, & in fasciculos colligati sub dio siccantur, tum capsulis seminalibus ablatis virgæ in aquam mersæ pondere saxi deprimentur, maceratione facta iterum siccantur, & malleo stupario contunduntur (quo sine hinc inde peculiare molendinum infervit: Schre-

Schreber. *n. Cumeralschriften* Vol. 7. p. 228.), ut membranosum fragile separetur, accedit denique carminatio per ferreas spinas (Cfr. Wiegand. *oekonomisch-pract. Anleitung z. Flachsbau*, Wien. 1767. Lüders *Beschreib. n. Leinbau*, Flensburg 1770.). Sic aptum est Linum, quod in fila ducatur, Textorum vero teneritas & grata albedo tam a genio ipso Lini, quam solo, maceratione, & reliqua encheiresi, dein apricationis artificio dependet. Filorum æque ac textorum multiplicem esse utilitatem ad consuenda varia, item pro funibus, fasciis, tibialibus, indusiis, vestibus, stolis, velis, aulæis, stragulis, vestium ornamentis denticulatis &c. neminem latet. Telas lineas commendant maxime candor, puritas, flexilitas, æquabilitas & mollities florum, cui ipsi tribuas, quod non ita cutis nuda ac a lana vel Gossypio stimuletur. Elui quoque facile possunt maculæ & spurcitiæ, qua contaminantur. Hinc vel ex hisce probabile, byssina vestimenta, quæ in sacris litteris memorantur, lineæ præstantiora fuisse (Celsius *Hierobotan.* P. I. p. 89. 169. 233. P. 2. p. 507.). Patet ratio, cur pro indusiis lineæ tela præcipue eligatur, quorum crebrior mutatio non munditiei modo, sed & sanitati conservandæ favet, ut quæ cum sudore halitus excipiunt nocivos, quorum resorptio valetudinem labefactat. In exanthematicis morbis hæcce renovandi major adhuc necessitas incidit, quicquid vulgus contradicat, ne miasmate exhalante & stagnante, sudoribus acribus, glutinosis, fœtidis, vel spurcitiæ ichorosa purulenta, quibus ipsis indusium sæpe riget, morbus alatur vel augeatur, nec ullum periculum inde imminet, modo æger indusium a sano homine gestatum, vel bene lotum, lecti fotu calefactum, in conclavi tepido & contra perflantem aerem munito, injiciat. Minor hujus commutationis necessitas adest & majori cautione opus est in iis exanthematicis morbis, quibus exanthemata facile disparent, ut in morbillis.

Magna in chirurgia linteæ est utilitas ad fasciarum mantiliumque varia genera, multiplici nominum varietate a Gallis insignita, quorum vero numerus & applicatio fausto eventu nostro tempore ad majorem simplicitatem redacta est. Hisce utimur ad vulnerum labia adducenda & combinanda, sanguinem sistendum, tumores sustinendos, ad exprimendum pus & saniem, ad continenda varia medicamina parti ægræ imposita, aerem arcendum, prolapsa coercedenda, luxata demum & fracta firmanda. Sed amplioris potentia esse fasciarum usum nostra ætate constitit, idque in variis malis curatu difficillimis, scil. affectionibus hydropicis, ulceribus crurum obstinatis, aneurysmatibus spuriiis, gangliis aliisque pluribus; qua in re si vel unice substitisset Thedenii viri cl. sagacitas, insigniter de re medica meritus

consensus esset (V. Ei. *Bemerk. u. Erfabr. in d. Wundartzn. u. Med. Vol. 1. p. 1. sqq. Vol. 2. p. 52.*). Taceo splenia, epithemata, tacculos, emplastra rel. quibus materiem linteum suppeditat ---. Sed de linteo carpto specialius dicendum est, quod ex tela detrita duplici ratione parari solet, vel stamina singula digitis evellendo, vel ope cultri linteum in flocculos radendo, quæ posterior species justius linteum ratum dicitur. Applicatur vel ficcum, absque peregrino ullo connubio, vel oblitum medicamentis variis pinguedinosæ plerumque naturæ. Hæc linteï carpti adjumento commodissime ad fundum vulneris vel ulceris perveniunt, & quoniam illud molle est, obsequitur facile figuræ vitii illudque æquabile reddit. Sed & ficcum valdopere confert in tuendis vulneribus & ulceribus contra injurias externas, in purgandis iis madentibus, in pure instar spongiæ absorbendo, in carne luxuriante reprimenda, in hæmorrhagiis externis accedente præcipue pressione sistendis. Nocet tamen sæpe ut corpus asperum, inæquale, mechanico more irritans, inflammans, vel inflammationem jam ortam augens, affluxum humorum accelerans, consolidationem retardans, ipsum ulcus aliquando intempestive amplians (*Conf. Brambilla von Oxikrat u. d. trockenen Karpey pag. 55. sqq.*). Turundæ insuper ex filis istis linei evulsis parantur, glomi, pulvilli multiplicis magnitudinis & figuræ, quorum omnium usus specialior ex chirurgicis petendus est.

Chartam ex laciniis linteis confici notum est. Tenuissima ista litterarum commercio dicata, dysentericiæ aliquando remedium existisse narratur (*Lentilius Eteodr. medico-pract. p. 728.*). Et efficax fuisse fertur in epidemia a. 1702. dum plagulæ hujus chartæ sex tessellatim concisæ in quatuor pintis lactis dulcis ad residuum pintarum duarum coquerentur. Quod præstitit charta, glutine, quod continet, præstitisse videtur: nihil vero effecit in dysenteria a Degnero (*V. Hist. dysent. bil. p. 223.*) descripta. Non certiore habeo medicinam plagulam chartæ combustam vinoque Rheno haustam (*J. c.*). Pluris est facienda charta masticata ad hæmorrhagias arteriarum compressione sedandas. Nec spernendæ chartæ spiritui vini immersæ & applicatæ vis in contusionibus levioribus præcipue tibicæ, quæ in senibus, & in quibus mali humores subsunt, emplastrorum applicatione in suppurationem & molesta ulcera transeunt.

Semina) ex capsulis suis vel flagello excutiuntur, vel calcatione equorum, vel cylindris superductis. Quodlibet horum ovato oblongum est, lineam circiter longum, compressum margine acuto, nitens cortice pallide bruno, nucleo albo. Saporis ingratis dulcis, mucilaginosi, unctuosi est, absque ullo odore. Copiam mucilaginis circiter ad $\frac{1}{2}$ continet

net (Spielm. *Chem.* p. 102.); necnon olei unguinosi ad $\frac{r}{y}$ (*l. c.* p. 84.). Mucilago infusione cum aqua fervida vel coctione facile elicitur. Sufficit, ad aquæ uncias sedecim, feminum non contusorum unciam dimidiam fumere. Spiritus vini rectificatus nihil fere ejus elicit.

Pro cibo semen non commodum est, sed stomachum labefaciat & distendit ex observatione Veterum (Galen. *simpl.* l. 7. de alim. facult. l. 1. c. 32.). confirmata Middleburgi in Zeelandia, ubi ob annonæ caritatem loco panis aliorumque ciborum (Raii *Hist. Tom.* 2. p. 1073.) eodem vescebantur, sed intumescencia hypochondriorum faciei aliarumque partium, imo morte, pedissequa. Carnem quoque volucrum domesticarum feminibus comestis ingrato rancidoque sapore infici, columbarum exemplo apparet, quæ tempore stationis Lini esui ineptæ sunt, nisi arceantur.

Infusum vel decoctum ex recentibus feminibus iisque contusis paratum vi naturæ supra descriptæ si potatur, egregie emollit, lubricat, involuit. In raucitate & tussi igitur convenit, sputa pleuriticorum levat & nephriticos dolores stranguriamque solatur. Si gargarismate vel injectione emolliente in angina opus est: nulla in re decoctum horum feminum aliis cedit. Nominatim & ad ptyalismum in variolis adjuvandum, & separationem variolarum in ore & collo, conducit istud eadem ratione usurpatum, addito post colationem decocti melle sincero. Aphthis vero interna corripientibus commendari meretur linctus ex feminum contusorum uncia dimidia cum aquæ libra una in spissitudinem syrupi cocta & mellis Rosarum unciis duabus, cujus cochleare unum parvum sæpius ingeratur (V. Rosenstein *Bransjukd* pag. 44.). Epithematis forma ad emolliendas & relaxandas partes solidas sæpe confert decoctum in colica & variolis. Pro clysmate emolliente hocce adhiberi in morbis acutis, res notissima est.

Contrita semina & aqua vel lacte in cataplasma cocta efficacissima sunt ad tumores emolliendos & maturandos. Sic in connubio foliorum Malvæ intra linteum detritum collo in angina utiliter circumdatur. In mammis autem induratis & quoad partem inflammatis vel suppurantibus cataplasma ex iisdem lacte paratum & cum pulvere Cicutæ commixtum cito juvat, vel resolvendo, vel pus movendo (Plenck *Mat. chir.* p. 96.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Farina feminum Lini) *officin.* Sunt illa in teneriorem pulverem contrita, cujus usum mox exposui.

Oleum expressum) *offic.* Solent libri pharm. e. g. *Pb. W.*

p. 125. contufioni feminum toftionem fubjungere, demum prælo ea committere. Sed præftat pro ufu medico præcipue interno, frigide expreffum adhibere, ut quod & gratius & rancori non adeo obnoxium eft. Probum oleum pelucidum eft, coloris citrei, fapore acri deftitutum: vetuftum turbidum eft, coloris profundius lutei, acre. *Recens expreffum* igitur præcipias. Nonnifi intensiori frigore cogitur. Pictoribus vulgare eft ad excipiendos colores, quos molliter mifcet figitque, ipfum in fpeciem vernicis ficcatum. Verum nec hicce ufus, nec alii pro arte ftatuaria &c. ad noftrum forum fpectant. Multa habet & bona & mala cum aliis unguinofis oleis quoad effectum in noftrum corpus communia, quæ quum de oleo Olivarum (*Appar. med. Vol. 2. p. 25. fqq.*) & Amygdalarum (*l. c. Vol. 3. p. 120. fq.*) commentarius abunde expofuerim, hic nolo repetere. Alias virtutes nifi vere privas poffideat, frequentior tamen praxis hæc illi adjudicat, ut in harum recenfione potiffimum mihi fubfiftendum fit. Non nego tamen, colore, fapore, odore, congelatione aliifque notis, prout inter fe differunt olea unguinofa, ita & differre virtutibus haud parum. Accedit ad commendationem olei Lini vilius pretium, quo venditur, etfi oleo Amygdalarum & Olivarum gratia cedat.

In gravioribus pectoris inflammationibus ore hauftum infignem præftantiam aliquando comprobavit, ita ut ad curationem plurimum contuliffe videatur. Obtulit quidem oleum Lini vel Amygdalarum in hicce, fed non neglectis venæ fectione aliifque præfidiis Sydenhamus (*Oper. cap. de Pleur. p. 265.*). Liberalior in hoc oleo laudando Baglivus (*Oper. pag. 38.*), cui præcipuum fuit in inflammationibus debitam laxitatem parti inflammatae procurare, unde tanquam maximum remedium contra pleuritidem raroque fallens hocce oleum fifit. Nec Italis unice, quos novimus, oleofa in febris frequentius ingerere (*Conf. Appar. med. Vol. 2. p. 25.*), in pleuritide arridet: fed jam Contr. Gefnerus (*Epiff. Lib. 1. p. 39.*) notavit, Lini oleum ad unciam unam vel majorem quantitatem potatum, eximium pleuritidis, quam malignam & contagiofam vagantem vocat, remedium effe, eoque & refpirationem faciliorem evafiffe & alvum referatam; & Tournefortius (*Voyage du Levant Tom. 2. p. 140.*) immunitatem Armenorum ab hoc morbo ex ufu culinari hujus olei derivat. Sæpe folum hocce oleum fufficere pleuritidi fanandæ, innuit Hagendornius (*Eph. nat. cur. Dec. 1. Ann. 3. Obf. 216.*). Majoris ponderis eft Hænnii testimonium, qui tum, quando omnibus reliquis adhibitis inflammationis pectoris sævitia perfeverabat, mira quandoque præftiffie oleofa, quin vomitum naufeamque fubegiffie, expertus eft. Sed magna ejus copia opus fuit, ita ut bis vel ter de die
olei

olei Lini unciaë quinque vel ſex cum grano Opii, vel cum uncia una ſyrupi Diacodii, conſumatæ fuerint (*Rat. med. P. I. p. 24. P. II. p. 103.*).

Non minoris efficaciam ſubinde eſt alio ancipiti peſtoris morbo, hæmoptyi. Pluribus oleo Lini potato ſuccurrit Raygerus (*Eph. nat. cur. Dec. I. Ann. 6. 7. Obſ. 209. pag. 307*), qui ex catarrho graſſante hancce hæmorrhagiam contraxerant, nec male videtur acrimoniam quandam mordacem tanquam ejus cauſam apud hoſce acculare. Eadem cauſa ſubſiit in caſu recentius narrato (Michel in *Journ. de Med. Vol. 17. p. 43.*). In aliis, quibus opem tulit hoc oleum, minus manifeſti mali natales fuere. Fuit juvenis hæmorrhoidibus alias obnoxius, jam hæmoptyi fere exhaustus, nec multum hirundinibus ad eam ſedandam applicatis levatus; fuit ſcœmina, quæ fluentibus etſi bene menſtruis ſub ipſa eorum eruptione & poſtea eadem corripiebatur (Michel *l. c. p. 41. 42.*): utrique vero ſalus ex hoc oleo contigit. Idem accidit ſcœminæ, quæ ſub doloribus ventriculi & peſtoris itemque tuſſi largiter ſanguinem ſcreavit (*Gazette ſalutaire 1773. n. 40*). Porro in puella phthiſica, ex ſuppreſſis ſputis purulentis fere ſuffocata, eadem reſtituit vitamque prolongavit (Michel *l. c. p. 44.*); imo alia ſcœmina, ex hæmoptyi phthiſica, ſolo uſu olei hujus omnino ſanata ſiſtitur (*Gazette l. c.*). Et hiſce quidem caſibus ejus coſchleare unum vel duo bis per diem, vel unum quovis bihorio ægris propinare convenit, continuando per plures dies.

Ilei cauſa licet multiplex ſit, & ſæpe nulla arte vincibilis, in plerisque tamen caſibus ſanabilibus oleoſorum ſumma eſt dignitas, dum in clyſmatibus, abdomini illita, item ore ſumpta adhibentur. Eorum nempe efficacia lubricantur inſteſtina, ſpaſmi ibidem nati laxantur, emolliuntur feces & alvus pertinaciter antea ſtriſta referatur. Haenius (*Rat. med. P. II. p. 204.*) oleoſorum tam in hoc morbo quam in affini, colica pictonum, juſtus æſtimator, oleum Lini non niſi in clyſmate adhiberi curavit, metuens ab uſu ejus interno in ileo ob nauſeoſum ſaporem & continuum fere vomitum, indeque eum in ſinem oleo Amygdalarum fere ſemper acquiravit; quod quidem connubium non prænitendæ efficaciam fuit. Non autem metuerunt alii. Laudavit jam ſpeciatim oleum Lini Dodonæus (*Prax. med. p. 4. 9.*), item Swietenius (*Comment. in Boerh. Aph. Vol. 2. p. 147.*) in ſæviffimo ileo ad libram integram potato, multoſque orci faucibus eo ereptos edocet. Fidem ejus ulterius facit repetitum pluries a cl. Galliesky (*Abhandl. v. Miſerere u. d. Kräfien d. Leinols in dieſ. Krankk. p. 75. ſqq.*) experimentum, qui oleo Lini uncias quatuor ad ſex præcipiens hujus

pro vi & periculo morbi omni hora vel bitorio cochlearum unum in potu calefacto, qui plerumque cerevisia fuit, capi iussit. Raro illi aliquid admistum fuit, præterquam in uno casu olei Anisi guttulæ aliquot, saporis corrigendi causa. Hocce solo, post aliquot capta olei cochlearia, vomitus siluit, ut nullo anodyno simul opus fuerit. Juncta vero plerumque clysmata, primum emollientia, dein sale pro stimulo aucta, etiam si subinde clysmata adeo potuerint omitti. Quamdiu alvus pertinaciter clausa mansit & dolores continuerunt, olei cochlearum unum omni hora exhibitum; ut primum vero alvus soluta, parciore manu datum, ita ut postea quotidie modo cochlearia ejus duo vel tria ingererentur. Raro ultra uncias sex vel octo hujus olei requirebantur ad perfectam sanationem: sed sæpe tam cito satisfactum voto est, ut sufficerent jam ejus cochlearia tria per vices data. Ita valuit adeo in ileo inflammatorio, neglecta etiam venæ sectione (Gallesky *Cas.* 2. p. 79.); item in eo, in quo feces fœtentes colorisque obscuri rejectæ (*l. c. Cas.* 6. p. 84.); item in complicato malo ex calculis renum & flatibus fecibusque alvinis collectis (*l. c. Cas.* 7. p. 87.). Facile tamen fuit in priorem morbum relabi, nisi in cibi potusque delectu reliquisque diætæ momentis sollers cura accederet. Robori quoque ventriculi restituendo per elixirum stomachicum, & ut alvus officio quotidie responderet, per commodum laxans consultum est. Idem olei Lini adhibendi consilium aliquoties successit cl. Lentin (*Beob. einig. Krankh.* p. 149.) tam in ileo, quam in alvi obstructione pertinaci, quoniam ea, quæ per sex dies in fœmina gravida duraverat, & alia octo dierum in rustico. Quod speciatim ad alvi obstructionem attinet, cochlearibus duobus vel tribus hujus olei vesperi, antequam cubitum eatur, ingestis, sæpe ex voto reseratur (Gallesky *l. c. p.* 73.).

Quantum auxilium in colica pictonum spondeat hoc oleum, ex dictis colligitur, in quo morbo oleosa & pingua cujuslibet generis tam ad prophylaxin quam therapiam mirifice profunt. Averti malum hisce experiuntur fœtores, fusoresque cum plumbo præcipue rem habentes, qui auspicatorum labores suos lardum cum atro pane præsumunt & per prandium lardo, pinguibus juribus, butyro largius vescuntur. Verum enemata oleosa & oleum epotum ad ipsam curationem plurimum conferunt, ut quæ, præter effectus ad initium prioris articuli de ileo indicatos, venenum involvendi vim habent. Ill. De Haen (*Rat. med.* P. I. p. 114. P. 10. p. 106.) licet Lini oleum speciatim contra hoc malum non commendat, commendari tamen illud meretur.

Oleorum in universum in dysenteria ad dolores intestinorum diros mitigandos magnam vim esse novimus, quippe quæ

quæ acce obtundunt erosaque obliniunt. Eo sine vel per se vel in sacchari connubio sed larga dosi aliquot semunciarum aliquoties de die commode ingeruntur (Heist. comp. med. pract. p. 281. Degner de dysent. p. 166.). Licet vero profusu interno optio fieri possit inter varia olea expressa, dysentericæ tamen solo oleo Lini curatæ exempla existant, & singularis ejus præstantia pro clysmate explorata est, dum vel solum tepefactum repetitis vicibus, sed parca quantitate, injicitur (Degner l. c.).

Quam passim oleorum hujus generis efficaciam in necandis vermibus demonstravi (Appar. med. Tom. 1. p. 31. Tom. 2. p. 25. Tom. 3. p. 121.), hæc nominatim ad oleum Lini spectat. Huic sine dubio sanatio tribuenda pueri undecim annorum, qui inde e septimo anno convulsionibus multifarii generis misere affectus, tandem omnino stupidus evasit, mira autem, sub summa emaciatione corporis, voracitate ductus urceum pictoris oleo Lini, cerussa & fuligine repletum plurimam partem ore exhaustit. Effectus temerarii hujus aucti præter omnem opinionem felicissimus fuit, ut quo sub vomitione & dejectionibus alvinis vehementissimis per nychthemera fere durantibus ingentem numerum vermium filiformium excussit, redeunte sensim rationis usu & corporis integritate (Phil. Transf. Vol. 50. p. 518. 521.). Norma de reliquis olei suppeditata modum rationi magis consentaneum oleum Lini adhibendi contra vermes indicat. Certe paganis & egenis non spernendum remedium. Et quum subinde ascarides oleo instar clysmatis applicato eliminari queant (Heberden in med. Transactions Vol. 1. p. 49.): patet hocce præcipue pro isto scopo esse eligendum.

In nephritide a calculo, sive hoc oleum aliis potentius fit, sive communem modo cum aliis virtutem habeat, largius haustum non solum dolores sedat, sed & sabulum & calculos minores blande elabi finit (Hamilton prax. reg. p. 44.). Fuit vir, qui, ut primum a doloribus calculosis cum suppressione lotii perfecte corripiebatur, mox dimidium ejus vitrum, quale cerevisiæ destinatur, vesperi ingessit, voti sui subsequenti mane compos (Galleky l. c. p. 73.).

Superficiæ corporis illitum emollit partem relaxatque. Eam ob rem linimenta, unguenta & emplastra multa intrat. Si camphora in eo solvitur, inunctum dolores pleuriticos, colicos, nephriticos aliosque compefcit, ita ut in sympathica pleuritide vix alia medela opus sit. Abdomini inunctum pertinacem sæpe alvum reserat. Dolores hæmorrhoidales clysmata ex calefacto oleo lenit.

Placenta feminum post expressionem olei residua cataplasmatibus emollientibus & maturantibus apte additur.

Emplastrum diachylon simplex). *Pb. W. p. 63.* Recipit copiam mucilaginis feminum Lini.

Pharm. LINI CATHARTICI Herba.

408. *LINUM CATHARTICUM*; foliis oppositis ovato-lanceolatis, caule dichotomo, corollis acutis. *Linn. Spec. pl. p. 401.* Linum pratense flosculis exiguis. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 851.* Pl. annua, in campis item pratis humidis crebra.

Herba) hujus valde amara & nauseosa est, vix in officinis reperiunda, etsi & jam vetustiores botanici, Gerard, Parkinson, Morison, Rajus, in denominanda stirpe ad virtutem purgantem respexerint, passimque eandem experimentis confirmaverint. Inter recentiores nemo illam impensius commendavit ill. Linneo, idque pluribus locis. Omnes conveniunt, tuto & sine molestia alvum purgare (*Raii Hist. pl. Tom. I. p. 1076.*). Pulvis hoc sine dari potest ad drachmam unam usque (*Linn. Amoen. Vol. 7. p. 300.*). Placet ejusdem cum cremore tartari & seminibus Anisi miscela (*Bowle apud Rajum l. c.*), ut pomptius & mitius operetur (*Linn. l. c.*). Hibernis olim saltim familiare medicamen fuit & nonnullis Anglis in occidentali plaga degentibus infusum ex Lini cathartici integræ & florescentis plantæ manipulo uno & feri lactis unciis sex digestis per noctem, & mane post colationem uncia una syrupi Rosarum pallidarum remixtis (*Morison Hist. univ. plant. P. 2. p. 575.*). Arridet quoque infusum ex herbæ siccæ drachmis duabus pro dosi cum aliquot unciis aquæ e. c. unciis quatuor paratum (*Linn. Fl. Svec. p. 100. Amoen. acad. Vol. 3. p. 72. Vol. 7. p. 300.*), quod intense amarum est. Ea dosi & proportionem serius in viro dejectiones frequentes & copiosas excitavit (*Coste & Willemet Essais sur quelques plantes indigenes p. 36.*). Viro infusa valentiorum effectum exserere dicitur (*Linn. Amoen. Vol. 7. l. c. Conf. Rajus l. c.*). Majori dosi vomitum excitat (*Linn. l. c.*). In tertiana & arthritide vaga eam convenire Dale (*Pharm. pag. 261.*), in hydrope incipiente inter alia mala Linneus (*l. c.*), innuunt. Ad minimum nova exploratione eorum dignissima est hæc herba, quibus utilissimum officium incumbit morbis in nosocomiiis medendi. *Slevogti Progr. de Lino cathartivo Jen. 1715.* legere mihi non contigit.

O X A L I S.

LINN. *Syst. veget.* p. 360. *Gen. pl.* p. 231.

Pbarum. ACETOSELLÆ vulgo, item LUJULÆ Ph. Lond. & Edinb. *Herba.*

409. *OXALIS ACETOSELLA*; scapo unifloro, foliis ternatis obcordatis, radice dentata Linn. *Syst. veg. l. c.* *Oxalis Acetosella*; scapis unifloris, foliis ternatis foliolis obcordatis pilosis. Thunb. *Diss. de Oxal. n. 5.* Trifolium acetosum vulgare. C. B. *Icon: Mill. Ill. Syst. sex.* Regnault *Botan. 1°* Alleluja. Pl. perennis, in sylvis mucosis & ad sepes umbrosas crebra.

Variæ huic generi competunt species grato acore, qui in herba succosa longe manifestior est, imbutæ. Unde & *Oxalis corniculata* Halæ in officinis vulgari speciei substituitur (Leyser *Fl. Hal. p. 84.*); prout *Oxalis cernua* Thunb. in Capite bonæ spei ad sal essentielle inde parandum (Thunberg *Diss. cit. p. 32. Tab. 2.*). Nulla vero ideo celebratio quam *Acetosella*, quæ ad saporem succi Citri vel acidi tartari accedit gratior Rumice *Acetosa*. Monographiam ejus præstitit Francus (*Herba Allelujah botanice considerata in corporis propria praxi cum nupera febre epidemica, Ulm. 1709.*), de qua, utpote a me non visa, nolo judicare; Hallerus (*Bibl. bot. Tom. 1. p. 635. præct. Tom. 3. p. 599.*) autem parum ad Allelujæ historiam conferre affirmat. Raro herbæ ipsius usus sit, quam tamen sitim extinguere & refrigerare, & sapor docet & quod masticata viatoribus botanicisque fervente sole affert solamen. In febribus acutis igitur quoque ad mitigandum æstum valet. Nominatim in putridis (Franc. *l. c.*) & bilosis ad diathesin humorum malam corrigendam convenit eademque de causa in scorbuto. Simul blande resolvit. Conferat ideo instar curationis vernalis hisce, qui ex defectu exercitationis corporeæ per hiemem feminium morborum contraxerunt, acetario uti ex *Acetosella* recente tantillo Lactucæ oleo & aceto (Rosenstein *Hus-œb. Rese-Apot. p. 92.*). Quod si per plures dies ingeritur, blande alvum laxando malum fomitem eliminat. Mirum nostro adhuc tempore potuisse herbam comestam tamquam Enterocelos remedium commendari a medico ex laude rustici, licet similis virtutis Plinius meminerit (Ovelgun in *nov. Act. nat. rur. Tom. 2. p. 168.*). Ceterum in morbis vel tota recens comeditur, vel in infuso aqua facto, quod grate acidulum est, vel in infuso cum sero lactis ca-

pitur. Succo quoque ejusdem expresso vel conservæ locus est. Multum laudat cl. Ruty (*Observations on the London & Edinburgh Dispensatories* p. 151.) extractum ex decocto aquoso herbæ præfertque illud succo, utpote acido multa aqua diluto.

P R Æ P A R A T A.

Conserva Acetofellæ). *Pb. W. p. 39. Pb. Angll.* Sapida & efficax, etsi rarioris usus.

Syrupus.). *Pb. W. p. 203.* Eiusdem tenoris.

Sal essentielle). *Pb. W. p. 167.* Hoc ipsum sal herbam præcipue medicis commendabilem reddidit, & per hoc unice id, quod illa præstat, efficit. Est præterea post cremorem tartari unicum sal essentielle plantarum, quod in officinis servatur. Æque bonum sal, sed majori copia in Capite bonæ spei ex Oxalide cernua (Vid. *Diss. Thunb. cit.*) elicitur. Venale vulgo ex Helvetia & Suevia peti solet (*Savary Diss. de sale essenti. Acetofella* p. 9.). Paratur etiam copiose in sylva Hercynica & Thuringiaca (*Wiegleb in Crells chem. Journ. P. 2. p. 7.*). Etenim non ubivis ea copia prostat stirps, ut cum lucro sal inde erui possit. Helveticum præstat candore & elegantia & magnitudine crystallorum.

Ad hoc parandum succus recentis herbæ expressus, & vel subsidentia vel colatione limpidus, inspissatur ad debitum gradum, denique vel oleo superaffuso tectus, vel etiam absque oleo ipso seponitur in frigido loco, ut in crystallos inde concreascet. Liquidum, quod concretionem ejusmodi respuit, ulterius ad gradum justum spissatur, id quod necessitate iteratur. Quoniam vero hæ crystalli mucilaginoso tegmine obducuntur, intrinsecus quoque impuræ sunt, nova solutione, colatione & crystallorum formatione opus est. Quum in prius indicata encheiresi, qua oleum superaffunditur, qua ipsa & Boerhaavius (*Chem. Vol. 2. Proc. 7.*) usus est, aliquot menses requirantur, antequam sal sese effingat, vix ejus usus fit; quum contra in altera brevi tempore res expediatur. Quomodo id fiat commodissime, brevissimo tempore & lucrose, exposuit accurate Savary (*l. c. §. 6.*). Ita ille ex quinquaginta libris foliorum uncias duas & femis salis purissimi obtinuit, quod ex crystallis plane albis sal sedativum referentibus constitit. Cartheuserus (*M. m. Tom. I. p. 256.*) longe plus lucratus est, scilicet ex libra una foliorum drachmam unam & dimidiam salis; an salis æque puri, dubito. Differunt ceteroquin crystalli multiplici modo quoad figuram & colorem & pro diverso puritatis gradu.

Ob exiguam illam copiam, qua sal hoc stirpi inest, illi a venditoribus aliud mala arte supponitur, quod nihil aliud est, quam tartarus vitriolatus plus acidi vitriolici continens, quam pro saturatione salis tartari opus est. Hoc ipsum exiguis crystallis constat, valde acidis, aqua facile solvitur & lineæ corrodit. Destillatione ab hoc acidum vitrioli facile abigitur, & si tartarus vitriolatus spiritu vitrioli solvitur, crystalli similes dictis generantur (Scheele in Görwells nya tidningar 1775. n. 30. p. 239. ubi recens. Ph. Succ. Idem in Bergii Mat. med. p. 78.). Alia corruptio hujus nonnunquam fit cremore tartari, quæ quomodo detegatur, Savary (p. 17.) tradit. Non semper tamen venale sal corruptum est (Savary & Wieglebii experimenta).

Genuinum sal species est salis medii, constans ex alcali vegetabili & peculiari acido, quod ultra saturationem inest, unde intensius acidum deprehenditur (Bergman in Act. Ups. nov. Vol. 2. p. 215.). Ad tartari igitur naturam proxime accedit, quod & jam Neumannus (Chymie Vol. 2. P. 1. p. 17.) agnovit. Solubilitas in aqua non semper eadem est. Helvetici salis Acetofellæ drachma una aquæ destillatæ fervidæ drachmis sex solvebatur; sed Thuringiaci salis drachma una requirebat aquæ unciam unam & dimidiam (Wiegleb l. c. p. 10.). Solutio salis colata etiam si ad paucas guttas instillata aquam fontanam mox turbidam reddit (l. c.) sine dubio ex nisu, quo in terram calcaream aquæ fertur, unde selenitis speciem nasci apparet. Ad acidum Acetofellæ a compedibus suis separandum usus est cl. Savary (l. c. §. 10.) destillatione, qua ex salis Acetofellæ a se parati uncia una elicuit drachmas duas liquoris acidissimi, penetrantis, empyreuma redolentis. Sed omnino purum acidum hac ratione non obtineri, facile patet; unde cl. Scheele aliam viam iniiit, quam verbis amicissimi Bergman (l. c.), ne quid dictioni ponderis decedat, exponam. " Abundans salis Acetofellæ, inquit ill. vir, acidum, alcali volatili saturatum, terræ ponderosæ nitratæ solutioni immiscuit, mediante duplici adfinitate mox principia permutabantur, & terra ponderosa acido Acetofellæ unita difficulter solubilis fundum petebat. Hoc sedimentum acido vitrioli, terram ponderosam præ omni hæcenus nota materia eligente, decomponitur, & acidum quæsitum decanthari potest. „ Nolo peculiare hujus acidi puri characteres hic persequi, quos idem cel. vir tradidit, qui quidem hæcenus non satis explorati sunt, limitum inter medicinæ & chemiæ campum bene gnarus. Eadem de causa transeo egregie experimenta cum sale Acetofellæ integro, præcipue a cl. viris Margraf (chym. Schriften P. 1. p. 119. P. 2. p. 63.), Bayen (Rozier Observations de la Phys. Vol. 2.), Savary (l. c.),

Wenzel (*Lehre von d. Verwandtschaft d. Körper* p. 312-325.), Wiegleb (*l. c.*), instituta. Licet vero affinitas obtineat inter tartarum & Acetofellæ sal, acidum hujus tamen magis convenit cum acido sacchari, quam acido tartari, sed ab utroque discrepans. Differt a tartaro sal Acetofellæ eo, quod hoc igne crepitet, fundi possit, parum nigrescat, calce aerata totum quantum decomponi sese patiatur (Bergmann *l. c.*).

Cognita res est maculas ex atramento scriptorio in linteis solutione hujus salis deleri,

Ob pretium insigne, quo venit, raro a medicis præscribitur, nec videtur viribus in corpore humano a cremore tartari differre, qui pretio longe minori venditur. Utne autem extra vera experimenta evager, sufficit notasse, sal Acetofellæ ob acidam naturam in siti extinguenda, in æstu febrili temperando, putredine coercenda, item in humoribus spissis blande resolvendis, eximium esse. Usus eo non raro Eques A Rosenstein est, cujus varia exempla in libris ejus practicis existant. Ita sero lactis illud loco nitri in peripneumonia (*Barnsjukd.* p. 221.) addidit. Hoc quoque recipit.

Pulvis temperans Rosensteinii). *Hus-och Rese apoteque* p. 1. 97. cujus formula hæc: ℞. Nitri depurati unc. j. β. Sal. Acetofell. unc. β. Morf. citri (h. e. Sacchari aliquot guttis olei Citri imbuti) unc. vij. β. M.

Pulvis nitrosus). *Ph. Svec.* p. 105. idem fere est, sed saccharum non elæosaccharum additur & minori, ut par erat, quantitate. Sui pulveris præcepit ill. vir duo vel tria cochlearia pro Thea, commodo vehiculo aquoso soluta, iis in affectionibus morbisque, quibus temperantia salino-acida conducunt. Innumeris vicibus ab aliis ille præceptus ingestulque in Svecia est.

DROSERA.

LINN. *Syst. veg.* p. 251. *Gen. pl.* p. 154.

Pharm. RORIS SOLIS s. ROSELLÆ *Herba.*

410. *DROSERA ROTUNDIFOLIA*; scapis radicatis, foliis orbiculatis. Linn. *Spec. pl.* p. 402. Ros solis folio rotundo. C. B. Icon: Blackwell. *Herb. Tab.* 432. Stirps perennis, inter muscos in paludosis crebra, nominatim in Hercyniæ monte Bructero.

Hæc, ut altera vulgaris species, *Drosera longifolia* L. folia fert instructa ad marginem pilis subulatis, in superiori superficie autem pilis globuligeris, ex quorum extremis ex-

fudat liquidum tenax, unde perpetuo madent. Herba odore carens, ab aliis acris describitur, adeo ut cutem exulceret & dentibus officiat (Haller *Hist. stirp. helv. n. 834.*), item verrucas clavosque tollat (Linn. *Fl. Svec. p. 100.*). Alius qui dedita opera in saporem inquisivit, folia acida, caulem subacrem & linguam paullo ferientem, reliquas partes majori vel minori gradu amaras reperit (Siegesbeckii *Diss. de Rorella, Wittenb. 1716. p. 30. præf.* Adamo Brendelio). Acoris, quem fovet, præsentia quoque detegitur vi, quam herba habet lac in coagulum vertendi, dum hoc naturalem teporem adhuc servans illi superfunditur, vel eadem vas excipiendo lacti destinatum antea fricatur (Gisler in *Vet. Acad. Handl. 1749. p. 11.*), quo effectu, ut aliis notis, cum Pinguicula convenit. Corrigit quoque lac vaccinum, comestis Boletis bovinis vitiatum (Linn. *Fl. Svec. p. 101.*). Deterruit multos opinio acrimoniæ, quæ tamen in exsiccata planta, quæ medico scopo unice usu venit, mitior adhuc est. Ovis deleteriam esse, si illam depascunt, acrimonia sua creditur, tussim lethalem excitando (Borrnich. in *Act. Hafn. Vol. 4. p. 162.*). Hæcce dicta non magnam spem commodi ex stirpe in ægros redundaturi cient; quod quidem, quicquid vetustiores medici Forestus, Schenckius, Hollandus, Wedelius, Valentinus, alii, de illo reliquerint, nostro tempore exigui momenti existimatur. Nolo repetere, quæ de eo congesserunt Heermanus (*Diss. de rore solis præf. Eyselio, Erf. 1715.*), item Siegesbeckius (*Diss. cit.*), valere ad tussim, asthma, raucedinem tollendam, conferre in hæctica & phthisi, item ad vires prostratas erigendas. Experimenta practica, quibus adstitit Heermannus, nullius dignitatis sunt, quum tincturam Rorellæ, quam præcipue adhibuit, arcanam faciat. Majori attentione digna sunt Siegesbeckii (*l. c. p. 37.*), qui herbam ipsam in tussi humida a defluxionibus catarrhalibus in decocto præcepit, uti & essentiam spiritu vini factam, quæ posterior a. 1712. quum catarrhales febres ubique fere epidemice grassarentur, valuit, denique serius in febribus acutis cum tussi sicca aliisque affectionibus pectoris junctis. Omitto laudem in febribus malignis ex propriis ejus experimentis, ob nomen ambiguum.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus Rorellæ). *Pb. W. p. 216.* Valde compositus.

Elixir pectorale). *Wedelii Pb. W. p. 55.* Quod herba inter tot alia intret, pristinam illi tributam fidem, præcipue in affectionibus pectoris, in memoriam revocat.

C A R Y O P H Y L L E Æ.

D I A N T H U S.

LINN. *Syst. veget.* p. 348. *Gen. pl.* p. 225.

Pharm. TUNICÆ vulgo, CARYOPHYLLORUM RUBRORUM Ph.
Lond. & Edinb. *Flores.*

411. **D**IANTHUS CARYOPHYLLUS; floribus solitariis, squamis calycinis subovatis brevissimis, corollis crenatis. Linn. *Spec. pl.* p. 587. *a*, *coronarius*. Caryophyllus hortensis simplex flore majore. C. B. Icon: Regnault *Botan.* L'oeillet. Intelligitur Varietas illa hortorum vulgarissima petalis coloris profunde chermesini; quæ quidem a florum cultioribus Varietatibus reliquis colorum discrimine & plenitudine multiplici modo ludentibus longe postponitur. Provenisse ex Diantho hujus speciei ², *inodoro*, cujus patriam rupes Helveticæ & Italicæ constituunt, suadent Linneus & Hallerus. Planta perennis, quæ nostri climatis hiemem non fert, nisi tecta.

Florum) nomine petala unice veniunt, quibus, quod specie deest, odoris gratia refarcitur. Hoc ipso Caryophyllos aromaticos æmulantur, nec siccatione iste mox perit. Sapor amaricans & subadstringens est, post siccationem manifestior. Odera pars infusione vel destillatione ab aqua facile recipitur, dispergitur vero vel leviuscula decoctione. Extractum aquosum austerum & subamarum est, item colore profunde rubro tinctum. Extractum spirituosum infuser odorum est.

In desuetudinem abierunt nostra ætate, ita ut omittant illos multi suppellectilis medicæ scrutatores. Etenim vires sapore dignoscendæ aliis majori efficacia insunt, odorum vero illud, cujus potissimum olim ratio habita, & fugax est & debilius justo, quam ut in nervos magnam potestatem haberent, quo quidem nomine in syncope, palpitatione cordis, convulsivis morbis, artuum tremore, febribus malignis
aliis

aliisque in aliqua celebritate fuerunt. Recreant flores recentes odore suo sanos potius, quam ægros. Nec opus est eos ob præparata legere, nisi quædam ob colorem grate rubrum seruari mereantur.

P R Æ P A R A T A.

Conserva florum Tunicæ). *Pb. W. p. 39.*

Acetum). *Pb. W. p. 3.* Infusione paratur. Cave, ne tribus floribus eam vim analepticam, quæ aceto soli debetur.

Syrupus), *Pb. W. p. 219.* Recte *Pb. Lond. p. 79. & Edinb. p. 148.* præcipiunt ungues petalorum ante infusionem cum aqua esse præcidendos, ut qui pallidi & inertes sunt. Colorem florum retinet necnon odorem eorum, si clauso vase paratur. Sunt, qui vires erigere volunt.

S A P O N A R I A.

LINN. *Syst. veget. p. 347. Gen. pl. p. 224.*

Pharm. SAPONARIÆ Radix, Herba.

412. *SAPONARIA OFFICINALIS*; calicibus cylindricis, foliis ovato-lanceolatis. Linn. *Spec. pl. p. 584.* Saponaria major lævis. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 543.* Regnault *Botan. La Saponaire.* Pl. perennis, in locis ruderatis ad vias aggeresque crescens. In hortis facile luxuriat, in quos Varietas flore pleno aliquando recipitur.

Rhizotomi subinde ejus loco Herbam Lychnidis dioicæ L. colligunt, quod si fit, non mirum efficaciam fallere. Non spernenda stirps, et si rarius hodie ægris offeratur, quam præcedente sæculo. Saponaceas enim vires illi competere, & tentaminibus extra corpus humanum variis cognoscitur & efficacia in morbis variis, qui aperientia & detergentia sibi vindicant.

Radix) profunde descendit cylindrica duorum vel trium pedum, digitum minimum vel calamum cygneum crassa, geniculata, superne ramosa, extus rubicunda, intrinsecus alba. Odore caret, sed sapor ejus subdulcis, amaricans, aliquantum glutinosus. Alibi (*Cartheus. & Schlinke Diss. de Rad. Saponariæ 1760. p. 11.*) acriusculus, post aliquam manducationem os afficiens & aliquamdiu perdurans describitur. Aqua insignem ejus partem elicit, scilicet ex radicis unciis duabus extracti aquosi drachmæ undecim eruuntur (*Neum. Chem. Vol. 2. P. 4. p. 175.*), vel secundum aliud

experimentum (*Cartheus. Mat. med. p. 448.*) modo sex drachmæ cum granis viginti quatuor. Hocce initio subdulce, dein notabilem linguæ acrimoniam imprimi, ut adeo cum ista radicis Pimpinellæ vel Piperis conferatur (*Cartheus. Diss. cit. p. 12.*). Spirituosum extractum quantitate longe minori sese effert, sed acrius & penetrantius cum sensu constantiori (*Neumann t. c. Cartheus Diss. cit.*). Decoctum radicis virgula motitatum instar saponis spumescit, quod idem spectaculum in nuculis Sapindi, radice Struthii, floribus Lychnidis chalconicæ obtingit, & sordes pingues linteorum, si iisdem lavantur, eluit (*Berg. M. m. pag. 371.*). Extracta quoque ore agitata salivam proliciunt eamque spumescentem reddunt (*Neum. l. c. p. 176.*). Hæcce singularis natura manifestius tamen in foliis sese declarat, adeo ut monachi mendicantes loco saponis pro lavandis vestibus ea usurpaverint (*Bock Kreuterbuch p. 296.*). Quin ideo arbitror, folia esse radici præferenda, & quantum apparet, istis quoque potissimum olim auctores usi sunt, nam Saponariæ viridis apud eos crebro mentio fit.

Attamen Rudius (*de morb. occult. & venenat. L. 5. c. 18. p. 215.*) radicis nominatim meminit, tanquam eximii antiveneri, quem in pulvere exhibuit, subinde in aliorum confociatione. In doloribus artuum ex hoc inquinamento ortis, item in aliis articularibus ejus virtutem exploravit, nisi pars laudis etiam ad Ivam arthriticam (*Chanæpityn*) saltem in proxime dicta dolorum specie referenda sit. Serius radix medicorum Borussiae Regis Gundelsheimeri & Stahlîi auctoritate inclaruit, idque tantopere, ut vix officina regia ei conquirendæ sufficeret. Et hi quidem Sarsaparillæ parem nisi efficaciorē censuerunt (*Neum. l. c. p. 173.*). Favet illi quoque impensius cel. Bergius (*l. c.*), ut nominatim in arthritide, item, sub curatione mercuriali, nullum aptiotum quam ptisanam ex radice agnoscat.

Verum Herba) absque mercurii connubio fiduciam quandam in lue venerea excitavit, saltem in usum pauperum, quum aliis sapor displiceat. Idem, quem mox dixi, Rudius post prægressam purgationem alvi repetitam, quam etiam interpolari jussit, decoctum præcepit ex Saponaria per viginti vel plures dies, quo ipso in lue pessima contra alia pertinaci voti sui compotem evasisse, tanto magis mirum, quum valde dilutum illud propinasset, ut fere crederes loco pugillorum sex totidem manipulos pro sedecim libris aquæ esse legendos. Isto saturatius illud est, quo Septalius (*Ani-mad. & caut. med. p. 275.*) in contumacissimo morbo aliquando se usum professus est, scilicet ex Saponariæ viridis manipulis duobus & aquæ libris octo, cujus pulveres unciam mane ad sudores proliciendos forbillandæ, reliquum per diem

diem passulis vel saccharo edulcatum consumendum. Nominē Gentianæ cruciatæ eodem fine decoctum ex hac stirpe calide bibendum in sudorem impense commendat Zapata (*Memorabilia Medicobiv. Ed. Schleiss. p. 181.*)

In ictero & viscerum obstructionibus Boerhaavii præconia olim tulit (*Hall. Hist. stirp. belv. n. 908.*)

O R D O XXXIV.

C A L Y C A N T H E M Æ.

L Y T H R U M.

LINN. *Syst. veg. p. 371. Gen. pl. 240.*

Pharm. LYSIMACHIÆ PURPUREÆ Herba, Radix, Flores.

413. **L**YTHRUM SALICARIA.; foliis oppositis cordato lanceolatis, floribus spicatis dodecandris. Linn. *Spec. pl. p. 640.* Lysimachia spicata purpurea. C. B. *Icon: Fl. Dan. Tab. 671.* Regnault *Botan. La Salicaire.* Pl. perennis, in locis humidis ad fossas stagnaque crebra.

Lysimachiam quidem aliquam inter plantas medicinales recenset Dioscorides (*Mat. med. Lib. 4, cap. 3.*), sed descriptione tam manca, ut de specie constitui nequeat, quin aliam, quam in fronte propositam, intellixisse colore fulvo vel aureo florum, quem suæ adscribit, inducor; licet de reliquo vires ab illo in medium prolatae egregie in Lythrum nostrum quadrent. Galeni (*de simpl. Lib. 7.*) Lysimachios earundem virium, notis pariter nullis diagnosticis instruitur. Hæcce commemorare opus cenfeo, quoniam nonnulli experientiae recentiorum auctoritate Veterum pondus addere cupiunt. Valleriola, Hildanus, alii seriorum temporum Lysimachiam dysenteriae remedium proponunt, sed nec speciem determinant, quod ob multiplicem hujus nominis apud botanicos applicationem tanto magis necesse fuit, nec normam usurpandi aptam suppeditant. Decoctum herbæ in

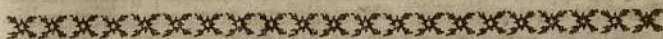
diarrhœa endemia dudum Hibernis profuit (Threlkeld *Synops. stirp. hibern.* apud Dale *Pharmacol.* p. 264.). Quicquid horum sit, in paucissimis de materia medica libris comparuit efficax hæcce stirps, quam ex tenebris suis Dale (*l. c.*) & Zornius (*Botan. med.* p. 409.) producant; donec Haenius circa annum 1760. de virtutibus ejus, exploratis a se aliisque quibusdam conterraneis sibi medicis, referret.

Folia sicca masticata saporem herbaceum nonnihil adstringentem produunt, paullo post autem ex meo experimento mucilaginem dimittunt, in fila ductilem. Hæc in causa est, quod pulverem ejus aqua commixtum ægrius deglutiri deprehenderim. Extracti aquosi majorem quantitatem stirps suppeditat quam spirituosus; uncia enim foliorum cum spicis erogat illius, quod ingratius, austerius & magis siccans est, drachmas tres, hujus s. spirituosus autem modo drachmas duas cum granis viginti quatuor (Sagar *Diss. de Salicaria* in *De Wasserberg Op. min. Fasc. 2. p. 395.*).

Inclaruit herba præcipue efficacia sua in diarrhœis & dysentericis, cujus cl. Mitley multa documenta in castris habuit. De qua Haenius (*Rat. med. P. 3. p. 196. P. 4. p. 250.*) certior factus mox ad similia experimenta transit eodem eventu, dein alii. Conducit vero tum, quum hæcce vitia magis a laxitate intestinorum quam a sordibus originem trahunt, quæcunque de reliquo ejus causa sit. Præmissa purgante medicina pulveris foliorum drachma una vel quatuor scrupuli mane & vesperi capiuntur (De Haen), vel & drachma una ter de die (Störck *Ann. med.* 1. p. 108.). Decocti similis efficacia est, quod & in dysenteria epidemica Dalix in Svecia (Blom in *Berätt. om. Medicinal. Verket.* p. 13.) item in illa funesta Lugduni Gallix eximio & præsentaneo auxilio fuit (*Gardane Gazette de Santé* 1773. pag. 65.). Si recens est malum, curatio intra tres vel quatuor dies absolvitur, diuturnius longiorem administrationem requirit. Annosa adeo diarrhœa, ad quælibet alia auxilia rebellis, trium hebdomadam spatio, ejus ope coercita (De Haen *R. m. P. 3. p. 197.*). Similem effectus celeritatem in hentericæ casu singulari observavi, etsi inconstantiam dein dolorem. L. Baronis De Störck (*l. c.*) laus ad diarrhœam obstinatam nominatim spectat; item cl. Hastii (*Berättelse om Medicinal. Verket* 1769. p. 282.). Addit cl. Sagar (*l. c.* ubi dissertationis summa modo momenta leguntur), præterquam in dictis morbis in fluore albo & hæmoptoe se Lythro cum fructu usum fuisse. Vim adstringentem, quæ tonum partium restituit, cum mucilaginosa, cujus rationem fere nullam auctores habent, in horum morborum medela opportuna esse, ex dictis colligitur.

Pulverem Florum) nominatim adhibuit cl. Hevermannus (*Bemerk. d. ausüb. Arzneyw. Vol. I. p. 212.*), a quo autem in plerisque alvi profluvium potius auctum & tot turbæ enatæ, ut abstinere ab iisdem opus esset.

Radix) alias negligitur: ast in Svecia eodem commodo, ac folia, decoctum ejus in diarrhœa chronica & dysenteria tentata fuit (*Blom in Berättelse om. Med. Verket 1765. pag. 239.*).

O R D O XXXV.

A S C Y R O I D E Æ.

C I S T U S.

LINN. *Syst. veget. p. 412. Gen. pl. p. 271.*

Pharm. LADANUM Gummi v. LABDANUM Ph. Lond. Edinb.

414. **C**ISTUS CRETICUS; arborescens exstipulatus, foliis spatulato-ovatis petiolatis enerviis scabris, calycinis lanceolatis. Linn. *Spec. pl. p. 738.* Ladanum creticum. *Alp. exotic. p. 89. Tab. 88.* Cistus ladanifera cretica. *Tourn. Coroll. instit. rei herb. p. 19. Voyage du Levant. T. I. p. 29. sq.* Frutex, in Candiæ collibus siccis & arenosis crescens. Cave, ne nomen Ladaniferi L. alius speciei (Cisti ladaniferæ hispanicæ incanæ C. B.) imponat, quæ ipsa Mannæ speciem exsudat. Cfr. de hac posteriori *Clusii Hist. rarior. stirp. per Hisp. L. I. p. 155. 168. Tab. 156.* & *Dillon's Travels through Spain p. 127.*

Nomen Labdanum alteri postponendum est, utpote neque Græcum neque Latinum.

Ladanum), Græcis Λαδανον, est massa quædam resinosa, solida, nigra, ponderosa, in superficie & fragmento subaspera. Diffractum scintillantes particulas oculo offert. Mastigatum stridorem quasi ex arenulis admixtis edit sapore amaricante, solvi vero se non patitur. Odor, quem sponte

spargit, exiguus est, sed gratus, flammæ admotum flagrat & fumum suaveolentem dimittit. Calore mediocri emollitur, majori liquefcit. Aqua infusum eam quidem imprægnat grata fragrantia; sed ea non solvitur, destillatum aqua oleum grate odorum erogat. Nec solvitur oleis, etsi colore ex rubro bruno tingatur. Solvitur autem spiritu vini rectificato, ejusque tanto major pars, quo magis ab arenularum vel pulveris inquinamento liberum est.

Exsudat hæc resina ex foliis & ramulis, guttis instar Terebinthinæ pellucidis. Vetustissimo tempore passim colligebatur ex barbibus caprarum & hircorum, pilisque ad femora dependentibus, quibus, dum hæc animalia folia depascerent, illa adhærescebat; depexa ex hisce resina in offas dein efformata servabatur (Diosc. *Mat. med. lib. 1. p. 128.*). Sed jam tum quoque confuevit, funiculis super fruticem ventilitatis adhærentem tenacem materiam excipere (Diosc. *l. c.*). Commodissime hoc fit stabello, rastrum referente, sed loco dentium loris multis coriaceis duplici serie instructo. Ergastiri vernacula lingua appellatur hoc instrumentum, quod tempestate calidissima, sed omnis venti experte hinc inde super stirpem vibrant & affricant. Quod loris adhæret materiæ cultro derasum, in panes cogitur. Sic per diem circiter unciaë quinquaginta supraque colligi possunt. Inquinatur plerumque pulvere per ventum circumactio, cui opportunitatem præbet soli nuperrime significati indoles, imo fraude ad augendum pondus fabulum subtile nigrescens in resinam collectam impingunt, unde iste stridor inter dentes & scintillantes particulæ (Cfr. Belon *Observations de plusieurs singularités en Grece, Asie etc. Lib. 1. c. 7. p. 8. b.* Tournefort *Voyage P. 1. p. 29.*). Varia igitur proportione adventitias istas partes continet. Forma, qua comparet, Ladanum quoque variat. Equidem illud non nisi forma bacilli digitum crassi, & in spiram planam contorti, coloris griseo nigri, vidi; Labdanum en tortis vel vulgare vocant. Et in hoc $\frac{2}{3}$ ex mero fabulo constant, quod calcinatione colorem rubrum induit (Geoffroy *Matiere medic. Traité T. 4. p. 55.*), quin major quantitas, ut ex solutione in vini alcohole constat, quod vix $\frac{1}{6}$ partem solvit, & calcinatione, sub qua Ladani gr. 101. cinetum gr. 72. reliquerunt (Allston's *Lectures on the Mat. med. T. 2. p. 413.*). Aliquando cylindrica forma eaque recta occurrit bacillis crassioribus, instar extracti Glycyrrhizæ, quæ ipsa purior censetur. Raro obviam venit tertia species, largas massas intra vesicas vel pelles reconditas constituens, mollis & tractatione manuum adhuc magis mollescens, profunde nigra, longe purior reliquis; Labdanum en masses vel en pains dicta (Geoffroy *l. c. p. 50.*).

Hodie vix unquam in internum usum trahitur, licet olim in affectionibus catarrhalibus, dysenteria, aliisque, quibus adhuc minus aptum videtur, adhiberetur. Acquiescimus externa applicatione, pro fuffitu præcipue, quo sine tamen non solum, sed in aliorum connubio, usurpatur; quorum Massa f. Bacilli pro fornace) *Pb. W. p. 113.* & Pulvis fumalis) pertinent. In Emplastro varia Gallorum quoque olim recepta, ut Empl. cephalicum) *Charas*, Empl. stomachicum) *Ejusd.* ex quorum nominibus, quid senserint de virtute ejus, facile judicatur, an juste, alia quæstio est. Constat ex dictis, absque damno abesse ex medicaminum censu Ladanum posse.

H Y P E R I C U M.

LINN. *Syst. veget. p. 582. Gen. plant. p. 392.*

Pharm. HYPERICI Herba, Flores, Semen.

415. *HYPERICUM PERFORATUM*; floribus trigynis, caule ancipiti, foliis obtusis pellucido-punctatis. Linn. *Spec. pl. p. 1105.* Hypericum vulgare. C. B. Icon: Io. Miller *Illustr. Syst. sex. Pl. perennis, crescens in locis apricis, dumetis, pratis.*

Hujus loco, vel mixtim cum eo, hinc inde *Hypericum quadrangulum*; floribus trigynis, caule quadrato herbaceo Linn. *Spec. pl. p. 1104.* in depressioribus locis reperiendum, colligunt, id quod Linneus (*Diss. de Hyperico resp. Hellenio p. 7.*) vituperat, persuasus viribus esse altero præfixo longe inferius. Est contra ea (*Bergii Mat. med. p. 640.*), qui *H. quadrangulum* ideo præfert, quod ad suum judicium pluribus folliculis nigricantibus altero instruat; est, qui eadem de causa ad minimum æquiparat (*Gadd in Vetenjk. Acad. Handl. 1762. p. 119.*). Scilicet tam in utraque hac specie, quam aliis quibusdam speciebus, utriculi variis floribus, foliis, item nonnunquam cauliculis, adhærent vel immerguntur. In floribus & cauliculis nigri plerumque comparent & globosi, in foliis sese declarant punctulis pellucidis, ut ideo punctata esse videantur. Turgent hi materia colorante rubicunda, quam quidam oleo Terebinthinæ similem judicant (*Geoffroy Mat. med. Traitè Tom. 7. p. 31.*), alius (*Gadd l. c.*) rectius gummi resinosæ naturæ, ad Laccam proxime accedentis, declarat. Extrahitur optime spiritu vini, qui inde rubrum colorem adipiscitur, ægrius oleis destillatis, inter quæ oleum Anisi antecellit; paucillum ejus modo aqua eruit. Inter acida mineralia eminent hac vi spiritus vitrioli. Vitellus ovi facile illam solvit. Transeo alia

ingeniosa cel. Gadd. (*l. c.*) experimenta, quæ evincunt dictæ naturæ esse. In arte tinctoria ruber iste color sub vario salinorum connubio laneos pannos colore ex luteo rubro vel badio vel olivaceo imbuat. Florum extractum spirituosum $\frac{1}{2}$ constituit, aquosum autem, quod adstringens & nauseosum est, $\frac{1}{4}$ (Neumann. *Chym. Vol. 2. P. 3. p. 136.*).

Tota stirps saporem amaricantem subadstringentem balsamicum vel pinguem prodit; odorem vero suavem. Linneus præfert folia (*Diff. cit. p. 8.*); alii summitates florentes, quoniam odoratiores & plus descriptæ materiæ gummi resinosæ continent, a qua virtutis plurimum dependere videtur. In desuetudinem sensim stirps abiit, nec arbitror injuste, quæ olim celebrabatur impense, quin ultra omnem fidem & sanam rationem; & jam in præparatis quibusdam fere unice adhibetur.

Vulneraria a plerisque auctoribus inde ab antiquitate declaratur. Pro usu interno vel in infuso theæformi vel decocto præcipi potest, sicque in dysenteriis, ulceribus renum aliisque internis, in hæmoptysi & fluxu menstruo profuso, fidem promittit, quibus ipsis malis ut detergens vel consolidans mederi creditur. Phthysicos adeo ulcerosæ pulmonum decocto vinoso curatæ recentiora multa exempla memorantur (Linn. *Diff. cit. p. 9.*). Pluris vero vulgo fit ad detergendas & consolidandas partes molles externas, in compage sua contusione, vulnere, ulcere, ambustione diremtas, quo sine etiam tincturæ, olei, balsami, unguenti, emplastri forma applicatur; quæ præparata adhuc passim in pharmacæuticis libris occurrunt. Theophrasti Paracelli præconium de hac vi nonnisi aliorum assensu pondus obtinet. Fallopius (*Tract. de vuln. in gen. c. 15.*) vero in vulneribus conglutinandis succo nihil præstantius significat. Meminit Forestus (*Obs. medicinal. Lib. 9. Obs. 32. ad finem*) pueri ex illusione capitis mente capti, & cranii fracturam perpeffi, sola inunctione olei Hyperici resipiscens, ut tamen ipse ambigat, restitutio utrum beneficio naturæ, an olei, tribuenda esset. In sanandis vulnusculis oleo Olivarum cum floribus Hyperici infusione parato unice acquiescit cel. Scopoli (*Fl. carn. Ed. 1. p. 311.*). Chirurgus quidam Scanicus vulnura difficilia, gangrænam & sphacelum, quin pejorem exitum munitantia, tinctura Hyperici sola cum aliquot guttis tincturæ Aloes sanasse traditur (Linn. *Diff. cit. p. 9.*).

Resolvere coagulatum humorum varium potenter, multis quoque placuit. Ita in Polonia crebro flores cum sale & butyro in cerevisia iis exhibiti, quibus graviorum ponderum gestatione aliquid in corpore læsum fuit (Camerarius *Hort. med. p. 77.*). Subscribit generalius huic virtuti Simon Paulli (*Quadrupart. bot. p. 389.*), ut & ad coagula ex lapsu deco-

Esti usum extendat, & parem hac in re Arnicæ pronunciet-Tincturæ Hyperici vim coagulatos humores solvendi & virtutem vulnerariam tribuit expressius Baglivi, eamque in pleuritide spuria, quam a lymphâ cruda derivat, modo inflammatio non magna sit, extollit (*Oper. omn. p. 39.*). Quicquid sit stagnationis in rheumatismo frigido, in hoc miscela ex oleo Hyperici & spiritu vini, parti dolenti inuncta, vel tinctura Hyperici camphora imprægnata, & eodem modo adhibita, valde proficua fuit (*Chomel Usuales Vol. 2. p. 412.*).

Olim quoque in melancholia & mania curanda celebre ejus nomen extitit. In hisce malis Angelus Sala (*Opera medicochim. p. 7.*) multis essentiam extollit. Hisce præviis exemplis ductus cl. Locher (*Observ. pract. p. 71. seqq.*) consuevit infusum saturatum maniacis propinare mane, quum post meridiem acetum præberet: sed fatetur ingenuè infusum hocce solum nihil præstitisse & acetum sine illo votis satisfecisse. --- Efficacia, quam in morbis dictis mentis exseruit prisco tempore, vel exseruisse visum est Hypericum, sine dubio credulis quibusdam imposuit, ut hominibus, quos a diabolo obsessos arbitrabantur, opitulari existimarent, & fugam demonum illud nuncuparent. Et quum unus error alterum plerumque gignat, non mirum, quod & contra spectra & incantamenta potentiam illi adscriberent.

Ad vermes necandos stirps quoque a nonnullis deprædicatur. Vereor autem, ne fallacia subsuerit. Oleum ejus infusum si eo sine contra lumbricos ingeritur, prout ad cochleare unum factum. (*Matthiolus in Diosc. Lib. 3. c. 156.*): suspicio enascitur, plus virtutis oleo quam Hyperico infudisse. Nec præstantissimum dixerim contra holce vermes cum Bartholino (*Act. med. Hafn. P. I. p. 74.*) infusum florum spiritu vini paratum, si experimentum testimonio unice matronæ cujusdam nobilissimæ niteretur. Quidni & hic spiritui vini meritum præcipuum adjudices?

Haud ita pridem decoctum herbæ, saccharo edulcatum ad unum vel duos cyathos potum, pro partu languido accelerando, quum enixus sub situ probo in procinctu esset, commendatum legimus a cl. Pointe (*V. Rahns med. Magaz. in 1. Jahrg. 1. 2. St. p. 261.*).

Semen) exiguum oblongum brunumque est, odoris, ut Pinorum, saporis amaricantis. Comparatur adeo amaritie sua cum Amygdalis amaris. Ad obsoleta pertinet, etsi sapor efficaciam prodat. Hinc & nonnulli summitates nonnisi capsulis feminibusque formatis legunt.

Cui volupe est, judicia prisicæ ætatis de hujus stirpis virtute medica ulterius nosse, consulat Zornii *Botanologiam medicam* (p. 356.), Houckii *Dissertationem* (*de Hyperico*,

co, aliis fuga demonum, præf. Wedel. Jenæ 1716.) & Linnæanæ pluries dictam Disputationem. Sed ex his majorum nostrorum tricus veritatem eruere, res maxime ardua est. Scriptio, quæ haud ita pridem prodiit (*Das Johannskraut chemisch medicinisch betrachtet* 1781.) inter amplam verborum ambagem paucissima modo ad verum usum facientia recondit.

Radicibus hujus stirpis Cocci species inhæret, quoad larvas Cocco Polonicæ similis. Rusticis in Svecia spiritus frumenti floribus ejus tinctus placet, non colore modo rubro, sed salutaris virtutis persuasione (Linn. *Diss. cit.* pag. 14. 12.),

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Hyperici). *Pb. W.* p. 125. Nimum compositum est ex floribus Hyperici, ad maturitatem feminum fere collectis, Croco, oleo, Terebinthina. Vulnerarium & pargoricum prædicatur. --- Justius nomen suum fert simplex istud *Pb. Lond.* pag. 106. sola infusione florum demtis calycibus cum oleo olivarum paratum; item *Pb. Svec. Ed.* 2. pag. 94.

Essentia). *Pb. W.* p. 81. Ex floribus cum spiritu vini rectificato. Virtutem adscriptam passim supra memoravi.

Extractum. *Pb. W.* p. 89. Extractum spirituosum & aquosum ex floribus erutum injunctim complectitur.

Syrupus). *Pb. W.* pag. 212. Ex infuso florum aquoso & saccharo. In affectionibus renum & contra vermes speciatim commendatur.

G A R C I N I A.

LINN. *Syst. veget.* p. 368. *Gen. plant.* p. 237.

Pharm. MANGOSTANÆ Cortex.

416. GARCINIA MANGOSTANA; foliis ovatis, pedunculis unifloris. Linn. *Spec. pl.* p. 635. Mangostans. Garcin in *Phil. Transf.* Vol. 38. p. 232. sqq. cum *Tab.* Mangostana. Rumph. *Herb. amb.* Vol. 1. p. 132. *Tab.* 43. Ellis's *Description of the Mangostan and the Bread-fruit*, 1775. cum *Tab.* Arbor elegans in insulis Moluccis spontanea, unde in insulam Javam & Malaccam aliasque Indiæ orientalis regiones translata ibidemque culta. Millerus in *Gardiners Dictionary*, Art. Garciniæ, novam Hispaniam quoque patriam indicat.

Rarius extra patriam vel loca translationis ulla arboris hujus

hujus pars in scopum medicum occurrit. Et tacent de Cortice) ipso plerique de suppellectili medica libri. Suo tamen Vogelius (*Mat. med. p. 294.*) illum merito inseruit. Et passim in libris practicis memoratur.

Hic ipse cortex extimum fructus, qui capsula est, tegmen constituit. Magnitudine hæc Aurantium mediocre refert, umbilico stellato, cujus radii triangulares; & calycis foliolis quatuor perennantibus instruitur. Tegmen ad tres vulgo lineas crassum & carnosum est, extus profunde brunum, interna superficie coloris rosei. Et remoto in conspectum venit globus sulcatus & ex segmentis vel loculis quinque ad sex compositus, qui singuli pulpam succosam & semen Amygdalæ forma includunt (*Garcin l. c.*). Succus ille in junioribus fructibus acidulus, in maturis gratissime acido-dulcis est, ut vel ob eius præstantiam plantationes arboris in insulis Americanis Ellisius commendaverit. Non sanos vero solum recreat pulpa & refocillat demto cortice, sed & ægros febre putrida vel inflammatoria correptos. Id quod egregius Solander in itinere circa orbem expertus est, qui Bataviæ febre putrida funesta afflictus, sola hujus fructus suctione ad se rediit (*Ellis l. c. p. 9.*).

Verum cortex fructus magis extra patriam celebratur. Hic prouti aspectu æmulatur Granatorum corticem, ita & viribus. Nimirum sapor insigniter stipticus est. Solet in patria exsiccari & sic in dysenteria & tenesmo adhiberi (*Rumph.*). Bataviæ infusum & tincturam contra dysenteriam inde parant (*Garcin l. c. p. 240.*). Aqua contritus in apthhis gargarismate forma usurpatur (*Rumph.*). Ad dysenterias istendas aliis quibusdam hunc quidem corticem efficaciorum, non tamen præstantissimum, Hevermannus (*Bemerk. d. außüb. Arzneiw. P. I. p. 213.*) invenit.

T I L I A.

LINN. *Syst. veget. p. 410. Gen. pl. p. 267.*

Pharm. TILIAE Flores, Semina, Cortex, Folia.

417. *TILIA EUROPAEA*; floribus nectario destitutis. Linn. *Spec. pl. p. 733.* Tilia scemina folio majore. C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 533.* Regnault *Botan. Le Tilleul.* Arbor in pratis nemorosis Europæ australioris spontanea.

Nomen hujus arboris Svecicum Linn, cujus vastissimum exemplar in pago Slegaryd Sunnerboæ Smolandæ reperendum, Linneo nomen dedit, Procera & longæva, multis nominibus in œconomia utilis. Ut tanto melius vigeat & ve-

& venustior fit, coli solet, quo sine semina fata præstant depactis ramis; terra vero esto levis, minus compacta, paullum humida. Placent ambulacra ex eadem structa ob elegantiam frondis, coronas densas tonsionemque haud ægre admittentes, & florum fragrantiam. Horum apes valde avidæ sunt, indeque mel præstantissimum in Polonia & Lithuania colligunt. *Lignum* album, molle, unde a fabris lignariis & sculptoribus expetitur; & præ reliquis lignis nato artificiali fabricando idoneum est, exemplo famosi istius Joannis Beck, cujus deformitatem cum auxiliis simplicissimis æque ac efficacissimis curatius Camperus descripsit. Pictoribus carbones quoque accepti sunt; & ad pulverem pyrium ob levitatem præ aliis commodi censentur. *Fronde* exsiccata vaccarum, ovium & caprarum, gratum pabulum. Ex cortice autem aqua macerato funes parantur.

Ad medicum forum Flores) præcipue pertinent. Hi, arboribus inhærentes, suavem odorem spargunt, adeo autem imo insigni distantia fortem, ut caput obnubilent & somnolentiam pariant, quod duæ familiæ Lausannenses expertæ sunt quavis æstate ex arboribus in ambulacro vicino florentibus (Vicat *Hist. des Plantes veneneuses de la Suisse* p. 380.). Siccatione perit odor. Sapor dulcis, subviscidus. Etenim mucilago per omnes arboris partes dispersa est. Quod odorum floribus inest destillatione in aquam transit, sed nullum simul olei vestigium apparet, etiamsi cohobatio accedat (Marcegraf *Mem. de l'ac. d. sc. de Berlin* 1772. pag. 4.). Ex residua massa extractum subdulce suaveolens eruitur, quod ipsum dilutum aqua fermenti ope fermentationem subit & liquorem vinosum largitur; ex qua destillatione repetita spiritus vini probus obtinetur. Idem & ex floribus ipsis, sive recentes sive sicci sint, absque fermenti additamento elici potest (Marcegraf *l. c.*). Digestione cum aqua facta crassa mucilago extrahitur. Extractum autem spirituosum austerum & nonnihil amaricans est (Chartheus. *Mat. med. Tom. 1. pag. 513.*). Floribus tribuitur vis anodyna & antispasmodica. Laudem antepileptici a vetustioribus medicis tulit, adeo ut Antonius Mizaldus (*Cent. 9. Mem. aphor. 25.*) conferre epilepticis aquam destillatam affirmet, quocunque modo ministretur, & Christ. Francus Paullinus (*Obs. 41. Cent. 1.*) ipsam arboris umbram curare epilepsiam innuat. Pondus addit hinc assertis Fr. Hoffmannus (*Opusc. med. p. 227.*), dum infusi florum theæformis diuturniori usu chronicam epilepsiam sublatam refert, & aquam florum in omnibus affectibus, in quibus spasmi vel dolores molesti sunt, specificam appellet. Tanti quidem flores non facio, sed aquam florum analepticam & carminativam gratamque, proxime ad aquam florum Naphæ accedentem, habeo, quæ

igitur commode cochleatim, vel mixturis additum ingeritur. Et ob hanc aquam fere unice hodie Tilia apparatus pharmaceuticum auget.

Fructus) capsula est, complectens unum vel duo semina, magnitudine feminis Cannabis, matura, reliquis abortientibus, etsi vere quinquelocularis sit. Vestiuntur semina crusta tenui, intra quam nucleus oleosus. Ex unciis duabus feminum tamen grana modo viginti olei frigida expressione eruuntur, calida adhuc minus; quod ipsum sapore oleum Amygdalarum refert, nec instar olei de Cacao, in butyrateam formam coit. Ita nec coit oleum, quod prægressa feminum tostione ex testis abjectis exprimitur, licet hæc prævia majori copia obtineatur, facile rancescens. Contrita post testionem semina vel sola vel una cum saccharo in pastam quidem compinguntur, sed differt hæc insigniter a vera Succulata ex nucleis Cacao consistentia, odore, sapore, & inquinat oleo insigniter chartam, qua excipitur. Ex hisce pronum est colligere, non posse Tiliæ semina nucleis Cacao æquiparari, quod quidem medicus nonnemo Gallus sustinuit, Succulatam ex fructibus floribusque Tiliæ præparans, suo iudicio consuetæ cum Vanillis odore saporeque non dissimilem (V. Marcgraf *l. c. p. 1. sqq.*).

Gortex) medius mucilagine præcipue leatet, quæ digestionem cum aqua facile exundat. Huic incomparabilem adeo virtutem adscribit Hoffmannus (*l. c. p. 218.*) dolores inflammationemque mitigandi & præsentissimo commodo in ambulationibus & in podagricis doloribus adhiberi auctor est. Similia præconia monumenta vetustiora continent. Substitui potest hic cortex pani sub annonæ caritate (Quellmaz *Progr. de pane succedaneo ex cortice Tiliæ interiori 1757.*).

Folia) analysi chemica instar florum (V. paullo ante) tractata largiuntur eadem fere producta, scilicet spiritum vini, extracta subdulcia, mel (Marcgraf *l. c. p. 5. sqq.*). Desuevit iis instar cataplasmatum ad inflammationes & tenesmos uti vel in decocto contra aphthas.

Innascitur huic arbori crebro Viscum L.; unde *Lignum visci tiliacei officinarum.*

PRÆPARATUM.

Aqua florum Tiliæ) *offo. omn.* De virtutibus supra constitutum.

N Y M P H Æ A.

LINN. *Syst. veg.* p. 408. *Gen. pl.* p. 264.

Pharm. NYPHÆÆ ALBÆ Radix, Flores, Semen.

418. *NYPHÆA ALBA*; foliis cordatis integerrimis, calyce quadrifido. Linn. *Spec. pl.* p. 729. *Nymphæa alba major*. C. B. Νουφουα Græcis. *Nenuphar* Arabibus. *Lotus Ægyptius* *Nuphar* vocatus Alp. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 602. Regnault *Botan.* Le *Nentufar blanc*. Pl. perennis, in stagnis & fluviis crebra.

Passim & *Nymphæa lutea* foliis cordatis integerrimis, calyce pentaphyllo majore. Linn. *Spec. pl.* p. 729. *Fl. Dan. Tab.* 603. radix in pharmacopoliis servatur. Neutra stirps magna patrat in re medica; hinc & utraque hodie negligitur.

Radix N.) albæ brachium vel ultra crassa, longa, nodosa, alba, dum recens est, post exsiccationem autem bruna, levis & spongiosa. Sapor ejus amarus & subadstringens. Victiolo martis ejus infusum subito nigrescit. Extractum aqua paratum subsalfo amarum & nonnihil adstringens est (*Cartheus. M. m. Vol. 2. p. 424.*). Radicem, uti & semina desiderium & vim veneris extinguere sibi persuasit Antiquitas (*Dioscor. M. m. Lib. 3. cap. 148.* *Plinius Hist. natur. L. 26. cap. 10.* aliisque Veterum). Id quod serius Alpinus (*Pl. ægypt. pag. 105.* fide medicorum apud Ægyptios confirmat, adjiciens multos inter hosce sanctos Eremitas illis stirpis partibus uti, ut facilius vitam cælibem agere queant. Quid errorem genuerit, non operæ pretium est serio inquirere: natam esse *Nymphæam* ex *Nympha Zelotypia* erga *Herculem* extinctam, fabulabatur Antiquitas, unde & *Heraclion* a quibusdam dicta (*Plinius Hist. nat. lib. 25. cap. 7.*). Certe ejusmodi vis venerem extinguendi de radicibus *Nymphææ luteæ*, in panem cum corticibus *Pini* præ annonæ caritate redactis, apud rusticos insulæ *Seeskar* prope *Narvam* sitæ non constitit (*Lindes. Tolpe de venenis p. 651.*). Si quid *Nymphæa* in dysenteria radice vel semine valeat (*Theophr. Hist. c. 13. p. 1093.* *Dioscor. l. c.* *Alpin l. c.*), in profluvio mulierum albo (de *Nymphæa lutea* *Diosc.*), in gonorrhœa (*Alp. l. c.*), apto tempore usurpata: certe alia longe efficaciora præsto sunt.

Floribus) æque commode in officinis carere possumus, quorum sapor nullus, recentium quidem odor subfragrans. Refrigerare & anodynam vim exserere, breviaria quævis significant absquæ ulla veri persuasione. Aqua adhuc ex iis

destillata superest, cui hæc aliæque virtutes adscribuntur, a peritiori quovis medico in dubium vocandæ.

P R Æ P A R A T A.

Aqua Nymphææ). *Ph. Würt. p. 7.* Ex floribus recentibus. Superfluum mox indicavi.

Conserva, Syrupus) aliaque olim dilecta præparata ex medicaminum censu saniori iudicio exularunt.

F R A X I N U S.

LINN. *Syst. veget. p. 771. Gen. pl. p. 550.*

Pharm. FRAXINI Cortex, Folia. LINGUÆ AVIS Semen.

419. *FRAXINUS EXCELSIOR*; foliis serratis, floribus apetalis. Linn. *Spec. pl. p. p. 1509.* Fraxinus excellior. C. B. Icon: Regnault *Botan. Le Frene v. Schöllenchach Abbild. wild. Bäume Vol. 2. Tab. 16. 17.* Arbor Europæa.

Speciosæ proceritatis & celeris incrementi. Ex Ligno, quod tenax, albidum & elegantibus sæpe venis pictum est, suppelleciile varium ædium paratur; temonibus, axibus, rotis, cylindris ligneis &c. quoque inservit, tam ob rectitudinem, quam quoniam ægre fissuras agit. Erogat præterea commoda vincula pro doliis. Frondes siccatae ovibus & bobus per hiemem pabulum haud spernendum suppeditant. Folia verno tempore postquam erupissent, non amplius Upsaliæ frigus nocturnum metuens summus Linneus, Hesperides ex hibernaculis efferi curabat: quod consilium vero in hunc, quo dego, locum applicari non potest, utpote fallax. Meloe vesicatorius sæpe frondes hujus arboris, quæ & pluribus aliis insectis obnoxia est, consumit.

Cortex). Color ejus, extrinsecus cinereus, interne ex albo flavescit, compages subfragilis. Eligatur cortex ex trunco arboris vetustioris vel ramis crassioribus, in quorum superficie magnæ & profundæ fissuræ ac sulci conspiciuntur, & a musco & epidermide liberetur. Tam recens, quam siccus, amarus & austerus est, odore autem destituitur. Infusum ejus aqua factum idem spectaculum oculo præbet, ac infusum ligni nephritici (V. *Appar. medic. Vol. 2. pag. 210.*), quod luci obversum colorem pallide luteum exhibeat, deorsum autem visum vel intra oculum & opacum objectum collocatum, cæruleum appareat. Similia apparent in tinctura ejus spirituosa. Nigrum colorem cum solutione vitrioli martis commixtum generat. Decoctum amarum acremque.

que saporem præ se fert. Uncia unâ corticis præbet extracti aquosi drachmas tres; eadem vero quantitas extracti spirituosi unciam dimidiam cum granis triginta, cujus resina pura viridis est (Coste & Willemet *Essays sur quelques Plantes indigenes* p. 64.). Analyse chemichas, etiam justo fortiori igne institutas, præstitere inter alios Schröer (*Curiose Beschreibung des Eschaums, Franc. ad Viadr. 1700. 8.* quem librum modo ex civis ejus Halleri *Bibl. bot. T. 2. p. 34.* censura novi) & Hellwig (*Diss. de Quinquina Europæorum* §. 16. 18.). Extractum ejus Garayana methodo paratum & aqua solutum carnem bubulam & coagulum sanguinis diu a putredine in temperato calore præservat, quin diutius, quam sal sic dictum essenziale corticis peruviani (Buchholtz *chym. Versuche* p. 33. *sqq.*).

Hactenus plura momenta recensita sunt, in quibus hic cortex cum peruviano convenit; sed ideo illum huic æquiparare, quin præferre velle, nimium est. In hocce vitium multi incurrerunt comparantes hosce cortices quoad virtutem febrifugam, Piens, Deckerus, Sponius, alique, quorum nomina & scripta citat Hellwigius, quibus ipse accedit, propria & peregrina in Batavia, Dania, Anglia, Gallia, experimenta per itinera sibi obvia allegans. Ante detectum corticem peruvianum multis in intermittentium februm curatione in usu fuit, Bruns-Felsii, Plateri, Sennerti, Paschalis, Tussani, Ducreti rel. exemplo. Sed hi, ut multi alii, corticis Fraxini adversus hæc febres laudatores (Vid. Hellwig *Diss. cit. §. 21.*) compositis subinde valde prolixis indulserunt, ut quidnam potentia Fraxini præcise infederit, lateat. Laudanda contra ea & in hujus corticis administratione simplicitas. Hæc tamen prævia evacuancia aliaque, quæ lentorem humorum subigere possunt, non excludit. Item justa copia, debito ordine, & necessaria continuatione exhiberi debet, pariter ac cortex peruvianus. In pulvere paroxysmo elapso drachmam ejus dimidiam quovis trihorio dare confert vel aliis intervallis; modo inter duos paroxysmos drachmæ tres consumantur; donec æger unciam unam & dimidiam ingesserit, & ne febris redeat, subungere unciam dimidiam diebus infrequentibus opus est. Commendandus quoque est hic cortex forma electuarii cum conserva Rosarum vel syrupo Cinamomi vel alio grato vel in infuso cum vino rubro, vel in pilulas cum mucilagine Tragacanthæ redactus (Hellwig *Diss. cit. §. 24.*). Sed & recentius vim febrifugam confirmatam comperimus tentamine facto in duodecim ægris, quorum quidem quatuor quartana afflictis nihil auxilii attulit, sed octo convalescerunt eo nimirum, quod drachmæ duæ corticis nuperrime contriti in cyathó decocti foliorum Fraxini melle vel

fac-

saccharo dulcesfacti caperentur, primis tribus diebus omni quatrinduo, dein per diem bis modo (*Coste & Willemet l. c. p. 64.*) ---. Diffonat ab hisce haud parum Torti (*Therapeutice spec. p. 19.*) iudicium, qui corticem Fraxini semper aut fere semper incassum exhiberi persuasum cupit.

In reliquis virtutibus corticis hujus enarrandis brevior ero, nec alias tangam, quam quæ exspectari ab amaro & austero remedio jure possunt absque peregrinorum medicaminum connubio vel corticis violenta per ignem resolutione. Plures in nephritide a calculo eum extollunt, quos inter Glauberus (*Pbarm. spagy. p. 3.*) & Io. Bauhinus (*Hist. pl. Tom. I. P. 2. p. 179.*), qui eum vino coctum commendat. Ratio latet in virtute adstringentibus communi, quæ & alvi profluviiis coercendis præmissis necessariis illum idoneum reddit. Podagricis, scorbuticis, verminosis prodesse, item ad infarctus viscerum referandos visus est. Plura qui scire gestiât pristinæ ætatis de cortice placita, fide passim omni majora, eadem ab Hellwigio collecta inveniet. Ibi tanquam vulnerarium quoque sistitur (*Conf. Schröer l. c.*).

Folia) alvum blande promteque purgant. Id quod a quodam Tablet, Sennæ eadem æquiparante, jam a 1711. observatum est, iteratis paucos ante annos experimentis constitit, dosi tertiam partem majori, quam qua Senna vim præstat, opus esse; simul vero lotium pellit (*Coste & Willemet l. c. p. 35. [9.]*).

Enervare ista virus ex morfu serpentum venenatorum, antiquitus jam cognitum est. Succum eorundem vino potum & folia imposta hoc sine valere. Dioscorides (*M. med. Lib. 1. cap. 108. περι μελικς*) significat. Convenit hoc eximie cum quorundam recentiorum experientia. Quatuor ejus uncix potatæ cum scarificatione tibix tumidæ in homine quodam vitam servarunt (*Amatus Lib. 1. cur. 1.*). Fœmina a vipera ad malleolum internum commorsa & sensu omni pulsuque orbata cum intumescencia cruris & femoris maculosa, item tumore labiorum & faciei deformata, revixit ex unciis octo succi foliorum intra biduum ingestis & pulve residua, in quam crus immiserat. Cl. Beaugard (*Vandermondd Recueil period. T. 6. p. 233.*) qui hæc narrat ad plura alia ejusdem felicitis eventus exempla respicit. Curatius, ut par est, definit speciem serpentis, cujus morsum irritum hæc medicina reddidit, cl. Montin (*Vetensk. Acad. Handl. 1765. p. 149.*), indicans succum foliorum solum crebro a se contra Colubrum Berum L. tentatum nunquam spem suam fefellisse. Verum & contra Colubri Chersæ L. serpentis adhuc nocentioris morsum singulari casu, in quo multa indicia resorpti veneni ambigua cum insigni tumore pedis commorsu ad femur usque jam aderant, valuit

succus ex contusis tenellis foliis addito vino Gallico expressus omnique semihorio ad vitrum exiguum epotus, in conubio cataplasmaticis ex residua foliorum massa impositi (Idem). Simul quidem oleum Olivarum per vices & Theriaca capta fuerant, sed hæc ab aliis tentata nihil auxilii attulerunt. Fomentatio foliorum & summitatum sola dissipavit intra noctis spatium tumorem ingentem capitis in cane a vipera commorso (Alston *Lectures on the M. m. T.* 2. p. 9.). Umbram adeo arboris serpentes fugare Plinius (*Hist. nat. Lib. 7. c. 13.*) statuit.

Semen) oblongum compressum membranaceum est, figuræ linguæformis. Amarum & nonnihil acrem saporem præse fert. De aphrodisiaca vi & virtute sterilitatem sceminarum tollendi, item lithontriptica, quam illi olim tribuerunt, merito dubites. De Manna autem, quam in calidioribus regionibus hæc species exsudat, mox dicetur.

Pharm. MANNA vel MANNA CALABRINA.

420. *FRAXINUS ORNUS*; foliolis ferratis, floribus coloratis. Linn. *Spec. pl.* p. 1510. Fraxinus humilior s. altera Theophrasti, minore & tenuiore folio. C. B. Icon: Miller *Illustr. Syst. sex.* Regnault *Botan. Le Frene à la Mame.* Arbor Europæ australis, nominatim Calabriae & Siciliae indigena.

FRAXINUS ROTUNDIFOLIA: foliolis ovato lanceolatis ferratis, floribus coloratis. Mill. *Gardeners Dict. Ed. 3. n. 2.* Anglis Manna Ash. Fraxinus rotundiore folio. C. B. Crescit hæc arbor in Sicilia & Calabria. Probe fert nostrum clima.

FRAXINUS EXCELSIOR. Vide paullo ante. Et hæc Mannam in calidioribus regionibus erogat.

Præter hæc arbores aliæ quædam arbores vel frutices succum dulcem aeris calore in grumos concretescentem ex superficie sua emittunt, idque vel quotannis, vel favente modo aeris temperie, præter consuetudinem calida, vel aliis causis minus manifestis. Ex harum stirpium censu sunt Pinus Larix, ex qua Brigantii Delphinatus Manna laricea s. Brigantina, s. Briansonensis, obtinetur (*V. Appar. med. T. I. p. 8.*); Pinus Abies, in cujus extimis ramis in Svecia, etiam si valde raro, species Mannæ vel Sacchari, plurimam partem in grana formati, apparuit (Jac. V. Engeström in *Physiogr. Sällskapet's Handl. Vol. I. P. 3. p. 144. sq.* qui minus recte ex rore melleo exortam illam arbitratur), Aurantium luglans regia per folia sole ardente aliquando mel edens, cujus copia arbori in Delphinatu nocet (Hall. *Hist. stirp. helv.*

belo. n. 1624.), Salix in Languedocia a. 1754. æstate valde calida & sicca (Mouffet in Du Hamel *Physique des arbres P. I. p. 152.*). Ex fissuris in Mori nigræ cortice ortis in agro Florentino pariter erupit liquoris lenti forma, in massam pellucidam concrefcentis (Micheli in Targioni Tozzetti *Viaggi Tom. 6. p. 424.*). In Arabia, terra inter Merdin & Diabekir sita, Quercuum foliis inhæret Manna instar farinæ, & hanc concutiendo arborem in aulæo colligunt albissimam ante ortum solis eamque optimam censent; si vero diutius relinquitur, calore solis liquefcit & in foliis coaceruatur, separatur vero folia decerpendo & Mannam aqua solvendo, quod si fit, superficiem aquæ illa instar olei petit; quidam vero contundunt & folia & Mannam, quæ ipsa vero vilissima species est (Niebuhr *Beschreib. v. Arab. p. 245.* Otter *Voyage en Turquie & en Perse Vol. 2. p. 268.*). Idem ex Quercubus Mannæ proventus in Persia prope urbem Khounsar (Otter *Voyage en Turquie Tom. I. p. 136.*). Alibi ex Prunis aliquantum Mannæ potuit colligi (Salmasii *de Manna & Saccharo Commentarius, 1664.*). Alia species Mannæ originem trahit ex foliis & ramis fruticis Hedyfari Alhagi Linn. f. Alhagi Maurorum Rauwolfii (*Reyss in die Morgenländer P. I. p. 89.* Conf. Tourneff. *Voyage du Levant. T. I. p. 123.* Fothergill *Observations on the Manna Persicum in phil. Transactionis Vol. 43. p. 86. sqq.*), quæ in Persia forma & magnitudine granorum Coriandri in frutice comparet, postquam induruit, & sic quoque venditur, omnium optima, vel in massis rubicundobrunis, inquinatis pulvere & foliis, servatur. Hæc sine dubio est illa Manna, quam prope Ispahan ex frutice spinoso forma granulata colligi retulerunt Arabes (Niebuhr *l. c.*). Et videtur esse species Mannæ ab Arabicis medicis Tereniabin & Trungibin dicta, item Trunschibil (Rauwolff), quæ vox in Tarandjubil vel Tarandsjubil (Niebuhr) a quibusdam mutatur; item ea, quæ nomine Mannæ mastichinæ orientalis apud Matthiolum & Jo: Bavhinum venit. Creber est in Hispania Cisti ladaniferi proventus, cujus rami vetustiores fluidam materiam exsudant, quæ calore solari densatur in massam albam dulcem longitudine & crassitie digiti. Recens tamen non habet vim purgantem, sed nutriens est, & abunde a pastoribus & pueris editur. Vis illa purgans videtur fermentatione modo produci; saltim Manna in frustis (*Manne grasse*) longe efficacius purgat, quam Manna in guttis (*en larmes*). Hæc tamen Manna nonnisi inde ab a. 1752. quum in eam a collegio medico Madritensi inquiretur, in usum tracta est (Dillon's *Travels brough Spain p. 127.* & *Versf. Germ. P. 2. p. 300.*).

Sed varix arbores ex genere Fraxini uberrimam & ma-

xime lucrosam Mannæ messem admittunt. Fraxini quidem Languedociæ eam quoque aliquando fundunt (Mouffet apud Du Hamel *l. c.*), sed hæ arbores in Calabria & Sicilia fucci justius præcipue feraces sunt. Unde utramque hancce regionem præcipue Manna in Europa venalis patriam agnoscit. Dolendum, in historia pereximæ & usitatissimæ medicinæ tot hiatus apud auctores totque falsas narrationes obvenire. Ad veriore & solidiorem cognitionem maxime faciunt observationes recentiorum, eorumque historiæ naturalis luce imbutorum.

In Calabria Manna ex Fraxino Orno originem suam trahit, quæ quidem arbor in omnibus sylvis prope Neapolin obvia est, sed ob cultus defectum nullam ibidem Mannam producit. Errant, qui hanc ex foliis exsudare perhibent, sed e contrario vulneratione corticis arboris (arbitror id de cortice trunci valere), qua ejusdem portionem tres circiter pollices longam & duos latam excidunt, mensibus Julio & Augusto, diebus siccis & calidis sensim promanat & subito sponte condensatur. Duplex vero & diversum nomen Itali huic tribuunt. *Manna grassa* illam vocant, quæ defluens ad corticem illi adhæret, & cordibus collecta sicco loco servatur. Hæc sæpe larga irregularia frustra coloris subburni constituit, pulvere haud raro aliisque sordibus conspurcata. Aliam Mannam autem *Manna in Cannoli* h. e. cannulatam nuncupant, scilicet eam, quæ, dum adhuc fluida est, obducit stramen vel ramusculos plagæ per corticem inflictæ adpositos. Refert hæc tubos fere regulares & priori specie præstantior est, utpote pura claraque. Raro occurrit tertia species in Calabria, albedinem sacchari præ se ferens, sed ad curiositates potius, quam usui dicatas res relata. Æstate pluviosa & parca modo & malæ indolis Manna colligitur (Cirillo in *phil. Transf. Vol. 6. p. 233.*). Incolæ urbium Cariati & Strongoli in Calabria coguntur Mannam Regi pro certo constitutoque pretio concedere, qui hunc redditum 32,000 Ducatis aureis in locationem solutis in alios transfert (Gött. *Anz. 1783. n. 103. pag. 1026.*). Collectio Mannæ, quæ per mensem durat, pro exigua mercede paganis injungitur, quod servitium apud hosce querimonias bene multas movet. Severo etiam supplicio submittuntur, si quid damni arbori afferant, aut si vel tantillum Mannæ in horum domiciliis reperiatur. Nihilominus tamen collectionis loco, quantum volupe est, ingerere illis conceditur; & plerique horum semel per annum ea, tanquam medicina, utuntur (Swinburne's *Travels in the two Sicilies Vol. 1. p. 287. sq.*).

Antequam de Manna, quam Sicilia erogat, commenter, eam, quæ prope Arienzo, urbem inter Neapolin & Bene-

ventum fitani, ex Orno per corticem ramorum, ratione paullo ante dicta, vulneratum obtinetur, commemorare fas est. Miror, quod cl. Cirillo, qui serius scripsit, quamvis opportunitas daretur, nullam ejus mentionem fecerit. Attamen reditum Rex Neapolitanus exinde valde proficuum capit, ideoque custodibus sylva ad fures arcendos messis tempore instruitur (More in *phil. Transf. Vol. 46. p. 470.*).

In Sicilia omnes tres in fronte propositæ species Fraxini sponte crescunt, sed in Mannæ proventum uberiolem abunde coluntur, vel satione feminum, vel furculis terræ immerfis. Ante annum decimum Mannam non fundunt. Pro plantatione eliguntur plerumque loca declivia orienti obversa. Licet autem Manna sponte pullulet, incisione tamen arborum longe uberius majorique lucro promanat. Inciditur plaga, tempore sereno non pluvioso paullo ante dies caniculares declinante sole, instrumento quodam ferreo adunco, cujus apex deorsum versus, similis ei, quo futores utuntur (simile al *arincetto dei Calzolari*: Sestini. Vid. cultri istius figura in Hovel *Voyage pittoresque n. 6. Tab. 32.*) per crassitiem corticis trunci, h. e. profunditate circiter dimidii pollicis. Initium sectionis fit inferiori trunci parte & iteratur illa de die in diem pollicis distantia superiora versus ad infimos ramos usque, sed semper eodem latere trunci, ut alterum fervetur in subsequente annum (Sestini *Lettere dalle Sicilie Tom. 2. p. 183. sqq.*). Sectiones perpendiculariter decurrunt longitudine spithamæ. Longitudo horizontalis, puto latitudinem, duos pollices constituit (Hovel *l. c. p. 52.*). In quibusdam regionibus, præcipue ubi Mannæ mercatura lucrosa, adhibent ferramentum, triplici acie distantia pollicis unius instructum, quo igitur una tres incisiones fieri possunt. Incisione facta mox succus crassus albidus (Hovel aquam limpidam vocat), promanat, sensim super cotrice sese densans & omni circiter octiduo mane, antequam atmosphæra nimium incalescat, aufertur. Corbis primum excipitur, dein ex hisce in cistas magnas promtuariorum transfertur, intra quas ad externos transmittitur. Subinde tam larga copia succus profluit, ut ad terram usque decidat, quo ipso facile conspurcatur, nisi magna folia ex Opuntia specie, quæ siccata speciem disci concavi formant (Hovel *fig. cit.*), vel lapides vel arcæ lignæ, ad eandem excipiendam, substernantur. Distinguunt hanc viliolem, ex Fraxinis montium petitam, Siculi nomine *Manna forzata* vel *in frasca* vel *in sorte*, ab alia, quæ instar Stalactitis nodosæ adhæret cortici, albidior est & dulcior, & ab iis *Manna in cannuolo* vel *di corpo* vel *spontanea* dicitur. Sponte hæc exundat ex furculis & ramis tenellis, sed parca quantitate (Sestini). Patet ex dictis, si cum supra

de Manna Calabrica prolatis, comparentur, Mannam can-
nulatam non unius generis esse. Idem ferramentum, quo
plagæ inciduntur, colligendæ Mannæ inservit. Terminat
laborem tempus pluviosum, quod incidit versus finem Se-
ptembris, & pluvia, quæ liquat Mannam, & eandem ver-
sus basin arboris desert. Adeo autem præstantem mercem
constituit Manna, ut fertili anno 25000 Ludovicos aureos
Siculi inde lucrentur. Hinc & minus favente tempestate
ejusmodi gens Sanctos Sanctaque clamoribus & lacrymis
implorat, & cereos immolat (Hovel). Multis locis Sici-
liæ colligitur, nominatim sylvæ magna Caroniæ proventu
Mannæ egregiæ & ab exteris expetitæ inclaruit. Magni &
fit ea, quæ ex Marchionatu Gerari inter urbes Cataniam
& Taorminam petitur. Transfertur hæc Manna plerumque
ex urbibus Palermo & Cefalu Liburnum, Genuam & Mas-
filios. Sicala siccior est, quam Calabrica, unde ista ægrius
corrumpitur (Sestini).

Sic igitur satis superque patet, Mannam, quam Chaldaï-
cam vocem volunt, succum arbori proprium esse. Et cadit
antiquior opinio, esse roris speciem cœlitus delapsam (Conf.
de hoc rore Jo. Bauh. *Hist. pl. T. I. P. 2. p. 180.*), quam
ipsam jam resutavit Donatus Ab Altomari (*de Manna dif-
ferentiis ac viribus, Lugd. 1562.*), tanto certius, quam
etiam in arboribus linteo obvolutis vel tectis Manna pro-
veniat (Raii *Hist. pl. Tom. 2. p. 1703.*), & Manna tum
in pluribus aliis arboribus vicinis herbisque ejus tractus re-
periunda esset. Sunt & cicadæ vel alia insecta, quæ ex qui-
busdam arboribus Mannam punctione proliciunt (V. Robin-
son apud Rajum *l. c.* & Conf. Helbigius in *Misc. nat. curios.
Dec. I. Ann. 9. 10. p. 459.* & Grimm *Lib. cit. Dec. 2. Ann.
1. p. 369.*).

Manna, si gustatur mox postquam guttarum forma pro-
manaverit, amaricantem saporem habet, sed aquosa parte
dispulsa, dulcior & gratior est (Hovel *l. c. p. 53.*). Ve-
nalis in officinis plerumque constat massis difformibus sub-
mollibus facile discerpendis, grumosis, variegatis ex glebu-
lis albidoflavescens & subgriseis, cortice, festucis ligneis,
pulvere aliisque quisquiliis plus minus inquinatis. Grana ma-
jora magis alba ab hisce separata, vel frustra ista subcylin-
drica puriora supra descripta, quæ ipsa in extremis vel sub-
inde in decursu fovea rotunda notata reperio, *Manna ele-
sta* dici solent. Odorem nullum Manna spirat. Natura pro-
xime ad saccharum & mel venit. Sapor nimirum ejus dul-
cis subnauseosus, sed nullo modo acris est. Solvitur facile
aqua, citius calida, cujus pars æqualis solvendæ Mannæ
sufficit; solvitur & spiritu vini rectificato ope caloris; non
vero oleo expresso. Flammæ admota iquatur, ipumescit,
stre-

strepit, item accenditur, & dum ardet, flamma cœrulea copiam scintillarum flavarum projicit. Præterquam hisce momentis analysi chemica cognoscitur, salinas, mucilaginosas & unctuosas partes illi inesse (Neum. *Chem. Vol. 2. P. 3. p. 293. sqq.*). Fortiori igne spiritum acidum erogat. Operæ pretium esset, Mannam curatiori scrutinio chemico submittere, quam quod hæcenus subiit: tunc sine dubio confirmabitur, quod quidem Neumannus (*l. c. p. 298.*) pro fabula reputavit, spiritu Mannæ aurum solvi, quam vim præstare acidum sacchari Schrickelius (*Diss. de salibus saccharinis vegetabilibus, Giessæ p. 35.*) edocuit.

Genuina Manna corrumpitur aliquando immixto saccharo farinaceo vel penidio vel amylo, vel melle (Neumann *l. c. p. 287.*), vel ita ut cum aliquo dulcium dictorum Sennæ folliculi (Jo. Bauh. *l. c. p. 187.*) compingantur, vel Scammonium (Geoffroy *Mat. med. Traité Tom. 4. p. 143.*) ; vel ita ut cum pauxillo Mannæ sal Glauberi & saccharum commisceatur (More *l. c.*).

In antiquitatibus Mannæ enucleandis non multum studii impendere animus est. Multi in ea re antea defudarunt, quorum præcipue Salmasius (*de Manna & saccharo commentarius. Paris 1664.*), Deusingius (*de Manna & saccharo, Groeningæ 1659.*) & Faber (Reiskii & Fabri *Opuscula medica ex monumentis Græcorum & Arabum, Halæ 1776.* Vid. inde a pag. 83.) nominandi sunt. Verum non linguarum modo studium, sed & ipsius naturæ, & insignis patientia requiritur, quam ipsam in scrutiniis exigui in rempublicam commodi fateor mihi deesse. Varietas arborum, quæ fucum dulcem fundunt, sob neglecta a Veteribus botanica descriptione, difficultatem præcipuam parit. Galeni *Δροσομέλι* s̄ *Αερόμελι* (Mel roscidum & aereum, *de aliment. facult. L. 3. c. 39. p. 198. Ed. Ricci*) & Hippocratis *Μέλι κεδρινόν* (Mel cedrinum, *de ulceribus p. 876. Ed. Foëssii*) liquida Manna est, ex foliis quarundam stirpium erumpens, & quantum apparet, eadem, cujus meminit Bellonius (*Observ. in Clus. exotic. lib. p. 129.*); etsi vocem Tereniabin ad hanc male applicatam existimem. Sed apud istos auctores liquida hæc Manna instar medicinæ non valde eminuit; nec alius speciei Mannæ ab iis mentio fit. Actuarius (*Method. mædendi Lib. 5. c. 8. p. 390. Ed. Ald.*). Græcorum primus est, qui Mannæ voce saltim in versione Latina, utitur, (nam textus Græcus nunquam prodiit) idque modo semel instar purgantis, Cassia nonnihil efficacioris. Arabibus vero purgans Mannæ vis tanto notior fuit, & subsequente ætate tuo exemplo ad communem usum alios incitarunt. Hi vero tres ejus species agnoverunt, Mannam, Tereniabin, & Si-racost, quarum discrimina vera ob defectum descriptionum

nos latent. Tereniabin autem esse eam, quam supra dixi ex frutice Alhagi colligi, suadet & Arabum opinio, quod in frutices quosdam spinosos decideret, & patria, in qua ejusmodi Manna hodie adhuc congeritur, & nomen idem Arabicum vel nonnihil mutatum, quod isti adhuc in patria tribuitur. Hanc Italica Manna efficacia esse multo inferiorem Tournefortius declarat, ita ut pro consueto usu pondus 25 ad 3. drachmas, requiretetur; id quod cum cl. Niebuhr (*Beschreib. v. Arabien p. 147.*) effato optime convenit, qui in Persia eam saccharo fere in cibis substitui refert ejusque magnam copiam edi absque alvi purgatione.

Neapoli Manna potius consideratur tanquam merx, quam medicamen præstans (*Cirillo l. c.*). Et in Sicilia transalpina vulgatissimus ejus usus est ad merces laneas firmitate & nitore imbuendas (*Sestini l. c. p. 191.*). En igitur novum documentum, quod in patria ea sæpe vilipendantur, quæ exteris maxima in existimatione sunt.

Est vero Manna purgans vereximum, blandum quidem sed efficax, absque ulla exæstuatione, siti vel aliis molestiis alvum solvens. Hinc cuilibet ætati etiam tenerimæ opportuna est, gravidis æque ac non gravidis, nec ulla temperamenti indoles illi adversatur. Acutis febribus & inter hæc inflammatoriis tanto accommodatior est, quum acore suo refrigeret & putredini resistat, blande saponis instar solvat, & acria mucilaginosi partibus obvolvatur. Infantibus dulcedine præ reliquis omnibus purgantibus placet, quibus quoque ideo haud parum conducit, quod commodissima forma, quin vel iis insciis, exhiberi potest. Singularis ejus in tussi, raucitate, oppletionem pectoris pituitosa vel inflammatoria, catarrho præstantia est, ut in quibus malis blande impacta solvit & screatu molli extundit, acres stimulos obducit, partes erosas oblinat, rigidas fibras relaxat, spasticas constrictiones expedit, imo humores blande evocat & irritamenta in primis viis stabulantia, quæ vel malum suscitant vel alunt, eliminat.

Ad coercendam & subigendam febrem suppuratoriam, quæ vel in confluentibus variolis vel cohærentibus vel discretis copiosioribus incidit, & periculosissimam scenam morbi constituit, tempestive capta laxantia ex leniorum classe plurimum faciunt. Etenim hæc materiam variolosam pusque contractum per sanguinis massam fluctuantem evertunt, colluviem intestinalem, quæ novum illi fomitem præbet, subducunt, & tensionem cutis, quæ stimulum febris dat, egrègie tollunt. Ita cum febre omnes cruciatus remittunt, sic prævertitur secundæ pustularum suppurationi, quæ exsiccationem aliquoties excipit. Sic metastases ad oculos aliosque sensus, vel ad pectus aliaque interna viscera, sic abscessus

molesti ossa ipsa nunquam erodentes, optime præcaventur. Non excluditur tamen acidorum junctus vel in hisce angustis usus, cujus vis putredinem infringendi notissima. Prout Sydenhamus luculenter damnum ex fecum alvinarum retentione in variolis demonstravit simulque usum catharticoꝝ nervose commendavit: ita Freindius (*Commentarii de febribus* p. 148. *sqq.* & *Epistola de purgantibus in secunda variolarum confluentium febre*) cum amicis Anglis commercio illi junctis, Helwichius (*Ephem. nat. curios. Cent. 7. 8. p. 353. Obs. 60. quæ inscribitur de rarissima febris variolas confluentes excipientis curatione per blandas evacuationes*), Heisterus (*Diff. de Manna & speciatim de securo ac proficuo ejus usu in variolis confluentibus ad imminuendam & tollendam febrem maturationis tempore oriundam, resp. Brelitz 1725.*), Tissotus (*Epist. medico-præct. p. 258. sqq.*) de industria efficaciam catharticoꝝ in febre suppuratoria variolarum extra dubium ponere annisi sunt. Hocce divino præsidio millenis hominibus servari vitam & integritatem quilibet sanior medicus jam agnoscit. Quod ad initium, a quo propinari debent, attinet, aurea verba Freindii sunt, "medicinam non ad temporis mensuram, sed ad morbi momenta accommodari debere", (*de purgant. p. 15.*). Addit tamen, eam posse regulam statui, commodam esse purgationem alvi, "ubi semel exaruerint pustulæ.", Nono igitur morbi die, quum pustulæ faciei ad partem jam siccæ apparent, pharmacum ingerendum, ea copia, ut alvus ter, quater, quinquies moveatur, & pergendum eo sequentibus. Tempestivis purgantibus quoque favet Tissotus, & in confluentibus variolis & numerosis discretis a primo impetu febris suppuratoriæ alvum movet, in mitioribus autem variolis purgat, simul ac flavelcat facies, & faustius succedere rem tum observavit, quam si, ut vulgo fit, ad exsiccationem expectetur. Imo consilii est, ut semper post variolas etiam si distinctas, si paullo numerosiores fuerint, purgantia ad finem morbi capiantur. Si negligitur post insititias variolas, exanthema pruriens nasci solet. Selectus quidem purgantium mitiorum varius esse potest, Tamarindorum, Cassiæ, aliorumque ex hisce compositorum, sed Mannata præcipue arriserunt auctoribus in medium prolatis (*Conf. Rosenstein om Barns Sjukd. p. 142.*). Ita Tissotus nullius alius purgantis a se exhibiti, quam Mannæ, meminit.

In dysenteria evacuantia primam curationis paginam absolvere nemo ignorat. Præmissio igitur emetico vel eodem, si vires prostratæ sint, vel si morbus nimium increverit, vel, si quid aliud contra moneat, neglecto, ad ea quæ deorsum acrem stimulum emolliuntur, confugimus. Degnerus multique alii tam ante quam post eum Rheum huic fini

maxime idoneum daclarant, ut quod non solum colluviem expellit, sed simul roborat. Sed ob eandem roborandi ejus efficaciam, licet in decursu morbi egregium, sub initium morbi non confert, quippe qua impedit, ne fordes satis everrantur. Manna contra ea absque adstrictione subsequa purgat, simul acre adhuc superstes mucilagine sua involvit & partes a rosione defendit, & acido sale inflammationem mitigat vel avertit. Mannam igitur potioni suæ purganti dedita opera admiscuit Sydenhamus (*Oper. p. 183.*). Ejus quoque prærogativam præ aliis laxantibus agnoverunt Tralles (*de Opio sect. 1. p. 188.*), Monro (*Diseas. in British milit. Hospitals p. 70.*), qui connubium salis cathartici amari aqua soluti cum Manna & oleo laudat, Duncan (*apud Monro l. c. p. 73.*), qui stimulo & torminibus nimis gravantibus in vulgari emulsione Mannam utiliter solvit, Brocklesby (*Observations on Camp. Diseases p. 196.*), Zimmermannus (*von d. Rubr p. 407. sqq.*) cui mixtura ex sale Sedlicensi & Manna maxime opportuna fuit. Ad finem vero dysentericæ omnino ab ea ablineas, quum nimium relaxando facile tormina resuscitet, & Rheum potius substituas.

Nec reticendum est solamen, quod Manna in affectionibus variis viarum urinarum affert, cujus ratio non unice in vi cathartica quærenda, sed & singulari ejusdem obliante demulcente stricturasque spasmodicas componente natura. De nephritide calculosa, mictu cruento hæcce causa oriunda, de dysuria & stranguria loquor. Vix dignius fide exemplum præstantiæ ejus in mictu sanguineo a calculo renali sisti potest, quam istud Sydenhami ipsius (*Opera p. 555.*), qui ex Manna in sero lactis soluta, ea tamen dosi capta, ut alvum solveret, optimum levamen persensit. Vere diureticam vim præstare Mannam, ut quidem Fr. Hoffmannus (*Diss. de Manna ejusque præstantissimo in medicina usu p. 25.*) censet, concedere nequeo. Memorabilis tamen casus meminit senis, per septem dies urinæ suppressione post mictionem cruentam correpti cum exquisitissimo circa regionem pubis dolore & perfecta alvi constipatione, sed decocto manato ita adjuti, ut, quæ ne catheteri quidem respondere voluit lotii secretio, jam liberrime responderet.

Inter hæcce præconia autem non diffitendum est, in quibusdam hominibus, quibus valde laxa intestina obtingunt, non esse opportunum Mannæ usum. Hi enim ex usu præsertim liberaliori ejus status inde concipiunt, tormina, distensionem abdominis. Habet id cum dulcibus commune, quæ in debilioribus fermentationem facile subeunt. In iis igitur morbis, quibus abdomen turget, meteorismum vocant, non confert Manna pro purgante uti. Ejusmodi flatulentis ex Manna obviam additamento aromatis blandi
itur

itur, ut feminum Coriandri, Fœniculi, Anisi vulgaris, infusione vel decoctione eruti, vel Manna in aqua aromatica s. carminativa soluta.

Ob mitem effectum vix unquam Manna sola purgandi scopo præbetur, nisi infantibus, quibus soluta in infuso Theæ vel decocto avenaceo vel alio potulenti genere, & hisce quidem sæpe insciis, a drachmis duabus ad unciam dimidiam ingeritur. Adultus eget dosi uncix unius, duarum, vel majori. Acuitur vero commode admisto cremore tartari vel sale medio, dum Manna cum sale aqua communi fervida vel alia solvitur; e. c. Mannæ uncia una cum semisse & salis mirabilis Glauberi uncia dimidia solvi poterunt in aquæ unciis quatuor, addito syrupo grato acidiusculo. Vel & commode alia efficaciora purgantia, ut Tamarindi, Cassia, Senna, Rheum cum Manna copulantur. Præstat Mannam in ejusmodi miscela partitis dosibus, quam una, alvi laxandæ causa capere. Aliæ miscelæ pro scopis variis opportunæ, quarum passim supra exempla adfuerunt. Sic forma linctus contra tussim in vulgaris oleosorum & mucilaginosorum confociatione locum habet.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Manna tabulata *offic.*) est Manna vulgaris aqua soluta, post colationem in spissitudinem tabulati condensata & in modulos morfulorum effusa. Est igitur Manna a fordibus suis liberata.

Manna tartarifata) non ubivis in officinis amplius obvia. Occurrit tamen in *Pb. Dan. p. 187.* Additur depuratæ Mannæ, dum in tabulatum coit, cremor tartari indeque morsuli fiunt. Sic igitur augetur Mannæ vis.

Electuarium de Manna). *Pb. W. p. 47.* Mannæ & saccharo aquæ quadam portione solutis & colatis radix Ireos Florentinæ & oleum Amygdalarum admiscentur. Tenellæ ætati aptissimum ad educendum meconium, quo sine omni trihorio cochleare pro Thea exhibetur. Infanti dimidium annum jam nato cochlearia ejusmodi duo quavis vice ad alvum ducendam conceduntur.

Infusum laxativum mannagettæ). *Pb. W. p. 110.* Ex Senna, cremore tartari, Passulis, Zingibere, Manna, aqua fervida infusis. Crebræ apud Germanos medicos præscriptionis. Convenit cum hoc in plerisque.

Infusum laxativum Viennense). *Pb. W. p. 100. s. Aqua laxativa Viennensis. Pharmacopœa austriaco-provinc. p. 182.* contractiorem formulam sinit.

Syrupus de Manna solutivus). *Pb. W. p. 213.* Largæ compositionis, quam intrant Senna, aromata rel. Eviluit, qui tenellæ ætati olim dicatus erat.

Lohoch de Manna). *Pb. Ed. p. 79.* Ex Manna, oleo Amygdalarum, syrupo Violarum.

O R D O XXXVI.
C O A D U N A T Æ.
I L L I C I U M.

LINN. *Syst. veg.* p. 422. *Gen. pl.* pag. 244. *Mant.* p. 167.
Pharm. ANISUM STELLATUM vulgo ANISUM SINENSE, item
SEMEN BADIAN *Pb. Paris.*

421. **I**LLICIUM ANISATUM; (floribus flavescentibus),
Linn. *Syst. veg.* p. 422. Thunberg. *Flora Japon.* p.
235. Anisum Philippinarum insularum. Clus. *rar. plant. hist.*
Lib. 6. c. 25. cum *icone* capsularum suis pedunculis inserta-
rum. Somo, vulgo Skimmi, Kämpf. *Amoen. exot.* p. 880.
cum *Tab.* Non videtur Clusiana stirps a Kämpferiana specie
differre, certe numero & figura capsularum conveniunt,
quas octonas Clusius depinxit, etsi senas octonas vel plures
verbis designet. Arbor in Japonia & China, item insulis
Philippinis crescens.

Anno 1765. aliud Illicium (*Floridanum* Linn. *Syst.* pag.
422.), in Florida occidentali & a. 1766. in Florida orientali
detectum, quod specie discrepare visum est (Ellis in
philos. Transf. Vol. 60. p. 524. *sqq.* *Tab. 12.* Vid. & in icon in
Regnault *Botan. L'Anis étoilé ou la Badiane*), inter alia
ob flores profunde rubros & capsulas duodecim vel tredecim.
Ulterior observatio docebit, an notæ suppeditatæ pro
distinctione in species sufficiant. Non differre hocce res-
pectu cl. Störk (*Descriptions of East-Florida* p. 17.) affirmat,
nexus comparatione Solandri inter specimina Floridana &
Japonica Kämpferi in museo Britannico servata. Imo plu-
res alias stirpes Florida & Japonia communes habent. Li-
mites inter utramque speciem determinare non ausus est
Linneus nisi a colore florum, quam notam tamen ut sub-
sidiariam modo uncinis inclusit.

Diis sacerdotes Chinæ & Japoniæ & Brachmanes gra-
tam esse arborem hancce venditant, unde ramulos in fasci-
culos vel ferta redactos idolis ex adverso collocant pūlque
manibus sepulcris impositos litant. Corticem gentes istæ
ad chronometrum ingeniose adhibent; scilicet hic ipse in
pulverem contritus & per canaliculos cineribus impressos
insuper pro fomite est, qui accensus & lenta scintillatio-
ne ad certum spatium depastus tempus partitur, & subse-
quente publico aeris campani impulsu horas indicat. Sed
magis medici scire interest, corticem accensum pergratum
suffitum spargere, unde & in aris ex vasis æneis in hono-
rem

rem idolorum furgit. Et ad venenorum historiam pertinet, quod veneum piscis Tetraodon ocellatus dicti (Linn. *Syst. nat. Tom. I. P. 1. p. 411.*) acuat ramulo Illicii decoctioni piscis addito, quo nefando artificio multi sibi mortem accelerarunt (V. de hisce Kämpferus *l. c.*).

Fructus), nomine Anisi stellati veniens, ex sex plerumque, octo, (ut & figuræ Clusii *l. c.*, Redi *Exper. circa varias res naturales p. 156.* Kämpf. *l. c.* docent), raro pluribus, capsulis, stellatim instar fructus Dictamni albi junctis, compressis unilocularibus oblongis acutis conflatur. Sunt hæ ferruginei coloris, extrinsecus rugosæ, internæ glabræ, superiori margine dehiscentes, inferiori convexo tumido aspero. Semen ovatum compressum sub arillo nitente badio fragili nucleum albidum comprehendit.

Sub finem sæculi 16. ex insulis Philippinis fructus in Europam translatus per nauclerum Anglum, cujus nomen Clusius designat Caudi, Angli autem Candish (Alston *M. m. Vol. 2. p. 322.*) item Cavendish (Ellis *l. c.*). In aula Moscovitica exeunte sæculo 17. variis usibus dein enarrandis placuit (Elsholz in *Misc. nat. cur. Dec. I. Ann. 6. 7. Obs. 79. p. III.*): unde Badianum Moscoviticum dictum. Anglis ille hodie non usu venit, Germanis rarius, quam Svecis & Gallis.

Odore saporeque fructus æmulatur Anisi vulgaris vel Fœniculi semen. Sic & cum aromatico sapore dulcedo jungitur, utroque autem sensu fortior est. Capsulæ ipsæ magis afficiunt linguam, quam semen, & hujus cortex magis nucleo, qui saporem cum leni aromate pinguem prodit. Aroma mitius inest capsulis Japonicæ stirpis, quam iis, quæ ex China etiam Japoniam venales transferuntur (Thunb. *l. c. p. 236.*). Si fides Neumanno (*Chemia Vol. 2. P. 1. p. 132.*) & Cartheusero (*M. m. Vol. 2. p. 323.*), semina plus olei ætherei destillatione exhibent, quam capsulæ feminales. Capsulæ autem acriorem resinam suppeditant (Cartheus.). Extractum aquosum, quod ex hisce elicitor, abundantius quidem est spirituoso, sed odoris saporisque longe debilioris. Nuclei frigida pressione oleum unguinosum erogant grati odoris; rancescere & pariter in fructibus vetustioribus sensi. In usum medicum plerumque & capsulæ & semina junctim contunduntur.

Virtutibus proxime venit Anisum stellatum vulgari. Mastrificatur a Chinesibus (Geoffroy *M. m. Traité T. 3. p. 368.*), uti olim in uula Moscovitica (Elsholz *l. c.*), ad oris halitum gratiorem reddendum. Norunt & hæ gentes ventriculum inde roborari, ciborum digestionem adjuvari & nervos resciri. Quoniam spiritus vini efficaces partes abripit, parant & inde destillatione spiritum gratum & efficacem. Quidni igitur ad hunc

hunc fructum becchicam Anisi vim referamus, modo absit febris; unde & infusa teheæformia contra tussim intrat. Ad præcavendos morbos catarrhales tempestate nebulosa, sed restrictione iusta admissa, commendatur hocce Anisum instar Theæ ingestum (*Diff. Paris. Ergo nebuloso tempore seminis Bannian usus, resp. Deslongrois, præf. Calamajor, 1777. in [cel. Tode Bil. Vol. 8. p. 469]*).

Exstat apud aromatarios *Cortex Anisi stellati* item *Cortex Lavola* dictus. An vero hic ex eadem arbore, qua fructus, incertum est. Frustis occurrit, pedem circiter dimidium longis, vix lineam crassis, diametro digiti. Horum extima pars rugosa grisea facile digitis discerpi potest, interna compaciior & fusca est. Saporem eundem aromaticum dulcedine junctum odoremque, qualem fructus huc usque dictus vel, si malis, lignum Sassafras, præ se fert.

DESIGNATIO SPECIERUM.

IN TERTIO VOLUMINE CONTENTARUM

S T I R P E S.

ORDO XXVI. MULTISILIQUÆ.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
329. Aquilegia	<i>Aquilegia vulgaris.</i>	pag. 3
330. Aconitum f. Napellus	<i>Aconitum Napellus.</i>	5
331. Anthora	-- -- <i>Anthora.</i>	17
332. Consolida regalis f. Calcatrippa	<i>Delphinium Consolida.</i>	18
333. Staphisagria	-- -- <i>Staphisagria.</i>	19
334. Nigella	<i>Nigella sativa.</i>	20
335. Peonia	<i>Peonia officinalis.</i>	21
336. Helleborus niger	<i>Helleborus niger.</i>	24
337. -- -- viridis	-- -- <i>viridis.</i>	35
338. -- -- fœtidus	-- -- <i>fœtidus.</i>	36
339. Ranunculus pratensis	<i>Ranunculus acris.</i>	39
340. -- -- palustris	-- -- <i>sceleratus.</i>	42
341. Flammula	-- -- <i>Flammula.</i>	43
342. Ranunculus bulbosus	-- -- <i>bulbosus.</i>	44
343. Chelidonium minus	-- -- <i>Ficaria.</i>	45
344. Ranunculus albus	<i>Anemone nemorosa.</i>	46
345. Pulsatilla nigricans	-- -- <i>pratensis.</i>	ibid.
346. Hepatica nobilis	-- -- <i>Hepatica.</i>	51
347. Flammula Jovis	<i>Clematis recta.</i>	ibid.
348. Thalictrum	<i>Thalictrum flavum.</i>	53
349. Dictamnus albus	<i>Dictamnus albus.</i>	54
350. Ruta	<i>Ruta graveolens.</i>	55

OR

Designatio Specierum .
ORDO XXVII. SENTICOSÆ.

271.

<i>Nomen pharmaceuticum .</i>	<i>Nomen systematicum .</i>	
351. Filipendula f. Saxifraga rubra	<i>Spiræa Filipendula .</i>	58
352. Ulmaria	-- -- <i>Ulmaria .</i>	59
353. Caryophyllata f. Geum arbanum	<i>Geum urbanum .</i>	60
354. Geum rivale	-- -- <i>rivale .</i>	64
355. Anserina	<i>Potentilla Anserina .</i>	66
356. Pentaphyllum	-- -- <i>reptans .</i>	67
357. Tormentilla	<i>Tormentilla erecta ,</i>	68
358. Fragaria	<i>Fragaria vesca .</i>	69
359. Agrimonia	<i>Agrimonia Eupatoria .</i>	71
360. Alchemilla	<i>Alchemilla vulgaris .</i>	72
361. Rubus idæus	<i>Rubus idæus .</i>	73
362. Baccæ norlandicæ	-- -- <i>arcticus .</i>	74
363. Chamæmorus	-- <i>Chamæmorus .</i>	75
364. Rosæ damascenæ	<i>Rosa centifolia .</i>	76
365. -- -- rubræ	-- <i>gallica .</i>	80
366. -- -- sylvestres	-- -- <i>canina .</i>	83
367. -- -- albæ	-- -- <i>alba .</i>	84

ORDO XXVIII. POMACEÆ.

368. Pomum	<i>Prunus Malus .</i>	85
369. Cydonia	-- -- <i>Cydonia .</i>	94
370. Mespilus	<i>Mespilus germanica .</i>	96
371. Sorbus aucuparia	<i>Sorbus aucuparia .</i>	97
372. Cerasa rubra acida	<i>Prunus Cerasus .</i>	98
373. -- -- nigra	-- -- <i>avium .</i>	100
374. Laurocerasus	-- -- <i>Laurocerasus .</i>	102
375. Pruna	-- -- <i>domestica .</i>	108
376. Acacia nostras	-- -- <i>spinosa .</i>	111
377. Persica	<i>Amygdalus Persica .</i>	115
378. Amygdalæ dulces ; ama- ræ	<i>Amygdalus communis .</i>	117
379. Granatum ; Balaustia	<i>Punica Granatum .</i>	124
380. Citrus	<i>Citrus Medica .</i>	126
381. Aurantium ; Napha	-- <i>Aurantium .</i>	134
382. Ribesia rubra	<i>Ribes rubrum .</i>	144
383. -- -- nigra	-- <i>nigrum .</i>	145

ORDO XXIX. HESPERIDEÆ.

384. Myrtus	<i>Myrtus communis .</i>	148
385. Cassia caryophyllata	-- <i>caryophyllata .</i>	149
386. Amomum f. Pimenta	-- <i>Pimenta .</i>	ibid.
387. Cajeput	<i>Melaleuca Leucadendron .</i>	151
388. Caryophylli ; Anthophylli	<i>Caryophyllus aromaticus .</i>	158

OR-

Designatio Specierum.
ORDO XXX. SUCULENTÆ.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
389. Opuntia	<i>Cactus Opuntia.</i>	162
390. Sedum minus	<i>Sedum acre.</i>	163
391. Telephium f. Faba crassa	-- <i>Telephium.</i>	165
392. Sedum majus	<i>Sempervivum tectorum.</i>	166
393. Rhodia	<i>Rhodiola rosea.</i>	167
394. Portulaca	<i>Portulaca oleracea.</i>	168
395. Saxifraga alba	<i>Saxifraga granulata.</i>	169

ORDO XXXI. COLUMNIFERÆ f. MALVACEÆ.

396. Althæa	<i>Althea officinalis.</i>	170
397. Malva arborea	<i>Alcea rosea.</i>	173
398. -- -- vulgaris	<i>Malva sylvestris.</i>	ibid.
399. Gossypium; Bombax	<i>Gossypium herbaceum.</i>	175
400. Abelmosch	<i>Hibiscus Abelmoschus.</i>	179
401. Cacao	<i>Theobroma Cacao.</i>	180
402. Orleana	<i>Bixa orellana.</i>	187

ORDO XXXII. GRUINALES.

403. Geranium robertian.	<i>Geranium robertianum.</i>	189
404. Guajacum f. Lignum sanctum	<i>Guajacum officinale.</i>	190
405. Quassia	<i>Quassia amara.</i>	206
406. Simaruba	-- <i>Simaruba.</i>	218
407. Linum	<i>Linum usitatissimum.</i>	226
408. Linum catharticum	-- <i>Catharticum.</i>	234
409. Acetosella	<i>Oxalis Acetosella.</i>	235
401. Ros folis	<i>Drosera rotundifolia.</i>	238

ORDO XXXIII. CARYOPHYLLÆ.

411. Tunica	<i>Dianthus Caryophyllus.</i>	340
412. Saponaria	<i>Saponaria officinalis.</i>	241

ORDO XXXIV. GALYCANthemÆ.

413. Lyfimachia purpurea	<i>Lythrum Salicaria.</i>	243
--------------------------	---------------------------	-----

ORDO XXXV. ASCYROIDEÆ.

414. Ladanum	<i>Cistus creticus.</i>	245
415. Hypericum	<i>Hypericum perforatum.</i>	247
416. Mangostana	<i>Garcinia Mangostana.</i>	250
417. Tilia	<i>Tilia europæa.</i>	251
418. Nymphæa alba	<i>Nymphæa alba.</i>	254
419. Fraxinus	<i>Fraxinus excelsior.</i>	255
420. Manna	-- -- <i>Ornus &c.</i>	258

ORDO XXXVI. COADUNATÆ.

421. Anisum stellatum	<i>Illicium anisatum.</i>	268
-----------------------	---------------------------	-----

FINIS VOLUMINIS TERTII.

